

DEVARIM

Prepared By Ner Le'Elef

DEVARIM ⚡

Prepared by Ner Le'Elef

08 August 2013 Publication date

Permission is granted to reproduce in part or in whole.
Profits may not be gained from any such reproductions.
This book is updated with each edition and is produced several times a year

Other Ner Le'Elef Booklets currently available:

**AMERICAN SOCIETY
BOOK OF QUOTATIONS
EVOLUTION
HILCHOS MASHPIAH
JEWISH MEDICAL ETHICS
JEWISH RESOURCES
LEADERSHIP AND MANAGEMENT
ORAL LAW
PROOFS
QUESTION & ANSWERS
SCIENCE AND JUDAISM
SOURCES
SUFFERING
THE CHOSEN PEOPLE
THIS WORLD & THE NEXT
WOMEN'S ISSUES (Book One)
WOMEN'S ISSUES (Book Two)**

For information on how to order
additional booklets, please contact:

Ner Le'Elef

P.O. Box 14503

Jewish Quarter, Old City, Jerusalem 91145

E-mail: nerlelef@netvision.net.il

Fax #: 972-02-653-6229

Tel #: 972-02-651-0825

DEVARIM נ

TABLE OF CONTENTS

OVERVIEW OF SEFER DEVARIM.....	5
דברים	14
1.SKEPTICISM	14
2.JUDGES & THEIR JUDGEMENTS.....	18
3. CONQUERING LANDS – DESTROYING WHOLE PEOPLES.....	27
ראתחנן	42
1. THE TORAH UNCHANGING FOREVER.....	42
2. CHANGES IN THE TEN COMMANDMENTS	50
3.TORAH STUDY.....	57
4.THE SHEMA.....	69
עקב	81
1. ARROGANCE, FAITH AND FEAR	81
2. TO WALK IN HIS WAYS	88
3. GEIRUS	95
4. PRAYER	103
5. THE DISPUTED LAND OF THE JEWS	117
ראה	126
1.MONEY –A HOLY TRUST FOR CHARITY, LOANS & SHEMITAS KESAFIM.....	126
2. THE CORRUPTOR	137
שופטים	146
1.REQUIREMENT TO LISTEN TO CHACHAMIM	146
2. PROPHECY:	161
3. KINGS	176
4. WAR	187
INDEX OF CHUMASH TOPICS	197
BIBLIOGRAPHY	201

HOW TO USE THIS BOOK

The following points will tell you what this commentary does and does not do:

1. We tried to present the main themes of each parsha, and not to use the parsha as a spring board for other lessons.
2. The experienced reader will be able to understand the subject by reading the English on top fairly quickly, and will again easy access to more information through the Meforshim quoted in the foot-notes.
3. A lot of extra information was quoted in full in the foot-notes. However, for a full understanding, the original Pirusch needs to be consulted.
4. We gave the approach of the major Meforshim, wherever we were able to identify this. We used approximately 20 primary sources (Chazal and Meforshim) and we frequently quoted another 20. However, where we saw the need, we used other Meforshim as well. In some essays, the Meforshim we used were primarily not Meforshei HaChumash.
5. The essays are generally between eight to ten pages, with a one to two page summary at the beginning. They do not represent polished droshos for the following reasons:
 - They have too much information in them.
 - They were written for an experienced reader.
 - They lack midrashim, stories and other elements required to bring the subject alive.
 - They require application to contemporary circumstances.

Overview of Sefer Devarim

SUMMARY:

The most perplexing of the Five Books is ספר דברים: on the one hand, it repeats much of the previous books and therefore is called משנה תורה – the second Torah, while on the other hand it contains over 70 new Mitzvos. It is the word of G-d – a part of the Torah – yet Moshe Rabbeinu speaks in the first person. It repeats the Ten Commandments, but there are changes.

ספר דברים is preparation for the Jews' entrance into the land of Israel. In the land, many Mitzvos will become relevant and are therefore mentioned now or repeated for Chizuk.

This book also comes to provide a vision to the Jewish people, giving them chizuk and allowing them to focus on our ultimate purpose. The underlying message of Sefer Devarim is the Geula Asida.

The Gra divides Sefer Devarim into three parts: From the beginning of the Sefer until just before the 10 Commandments the Sefer deals with matters pertaining to Mussar. From the beginning of the 10 Commandments until just before the blessings and the curses there are Mitzvos. From there on Sefer Devarim deals with blessing and curses and other related matters. These three aspects cover all that the Torah deals with. The Torah really comprises three books – Shemos, Vayikra and Bamidbar. Bereishis is an introduction to these books, the root of all the Torah, and Devarim comes to summarize each one of these books.

The Mitzvos that were repeated by Moshe Rabbeinu were done so of his own initiative. The fact that there seems to be more human connection to Sefer Devarim, even though it is a part of the G-d-given Torah, is a great clue to understanding its essence.

The giving of the Torah has two dimensions; that of the Giver (G-d) and that of the recipient (man), and the Torah perforce must reflect both. For the Torah is a covenant, and it is the very essence of a covenant that it be a connection between the two parties. So, too, with the two tablets, the לוחות הברית. The first tablet has five commandments which relate more to G-d, the giver, while the second tablet has five commandments which relate more to man.

Hence, the first four books relate to G-d while Sefer Devarim relates to man. Each has a repetition of the 10 Commandments. This is why the people heard Devarim from Moshe in the first person: Moshe is close to Bnei Yisrael, the recipients of the Torah.

This explains the many repetitions in Sefer Devarim, for we are no longer dealing with the pure intellect of the Torah; rather Devarim is coming to ensure that the recipients grasp what is being said.

Another difference is the Shabbos. In the first דברות we are asked to remember the Shabbos (זכור), whereas in the second we are told to keep it (שמור). Remembering the Shabbos is the primary focus of the Shabbos while keeping it is the framework, for abstinence alone cannot show that G-d is the Creator. The reason for remembering is because G-d created the world, whereas the reason for not working is because we were once slaves.

The result of Sefer Devarim is that the Torah can now begin to connect to each and every Jew, who are all united by this common connection. Hence Devarim is said in a singular form to reflect this unity of the Jewish people. In a sense, Sefer Devarim is the transition between the Written Law and the Oral Law. The Written Law is an objective reality, outside of ourselves, written in the third person. The Oral Law is the mechanism

through which we bring the written law into ourselves so that we and the Torah become one. Sefer Devarim is still a part of the written law, but Moshe begins the process of bringing this Torah into us by talking to us in the second person. He also speaks in the singular to connect to each one of us.

DETAIL:

Sefer Devarim is the preparation for the Jews to go into the land of Israel. Moshe Rabbeinu spoke to Bnei Yisroel to spiritually prepare them for going into Israel, conquering it and settling it. This is why it is a משנה תורה, a repeat of the previous books¹; Klal Yisroel are to be reminded of everything that they were taught and clarify anything that was not yet clear in the Torah. For, without the merit of the Torah, they have no right to the land of Israel to begin with².

However, Sefer Devarim remains a perplexing book. For, it contains over 70 new Mitzvos³. (Hence, the Maharal⁴ calls ספר דברים אנ ענין בפני עצמו). It seems strange that, if Moshe Rabbeinu received all of the Torah at Sinai, that he held back from telling the Jewish people until the end of their forty-year sojourn in the desert.

Furthermore, although דברים is the word of G-d – a part of the Torah – yet Moshe Rabbeinu speaks in the first person. It repeats the Ten Commandments, but there are changes.

The Ramban⁶ suggests that many Mitzvos are mentioned for the first time in Sefer Devarim because only now, on the eve of the Jewish People's entry into Israel, would these mitzvos become relevant⁷. Other Mitzvos are repeated here for chizuk and emphasis, since they would be more frequently applied in the land⁸. No Mitzvos connected with the

¹ כתבו תוס' בריש מס' גיטין דמשנה תורה חוזר ושונה מה שלמעלה, והרמב"ן טרח לבאר כמה מצוות כהמשך ממצוות המוזכרות כבר ולכן חשב שמצוות שלוח הקן הוא חלק ממצוות אותו ואת בנו וכ" (ע"פ העמק דבר, הקדמתו לדברים) הכתב והקבלה דברים יז יח: (יח) את משנה התורה. לרבותינו משנה לשון כפל כמו לחם משנה, שיהיה למלך שני ספרי תורות, כמ"ש רש"י (על הפסוק: והיה כשבתו על כסא ממלכתו וכתב לו את משנה התורה הזאת על ספר מלפני הכהנים הלויים):

² כלי חמדה, א א: עתה שנכנסו לארץ ישראל, זרז אותם משה רבינו ע"ה עוד פעם במצוות התורה הקדושה, כיון שכל נתינת ארץ ישראל היה רק בזכות התורה הקדושה, ובלא זה אין להם חלק ונחלה בארץ ישראל.

³R. SR Hirsch (ג' דברים): Neither repetition nor explanation of the written laws laid down in the preceding books form the principal character of this fifth book. Of the just over a hundred laws which are contained in this book, more than seventy are completely new:

וכן כתב העמק דבר וז"ל: בספר דברים לא נמצא הרבה מצוות שנשנה ומה שנשנה אינה מיותר ח"ו

⁴גבורות ד', פ' סט

⁵It is for this reason that it is called משנה תורה – a completion of the Torah. Bamidbar described the activities of the nation, and now Devarim comes to provide completion to those activities:

מהר"ל שם: אמנם משנה תורה הוא ... ענין בפני עצמו ומזה הוא משנה תורה שהוא שלימות התורה כי בספר הרביעי שם הנהגת ישראל וכל הנהגה לה שלימות, ולפיכך בספר החמישי משלמת ישראל ...

⁶הקדמתו לספר דברים

⁷רמב"ן שם בהקדמתו: אולי לא נהגו באותן המצוות רק בארץ אף על פי שהן חובת הגוף

The Ramban explains why this is so even though many מצוות התלויות בארץ are not mentioned and many others which are not מצוות התלויות בארץ are mentioned.

⁸הספר הזה ... יבאר בו משה רבינו לדור הנכנס לארץ רוב המצוות הצריכות לישראל ... יזהיר המצוות הנוהגות בהם פעם אחר פעם להוסיף בהן ביאור, ופעמים ... רק להזהיר את ישראל ברוב אזהרות

Cohanim are mentioned, as the Cohanim are ¹זריזים and do not need chizuk². (Alternatively, they are not the inheritors of the land³). Since it is only through the merit of the Torah that Klal Yisroel would inherit the land, this strengthening of the Mitzvos is now vital⁴.

Hence Moshe Rabbeinu rebukes and strengthens the people in general, focusing not only on the individual Mitzvos, and Shabbos as a core Mitzvah in our whole covenant with G-d⁵, but as part of providing a vision for the Jewish people, giving them chizuk and allowing them to focus on our ultimate purpose⁶. That ultimate purpose, writes Rabbeinu Bechaya, will begin to be expressed with the Geula Asida, the underlying message of Sefer Devarim⁷.

In fact, the Gra shows in detail how all of Sefer Devarim is really a prophetic anticipation of the ⁶אלף השישי, the 6th and last of the millennia in the world as we know it, before heralding the Moshiach⁸. Just as Sefer Devarim prepared Klal Yisroel to enter the land from the desert, so it also prepares us to re-enter the land at the end of days⁹.

The Gra¹⁰ divides Sefer Devarim into three parts: Part I begins at the start of the Sefer, continues until just before the Ten Commandments, and speaks of matters pertaining to Mussar. Part II speaks of Mitzvos, beginning with the Ten Commandments and ending with the blessings and the curses. From there on, Sefer Devarim deals with blessings, curses and related matters. These three aspects cover all that the Torah deals with. The Torah really comprises three books – Shemos, Vayikra and Bamidbar. Bereishis is an

¹רמב"ן שם: לא יזכיר בו דבר בתורת כהנים ולא במעשה הקרבנות ולא בטהרת הכהנים ובמעשיהם שכבר ביאר אותם להם. והכהנים זריזים הם, לא יצטרכו לאזהרה אחר אזהרה

²עיי' בכלי חמדה תירוצ' אחר, דכיון שהכהנים אינם יורשי הארץ לא היה צורך לחיזוק הזה

³כלי חמדה שם

⁴כלי חמדה א' א: עתה כשנכנסו לארץ ישראל זרז אותם משה רבינו ע"ה עוד פעם במצוות התורה הקדושה כיון שכל נתינת ארץ ישראל היה רק בזכות התורה הקדושה, ובלא זה אין להם חלק ונחלה בארץ ישראל.

⁵במדבר רבה יח כא: אבות מלאכות ארבעים חסר אחת, דכתיב אלה הדברים - "אלה" שלושה ושש - "דברים" - ב, "הדברים" ג - הרי מ' חסר א'

⁶דמזה הספר ביחוד יש להוציא ממנו כל אופני מוסר. וכן בפרשת המלך כתיב וכתב לו את משנה התורה וגו'

⁷רבינו בחיי, דברים א': ואחר ספר במדבר סיני נתיחד הספר הזה שהוא "אלה הדברים" ולפי שאין עיקר ישובן של ישראל בארץ ישראל בשני המקדשים שעברו כי אם בגאולה אחרונה שאין אחריה גלות, לכך רצה לכתוב בספר הזה שמדבר בסופו בגאולה אחרונה שהיא כענין חידוש העולם והוא תחילת בריאת העולם, מעין ספר בראשית שפתח בו על דרך ניעוץ סופן בתחילתן בכל קשור חמישה חומשי תורה זה אחר זה, כי החידוש סיבת היחוד, והיחוד על ידי הקרבנות, והקרבנות אין עקרון אלא בארץ ישראל, וישראל אין להם שלימות בכל הזמנים כי אם בגאולה אחרונה שאין אחריה גלות. ויש לך להתבונן עוד למה התחיל הספר הזה במילת "אלה" ולא אמר "ואלה הדברים" כיון שהכל קשור אחד בוא"ו. אבל זה יורה כי הספר החמישי הזה אע"פ שהוא מיוחד עם הארבעה הראשונים והכל קשור אחד ובין אחד, הנה הוא ענין בפני עצמו, כענין האתרוג שהוא מיוחד עם מיניו, שאין מצותו אלא עמהם אבל הוא בפני עצמו, שאין לאוגדו באגד שלהם....

⁸הג"ר שמואל מאלצאן, אמונה והשגחה עמ' לב: שמעתי מפי הרה"ג ר' יצחק מרגליות ששמע מפי הר"ח מוולאזין שהג"ר א' אמר כי בספר משנה תורה מרומז בכל סדרה מה שיארע במאה שנים מאלף הששי, כסדר זו: יו"ד פרשיות נגד יו"ד מאות, כי נצבים וילך נחשבים אחד כידוע.

⁹ממעמקים עמ' 8

¹⁰התחלת דברים, קטע המתחיל ודע

introduction to these books, the root of all the Torah, and Devarim comes to summarize each one of these books in turn¹.

In Sefer Devarim, Moshe Rabbeinu begins to talk about himself in the second person – “And I told you, etc.” This is in stark contrasts to the other four books of the Chumash, where Moshe talks only in the third person. Moshe seems now to be more human, saying things in his own words and not merely being the mouth which G-d uses to speak to the Jewish people.

The Ramban says that the new Mitzvos in Sefer Devarim were given to us by Moshe as G-d commanded him, in exactly the same way as all the Mitzvos in the rest of the Torah were given. The Mitzvos that were repeated by Moshe Rabbeinu, however, were done of his own initiative².

The fact that there seems to be more of a human connection to Sefer Devarim even though it is a part of the G-d-given Torah is a great clue to understanding its essence and to a more profound understanding of the repetitions contained within.

The Maharal explains that the giving of the Torah has two dimensions: there is the dimension of the Torah as reflected in the Giver, and there is the dimension of the Torah as reflected in the recipient³. This results from the vast difference between the Giver (G-d) and the receiver (Man). The covenant of the Torah requires that both these sides be connected to the Torah, that the Torah reflect both the giver and the receiver, for it is the very essence of a covenant that it connect between the two parties⁴.

The first expression of this, says the Maharal, is in the two tablets, the **לוחות הברית**. The commandments on the first tablet relate more to G-d, the Giver, while the commandments on the second relate more to man⁵.

A deeper expression of this is in the division of the first four books of Torah on the one hand and Devarim on the other, with each of these containing a repetition of the 10 Commandments. And it is then natural that the two ends of the covenant relate to each one

¹ מפני שיש בספר הזה ג חלקים דהיינו מתחילת הספר עד ויקרא שקודם עשרת הדברות מדבר בעניני מוסר. ומן ויקרא עד הברכות וקללות שבפ' כי תבא מדבר מהמצוות. ומשם ואילך מדבר מברכות וקללות ושאר ענינים ... ואילו ג הם כולל של כל התורה והתורה ג"כ ג ספרים שהם שמות ויקרא במדבר. ובראשית הוא שורש של כל התורה. ולכן נחלק המדבר ג"כ לג'. ספרא וספרי ומכילתא ... וכנגד ויקרא הוא ויקרא וכנגד במדבר הוא וידבר

² רמב"ן א' א: והנה הזכיר בכאן שני דברים - אמר שדבר משה אל בני ישראל ככל אשר צוה ה' אותו אליהם, וזה רמז אל המצוות שיאמר להם בספר הזה שלא נזכרו עד הנה בתורה ואמר שהם ככל אשר צוה אותו השם לא הוסיף ולא גרע על מה שנצטווה, והזכיר זה בעבור שלא אמר בהם "וידבר ה' אל משה", ולכן כלל אותם עתה שהם כולם ככל אשר נצטווה מפי הקב"ה ואמר עוד כי הואיל משה באר את התורה, וזה רמז במצוות שנאמר כבר שיחזור אותם לבאר אותם ולחדש בהם דברים וטעם "הואיל משה", שרצה לבאר להם את התורה, והזכיר כן להודיע כי מעצמו ראה לעשות כן ולא צוהו השם בזה, מלשון הואל נא ולין (שופטים יט ו), ולו הואלנו ונשב (יהושע ז ז), וכן רבים (היינו מלשון רצון דלא כרש"י שמפרש הואיל - התחיל ע"ש - אור גדליהו) אור החיים א' א: אלה הדברים וגו' אלה מיעט הקודם, פירוש לפי שאמר אשר דבר משה שהם דברי עצמו, שכל הספר תוכחות ומוסר ממש להעובר פי ה', ואמר וז'ל (מגילה לא:): קללות שבמשנה תורה משה מפי עצמו אמר, ואפילו מה שחזר ופירש מאמרי ה' הקודמין, לא נצטוו עשות כן, אלא מעצמו חזר הדברים: וחש הכתוב לומר כי כדרך שאמר משה מפי עצמו דברים כאלה כמו כן במאמרים הקודמין אמר משה מפי עצמו איזה דבר, לזה אמר אלה הדברים, פירוש אלה לבד, הם הדברים אשר דבר משה דברי עצמו, אבל כל הקודם בד' חומשים לא אמר אפילו אות אחת מעצמו, אלא הדברים שיצאו מפי המצווה כצורתן, בלא שום שינוי, אפילו אות אחת יתירה או חסרה:

³ מהר"ל שם: הבחינה האחת מצד השם יתברך אשר הוא נותן התורה, הבחינה השנית מצד ישראל המקבלים את התורה.

⁴ מהר"ל שם: הברית הוא מחבר כורת הברית והמקבל הברית ביחד

⁵ מהר"ל תפארת ישראל, פ' מג: ומפני כך היו שני לוחות הברית גם כן ולא היה לוח אחד, מפני שהם לוחות הברית וכל ברית הוא בין שנים האחד הכורת והשני המקבל הברית, ולכן היו חמש כתובים על לוח אחד וכל החמש מה שלא יעשה אל השם יתברך אשר כרת ברית עמהם, לוח השני נגד מקבל הברית הוא האדם ולכן על לוח השני כתובים מה שלא יעשה אל מקבל הברית.

of the parties. Since the Torah begins with the Giver, and the recipient is only at the other end, it is natural that the first four Books reflect G-d, the Giver, and only at the other end of the Chumash, Devarim, do we see the Torah reflecting the recipient¹.

Being as it is at the end of the Torah, (the opposite end to the Giver), it is therefore closer to the Jewish people, the recipients of the Torah². This is why Sefer Devarim is given at the end of the 40 years in the desert, whereas the rest of the Torah was given at the beginning³. And this is also why the Jewish people heard Sefer Devarim from Moshe Rabbeinu in the first person, as Moshe was close to the ones who received the Torah, the Bnei Yisrael⁴.

The recipient of the Torah requires great explanation to actually comprehend the Torah⁵. Certainly Sefer Devarim is still Torah and Moshe said nothing of his own accord⁶, but in the first four books Moshe is but the vehicle for the exact words of HaSh-m⁷ while in the Mishnah Torah it is Torah connected to man's side of the covenant⁸. Moshe is no longer described in the third person here; there is now a human being speaking. Moshe is no longer just an instrument through which G-d chooses to talk; he receives a prophecy and passes it on⁹.

This explains the many repetitions in Sefer Devarim, for we are no longer dealing with the pure intellect of the Torah, though Devarim also has the same status of Torah as all the other Four Books¹⁰. Rather, Sefer Devarim comes to ensure that the recipients grasp

¹ מהר"ל שם: ולפיכך התורה כולה חוץ ממשנה תורה שהוא חומש האחרון ראוי שתמצא בו הבחינה מצד הנותן, כי המקבל מקבל בסוף וגו'

² מהר"ל: משנה תורה שהוא בסוף התורה והוא הקצה השנית הוא קרוב אל ישראל המקבלים התורה.

³ אמנם בשפת אמת תרמ"א, הסבר אחר וז"ל ותורה שבע"פ צריך יגיעות יותר מתורה שבכתב כמ"ש במד' תנחומא נח. וכן ראינו כי קודם קבלת התורה הי' ענין יצ"מ. וקודם תורה שבע"פ הנ"ל הוצרכו כמה מלחמות וכל המסעות שנסעו במדבר כמ"ש אחרי הכותו כו' שאח"כ זכו לבחי' תורה שבע"פ הנ"ל. וגו' זה לפי מה שנבאר בהמשך שספר דברים הוא האמצעי בין תושב"כ ותושב"ע פ'.

⁴ מהר"ל שם: ולפיכך משנה תורה מפי משה שמעו כי משה קרוב אל ישראל הם המקבלים

⁵ מהר"ל שם: כי המקבל צריך יותר פירוש וביאור

⁶ מהרש"א ב"ב דף פ"ח ע"ב ד"ה בא וראה: דהא ודאי כולו מפי הגבורה נאמרו, הגר"א מובא בספר אהל יעקב (עיין לעיל) אמנם, אין זה דעת הרמב"ן א' א' (בסוף): הואיל משה באר את התורה – כי מעצמו ראה לעשות כן ולא צוהו השם בזה וגו', וכן כתב האור החיים שם: "אלה" – מיעט הקודם ... פירוש ... אשר דבר משה דברי עצמו ומסביר הכלי חמדה (דברים ד א ב) שגם לדברי הרמב"ן יש לספר זה קדושת ספר תורה, כיון שמשה כתב את הדברים כפי שצוהו ד' – מלה במלה (עיין במעמקים דברים עמ' 13, הערה 13)

⁷ מהר"ל שם: אף שמשנה היה מדבר אותו מכל מקום ... היה השם נותן הדבור בפיו וכמו שכתוב בעשרת דברות (שמות יט) משה ידבר והאלקים יענו בקול

⁸ מהר"ל שם: ולכך התורה שהיא הברית בין השם יתברך ובין ישראל בצד אחד קרוב התורה אל השם יתברך אשר כרת הברית ובצד השני קרוב התורה אל המקבל הברית הם ישראל.

⁹ הגר"א מובא בספר אהל יעקב: ספר דברים היו ישראל שומעים את דברי הספר הזה כאשר שמעו דברי הנביאים אשר אחר משה, אשר הקב"ה אמר אל הנביא היום וליום מחר הלך הנביא והשמיע החזון אל ישראל. ואם כן בעת אשר דיבר הנביא אל העם כבר היה נעתק ממנו הדבור האלקי, כן ספר דברים נשמע אל ישראל מפי משה רבינו עצמו. מהר"ל שם: משנה תורה היה משה רבינו מדבר מעצמו

¹⁰ מסכת סנהדרין דף צט עמ' א: האומר כל התורה מן השמים חוץ מפסוק אחד שאמרו משה מעצמו הוא בכלל 'כי דבר ד' בזה'.

what is being said¹. Hence, some commentators understand the word משנה תורה as coming from the word שנון – to study or to make clear². It is no accident that Rebbe comprised the work of the same name, the משנה, for it is the Oral Law document coming to clarify the Written Law³.

This also explains several other differences between the Mishnah Torah and the rest of the Torah. For example, the Ten Commandments are repeated in the Mishnah Torah with some significant changes⁴ (see foot-note⁵ where we have underlined and italicized the differences):

וכן במסכת בבא בתרא דף טו עמ' א: אמר לו ר"ש אפשר ספר תורה חסר אות אחת, וכתוב: לקוח את ספר התורה הזה? אלא עד כאן הקב"ה אומר ומשה אומר וכותב, מכאן ואילך הקב"ה אומר ומשה כותב בדמע

¹מהר"ל, תפארת ישראל פ' מג: וגם כי כל התורה שהיה השם יתברך מדבר היה מדבר אל האדם מצד כי האדם הוא בעל שכל, ולפיכך כל הדברות היו כאשר ראוי אל האדם השכלי שאין צריך אליו ביאור ופירוש כל כך, אבל משנה תורה שהוא סוף התורה ואין קבלת התורה מצד השכל רק מצד המקבל החמרי ומצד הזה ראוי קבלת התורה לאדם ולא אל המלאכים השכליים, ולפיכך משנה תורה היה מדבר משה שהיה אדם והיה מדבר אל ישראל מצד שהם בני אדם המקבלים לכך צריך פירוש יותר, חזק שאמרו משנה תורה לאוסופי אתי

²הכתב והקבלה יז יח: רש"י הוסיף ואונקלוס תרגם פתשגן פתר משנה לשון שנון ודבור, וכ"כ הרשב"ם משנה ענין שנון מן ושננתם לבניך, ... וראיתי לרנ"ו שאמר מלת משנה כמו פירוש וביאור דברים, לכן ספר דברים שבו הואיל משה באר את התורה נקרא משנה תורה

³הכתב והקבלה יז יח: וחבורי החכמים נקראים משנה, לפי שהתורה שבע"פ הוא פירוש לתורה שבכתב, וכן כאן משנה תורה פירוש התורה ... עכ"ד.

⁴ואתחנן (דברים ה)

⁵עשרת הדברות

פרשת ואתחנן (ה , ו)

1. אנוכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים לא יהיה לך אלוהים אחרים על פני. לא תעשה לך פסל כל תמונה אשר בשמים ממעל ואשר בארץ מתחת ואשר במים מתחת לארץ. לא תשתחוה להם ולא תעבדם כי אנוכי ה' אלקיך קל קנא פוקד עון אבות על בנים ועל שלשים ועל רבעים לשנאי. ועשה חסד לאלפים לאוהבי ולשומרי מצותי
2. לא תישא את שם ה' אלוקיך לשוא כי לא ינקה ה' את אשר ישא את שמו לשוא
3. שמור את יום השבת לקדשו כאשר ציוה ה' אלוקיך. ששת ימים תעבדו ועשיתם כל מלאכתך. ויום השביעי שבת לה' אלוקיך לא תעשה כל מלאכה אתה בנך ובתך ועבדך ואמתך ושורך וחמורך וכל בהמתך וגרך אשר בשעריך למען ינוח עבדך ואמתך כמון. וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים ויוציאך ה' אלוקיך משם ביד חזקה וברוע נסיה על כן צוה ה' אלוקיך לעשות את יום השבת.
4. כבד את אביך ואת אמך כאשר צוה ה' אלוקיך למען יאריך ימך ולמען יטב לך. על האדמה אשר ה' אלוקיך נותן לך.
5. לא תרצח.
6. לא תנאף.
7. לא תגנוב.
8. לא תענה ברעך עד שוא.
9. לא תחמד אשת רעך.
10. ולא תתאוה בית רעך שדהו ועבדו ואמתו שורו וחמרו וכל אשר לרעך.

ושם הסביר המהר"ל: כי מה שנאמר במשנה תורה כל תמונה בלא וי"ו אל תאמר שזהו גרעון, כי כאשר כתיב לא תעשה לך פסל הנה כלל הכל באזהרה אחת, וכאשר כתב לא תעשה לך פסל כל תמונה הרי יש כאן תוספת כאלו כתיב לא תעשה לך פסל דהיינו כל תמונה בעולם ולפרש כל פסל הוא דאחי, אבל פסל וכל תמונה משמע שני דברים ולא יהיה קאי לא תשתחוה להם רק על וכל תמונה שנוכר שנית, ולכן כתיב פסל כל תמונה בדברות אחרונות דהשתא קאי בודאי לא תשתחוה להם ולא תעבדם גם על פסל, ולא היה משמע כך כאשר היה נכתב פסל וכל תמונה שהיה בא לא תשתחוה רק על כל תמונה, ועוד יתבאר. ועל שלשים הוי"ו הוא תוספת בדברות אחרונות, ויראה כי הוא תוספת ביאור שלא תאמר כי השם יתברך פוקד עון אבות על בנים כשנתמלאה סאה שלהם, ואם לא נתמלא סאתם ולא שלם עונם ולא הבן יפקד על בני בנים, ואם עדיין לא שלם העון יפקד על רבעים אבל על דור חמישי לא יפקד עון האב הראשון, וזהו פירוש הרמב"ן ז"ל, והוצרך הרמב"ן ז"ל לדחוק מה שכתב במשנה תורה ועל שלשים ועל רבעים שהוא בטעם או כלומר או שלשים או רבעים, אבל אין הפירוש כך, כי לכך הוסיף וי"ו בדברות אחרונות לומר כי פוקד עון על בנים ועל שלשים גם על רבעים, כי לפעמים הוא רשע גדול שפוקד העון על שלשים

In the first דברות we are asked to remember the Shabbos (זכור), whereas in the second we are told to keep it (שמור). And even though we are told שמור זכור בדבור אחד, we still have to understand why זכור appears in the first four books whereas שמור appears in Sefer Devarim¹. Remembering the Shabbos is the primary focus of the Shabbos, while keeping it is the framework, as abstinence alone cannot show that G-d is the Creator². The reason for remembering Shabbos is because G-d created the world, whereas the reason for not working is because we were once slaves³.

The result of Sefer Devarim is that the Torah can begin to connect to each and every Jew: all are united by this common connection of the Book which reflects the recipient's connection with the covenant. Hence, Devarim is said in singular form to reflect this unity of the Jewish people⁴. In a sense, Sefer Devarim is the transition between the Written Law and the Oral Law⁵. The Written Law is an objective reality outside of us, written in the third person. The Oral Law is the mechanism through which we bring the Written Law into ourselves so that we and the Torah become one⁶. Sefer Devarim is still a part of the Written Law, but Moshe begins the process of bringing the Torah into us by speaking to us in the second person. He also talks in the singular to connect to each one of us.

We began by saying that Sefer Devarim came to prepare the Jews for going into the land of Israel. The transition from being the generation of the desert to a nation living on the land was just what necessitated the transitional book of Sefer Devarim. This is, in fact, just another aspect of the idea that Devarim comes to connect the Jewish people with the Torah and is hence the transition to the Oral Law. For, it is on the land that we would be required to apply the Torah in day-to-day life (i.e. the constant reapplication of a living Oral Law). In Sefer Devarim many Mitzvos begin to be clarified, which is just the role of the Oral Law, and the connection of the Jews to G-d through the Torah is greatly enhanced.

ועל רבעים, וכאשר יאמר על שלשים כל שכן שפוקד על בני בנים וכן כאשר יאמר על בני כל שכן על עצמו. ...
ודבר זה הוסיף באור במשנה תורה בזה שאמר ועל שלשים, כי משנה תורה לאוסופי אתי וגו' ע"ש עוד

¹מהר"ל, תפארת ישראל פ' מג

²מהר"ל, תפארת ישראל, פ' מד ואצל שמור שאינו רק לא תעשה שלא יעשה מלאכה ומה שהאדם יושב בטל ואינו עושה מלאכה אין זה מעלת השבת שהרי אין זה דבר נראה שכמה בטלנים יש, רק עיקר מעלת השבת על ידי מצות עשה להזכיר יום השבת שזהו מעלת השבת בפעל.

³מהר"ל, תפארת ישראל, פ' מד: אמנם כל שאר החלופים שהם בדבור זכור ושמור הם נמשכים אחר התחלת הדבור של כל אחד ואחד, כי זכור הוא מצות עשה לזכור את יום השבת והזכירה הזאת הוא מורה על מעלת שבת ולכן יזכור אותו ומה מעלתו של שבת כי מה יום מיומים, ואמר כי בודאי יש יום מיומים כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וגו', וזהו מעלת השבת מבין שאר הימים שהוא יום מקודש משאר הימים. ובמצות זכור לא שייך הטעם וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים וגו' כי זה אין טעם כלל אל מעלת ומדרגת השבת על שאר הימים ולפיכך הוצרך לתת טעם כי ששת ימים וגו'.

⁴מהר"ל, תפארת ישראל פ' מג: ולכן כל משנה התורה בלשון יחיד נאמרה מפני כי משנה תורה שהוא קרוב אל המקבל כמו שאמרנו הוא מאחד ומקשר את ישראל כאיש אחד

⁵שפת אמת [תרנ"ן]: בפסוק הואיל משה באר. התחיל. כי הנה ביאור התורה היא בחי' תורה שבע"פ וגו' וכעין זה בנוגע ללוחות השניות וכמו שכתב בספר זכיות הר' חיים ברבי בצלאל (אחי המהר"ל):

דברי סופרים יותר חביבים לפני השם יתברך מדברי תורה. הואיל והוספה זו מנדבת הלב... ואנו רואים שהלוחות הראשונים שכתבם השם יתברך נשתברו, ולא נתקיימו רק הלוחות האחרונות שכתבם משה, רמז שדברי תורה עתידיים שאננם מתקיימים רק על ידי כתיבת בשר ודם, הוא כתיבת תורה שבעל פה. ולא נאמר גם כן טוב, רק בדברות האחרונות שנאמר בהם למען ייטב לך (בבא קמא נד, ב – נה, א).

וכן באבני נזר, נאות דשא דברים ב, ובמגילה עמוקות אופן רמו בשם הזוהר פרשת ויצא באר שבע

⁶מהר"ל תפארת ישראל פ' סח: וע"י התושבע"פ... התורה עמו לגמרי ואינה על הקלף כתובה... רק היא עומדת באדם.

This is why Devarim is said right at the end of the nation's sojourn in the desert rather than at the beginning.

In Parshas VeYelech we will point to one other aspect of this idea of Devarim as the transition to the Oral Law and hence to the Land. (דברים was said to those who came into the land – at the end of the 40 yrs. – rather than those who came out of Egypt.) This is the transition from Moshe Rabbeinu to Yehoshua as the leader of the Jewish people. Yehoshua, as the leader bringing the people into the land, is the one who completes the last eight verses of Sefer Devarim. Devarim ends with the transition complete. Although there would be more Kisvei Kodesh, no other work was to add a single drop of new Torah from Shamayim. Moshe, G-d's emissary, ensured that he would bring all of this Torah down in his lifetime and that he would set up the all the necessary elements to guarantee its future.

דברים

1. Skepticism

SUMMARY:

In this week's parsha, Moshe Rabbeinu announces that he has had enough: he can no longer carry the burden of the Jewish people alone. In the eyes of the Jewish people, Moshe seemingly could do nothing right. If he went out early, the people said, "How come Ben Amram went out early? Maybe he is not happy at home." If, on the other hand, Moshe was late to leave the house, the people would say that he was busy scheming against them. The people were overly critical and suspicious, taking nothing on faith, and this was burning Moshe Rabbeinu out.

Every time that there was a challenge, the people responded by accusing Moshe of laying a trap to destroy them in the desert.

In fact, the people related to all other issues in the same way. This was not anti-Moshe Rabbeinu bias. Incredibly, they went so far as to accuse G-d of the same thing.

Suprisingly, the commentators see all this doubting and skepticism as a great asset, not a failure. As the Rashba puts it:

And Israel - inheritors of the true religion, sons of Yaakov, the man of truth, all are the progeny of truth – they would prefer to suffer the yoke of exile with all its consequences than to simply believe something prior to making a thorough and repeated investigation to remove all dross from the things that were said to them and even that which was shown to them with a sign and a wonder ... they even doubted the authenticity of Moshe that were ... for they were suffering under harsh labor when Moshe was sent to announce that they would be redeemed and despite this Moshe announced, "They will not believe me" and he required the backup of several signs. And this is the sign of truth that our nation is with G-d that it is not seduced into accepting anything until they are convinced of its truth subsequent to a massive and complete investigation.

Nothing was taken for granted by this clear-minded people, not even the possibility of prophecy itself. Right up to Maamad Har Sinai this nation questioned whether in fact G-d was really revealing Himself to His prophets. Only when they heard G-d speaking to them directly, without any intermediary, even the visual senses, did they finally come around.

Doubting and demanding proof was their greatest guarantee that they would not be fooled into accepting a false claim to G-d's revelation.

Jewish leaders modeled this rigorous honesty. No attempt is made to paint a rosy picture of the greatness of this nation. Factual accuracy is portrayed, even where it is highly uncomfortable. History is most often changed by the desire of the national scribes to present the best face of his country. Even in our own time, we have witnessed Communist, African, Arab, Nazi and other countries manipulate and distort history to place themselves in the best light. Not so the תורה.

DETAIL:

שמות פרק כ: (טו) וכל העם ראים את הקולות ואת הלפידים ואת קול השפר ואת ההר עשן וירא העם וינעו ויעמדו מרחק: (טז) ויאמרו אל משה דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלקים פן נמות: (יז) ויאמר משה אל העם אל תיראו כי לבעבור נסות אתכם בא האלקים ובעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו: (יח) ויעמד העם מרחק ומשה נגש אל הערפל אשר שם האלקים: (יט) ויאמר ה' אל משה כה תאמר אל בני ישראל אתם ראיתם כי מן השמים דברתי עמכם:

שמות פרק כד: (טז) וישכן כבוד ה' על הר סיני ויכסהו הענן ששת ימים ויקרא אל משה ביום השביעי מתוך הענן: (יז) ומראה כבוד ה' כאש אכלת בראש ההר לעיני בני ישראל:

דברים פרק ד: (ז) כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרבים אליו כה' אלקינו בכל קראנו אליו: (ח) ומי גוי גדול אשר לו חקים ומשפטים צדיקים ככל התורה הזאת אשר אנכי נתן לפניכם היום: (ט) רק השמר לך ושמר נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך ופן יסורו מלבבך כל ימי חיך והודעתם לבניך ולבני בניך: (י) יום אשר עמדת לפני ה' אלקיך בחרב באמר ה' אלי הקהל לי את העם ואשמעם את דברי אשר ילמדון ליראה אתי כל הימים אשר הם חיים על האדמה ואת בניהם ילמדון: (יא) ותקרבון ותעמדון תחת ההר וההר בער באש עד לב השמים חשך ענן וערפל: (יב) וידבר ה' אליכם מתוך האש קול דברים אתם שמעים ותמונה אינכם ראים זולתי קול:

In this week's parsha, Moshe Rabbeinu announces that he has had enough; he can no longer carry the burden of the Jewish people alone:

דברים א יב: איכה אשא לבדי טרחכם ומשאכם וריבכם

Rashi writes that Moshe's exasperation stemmed from the fact that he seemingly could do nothing right. If he went out early, the people said, "How come Ben Amram went out early? Maybe he is not happy at home." If, on the other hand, Moshe was late to leave his house, the people would say that he was busy scheming against them¹. The people were overly critical and suspicious, taking nothing on faith, and this was burning Moshe Rabbeinu out.

Every time there was a challenge, the people responded by accusing Moshe of laying a trap to destroy them in the desert².

In fact, the people related to all other issues in the same way. This was not anti-Moshe Rabbeinu bias. Incredibly, they went so far as to accuse G-d of the same thing³.

The skepticism of the Jewish people was reinforced in a fierce independence, desire for freedom, and plain stiff-necked refusal to believe: "Remember," Moshe reminds the Jewish people, "how you have angered G-d again and again⁴; from the day that you went

¹ רש"י ד"ה ומשאכם: מלמד שהיו (ישראל) אפיקורסין הקדים משה לצאת אמרו מה ראה בן עמרם לצאת שמא אינו שפוי בתוך ביתו, איחר לצאת אמרו מה ראה בן עמרם שלא לצאת מה אתם סבורים יושב ויועץ עליכם עצות רעות וחושב עליכם מחשבות

² שמות יד יא: [כשרדפו המצריים אחריהם] ויאמרו אל משה המבלי אין קברים במצרים לקחתנו למות במדבר מה זאת עשית לנו להוציאנו ממצרים וכן ראינו אצל פרשת המתאוננים והמגפה, קרח, מי מריבה, כזבי ועוד

³ דברים א:כו (חטא המרגלים):
ותרגנו באהליכם ותאמרו בשנאת ד' אתנו הוציאנו מארץ מצרים לתת אתנו ביד האמרי להשמידנו

⁴ בעל הטורים ט ז: את אשר הקצפת - פ"א כפולה, לומר קצף אחר קצף:

out of Egypt until now, you were rebellious towards G-d¹. Even when G-d was clearly present in your midst you rebelled². In fact, even at Sinai, when you heard G-d say the words *I am the Lord your G-d*³, you turned to the Golden Calf⁴, some of you refusing to believe that G-d really wanted to do this all for your benefit⁵ and others resisting any imposition of His Hashgacha on your freedom of choice⁶.

Suprisingly, the commentators see all this doubting and skepticism as a great asset and not as a failure⁷. As the Rashba puts it:

*And Israel - inheritors of the true religion, sons of Yaakov, the man of truth, all are the progeny of truth – they would prefer to suffer the yoke of exile with all its consequences than to simply believe something prior to making a thorough and repeated investigation to remove all dross from the things that were said to them and even that which was shown to them with a sign and a wonder ... they even doubted the authenticity of Moshe that were ... for they were suffering under harsh labor when Moshe was sent to announce that they would be redeemed and despite this Moshe announced, “They will not believe me” and he required the backup of several signs. And this is the sign of truth that our nation is with G-d that it is not seduced into accepting anything until they are convinced of its truth subsequent to a massive and complete investigation*⁸.

Nothing was taken for granted, not even the possibility of prophecy itself. Right up to Maamad Har Sinai the Jewish nation questioned whether G-d was in fact revealing

¹ דברים ט (עקב): (ז) זכר אל תשכח את אשר הקצפת את ה' אלקיך במדבר למן היום אשר יצאת מארץ מצרים עד באכם עד המקום הזה ממרים הייתם עם ה':
(כד) ממרים הייתם עם ה' מיום דעתי אתכם:

² העמק דבר ז ממרים הייתם עם ה'. גם בהיות גלוי שכינה עמכם הייתם ממרים. ומכש"כ בשעה שלא יהי' גלוי שכינה עמכם:

³ (כג) ובשלח ה' אתכם מקדש ברנע לאמר עלו ורשו את הארץ אשר נתתי לכם ותמרו את פי ה' אלקיכם ולא האמנתם לו ולא שמעתם בקלו: העמק דבר, שם (כג) ותמרו את פי ה' אלקיכם. מה ששמעתם בעצמכם מפיו ית' אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך וגו':

⁴ דברים ט (ח) ובחרב הקצפתם את ה' ויתאנף ה' בכם להשמיד אתכם: (כב) ובתבערה ובמסה ובקברת התאוה מקצפים הייתם את ה':

⁵ העמק דבר דברים ט כג: ולא האמנתם לו. כי רצונו להיטיב עמכם. והייתם סבורים שבשנאתו אתכם עשה כ"ז כדי להאביד אתכם כמבואר בארוכה בפ' דברים:

⁶ העמק דבר, שם: ולא שמעתם בקולו. זה כת שניה שהיה שם שהאמינו שרוצה להשגיח וגם יכול אפילו בהלוט הטבע אלא שלא רצו להשתעבד תחת השגחתו שתלוי פרנסת הארץ בתורה ומצות. ונכלל בזה העיקר דיוק למוד התורה שבזה הוא תלוי ההשגחה. ובה היה עיקר הסרוב. והיינו דיוק הכתוב בקלו. ולא אמר לקולו. אלא היינו דיוק בדבר ה' כמש"כ כ"פ:

⁷ כוזרי א מט':
... ובא משה ... וחכמי בני ישראל חוקרים עליו על אשר לא האמינו לו כי הבורא מדבר עם אדם, עד שהשיעם דבריו בעשרת הדברים, וכן היו עמו, ולא מסכלותם אבל מחכמתם, מיראתם תחבולות החכמות השמימיות בעבור הכוכבים וזולתם, מאשר לא יעמדו למחקר ... (עיין קול יהודה ד"ה מיראתם)

⁸ שו"ת הרשב"א ח"א תקמח (בסוף): וישראל נוחלי דת האמת בני יעקב איש אמת כולו זרע אמת - נוח להם לסבול עול גלות ומה שיגיעם מהאמין בדבר עד שיחקרו חקירה רבה, חקירה אחר חקירה, להסיר כל סיג (dross) מהדברים הנאמרים להם ואפילו מה שיראה להם שהוא אות ומופת ... אף המסופק ענין משה.. שהיו פרוכי עבודה קשה ונצטוו משה לבשרם ועם כל זה אמר "הן לא יאמינו לי" (שמות ד) והוצרך לכמה אותות. וזה אות אמת על עמנו עם ה' שלא להפתות בדבר עד עמדם על האמת בחקירה רבה חקירה גמורה

Himself to His prophets. Only when they heard G-d speaking to them directly, without any intermediary, even the visual senses, did they finally come around¹.

R. S. R. Hirsch supports the opinion of the Rashba that doubting and demanding proof was the greatest guarantee that the Jews would not be fooled into accepting a false claim to G-d's revelation:

How could they, how dared they just quietly assume that G-d would help them in such an extraordinarily miraculous manner, for which there was absolutely no precedent, and which was so completely against natural expectation. These continuous doubts form an important proof for the truth of Moses' mission, as ר' יהודה הלוי remarks in the בוזרי. Moses had to deal with a clear-minded people whose minds were not befogged by fantastic ideas, and who were not easily taken in, or convinced by the first man who comes along.

It is not just the Jewish people who are skeptics; the Torah introduces us to this rigorously honest approach with Moshe, other leaders², and the Jewish people in general. No attempt is made to paint a rosy picture of the greatness of this nation. Factual accuracy is portrayed, even where it is highly uncomfortable.

The accuracy of the text is confirmed by the honesty with which the תורה criticizes the Jewish nation whenever they engage in negative behavior.³ History is most often changed by the desire of the national scribes to present the best face of their country, even if this means massive re-writes in history. In our own time, too, we have witnessed Communist, African, Arab, Nazi and other countries manipulate and distort history to place themselves in the best light. Not so the תורה. The willingness of the תורה to show the Jewish people in a bad light, whenever this was truly so, is a further guarantee of its historical accuracy.

¹רמב"ם הל' יסודי התורה:

שומעים ותמונה אינכם רואים זולתי קול... זה כדי שיסתלק מלבם הספק שהיו מסופקים באפשרות הגעת הנבואה אל האדם שע"ז היו תמהין אחר מתן תורה ואומרים כי מי כל בשר אשר שמע קול א-לקים חיים וגו' (שם כו) שיראה שישראל היום סופקים באפשרות הגעת הנבואה אל האדם עד היום ההוא ... ואחר המעמד ההוא הודו באפשרות הגעתה אמר הכתוב היום הזה ראינו כי ידבר אלוקים אל האדם וחי (שם ה)

²וכן ראינו אצל מרים ואהרן כשדברו לשון הרע על משה רבינו, ומשה ואהרן במי מריבה שאמר להם ד' יען לא האמנתם בי להקדישני, וכן ראובן שבלבל מסתו של אביו ועוד ועוד

³Certainly, it is not good enough only to show that the Torah was G-d-given. We have to also show that what we have today is that same Torah, i.e. that our Mesorah is accurate. This we do under the Oral Law.

2. Judges & Their Judgements

א (יג) הבו לכם אנשים חכמים ונבנים וידעים לשבטיכם ואשימם בראשיכם :
(טז) ואצוה את שפטיכם בעת ההוא לאמר שמע בין אחיכם ושפטתם צדק בין איש ובין אחיו ובין גרו :
(יז) לא תכירו פנים במשפט כקטן כגדל תשמעון לא תגורו מפני איש כי המשפט לאלקים הוא והדבר אשר יקשה מכם תקרבון אלי ושמעתי :
שמות יח (כא) ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל יראי אלקים אנשי אמת שנאי בצע ושמת עליהם שרי אלפים שרי מאות שרי חמשים ושרי עשרת :
(כב) ושפטו את העם בכל עת והיה כל הדבר הגדל יביאו אליך וכל הדבר הקטן ישפטו הם והקל מעליך ונשאו אתך :
(כג) אם את הדבר הזה תעשה וצוך אלקים ויכלת עמד וגם כל העם הזה על מקמו יבא בשלום :
(כד) וישמע משה לקול חתנו ויעש כל אשר אמר :
(כה) ויבחר משה אנשי חיל מכל ישראל ויתן אתם ראשים על העם שרי אלפים שרי מאות שרי חמשים ושרי עשרת :
(כו) ושפטו את העם בכל עת את הדבר הקשה יביאון אל משה וכל הדבר הקטן ישפטו הם :

- למנות שופטים ושוטרים : דברים טז יח (שופטים) : שפטים ושטרים תתן לך בכל שעריך¹
- לא למנות דין שאינו הגון : דברים א יז (דברים) : לא תכירו פנים במשפט²
- לשפוט בצדק : ויקרא יט טו (קדושים) : בצדק תשפט עמיתך³
- לא לשמע טענת בעל דין בלא חבירו : שמות כג א (משפטים) : לא תשא שמע שוא⁴
- שלא יירא הדיין מבעל דין ולפסוק לפי האמת : דברים א יז (דברים) : לא תגורו מפני איש⁵
- לא לקחת שוחד : שמות כג ח (משפטים) : ושחד לא תקח⁶
- לא לקחת כפר מרוצח כדי לפטרו ממיתה : במדבר לה לא (מסעי) : ולא תקחו כפר לנפש רצח אשר הוא רשע למות כי מות יומת⁷
- לא לקחת כפר מחייב גלות כדי לפטרו מגלות : במדבר לה לב (מסעי) : ולא תקחו כפר לנוס אל עיר מקלטו, לשוב לשבת בארץ⁸
- לא להטות דין : ויקרא יט טו (קדושים) : לא תעשו עול במשפט⁹
- לא להדר גדול : ויקרא יט טו (קדושים) : ולא תהדר פני גדול¹⁰
- לא לרחם על עני בדין : שמות כג ו (משפטים) : לא תטה משפט אבינך בריבו¹¹
- לא להטות משפט גר ויתום : דברים כד יז (כי תצא) : לא תטה משפט גר יתום¹²
- לא לקלל דין : שמות כב כז (משפטים) : אלקים לא תקלל¹³

A proper system of justice involves many elements. It is not enough to have a court system fairly applying laws. History has been replete with countries addicted to their system of justice whose laws were horrendous. By contrast, the whole Torah is a testimony to the verse which Moses tells his people:

¹חינוך מצוה תצ"א

²חינוך מצוה תי"ד

³חינוך מצוה רל"ה

⁴חינוך מצוה ע"ד

⁵חינוך מצוה תט"ו

⁶חינוך מצוה פ"ג

⁷חינוך מצוה תי"ב

⁸חינוך מצוה תי"ג

⁹חינוך מצוה רל"ג

¹⁰חינוך מצוה רל"ד

¹¹חינוך מצוה ע"ט

¹²חינוך מצוה תק"צ

¹³חינוך מצוה ס"ט

Behold I have taught you laws and statutes For they are your wisdom and understanding in the eyes of the nations who will hear all these laws and they will say, What an exclusively wise and insightful nation this is! ... For what other nation has righteous laws and statutes similar to this entire Torah which I place in front of you today¹.

But, there is another requirement, that these laws be applied by justices who themselves are living examples of the law they uphold, judges who are fearless in doing what needs to be done, and whose moral character is beyond doubt. This is our parsha.

In fact, it is in the very opening verses of Moshe's final lengthy address to the Jewish people (i.e. the whole of Sefer Devarim), that he mentions the appointment of judges. There can be no greater testimony to the centrality of this idea in Judaism.

The Prophet Michah tells us that justice is one of the three pillars of Judaism:

For what does G-d demand of you except that you engage in justice and loving-kindness and walking modestly with HaSh-m your G-d².

Moshe stresses this by saying: ואמר לכם בעת ההיא (ט) and again ואצוה אתכם (יט) – “at that time”, at the time when you were to go conquer the land from people well-versed in war, I did not drill you in weapons nor make you study plans of war and strategy, but rather dealt with your moral perfection in justice.³

Amazing! We are about to go to war and our training is ethics and justice!

Whenever the Torah speaks of judges and justice, there is always a personal level that it applies to as well⁴. We are supposed to rule over ourselves, judge the conflicts within ourselves, master our bad traits and redirect them⁵. In this we have to be honest and impartial to ourselves, acting with the same justice as in a court of law. Because this command relates to each one personally, the words of the Torah are א (יג) הוּבּוּ לָכֶם – prepare yourselves⁶; an appeal to the Jewish people to relate to these laws in a personal way.

¹ דברים ד - (ה) ראה למדתי אתכם חקים ומשפטים כאשר צוני ד' אלקי לעשות כן בקרב הארץ אשר אתם באים שמה לרשתה: (ו) ושמרתם ועשיתם כי הוא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים אשר ישמעון את כל החקים האלה ואמרו רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה: (ז) כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרבים אליו כד' אלקינו בכל קראנו אליו: (ח) ומי גוי גדול אשר לו חקים ומשפטים צדיקים ככל התורה הזאת אשר אנכי נתן לפניכם היום:

² מכות כד. בא מיכה והעמידן על שלש דכתיב (מיכה ו) הגיד לך אדם מה טוב ומה ה' דורש ממך כי אם עשות משפט ואהבת חסד והצנע לכת עם אלקך (ע"ש ואח"כ בא חבקוק והעמידן על אחת)

שבת לג. – בעוון עינוי הדין ועוות הדין וקילקול הדין חרב וביזה רבה ודבר ובצורת בא ובנ"א אוכלין ואינן שבעין

אבות פ"א משנה יח: רבן שמעון בן גמליאל – על שלושה דברים העולם קים על האמת ועל הדין ועל השלום, שנאמר אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם וכהנה רבות.

³Rav Shimshon Rephael Hirsch

⁴נתיבות שלום, אור החיים ריש פרשת שופטים ועוד

⁵נתיבות שלום עמ' יג: ומצוות מינוי השופטים מסוגלת לזה שיהודי יהיה דיין ושופט על עצמו, על דברי ריבות בשעריך הפרטיים, שיהיה שופט על עצמו לא לעשות מה שאסור.

⁶נתיבות שלום: הוּבּוּ לָכֶם – הזמינו לכם לדבר מאי שנא משאר המינויים שמינה משה כגון נשיאים וכדו' שלא מצינו שהיה צריך להסכמתם

Similarly, it says **שופטים ושוטרים תתן לך** in the singular, i.e. each of you should place a judge, borders and parameters, **בכל שעריך** – around your personality¹. Furthermore, it is not just that the appointment of judges is a kind of a parable to our own lives; rather, the actual appointing of judges has the spiritual effect of facilitating that process within ourselves².

But back to the actual judges, the appointment of whom now became a prerequisite for entering the land³. Moshe introduces this issue by using the word **איכה** – alas, woe – the terrible word used by Yirmiyahu to speak of the destruction⁵. He warns that the beginning of destruction will lie in the small breakdowns in law and order, in the unpunished theft of pennies and the overlooked little acts of cheating⁶.

The judges should not just react to the cases brought to them; they should also be proactive – going out to the people, guiding, leading, rebuking and strengthening the spiritual level of the nation⁷ (**ואשמם**). A judge is no ivory tower academic – he is to be a leader of the people.

The Torah demands an extraordinary set of qualifications for one to make it as a Jewish Judge, a Dayan⁸. He is not just an honorable man of robes, but a leader of the nation in many respects. Such people have to be not only masters of Torah wisdom but people who observe what they know⁹; righteous in every sense¹⁰. They must first and foremost lead by example.

The judges must be well-liked,¹¹ for a judge must gain the trust and legitimacy of the people. But they must be liked, not because they are popularists, but rather because of

¹ רב חיים ויטל מובא בהנתיבות שלום

² שם משמואל עמ' יג [שנת תרע"ה]: ונראה דהנה ידוע דכל מצוה ומצוה יש לה סגולה מיוחדת. ויש לומר דמצות מינוי הדיינים מסייעת נגד יצה"ר הצפוני זה, שמספיקין ביד האדם להיות נמי דיין נאמן לעצמו ולהבחין הראוי מהבלתי ראוי

³ שם משמואל שם ד"ה ולפי: ולפי האמור מובן אשר כלל התוכחה שבמשנה תורה, ומצות מינוי הדיינים שהוזכרה בין הדברים, כוונה אחת להם שהוא צורך כניסתם לארץ.

⁴ א (יב) איכה אשא לבדי טרחכם ומשאכם וריבכם

⁵ ריש מגילת איכה, ירמיהו א כא, ועיין מס' סנהדרין דף קד עמ' א

⁶ Rav Dovid Feinstein, *Kol Dodj*, pg. 216-217

⁷ רש"י א יג: ואשמם – חסר יו"ד (אמנם בכל התיקונים ובספר תורה נכתב מלא יו"ד) לומר שאשמותיהם של ישראל תלויות בראשי דייניהם שהיה להם למחות ולכוון אותם לדרך הישרה:

⁸ ספר החינוך תיד: שלא למנות דיין אדם שאינו חכם בדיני תורה אף על פי שהוא חכם בחכמות אחרות ואפילו היו בו כמה מדות נכבדות שנאמר לא תכירו פנים במשפט.

The same verse which says that judges must be qualified says that they must have the backbone not to be intimidated. Although separate prohibitions, one is an extension of the other.

⁹ אנשי חיל (שמות יח כא) שהם גבורים במצוות ומדקדקים על עצמם עד שלא יהיה להם שום גנאי ושום כיעור ופרקם נאה

¹⁰ רש"י א יג: אנשים – וכי תעלה על דעתך נשים מה ת"ל אנשים צדיקים:

¹¹ הרמב"ם למד את זה מ"ידועים לשבטיכם" (הל' סנהדרין פ"ב ה"ז) – אלו שרוח הבריות נוחה הימנו ובסמ"ע (חו"מ ז כו: בשם הרמב"ם והטור) ובמה יהיו אהובים בזמן שיהיו בעלי עין טובה ונפש שפלה וחברתן טובה ומשאן ומתן שלהן באמונה ודבורן בנחת עם הבריות

their deep sense of truth and justice¹, their love of the people, their authentic example and their good name in the broader society². They must have sterling character³, be modest (אנשים⁴), humble and G-d fearing⁵. They should be non-materialistic and unbribeable⁶. They need to be the kind of people that others will want to honor and stand in awe of⁷.

To qualify as judges, they must not only be masters of Torah, חכמים, but also נבונים⁸, people who understand the underlying principles of the law so deeply that they can apply them to any new situation. Working from the other direction as well, the judges must be able to look at any case and understand what principle of law needs to be applied. They have to be able to identify the precise variables of each situation, knowing what is and is not a relevant difference and how it affects the law⁹. The ability to compare and contrast with precision is vital to be qualified as a judge.

It seems that Moshe could not find people who fully filled this criterion¹⁰. Yet, we see that Moshe appointed judges nonetheless. Our parsha brings three criteria (אנשים, אנשי חיל, יראי אלוקים, אנשי אמת), and Parshas Yisro brings another four (חכמים, וידעים, שונאי בצע), for a total of seven. Chizkuni says that the criteria are not all brought together but rather broken up to teach us that should we not find judges with all the requisite criteria, we should take judges who may have even only one of these qualities¹¹.

ויש שלמדו את התנאי שיהיו אהובים מלשון הבו לכם אנשים ודרש הספרי הבו לכם אנשים - וכי תעלה על דעתך נשים מה ת"ל אנשים ותיקים כסופים. ויש שבארו שסופים מלשון נכסף נכספתי, והיינו שיהיו אהובים וחמודים לבריות (ת"ת)

¹ חינוך תיד: ובכלל אנשי חיל שיהיה להם לב אמיץ להציל עשוק מיד עושק, כענין שנאמר (שמות ב יז) ויקם משה ויושיען

² שו"ע שם: ...אהבת הבריות להם, בעלי שם טוב

³ סמ"ע חו"מ ז כו (בשם הרמב"ם והטור): ובעלי שם טוב שיהיו גבורים במצוות ומדקדקים על עצמם וכובשים את יצרם עד שלא יהא עליהם שום גנאי ולא שם רע ויהא פרקן נאה

⁴ בספרי: הבו לכם אנשים - וכי תעלה על דעתך נשים מה ת"ל אנשים ותיקים כסופים ע"כ ובתורה תמימה: ויש מפרשים דהוא (כסופים) מלשון בושה, ובלשון חז"ל כסיפא מילתא, והוא מענין ענוה וצניעות, כי הביישן הוא עניו, וכן איתא בסנהדרין פ"ח ב' כל מי שהוא חכם ושפל ברך יהא דיין. ועיין ברמב"ם פ"ב ה"ז מסנהדרין חשיב בין יתר המעלות שצריך לדיין שיהיה עניו, ותמה הלחם משנה מניין לו זה, ונראה שמקורו מדרשה זו וגו'

(וברש"י הגירסה אנשים - ... אנשים צדיקים: חכמים - כסופים):

⁵ שו"ע חו"מ ז יא: ב"ד של ג צריך שיהיה בכל אחד מהם ז דברים: ... ענוה, יראה, שנאת ממון

⁶ שו"ע שם: שנאת ממון וברמב"ם וטור הוסיפו: שאפילו ממון שלהם אינם נבהלים עליו ולא רודפין לקבץ ממון

⁷ רש"י א יג: בראשכים - ראשים ומכובדים עליכם שתהיו נוהגין בהם כבוד ויראה:

⁸ א (יג) הבו לכם אנשים חכמים ונבנים וגו'

⁹ רש"י א יג: ונבנים - מבינים דבר מתוך דבר זהו ששאל אריוס את ר' יוסי מה בין חכמים לנבנים חכם דומה לשולחני עשיר כשמביאין לו דינרין לראות רואה וכשאינן מביאין לו יושב ותוהה נבון דומה לשולחני תגר כשמביאין לו מעות לראות רואה וכשאינן מביאין לו הוא מחזר ומביא משלו:

¹⁰ א (טו) ואקח את ראשי שבטיכם אנשים חכמים וידעים ואתן אותם ראשים עליכם וגו' ופירש רש"י: אבל נבנים לא מצאתי זו אחת משבע מדות שאמר יתרו למשה ולא מצא אלא ג' אנשים צדיקים חכמים וידועים:

¹¹ חזקוני: אנשים חכמים וידעים - פרש"י אבל נבנים לא מצאתי זו אחת משבע מדות שאמר יתרו למשה ולא מצא אלא שלש וא"ת היכן הם שבע מדות שאמר יתרו למשה הרי אינן אלא ארבע אנשי חיל יראי אלוקים אנשי אמת שונאי בצע אלא הכי הוי פ' וזו אחת מהשבע מדות שאמר יתרו למשה ששם הארבע וכאן השלש הרי שבע בין כאן ולחלן. והכי איתא באלה הדברים רבה, אמר רבי ברכיה בשם רבי חמא ב"ר חנינא צריכים הדיינים שתהיינה בהן שבע מדות ואלו הם חכמים ונבונים וידועים ומה שכתב להלן ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל יראי אלוקים אנשי אמת שונאי בצע הרי שבע ולמה לא

Here lies a great testimony to the democratic nature of Judaism: people are chosen because they deserve to be chosen - not because of any privileged status. This idea is to be extended to any communal or public position. It is natural to expect that amongst those doing the appointing there will be all kinds of pressures to favor this one or that, but it is just as a warning against this that the Torah tells the appointers to be fearless¹.

Once appointed, it is the judges themselves who have to be fearless, courageously rendering decisions as they see the truth no matter what dangers they are under as a result - לא תגורו מפני איש.

A judge may excuse himself from judging a case if he is frightened of one of the parties or for other various reasons. He may even do this in the middle of the court proceedings². However, once he has an idea of which way the judgment is going to go, he may not withdraw even if he feels threatened by one of the parties³. (Presumably if his life is at stake, however, he may do so.)

A judge may not play Robin Hood (ויז לא תכירו פנים במשפט), i.e. he may not award a judgment which is not strictly according to the law but which seems fairer given the circumstances of the two parties. He may not award a poor man a financial judgment in his favor against a wealthy man. He may not take a position in court to save someone's honor even if he knows that he can sort things out out-of-court afterwards⁴.

The moment a judge does any of these things he is playing G-d. In truth, we humans shouldn't be judging at all. If, for example, a man steals from a second man, as far as the victim is concerned, he will get all that he deserves. If he is meant to have that extra amount of money, he will make it back on the stock exchange tomorrow or the price of his apartment will go up. If he is not meant to have that money, there are thousands of other ways in which he might have lost it. As for the thief, G-d will take care of him⁵. What need, then, for human judges? If they judge according to the truth they are playing G-d's role. And if they err, they force G-d to make good their mistakes. Why not leave the whole thing to G-d to begin with⁶ - כי המשפט לאלקים הוא?

נכתבו שבעתם כאחת ללמד שאם לא מצאו משבע מביאים מד' לא מצאו מד' מביאים מג' חכמים ונבונים וידועים לא מצאו מג' מביאים משנים לא מצאו משנים מביאים מאחד שכן כתיב אשת חיל מי ימצא.

¹חינוך תידי: ומכלל מצוה זו גם כן לפי הדומה, שכל מי שביירו אותו בני הקהל למנות עליהם ממונים לשום ענין, שישם כל השגחתו וכל דעתו למנות מהם הראויין והטובים על אותו מינוי שהקהל צריכין אותו, ולא יגור מפני איש למנות מי שאינו ראוי.

²ספר החינוך תטו: אפילו משתשמע דבריהן ואי אתה יודע להיכן הדין נוטה, אתה רשאי לומר להם איני נוקק לכם, שמה יתחייב ונמצא רודף אחר הדין להורגו, אבל משתשמע את דבריהן ותדע להיכן הדין נוטה אי אתה רשאי לומר איני נוקק לכם.

³ספר החינוך תטו: שנמנע הדיין מלירא מאיש מלדין דין אמת, ואפילו הוא איש מזיק עז פנים עבה המוח

⁴כתבו התוס' (סנהדרין ו) שגבי רש ועשיר לא שייך לשון יראה שאינו ירא מפניהם אלא כלומר לא תכניס דברך כדי לחלוק לו כבוד

⁵רמב"ן דברים א יז: וטעם כי המשפט לאלקים הוא ... כי לאלקים לעשות משפט בין יצוריו ...

⁶רבינו בחיי א יז: כי המשפט לאלקים הוא - מה שאתם דנין לבני אדם אין המשפט לאדם, שאם אתם מחייבין לאדם שלא כדין הרי הקב"ה ישלם לו מצד אחר, ונמצא שאתם חוטאין, שאין משפט זה לאותו שחייבתם כי אם לאלקים שעתיד ישלם לו מה שהפסדתם ממנו, וכן אמר יהושפט (דברי הימים ב יט) כי לא לאדם תשפטו כי לה' ועמכם בדבר משפט:

Human judges are really a special dispensation by G-d to dispense with justice on earth, avoiding more painful judgments in the afterworld¹. As such, we are G-d's emissaries (Shlichim)². And it is only because He assures us that He is standing in our midst when we judge, that even then we dare take this mantle³. Our mandate, however, is limited to the precise instructions G-d has given us⁴. G-d is still handling the broader world. He will ensure that all the details work into the big picture. We must take care of our little part, and the rest is up to Him. And, in fact, it is only because we were given the limited mandate by G-d to begin with, that we dare to play this role at all.

It is for this same reason that the judges are ordered to consider a case involving one cent with the same care and priority as a multi-billion dollar suit, hearing it first if it came first⁵ (כגדול תשמעון כקטן). Our job is to take care of whatever part of the truth comes our way. To ensure that truth emerges from one little prutah is just as important, in terms of human spirituality, as ensuring truth in a case that rocks the nation. Don't ever let up, the Torah warns. Even if you think you have come across this case 1,000 times, go through it now point by point – perhaps you will find a tiny difference or perhaps you will see things in a new light⁶. Two brothers come to you fighting over two inherited ovens. The difference between the ovens is miniscule. What does it really matter who is going to get what? They will both have fine ovens. No, says the Torah: your job is to come up with the truth, even if that means a distinction of a hairsbreadth (כקטן כגדול)⁷.

Having said that, G-d's mandate to man is quite broad. G-d makes man a partner in this undertaking⁸ (בקרב אלקים ישפוט). As implementers of G-d's Will, the judges are actually given the same name as one of the names of G-d Himself!⁹ A man who has lost a case should whistle out of court in happiness¹⁰, the Sages say, for he has had G-d's Will bestowed upon him and he has made amends. But how can mortal man ever be up to such a thing, to making judgments in G-d's Name? G-d assures the judges that He will be there with them every time, guiding them and putting the right judgment into their heads¹¹.

¹ כשיש דין למטה אין דין למעלה, לית דין למטה יש דין למעלה

² רמב"ן דברים א יז: וטעם כי המשפט לאלקים הוא ... ונתן אתכם (הדיינים) במקומו

³ סכת סנהדרין דף ז עמ' א: אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן כל דין שדן דין אמת לאמיתו משרה שכינה בישראל שנאמר אלקים נצב בעדת אל בקרב אלקים ישפוט

⁴ רמב"ן שם: ואם תגורו ותעשו חמס, הנה חטאתם לד', כי מעלתם בשליחותו

⁵ א יז: כקטן כגדול תשמעון - שיהא חביב עליך דין של פרוטה כדין של מאה מנה (סנהדרין ח ע"א)

⁶ א טז: ואצוה את שפטיכם - זרזתי אותם שיהיו מתונים שאע"פ שכבר בא דין זה לפניכם פעמים רבות שלא יקלו בו למהר ולחתכו עד שיהיו נושאים ונותנים בדבר

⁷ א יז: ובין גרו - דרשו רז"ל אפילו על עסקי דירה בין חלוקת אחים אפילו בין תנור לכירים

⁸ תהלים פרק פב (א) מזמור לאסף אלקים נצב בעדת קל בקרב אלקים ישפט

⁹ רמב"ן שמות כא ו: ואמר ר"א כי נקראו השופטים אלקים בעבור שהם מקיימי משפטי האלקים בארץ

¹⁰ סנהדרין ז ע"א: ההוא דהוה קאמר ואזיל דאזיל מבי דינא שקל גלימא ליזמר זמר וליזיל באורחא

¹¹ רמב"ן שמות כא ו: ולדעתי יאמר הכתוב והגישו אדניו אל האלקים, עד האלקים יבא דבר שניהם (להלן כב ח), לרמוז כי האלקים יהיה עמהם בדבר המשפט, הוא יצדיק והוא ירשיע וזהו שאמר (שם) אשר ירשיעון אלקים, וכך אמר משה כי המשפט לאלקים הוא (דברים א יז) וכך אמר יהושפט כי לא לאדם תשפטו כי לה' ועמכם בדבר משפט (דהי"ב יט ו)

The Ramban says that בקרב עדת אלקים ישפוט means G-d will judge in the midst of the gathering of Judges, i.e. it is He who is judging through them¹ by bringing His Shechina down to rest in their midst during the judgment². Another verse makes this clear. When two people have a dispute, they come in front of G-d (ועמדו שני) (דברים יט יז) i.e. the court, to have their dispute resolved³. The disputants are urged to understand that they are literally standing in front of G-d⁴.

The judges and G-d are then partners in this judgment. The Sages take this further, stating that a judge who renders a true judgment is a partner with G-d in the whole of creation⁵! In all other respects, our attributes can never be compared to G-d's. We may be kind in imitation of G-d's kindness, but His kindness is so infinitely greater that the comparison quickly breaks down. A truthful judgment, however, is the same for man as it is for G-d. Here we can truly be compared to G-d's attribute of Justice!⁶

The corollary of this is that, should any judge decide to play Robin Hood, taking from the rich to give to the poor, or should he insert any other human consideration into his judgments, he is driving away G-d's Shechina which is his only mandate to judge to begin with⁷. A judge must be certain that He is enacting G-d's Will – or he must be quiet⁸. He must picture the gaping hole of hell he will fall into, should he err⁹.

¹ רמב"ן שמות כא ו: וכן אמר הכתוב אלקים נצב בעדת אל בקרב אלהים ישפוט (תהלים פב א), כלומר בקרב עדת אלקים ישפוט

² רמב"ן שמות כא ו: ובאלה שמות רבה (ל כד) ... בשעה שהדיין יושב ודן באמת, כביכול מניח הקב"ה שמי השמים ומשרה שכינתו בצדו, שנאמר (שופטים ב יח) כי הקים ה' להם שופטים והיה ה' עם השופט:

³ רמב"ן שמות כא ו: כי האלקים הוא השופט וכן אמר ועמדו שני האנשים אשר להם הריב לפני ה' (דברים יט יז)

⁴ רבינו בחיי דברים יט יז: לפני ה' - יהא דומה עליכם כשאתם עומדים לפני הכהנים והשופטים כאלו אתם עומדים לפני הש"י, הוא שכתוב (תהלים פב) בקרב אלקים ישפוט.

⁵ מסכת שבת דף י ע"א: כל דיין שדן דין אמת לאמתו אפילו שעה אחת מעלה עליו הכתוב כאלו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית כתיב הכא ויעמוד העם על משה מן הבוקר ועד הערב וכתוב התם ויהי ערב ויהי בקר

⁶ מהר"ל נתיב הדין - פרק א: כי נברא העולם בדין שגור להיות נבראים ...

ואין הדין כמו מדת החסד, כי יש חסד למעלה מן החסד והקב"ה חסדו גדול יותר מחסד האדם, ואף שהאדם עושה חסד אין חסד זה חסדי ה' לגמרי ולא שייך בזה לומר שנעשה שותף עם הש"י, אבל המשפט שהוא משפט אמת אין לומר בזה כי משפט גדול מן משפט אחר ... ויש לך להבין הראייה ... כי הוא יתב' ברא העולם במדה שהיא כוללת ערב ובוקר וממנה נבראו ערב ובוקר, והדיין מתדבק במדה זאת גם כן

⁷ מסכת סנהדרין דף ז ע"א: וכל דיין שאינו דן דין אמת לאמתו גורם לשכינה שתסתלק מישראל שנאמר משוד עניים מאנקת אביונים עתה אקום יאמר ה' וגו' ואמר רבי שמואל בר (נחמן) נחמני אמר רבי יונתן כל דיין שנוטל מזה ונותן לזה שלא כדין הקדוש ברוך הוא נוטל ממנו נפשו שנאמר אל תגזול דל כי דל הוא ואל תדא עני בשער כי ה' יריב ריבם וקבע את קובעייהם נפש

⁸ מסכת סנהדרין דף ז ע"ב: דרש רבי יאשיה ואיתימא רב נחמן בר יצחק מאי דכתיב בית דוד כה אמר ה' דינו לבקר משפט והצילו גזול מיד עושק וכי בבקר דנין וכל היום אין דנין אלא אם ברור לך הדבר כבקר אמרהו ואם לאו אל תאמרהו רבי חייא בר אבא אמר רבי יונתן מהכא אמור לחכמה אחותי את אם ברור לך הדבר כאחותך שהיא אסורה לך אומרהו ואם לאו אל תאמרהו

⁹ בפר"ק דסנהדרין (י, א') א"ר שמואל בר נחמני אר"י לעולם יראה דיין עצמו כאלו חרב מונחת לו בין ירכותיו וגיהנם פתוחה לו מתחתיו

The Maharal approaches the issue of why justice was given to man from a different angle: It is obvious and basic to us that justice needs to be done and that a perversion of justice is a perversion of truth and of everything which we might associate with G-d. But it is more than that. Justice is more G-dly than other things, he says, because justice is something which emerges as the required and necessary result of any situation. In a world of absolute values, the justice of any situation is contained intrinsically within that situation. G-d exists by very necessity, and since justice appears to be demanded as an essential attribute of each situation - by necessity - it seems to be something most associated with G-d, something emerging from G-d's Will. This is why G-d gives justice especially to the Jewish people. For, are they not a most essential and necessary ingredient to this world, without which the world would not fulfill its purpose and be destroyed? Since they are essential to the world, the Jews are naturally more in harmony with Justice¹.

When man, and in particular the Jews, engage in justice, they show thereby that they accept the King of Justice and elevate His presence in the world².

Yet, on the other hand, this Heavenly help does not mean that the human condition can be ignored. The Sages in Ethics of Our Fathers tell us that a judge has to be temperate in judgment³, which means that he must take time out to deliberate carefully on the issues and weigh each side before making a final decision⁴. No man of flesh and blood can claim to be operating at a level of pure intellect and therefore of pure justice⁵. It would only be an arrogant person who would judge hastily, and such a person lacks all wisdom⁶. It is true that G-d stands with a person in judgment. But, this only helps if he turns himself into a vessel to receive G-d's guidance.

In fact, the humility of a judge should be readily apparent before his appointment. A humble person is likely to avoid such a position wherever there appears to be a better candidate for the job⁷. On the other hand, once it is clear that one is, in fact, the most qualified for the job, he will take responsibility and lead as he should. The appointment is a huge responsibility, as a judge has to not only judge correctly but also be willing to suffer with leading a difficult nation (ואצוה אתכם)⁸. Someone too eager for this responsibility is

¹מהר"ל נתיב הדין - פרק א: המשפט לאלוקים יותר מכל דבר ... כי המשפט בחיוב הכרחי והש"י הוא מחויב המציאות ... ואין כאן אמצעי ואין כאן חציצה רק המשפט לאלוקים לגמרי ... ולפיכך נתן המשפט אל ישראל, כי גם ישראל הם מיוחדים אל הש"י בשביל כי הם נבראים יותר בחיוב מכל הנבראים

²מהר"ל, שם: ובוזה ממליכין את המלך המשפט כאשר התחתונים עצמם רוצים במשפט כאשר עושים משפט, ובוזה מקבלים עליהם מלך המשפט ומגביהים אותו:

³אבות פרק א (א) משה קבל תורה מסיני, ומסרה ליהושע, ויהושע לזקנים, וזקנים לנביאים, ונביאים מסרוה לאנשי כנסת הגדולה. הם אמרו שלשה דברים, הוו מתונים בדין, והעמידו תלמידים הרבה, ועשו סיג לתורה:

⁴רמב"ם פירוש המשניות שם: הוו מתונים בדין. שיאחרו לחתוך הדין ולא יפסיקוהו מהרה עד שיבינום, שאפשר שיתגלו להם ענינים שלא היו נגלים בתחילת המחשבה:

⁵מהר"ל נתיב הדין - פרק א: ולפיכך צריך שיהיה מתון בדין כמו שראוי אל האדם במה שהוא אדם גשמי אשר ראוי אליו המתנה לענין הדין, שאין השכל נמצא אתו בפעל לגמרי ואין אתו המשפט

⁶מהר"ל, שם: דין שהוא בעל גאווה כי אין ספק שאין אתו החכמה כלל

⁷חינוך שם: ודרך חכמים הראשונים שבורחין מלהתמנות דיינים אלא במקום שאין גדול מהם וגו' ושם: ומה משה רבינו עליו השלום עניו, אף כל דין צריך להיות עניו

⁸סנהדרין ח ע"א: אזהרה לדיין שיסבול את הצבור ועד כמה א"ר חנן ואיתימא ר' שבתאי כאשר ישא האומן את היונק (במדבר יא (יב) האנכי הריתי את כל העם הזה אם אנכי ילדתיהו כי תאמר אלי שאתה בחיךך כאשר ישא האמן את היונק)

surely a foolish man. A judge's humility will also help him judge without any personal interest after his appointment just as the Ultimate Judge judges us¹.

The Maharal develops this theme further. The great Sanhedrin was placed on the Temple grounds next to the altar. The altar had a ramp leading up to it so that the Cohanim would not climb stairs in accessing the altar, thereby revealing even parts of their legs. This was akin to licentiousness, for ערוה is nothing other than an expression of the more physical side of a person. This very same prohibition (לא תעלה במעלות על מזבחי) is the source of prohibiting a judge from walking rough-shod on the head of the people by arrogantly judging in haste. Such arrogance is tantamount to abandoning his intellect and becoming a mere physical imitation of the great human a judge is supposed to be. There is no difference between such a person and someone engaged in licentiousness, as both are expressing pure body. "There is no doubt," concludes the Maharal, "that it is forbidden to appoint an arrogant person as a judge²."

על האדמה אשר נשבעת לאבתיו)

¹משך חכמה על דברים פרק טז פסוק כא: (שבת) כל דיין שדן דין אמת לאמיתו נעשה שותף להקב"ה במע"ב, היינו כמו שלא כוון הבורא יתברך בהמציאות שום תועלת ותוספות לעצמותו יתברך, והוא לאחר שנברא העולם כקודם שנברא העולם, כן הדן דין אמת לאמיתו, היינו בלא שום פניה... והנה כמו שאין להבורא יתברך שום תועלת בהקרבות, כן יאות להיות בהמשפט להשופט שגם הוא ישפוט לא למטרה חוצי

²מהר"ל, שם: כי הדין הוא שוה למזבח לכך אמרו (מכילתא משפטים) שתשים סנהדרין אצל מזבח לגמרי לכך כמו שאמר לא תעלה במעלות על מזבחי ודבר זה הוא ערוה שהוא פחיתות גשמי, ודבר זה הוא אזהרה לדיין ג"כ שיהיה מתון בדין, כי גם מי שממהר לפסוק נוטה אל הגשמי שהוא הערוה שהרי הוא שוטה שאין בו השכל רק הוא גשמי. לכך אמר שהוא ג"כ אזהרה למי שפוסע על ראשי עם קדש שהוא גאווה אצל הדיין, כי גם זה נוטה אל הגשמי לגמרי וכמו שיתבאר במקומו אצל מדת הגאווה, ולכך ג"כ אמר אזהרה לדיין שלא יפסיע על ראשי עם קדש דכתיב לא תעלה במעלות על מזבחי וגו', כי אין ראוי לו מצד שהוא דיין ללבוש הגאווה לפי שהגאווה היא הסרה מן השכלי. ועל כן אני אומר, כמו שאסור להעמיד עם הארץ לדיין כך אסור להעמיד דיין שהוא בעל גאווה כי אין ספק שאין אתו החכמה כלל

3. Conquering Lands – Destroying Whole Peoples

SUMMARY:

G-d promises us our land. But, He assures us, we will get nothing of the land of three of our sworn enemies: Eisav, Amon and Moav. We may cross their land and to offer to pay for food and water as we go along, but that is all. All three were unresponsive to Klal Yisroel's request to sell them food. As a result, male Maovim and Amonim, even after they convert to Judaism, are never allowed to marry a normal Jew.

This is suprising; much worse was done to us by the Egyptians, who enslaved and killed many of us. Yet, they are welcome to marry a Jew three generations after conversion. Similarly, the Edomim, despite the long history of Western anti-Semitism, are allowed to marry fellow-Jews after conversion.

It seems that the Moabites and Amonites developed certain, very serious spiritual defects which cannot be fully rectified.

The Egyptians and the Edomites were evil. They were passionate about their evil. They had spiritual, intellectual and emotional energy invested in their beliefs. This passion was, ironically, their saving. Take that energy, channel it in the right direction and we will see a great positive force. The object of attachment (to evil) was wrong, but the underlying human qualities had great potential.

But the Amonites and Moabites were just apathetic - evil by default. They couldn't have cared less whether a hungry and tired people, who had guaranteed their peaceful intentions, were passing by. They had no special energy that could be re-directed into Torah. They could convert, but that is as far as they could ever go.

There is another quality which prevents the channeling of negative to positive energies, and this is *leitzanus*. The *Leitz* lacks any sense of importance or profundity. This is the case of Amalek. Amalek had the energy, but their *leitzanus* made them the anti-Torah, if not anti-life itself.

Another nation permanently excluded from the Jewish people is the Canaanite nation. Any Canaanite nation who chose to fight the Jews would be killed; men, women and children. Similarly, the Emori under Sichon and Og suffered total annihilation by the Jewish people.

But the Torah is most extreme with respect to the Amalekites. We are told to kill them whenever they are encountered and to wage an eternal war against them. We need to nurse our memories and fight the Amelekites until we have killed them all and wiped their memory off the face of the earth.

When the Jews had just left Egypt, the Amalekites attacked the Jews because of their pure hatred of what the Jews stood for – Monotheists in the deepest sense. To make clear that their intention was as a spiritual protest they cut off the circumcisions of the Jewish males and threw them into the air. Had they been victorious, their plan was to commit total genocide on the Jews.

The original עמלק received this hatred from his grandfather עשו. Since then, their survival only led to further corruption and to further attempts at Jewish genocide, most famously by Haman.

עמלק is that force which, more than anything else, gives people reason to believe that G-d, as we know Him, does not exist. עמלק's existence, therefore, is in contradiction with the ultimate reality and purpose of this world. At a time when that reality will be manifestly apparent, to the exclusion of anything else, עמלק will perforce have no place. As ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אבד (במדבר כד: כ), put it, ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אבד.

Amalek's whole philosophy was to undermine any sense that anything in this world is of value. Other nations that had false ideologies could be challenged to transfer their beliefs and commitments to the right source; עמלק had no sense of the importance of anything that could be channeled in the right direction.

As with Amalek, the case of the Canaanites is explained by the Torah itself. Again, the Torah itself gives us the reasons. If we do not kill them all, we will land out intermarrying with them and assimilating into their powerful and perverse society. We will become idolaters like them, for these Canaanites have been on this land for centuries – their culture is very deep and well established. We were too new to Monotheism in a world which has always been primarily non-Monotheistic.

For Jews to introduce the idea of Monotheism, our single greatest contribution to civilization ever, we needed a total commitment to this idea. Given any clash between Jewish and Canaanite culture there was every chance that Canaanite culture would have won out. We would have inherited a value system which would have included laws prohibiting kindness to the stranger and many other values which would have made the Nazis look tame.

אברהם spent the best years of his life walking up and down כנען trying to reform these nations, and, as time went on, he attracted an increasing entourage of followers. But in the end, the mighty culture of כנען eroded all his successes. By the very next generation, they had re-assimilated. אברהם's tens of thousands of converts were nowhere to be seen. יצחק was to survey a totally barren, polytheistic scene once more.

The Maharal describes how the spiritual heirs of some nations were so committed to sensuality and materialism (חומר) that they became the forefathers of nations bearing these forces. Thus Avraham Avinu tells the two youths following him to Akeidas Yitzchak שבו עם החמור, which the Sages interpret as חזרה לחמור. One of those two youths was Eliezer, Avraham's servant and a Canaanite. Such nations can yet attach themselves to spirituality by associating with those who radiate that spirituality in a way that a material vessel holds the shape imposed on it by its form. This is the principle of opposites that really make up one whole, just like black and white are really a part of, and complete, the color spectrum. Potentially, the Jews and the Egyptians have this relationship and therefore the Egyptians are allowed, after three generations, to marry a normal Jew. The Canaanites, however, represent their own form, imprinting this, in turn, on the world around them. This then becomes a destructive, competing form to the Jews and can only be used if subdued rather than sublimated. However, the Canaanites were then living independently in Israel and expressing their own culture.

We are required to go against our natural instincts and destroy the כנענים because they are considered *rod'im*. Their culture was so permeated with idolatry and the immorality that stemmed from this that, rather than the Jews attracting them to Monotheism, they would almost certainly infect the Jews with their decadent ideology.

Even if he is not to blame, such a Canaanite would unwittingly contribute to the corruption of the Jews and would be considered a rodef, just as an unborn baby threatening his mother's life would be killed. Of course the baby is not to blame for the situation – he is entirely innocent - but still he is a רודף.

Things did not have to be this way, but the collective commitment to evil by the entire nation over many generations ultimately led to this tragic state of affairs.

Jews have a proud record of sensitivity to the basic rights of all human beings. Jewish law requires that we allow גרי תושב to live in the land and we are required to guarantee their well-being. We are required to respect the territoriality of other nations. A non-defensive war against any nation was never permitted without the express permission

of אֲדָמָה through the אֲדָמָה. Therefore, the injunctions against these two groups are clearly very specific and for very specific reasons. Certainly it is difficult for us to relate to such a commandment. Even the great King Shaul was not able to bring himself to fulfill this commandment by killing all the Amelekites and their flocks. “How could it be,” he said to himself, “that that same Torah which commands that the whole procedure of Eglah Arufah be brought for a single unaccounted murder tells us to destroy a whole nation? And if the people sinned, what did the animals do? And if the adults sinned, what did the minors do?”

Although there are opinions that the Nazis, and any nation who wished to kill the Jews, is considered Amalek, in practice, we do not know who the Amalakites or any of the other nations are today. From the time that Sanheriv came and mixed up the nations, these laws do not apply. They never could apply unless clearly mandated by G-d – man could never make such a decision on his own and, with the slightest doubt, we may not apply them at all.

DETAIL:

Passing Through Edom:

במדבר פרק כ (חקת): (יד) וישלח משה מלאכים מקדש אל מלך אדום כה אמר אחיך ישראל אתה ידעת את כל התלאה אשר מצאתנו: (טו) וירדו אבתינו מצרימה ונשב במצרים ימים רבים וירעו לנו מצרים ולאבתינו: (טז) ונצחק אל ה' וישמע קלנו וישלח מלאך ויצאנו ממצרים והנה אנחנו בקדש עיר קצה גבולך: (יז) נעברה נא בארצך לא נעבר בשדה ובכרם ולא נשתה מי באר דרך המלך נלך לא נטה ימין ושמאול עד אשר נעבר גבלך: (יח) ויאמר אליו אדום לא תעבר בי פן בחרב אצא לקראתך: (יט) ויאמרו אליו בני ישראל במסלה נעלה ואם מימך נשתה אני ומקני ונתתי מכרם רק אין דבר ברגלי אעברה: (כ) ויאמר לא תעבר ויצא אדום לקראתו בעם כבד וביד חזקה: (כא) וימאן אדום נתן את ישראל עבר בגבולו ויט ישראל מעליו:

Geirei Amon, Moav & Mitzrayim – Marriage to a Jew:

דברים כג (כי תצא): (ד) לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה' גם דור עשירי לא יבא להם בקהל ה' עד עולם: (ה) על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים בדרך בצאתכם ממצרים ואשר שכר עליך את בלעם בן בעור מפתור ארם נהרים לקללך: (ו) ולא אבה ה' אלקיך לשמע אל בלעם ויהפך ה' אלקיך לך את הקללה לברכה כי אהבך ה' אלקיך: (ז) לא תדרש שלמם וטבתם כל ימך לעולם: (ח) לא תתעב אדמי כי אחיך הוא לא תתעב מצרי כי גר היית בארצו: (ט) בניס אשר יולדו להם דור שלישי יבא להם בקהל ה':

Destroying the Canaanites:

דברים ז (ואתחנן): (א) כי יביאך ה' אלקיך אל הארץ אשר אתה בא שמה לרשתה ונשל גוים רבים מפניך החתי והגרשני והאמרי והכנעני והפרזי והחוי והיבوسی שבעה גוים רבים ועצומים ממך: (ב) ונתנם ה' אלקיך לפניך והכיתם החרם תחרים אתם לא תכרת להם ברית ולא תחנם: (ג) ולא תתחתן בס בתך לא תתן לבנו ובתו לא תקח לבנך: (ד) כי יסיר את בנך מאחרי ועבדו אלהים אחרים וחרה אף ה' בכם והשמידך מהר: (ה) כי אם כה תעשו להם מזבחותיהם תתצו ומצבתם תשברו ואשיריהם תגדעון ופסיליהם תשרפון באש:

דברים ז (עקב): (טו) והסיר ה' ממך כל חלי וכל מדוי מצרים הרעים אשר ידעת לא ישימם בך ונתנם בכל שנאיך: (טז) ואכלת את כל העמים אשר ה' אלקיך נתן לך לא תחוס עינך עליהם ולא תעבד את אלהיהם כי מוקש הוא לך: (יז) כי תאמר בלבבך רבים הגוים האלה ממני איכה אוכל להורישם: (יח) לא תירא מהם זכר תזכר את אשר עשה ה' אלקיך לפרעה ולכל מצרים: (יט) המסת הגדלת אשר ראו עיניך והאמת והמפתים והיד החזקה והזרע הנטויה אשר הוצאך ה' אלקיך כן יעשה ה' אלקיך לכל העמים אשר אתה ירא מפניהם: (כ) וגם את הצרעה ישלח ה' אלקיך בס עד אבד הנשאים והנסתרים מפניך: (כא) לא תערץ מפניהם כי ה' אלקיך בקרבך א-ל גדול ונורא: (כב) ונשל ה' אלקיך את הגוים האל מפניך מעט מעט לא תוכל כלתם מהר פן תרבה עליך חית השדה: (כג) ונתנם ה' אלקיך לפניך והמם מהומה גדלה עד השמדם: (כד) ונתן מלכיהם בידך והאבדת את שמם מתחת השמים לא יתיצב איש בפניך עד השמדך אתם: (כה) פסילי אלהיהם תשרפון באש לא תחמד כסף וזהב עליהם ולקחת לך פן תוקש בו כי תועבת ה' אלקיך הוא: (כו) ולא תביא תועבה אל ביתך והיית חרם כמהו שקץ תשקצנו ותעב תתעבנו כי חרם הוא:

דברים ח (עקב): (יט) והיה אם שכח תשכח את ה' אלקיך והלכת אחרי אלהים אחרים ועבדתם והשתחוית להם העדתי בכס היום כי אבד תאבדון: (כ) כגוים אשר ה' מאביד מפניכם כן תאבדון עקב לא תשמעון בקול ה' אלקיכם:

Destroying Amalek:

שמות יז (בשלח): (יד) ויאמר ה' אל משה כתב זאת זכרון בספר ושים באזני יהושע כי מחה אמחה את זכר עמלק מתחת השמים: (טו) ויבן משה מזבח ויקרא שמו ה' נסי: (טז) ויאמר כי יד על כס קה מלחמה לה' בעמלק מדר דר:

במדבר כד (בלק): (כ) וירא את עמלק וישא משלו ויאמר ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אבד:

דברים פרק כה (כי תצא): (יז) זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים: (יח) אשר קרך בדרך ויזנב בך כל הנחשלים אחריך ואתה עיף ויגע ולא ירא אלקים: (יט) והיה בהניח ה' אלקיך לך מכל איביך מסביב בארץ אשר ה' אלקיך נתן לך נחלה לרשתה תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח.

A great deal of Parshas Devarim deals with Klal Yisrael's military activities as they approach the Land of Israel, which continues from the last two Parshios of Sefer Bamidbar¹. According to the Ramban², Sefer Devarim is the Torah handbook for those inheriting the land. Shem Mishmuel adds that the other two themes of the Parsha, Moshe's Tochacha to Klal Yisroel and the appointment of Shoftim, are also preparations for entering the land³.

Our Parsha focuses on the Jewish nation's encounters with three sworn enemies of the Jewish People: Eisav,⁴ Amon⁵ and Moav⁶. In each case, G-d makes it clear that land belonging to these nations is not our land. We will only receive the land which is allotted us, and not an inch more:

By Eisav: *Contend not with them; for I will not give you of their land, no, not so much as a foot breadth; because I have given Mount Seir to Esau for a possession*⁷.

By Moav: *And the Lord said to me, Distress not the Moabites, neither contend with them in battle; for I will not give you of their land for a possession; because I have given Ar to the sons of Lot for a possession*⁸.

By Ammon: *And when you come near opposite the sons of Ammon, harass them not, nor contend with them; for I will not give you of the land of the sons of Ammon any possession; because I have given it to the sons of Lot for a possession*⁹.

We are commanded not to fight these people, as evil as they may be. Amazingly, in the case of Eisav, the Torah calls them our brothers¹. At best, we are to ask for permission to cross their land and to offer to pay for food and water as we go along².

¹Matos dealt with the war on the Medianites and various rules that came out of that, primarily laws of purification and division of the spoils. Bnei Gad and Bnei Reuven receive their portion of the land on the East side of the Jordan in return for a commitment to fight until all of the land is conquered. *Masei* summarized Klal Yisroel's journeys in the desert; it dealt with the Mitzvah of settling the land, the Levirate Cities of Refuge, and the issue of transferring land from one tribe to another (Benos Zlafchad).

²הקדמה לספר דברים: הספר הזה ... יבאר בו משה רבינו לדור הנכנס בארץ רוב מצוות התורה הצריכות לישראל

³שם משמאל דברים דף יג: ולפי האמור מובן אשר כלל התוכחה שבמשנה תורה, ומצות מינוי הדיינים שהוזכרה בין הדבקים, כוונה אחת להם שהוא צריך כניסתם לארץ.

⁴פ"ב: ב – ז

⁵פ"ב: ח – טז

⁶פ"ב: יז – ל

⁷ב ה: אל תתגרו בם כי לא אתן לכם מארצם עד מדרך כף רגל כי ירשה לעשו נתתי את הר שעיר

⁸ב ט: ויאמר ה' אלי אל תצר את מואב ואל תתגר בם מלחמה כי לא אתן לך מארצו ירשה כי לבני לוט נתתי את ער ירשה

⁹ב יט: וקרבת מול בני עמון אל תצרם ואל תתגר בם כי לא אתן מארץ בני עמון לך ירשה כי לבני לוט נתתי ירשה

As Rav Hirsch³ puts it: *They fear that they may have to suffer a great deal at your hands; they imagine that you must be starved after your long wandering in the desert where you were deprived of everything, and now when for the first time you again come into inhabited regions you will greedily jump on everything. Contain yourselves, and show them just the opposite of what they fear.*

In the end, none of these nations, Edom⁴, Moav⁵ and Ammon, were responsive to Klal Yisroel's request to sell them food. All flatly refused to help the Jews in any way.

In Parshas תצא, the Torah tells us that although Moavim and Ammonim may convert to Judaism, a male מואבי or עמוני who converts, although fully Jewish, is never allowed to marry a normal Jew:

כג ד: לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה' גם דור עשירי לא יבא להם בקהל ה' עד עולם⁶:

And the reason is given: *Because, when you came out of Egypt, they did not meet you with bread and with water in the way; and because they hired against you Bilam the son of Beor of Pethor of Mesopotamia, to curse you*⁷.

For the same reason, it is forbidden to initiate peaceful relations with these two nations⁸.

¹ ב ד: ... אתם עברים בגבול אחיכם בני עשו ...
הרמב"ן הסביר שכוונת הפסוק הוא לזרע אברהם שכולם היו נמולים אבל הרבה הקשו עליו מנדרים דף לא ע"א: האומר קונם מזרע אברהם מותר באומות, שנאמר כי ביצחק יקרא לך זרע, ביצחק ולא כל יצחק. ועוד קשה דלפי הרמב"ן גם ישמעאל נקרא אח שגם הוא נמול

² ולדוגמה כלפי עשו כתוב (ב: ו): אכל תשברו מאתם בכסף ואכלתם וגם מים תכרו מאתם בכסף ושתיתם: ובנוגע למואב עיין ב כח.

³ ב ד

⁴ במדבר כ (יד) וישלח משה מלאכים מקדש אל מלך אדום (יז) נעברה נא בארצך לא נעבר בשדה ובכרם ולא נשתה מי באר דרך המלך נלך לא נטה ימין ושמאל עד אשר נעבר גבלך: (יח) ויאמר אליו אדום לא תעבר בי פן בחרב אצא לקראתך: (יט) ויאמרו אליו בני ישראל במסלה נעלה ואם מימין נשתה אני ומקני ונתתי מכרם רק אין דבר ברגלי אעברה: (כ) ויאמר לא תעבר ויצא אדום לקראתו בעם כבד וביד חזקה: (כא) וימאן אדום נתן את ישראל עבר בגבלו ויט ישראל מעליו.

⁵ בנוגע לאדום הפסוקים נראים כסותרים אחד בשני. דבפסוק ב כט כתוב: כאשר עשו לי בני עשו הישבים בשעיר והמואבים הישבים בער עד אשר אעבר את הירדן אל הארץ אשר ה' אלקינו נתן לנו ע"כ. משמע שכן היו האדומים מספקים לישראלים אוכל ומים אבל בהמשך (בפרשת כי תצא) כתוב להיפך: כג (ד): לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה' גם דור עשירי לא יבא להם בקהל ה' עד עולם: (ה) על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים בדרך בצאתכם ממצרים ואשר שכר עליך את בלעם בן בעור מפתור ארם נהרים לקללך:

ותירצו הרמב"ן (כג ה) ו סמ"ג ל"ת קיג, קיד שהפסוק בפרשת כי תצא צריך לחלק לשנים שהחלק הראשון של הפסוק "על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים בדרך בצאתכם ממצרים" הולך רק על עמון ואילו הסיפא של הפסוק "ואשר שכר עליך את בלעם בן בעור מפתור ארם נהרים לקללך" שייך ג"כ למואב (וז"ל הסמ"ג שם: והטעם מפרש במקרא על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים ... משמע כי המואבים קדמום כמו בני עשו שנא' (דברים ב כח) אוכל בכסף תשבידני ואכלתי ומים בכסף תתן לי ושתיתי כאשר עשו לי בני עשו היושבים בשעיר והמואבים היושבים בער, אבל במואב מפרש אחר כך טעם אחר, ואשר שכר עליך את בלעם בן בעור [מפתור ארם נהרים לקללך] וכשם שטעם זה למואב לבדו כך טעם ראשון לעמון לבדו, וגם משני הטעמים יש ללמוד שנשים מותרות שאין דרכן לקדם ולא לשכור)
יוצא לפי שיטתם שבאמת מואב יצא למכור לכלל ישראל לחם ומים ולא כמו שכתבנו בפנים

⁶ רמב"ם ספר המצות לא תעשה נג:

⁷ כג ה: על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים בדרך בצאתכם ממצרים ואשר שכר עליך את בלעם בן בעור מפתור ארם נהרים לקללך:

⁸ רמב"ם ספר המצות לא תעשה נו: שלא לקרא שלום לעמון ומואב בתחילה בשעת מלחמה כשאר הגוים (וכן בסמ"ג ל" ת קיג; קיד)

What emerges is that for the sin of omission, of not coming out to offer to sell us food and water, the Moabites and Ammonites suffer a permanent ban. Much worse was done to us by the Egyptians, who enslaved and killed many of us. Yet, they suffer a far more lenient restriction. If a male or female מצרי or אדומי converts, the first three generations, though fully Jewish, cannot marry a normal Jew. *You shall not loathe an Edomite; for he is your brother; you shall not loathe an Egyptian; because you were a stranger in his land. The children who are fathered by them shall enter into the congregation of the L-rd in their third generation.*¹

Even were we to somehow understand that the Moabites and Ammonites sinned more grievously than the Egyptians, which seems a little far-fetched, the Edomites also declined to offer us food and water. Yet, they are included under the same law as the Egyptians!

Clearly, then, these laws do not have to do with any sort of revenge or similar such motive. Nor do the explanations given by the תורה about the עמוני and מואבי restrictions (that they failed to be hospitable) reflect the proportionality of their crime. In Jewish law, even a Jew who fails to provide hospitality transgresses an עשה at most. In terms of pure hatred, the Edomim – the Western world - are surely greater. The אדומים are in a relationship of intrinsic tension with the Jews (הלכה שעשו שונא את יעקב). It is they who are the perpetrators of all the pogroms, holocausts, crusades, expulsions and blood libels throughout European history. Yet, they are given a more lenient halachic status than those who didn't greet us with hospitality! Nor is there any law to restrict any future nation that will commit any crime against us from converting. Therefore, the תורה is telling us that Amon and Moav developed certain very serious spiritual defects, defects that are a part of the spiritual, genetic endowments of the entire nation, and which, in some cases, cannot be rectified.

The situation gets much worse when it comes to the Emori (Ammorites), reflected in its two kingdoms (Cheshbon under Sichon and Bashan under Og). Here, G-d announces to the Jewish people that they will fight and destroy the enemy, for their land is destined to be a part of the Jewish people. Still, the approach is the same. Sichon is told: Let us through, sell us food and water, and we will leave you alone². But, in a repeat of the Egyptian Exodus, G-d hardens their hearts and they refuse.

What follows is a catastrophic destruction of men, women and children, the annihilation of an entire nation.³ The Jews do the same to Bashan, the other Emorite nation. Sensitive individuals have often wondered about the seeming cruelty of this act and about the seeming resoluteness that they may have no redeeming features that should act to save them.

¹ דברים כג ח-ט: לא תתעב אדמי כי אחיך הוא לא תתעב מצרי כי גר הייתם בארצו בנים אשר יולדו להם דור שלישי יבא להם בקהל ד' רמב"ם ספר המצות לא תעשה נד: שלא להרחיק גר מזרע עשו (אדומי) מלהתחתן לקהל אלא עד שלשה דורות (וכן בסמ"ג ל"ת קטו) רמב"ם ספר המצות לא תעשה נה: שלא להרחיק מצרי מלבא לקהל אלא עד שלושה דורות (וכן בסמ"ג ל"ת קיו)

² ב: (כז) אעברה בארצך בדרך בדרך אלך לא אסור ימין ושמאל: (כח) אכל בכסף תשברני ואכלתי ומים בכסף תתן לי ושתיתי רק אעברה ברגלי: (כט) כאשר עשו לי בני עשו הישבים בשעיר והמואבים הישבים בער עד אשר אעבר את הירדן אל הארץ אשר יהוה אלהינו נתן לנו:

³ ב כט: ונלכד את כל עריו בעת ההוא ונחרם את כל עיר מתם והנשים והטף לא השארנו שריד:

In fact, the Canaanites are permanently excluded from the Jewish nation. כנענים cannot become גרי תושב¹. They either have to leave², stay in a position of servitude or be killed³. Any Canaanites left in the land would be killed on the spot⁴. Many commentators learn that the prohibition of intermarrying was said specifically about the Canaanites⁵. (Rachav, who married Yehoshua, was not originally a Canaanite⁶.) But the laws concerning Amalekites are even more stringent. We are not only enjoined to remember forever what they did to us⁷, but we are told to kill them whenever they are encountered⁸ and to wage an eternal war against them⁹. We need to nurse our memories and fight the Amalekites until we have killed them all¹⁰ and wiped their memory off the face of the earth¹¹. So central is this idea that it was one of big three commandments given to Bnei Yisrael upon their entry to Israel¹².

Yet surprisingly, in both the case of a Canaanite and that of an Amalekite whom we inadvertently allow to convert (e.g. in a situation where their identity was unknown to the בית דין), they are fully Jewish and there are no marriage restrictions.

Rashi tells us that the reason for allowing the Mitzrim to completely become a part of us is because of our gratitude to them. Even though they threw our males into the river,

¹ שמות לד יב: השמר לך פן תכרת ברית ליושב הארץ אשר אתה בא עליה...

² שמות לד יא: שמר לך את אשר אנכי מצוך היום הנני גרש מפניך את האמרי והכנעני והחתי והפרזי והחוי והיבוסים

³ דברים כ: (טז) רק מערי העמים האלה אשר ד' אלקיך נותן לך לא תחיה כל נשמה (יז) כי החרם תחרימם החתי והאמרי הכנעני והפרזי החוי והיבוסים כאשר צוה ד' אלקיך רמב"ם ספר המצות עשה קפז: להרוג שבעה עממים

⁴ רמב"ם הל' מלכים הל' ד: מ"ע להחרים שבעה עממים שנאמר החרם תחרימם וכל שבא לידי אחד מהן ולא הרגו עובר בלא תעשה

⁵ דברים ז א-ג: ונשל גוים רבים מפניך החתי וגו' לא תתחתן בהם וגו'

⁶ סמ"ג ל"ת קיב: לא תתחתן בהם ... ורחב הזונה שנתגיירה ונשאה יהושע מאומה אחרת היתה

⁷ רמב"ם ספר המצות עשה קפט: לזכור מה שעשה לנו עמלק רמב"ם ספר המצות לא תעשה נט: שלא לשכח מה שעשה לנו זרע עמלק

⁸ רמב"ם ספר המצות עשה קפח: להכרית זרע עמלק

⁹ שמות יז: טו-טז: (טו) ויבן משה מזבח ויקרא שמו ד' נסי (טז) ויאמר כי יד על כס קה מלחמה לד' בעמלק מדר דר

¹⁰ ספרי (סוף כי תצא): מתחת השמים שלא יניח נין ונכד של עמלק ולא גמל ולא חמור תחת כל השמים שלא יאמרו גמל זה הוא של עמלק

רמב"ן דברים כה יז: והנכון בעיני שהוא לומר שלא תשכח מה שעשה לנו עמלק עד שנמחה את שמו מתחת השמים, ונספור זה לבנינו ולדורותינו לומר להם כך עשה לנו הרשע

¹¹ דברים כה יט: ... תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח שמות יז יד: ויאמר ד' אל משה כתב זאת זכרון בספר ושים באזני יהושע כי מחה אמחה את זכר עמלק מתחת השמים

רמב"ם הל' מלכים ה: ה-וכן מצות עשה לאבד זכר עמלק שנאמר תמחה את זכר עמלק ומצות עשה לזכור תמיד מעשי הרעים ואיבתו כדי לעורר איבתו שנאמר זכור את אשר עשה לך עמלק מפי השמועה למדו זכור בפה לא תשכח בלב שאסור לשכוח איבתו ושנאתו

¹² סנהדרין כ: שלש מצות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ להעמיד להם מלך ולהכרית זרעו של עמלק ולבנות להם בית הבחירה

they were nevertheless our host country¹. The Ramban tells us that it is just this which is bothering us about the Moabites and the Ammonites: their lack of gratitude to us. Our forefather Avraham saved their forefather Lot, his wife, and daughters from the destruction of Sedom².

But, in explaining further, the Ramban seems to bring the riddle back full circle. The Ramban is of the opinion that Moav (but not Ammon) agreed to sell the Jews food and water³. Amon is worse, he states, and is therefore mentioned first in the Pasuk. For, despite assurances that they would not be attacked, they still did not act with the minimum of care to at least bring food and water to the border, as did Edom and Moav⁴. They simply did not care. Yet, the Moavim tried to destroy us entirely (through Bilam); surely that is worse!?

Chaver Maamarim explains that this Ramban teaches us that Midos are worse than actions⁵, but he does not tell us why.

Eliyahu Ki Tov explains the difference between the Egyptians and the Ammonites. Yes, the Egyptians were evil, but they were passionate about their evil. They had spiritual, intellectual and emotional energy invested in their beliefs. Take that energy and channel it in the right direction, and we will see a great positive force. The object of attachment was wrong, but the underlying human qualities had great potential. The Ammonites, however, were just 'blah' – apathetic about life. They were evil by default – they couldn't have cared less whether a hungry and tired people, who had guaranteed their peaceful intentions, were passing by. Here was their chance to repay the kindness our ancestor, Avraham Avinu, had done for their ancestor, Lot, by bringing him up and making him an extended part of his household for decades, and in whose merit he was saved from Sedom. The Ammonites, though, could not see the point of hasseling to do a kindness for someone else⁶.

Today this or that nation may seek to destroy. Tomorrow he may smile towards you and show you kindness. Ammon and Moav, however, are totally lacking in loving-

¹ לא תתעב מצרי: מכל וכל אע"פ שזרקו זכוריהם ליאור מה טעם שהיו לכם אכסניא בשעת הדחק

² רמב"ן כג ה: והנראה אלי כי הכתוב הרחיק שני האחים האלה שהיו גמולי חסד מאברהם, שהציל אביהם ואמם מן החרב והשבי (בראשית יד טז), ובזכותו שלחם השם מתוך ההפכה (שם יט כט) והיו חייבין לעשות טובה עם ישראל, והם עשו עמהם רעה האחד שכר עליו בלעם בן בעור והם המואבים, והאחד לא קדם אותו בלחם ובמים כאשר קרבו למולך, כמו שכתוב (לעיל ב יח יט) אתה עובר היום את גבול מואב את ער וקרבת מול בני עמון והנה הכתוב הזהירם (שם פסוק יט) אל תצורם ואל תתגר בם, והם לא קדמו אותם כלל, כי היה הכתוב אומר "כאשר עשו לי בני עשו המואבים והעמונים", אבל לא הזכיר עמון, שלא קדמו אותם

³ הרמב"ן (כג ה) ו (דיש סתירה בין הפסוקים וכמו שתירצנו לעיל)

⁴ רמב"ן שם: והנה עמון הרשיע בזה יותר מכולם, כי בני עשו והמואבים כאשר ידעו שהזהירו ישראל שלא יתגרו בהם הוציאו לחם ומים חוץ לגבולם, ועמון לא אבה לעשות כן, וזה טעם "אשר לא קדמו", שלא יצאו לקראתם בלחם ובמים כאשר עשו האחרים ולכן הקדים הכתוב "עמוני" והקדים להזכיר פשעו על דבר אשר לא קדמו אותם, ואחרי כן הזכיר "מואבי" וחטאתו ורבותינו דרשו (יבמות עו:): עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית, מפני שהאיש דרכו לקדם ואין האשה דרכה לקדם שתוציא מזון חוץ לגבול הארץ, וכן הזכירו בירושלמי (שם פ"ח ה"ג) ובמגילת רות רבתי (ד ח), מפני שדרך האיש לשכור ואין דרך האשה לשכור:

⁵ חבר מאמרים מ כז: שהמושחחים בהכרת הטוב, היינו השחתה במדות, אינם ראויים בקהל ד'. ולמדנו מכאן מהותן של מדות, שאפילו בעד עבירות לא הרחיקה תורה לאומות העולם כמו משום מדות רעות

⁶ אליהו כי טוב, ספר התודעה – פ' כט: לא אחיך הם, אלא בבית אביך גדלו. בזכותו נצולו ממהפכת סדום והיו לעמים. פעם אחת בכל ימיהם הארוכים ח'בים היו לבזוז עליך ככר לחם ונאד מים, לא מפני צרכך, אלא מפני כבוד לאביך. בדרך בצאתכם ממצרים, היו ח'בים לעשות עמך כך. היום יקדם אתכם בלחם ומים, ומחר יגרה בך את הגיסות - אין רע; כך היא דרך הגויים. אבל הוא, את הגיסות אינו מגרה, כי קצרה ידו; ואולם את כל קלונו ותיעובו גלה - על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים בדרך בצאתכם ממצרים!!

kindness¹. They had no "oomph" to them, and therefore there was nothing there to channel – no special energy that could be directed into Torah. They could convert, but that was as far as they could ever go.

They revealed ingratitude more debased than a murderer. A murderer is driven by a heart which rages in brutality. But a heart which is deeply stirred may sometimes also be stirred with mercy. Worse than the murderer is one totally lacking in heart. He will never turn toward loving-kindness. ... This people must be kept at a distance from the people whose life is built on the foundation of loving-kindness².

There is another quality which prevents the channeling of negative to positive energies, and that is *leitzanus*. *Leitzanus* is such that it cannot be cured, for it forms, as the Mesilas Yesharim explains, an oily shield off which any rebuke slips. The *Leitz* turns all importance into a joke. He lacks any sense of profundity and therefore cannot relate to the wisdom of Torah. This is the case of Amalek. Amalek's anti-Torahism hardly seemed apathetic. They marched over a long desert to reach and attack the Jews. But their *leitzanus* made them anti-Torah, if not anti-life itself³.

Bilam prophesized that ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אובד – *The beginning of all nations is Amalek, but his end is destruction*. The end of days, the Messianic era, is a time when all nations, except for Amalek, will find their Tikun. And since that time is a time when nothing can exist that is not corrected, Amalek perforce will self-destruct⁴. The reason for Amalek's self-destruction is because ראשית גוים עמלק: at a time when the full profundity and clarity of G-d's revelation through the Jewish people was being unfolded, Amalek was the first of all nations to attack the Jews⁵ and thereby to attempt to create a mockery of the Jewish people and a disdain for all they stood for⁶. At a time when all nations were in awe, Amalek simply could not appreciate that anything of importance was happening⁷.

¹ ספר התודעה, שם: המלחמה והרציחה, אינן פשע של תיעוב לגויי הארצות. לחמם הוא זה. השנאה והטומאה, בדמם ובדם זרעיותם הן מדור דור; וכל זמן שאדון כל הארץ לא מחה אותם מעל פני האדמה, ועדין הם חיים - אל תתעבם. כבוד יש להם, ונהוג בהם כבוד הבריות. ראה, אין לך גוי ואומה שלא נמצא בהם דבר טוב אחד, לפחות לשעה אחת. היום הוא קם עליך להרגך, מחר ילבין לך שנים לגמול עמך חסד, ויהא אפילו חסד של חסאת. אבל עמון ומואב, כפויי טובה הם יותר מכולם ואינם מסוגלים לדבר אחד של חסד כל ימיהם, אפילו לא חסד של שקר:

² ספר התודעה, שם: כפויי טובה נתעבים הם, שפלה נפשם מנפש המרצח; שהלה, מאכזריות הלב ההומה הוא עושה פשעיו, ולב כי יהמה, עלול הוא שיהמה פעם גם ברחמים; גרוע ממנו חסר הלב שלעולם לא יתן דע אל החסד. לכן, מרוחק יהא מן העם שעל חסד עולם הוא בנוי:

³ פורים מאמר א

⁴ פחד יצחק, פורים, ענין א א: סיפא דהך קרא, כך הוא מתפרש, אנ"פ שתקופת אחרית הימים היא תקופה כזו, שיש בה צד תיקון לאומות העולם ... מכל מקום לעמלק אין שום תיקון גם בתקופת אחרית הימים. ומכיון שבתקופה זו של אחרית הימים, לא ימצא שום דבר שאינו מתוקן, הרי מוכרח הוא שתקופת אחרית הימים היא תקופת האבדון לעמלק. ושם א ז: קלקול כזה, שעצמיותו היא עקירת כוחה של תביעת התיקון – שודאי שזה הוא דינו שאין לו שום תקוה להיות נכנס בכלל התיקון. ומובן הוא היטב שדוקא תקופת התיקון – היא היא אבדון של עמלק. ואחריתו עדי אובד.

⁵ פחד יצחק, שם: ראשית גוים עמלק ומפני כך אחריתו עדי אובד. ... מפורש איפוא בלשון הכתוב, כי מני זה דעמלק היה הראשון להלחם בישראל, מפני כך אין לו תקנה אפילו בתקופת אחרית הימים.

⁶ פחד יצחק, פורים, ענין א ו: אין סוף ענינו של עמלק בזה שבא ונלחם בישראל. אלא סוף ענינו הוא בזה, שמלחמתו של עמלק גרמה זלזול בחשיבותו של ישראל.

⁷ פחד יצחק, שם: אלופי מואב, וישבי כנען כולם קבלו התוכחה של יציאת מצרים וקריעת ים סוף. האמבטיא היתה רותחת. נולדה חשיבות בעולם. אבל עמלק אינו יכול לסבול חשיבות. וגו' ע"ש כל אות ו.

The ספר החינוך¹ asks the obvious question: Can G-d have created a human being who, as in the case of the כנעני and the עמלקי, have no purpose in this world and are doomed to destruction? No, he answers. Things did not have to be this way. But the collective commitment to evil by the entire nation over many generations ultimately led to this tragic state of affairs.

These הלכות need to be seen in the context of the laws regarding other non-Jews, which reflect a deep understanding of the basic rights of all human beings. The commandment to destroy the כנענים could not have been simply an act of ethnic cleansing because Jewish law requires that we allow גרי תושב to live in the land of Israel. Moreover, we are required to guarantee their well-being. We are required to respect the territoriality of other nations. A non-defensive war against any nation was never permitted without the express permission of הקב"ה through the אורים ותומים. Therefore, the injunctions against these two groups are clearly very specific and for very specific reasons.

In addition, the Judaic requirement for their destruction was only in the heat of battle. Prior to this, two other choices faced the כנענים: to make peace or to depart².

We are required to go against our natural instincts and to destroy the כנענים because they are considered to be a רודף. Their culture was so permeated with idolatry and the immorality that stemmed from this that, rather than the Jews attracting them to Monotheism, they would almost certainly infect the Jews with their decadent ideology.

Of course, this does not mean that every Canaanite who grew up in this environment deliberately intended to corrupt the Jews. But the net result, even if he is not to blame, was just that. An unborn baby threatening his mother's life is also considered a רודף and is killed. The baby is surely not to blame for the situation, and he may be entirely innocent, but he is still a רודף. (For example, if there were two towns on opposite sides of the river with one infected with a fatal plague and a young, infected child from that town would be on a boat crossing the river to the other town, thousands may die from coming in contact with him. The child may be innocent but must be killed before he can reach and infect the other town³.)

Certainly it is difficult for Jews, who are characterized as being רחמנים, to relate to such a commandment. Even the great King Shaul was not able to bring himself to fulfill this commandment by killing all the Amelekites and their flocks. "How could it be," he said to himself, "that the same Torah which commands that the whole procedure of Eglah Arufah be brought for a single unaccounted murder can allow a whole nation to be destroyed? And if the people sinned, what did the animals do? And if the adults sinned, what did the minors do?" A heavenly voice then went out and said: קהלת ז' אל תהי צדיק (קהלת ז) אל תהי צדיק don't be righteous beyond your mandate⁴.

¹מצוה תכ"ה

²רמב"ם הל' מלכים ו:א: אין עושין מלחמה עם אדם בעולם עד שקוראין לו שלום אחד מלחמת הרשות ואחד מלחמת מצוה שנאמר (דברים כ"י) כי תקרב אל עיר להלחם עליה וקראת אליה לשלום אם השלימו וקבלו שבע מצות שנצטוו בני נח עליהן אין הורגין מהן נשמה והרי הן למס ... שיהיו מוכנים לעבודת המלך בגופם וממונם כגון בנין החומות וחוזק המצודות ובנין ארמון המלך וכיוצא בו ... (הל' ב) ויש למלך להתנות עמהם שיקח חצי ממונם או הקרקעות ... (ג) ואסור לשקר בבריתם ולכזב להם אחר שהשלימו וקבלו שבע מצות. (ה) שלשה כתבים שלח יהושע עד שלא נכנס לארץ הראשון שלח להם מי שרוצה לברוח יברח וחזר ושלח מי שרוצה להשלים ישלים וחזר ושלח מי שרוצה לעשות מלחמה יעשה ע"כ (שם) הסביר ענין הגבעונים וענין לא לדרוש שלום עמון ומואב בהל' ו)

³Rabbi Uziel Milevsky

⁴יומא כב: בשעה שא"ל הקב"ה לשאול (שמואל א טו) לך והכית את עמלק אמר ומה נפש אחת אמרה תורה הבא עגלה ערופה כל הנפשות הללו על אחת כמה וכמה; ואם אדם חטא בהמה מה חטאה? ואם גדולים חטאו קטנים מה חטאו? יצאה בת קול ואמרה לו (קהלת ז) אל תהי צדיק הרבה.

It is highly unusual for the תורה to give reasons for its commandments. Yet, in the cases of the עמלקים and the כנענים, the תורה does provide explanations. By עמלק, the תורה tells us that we should remember what the Amalekites did to us when we were going out of Egypt. At that time, all the nations of the world had come to believe in G-d and recognized that the Jews were the chosen people. The Amalekites, however, attacked from the back, killing the weak and the stragglers¹. By daring to do what every other nation was too frightened to even contemplate, they were able to bring in the possibility that this G-d of the Jews may be defeatable after all. This can be compared to a cauldron of hot water which everyone is too frightened to jump into. However, after the first person jumps in, the waters cool off for everyone else to jump in afterwards.

The Amalekites attacked the Jews for no reason, as the Jews were not threatening their life or property in any way. It was pure hatred of what the Jews stood for, Monotheists in the deepest sense, which moved them to come against the Jewish nation. They went to great trouble to do so, coming from an enormous distance across the desert. When they reached the Jews, they made clear that their intention was as a spiritual protest against the miracles that the Jews had experienced. They therefore barbarically cut off the circumcisions of the Jewish males and threw them into the air. Had they been victorious, their plan was to commit total genocide on the Jews. To this end, they had assembled a coalition of other nations and enticed them to join them in battle².

This was not the first time that the Jews had heard from Amalek. The nation of Amalek had a history of total and vicious anti-Semitism stemming back to their founder, עמלק, who had received this hatred from עשו. Since that time, they had committed themselves to a value system that was totally antithetical to anything good. They had violated every ethical and spiritual principle for generations. History showed that their survival only led to further corruption and further attempts at genocide on the Jews. The Amalekites were still trying to destroy the Jews at the time of Shaul Hamelech, four centuries later. Shaul spared their ruler, Agag, while destroying the rest of the nation. But Agag and his descendants did not give up. Four centuries later, Agag's descendent המן came so close to destroying the Jews.

עמלק's existence was ultimately the biggest 'חלול ד' is that force which, more than anything else, gives people reason to believe that G-d, as we know Him, does not exist. עמלק's existence, therefore, is in contradiction to the ultimate reality and purpose of this world. At a time when that reality will be manifestly apparent to the exclusion of anything else, עמלק will perforce have no place. As בלעם put it:

ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אבד (במדבר כד: כ)

Unlike other challenges to Judaism which developed sophisticated ideologies and philosophies, Amalek's whole philosophy was to undermine any sense that anything in this world is of value. Other nations with false ideologies could be challenged to transfer their beliefs and commitments to the right source; עמלק had no sense of the importance of anything that could be channeled in the right direction.³

¹ דברים כה יז: זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים
דברים כה יח: אשר קרך בדרך ויזנב בך כל הנחשלים אחריו ואתה עיף ויגע ולא ירא אלקים

² שמות יז, יג

³ פחד יצחק פורים מאמר א ע"פ הפסוק לך תכה ופתי יערים

Because the Jews represented commitment to spiritual reality, G-d clearly showed them that it was their spiritual weakness which gave עמלק its strength. *If you have come to test me (says G-d), let (Amalek) the evil one come and test you. Immediately, "And Amalek came"*¹.

A little harder to explain is the case of the Canaanites. Again, the Torah itself gives us the reason: if we do not kill them all, we will land out intermarrying with them and assimilating into their powerful and perverse society. Despiciously, we are likely to adopt their idolatrous practices². After all, intermarried spouses are expected to take each other's religious beliefs seriously. The problem with the Canaanites was that they were living in the land of Israel. Here, they would become citizens of the same state. Surely one has to make peace with one's fellow country men, the logic goes, and we should all enter into the same civil pact. The Torah, however, calls this a מוקש, a fatal trap that will ultimately destroy us³. It is folly to think that we will be the dominant culture and change them. They were on the land of Israel for centuries, and their culture was very deep and well-established. The Canaanites were the bastion of idolatry; they were the founders of polytheistic practices and their primary ideological transmitters⁴. The Jews were too new to the Torah to stand up to this. Without perhaps even realizing it, we would be seduced into thinking that their despicable practices were really the in thing to do after all⁵.

In a world which has always been primarily non-Monotheistic (even today) and which at one stage had virtually entirely forgotten the notion of the one G-d, the Jews single-handedly reintroduced the concept. This was the single greatest contribution to civilization ever. In order to achieve this, however, the Jews had to have a total commitment to this idea. In the post-ראשון-אדם era the concept of G-d got lost because of what were initially small compromises in Monotheistic belief.⁶ Therefore, the תורה gives a long list of prohibitions against any form of compromise in this area. For example, we see the following 26 negative prohibitions in the סמיג:

¹ שמו"ר כו ב: אם בקשתם לבדוק אותי יבא הרשע ויבדוק אתכם מיד ויבא עמלק

² שמות לד: (טו) פן תכרת ברית ליושב הארץ וזנו אחרי אלהיהם וזבחו לאלהיהם וקרא לך ואכלת מזבחם (טז) ולקחת מבנותיו לבניך וזנו בנותיו אחרי אלהיהן וזנו את בניך אחרי אלהיהן

A. Kaplan translation: וזנו אחרי אלהיהן: When they practice their religion and sacrifice to their gods, they will invite you, and you will end up eating their sacrifice.

טז: You will then allow their daughters to marry your sons, and when their daughters worship their gods, they will lead your sons to follow their religion.

וכדומה שמות כג: לא-לג

³ שמות לד יב: השמר לך פן תכרת ברית ליושב הארץ אשר אתה בא עליה פן יהיה למוקש בקרבך

⁴ חינוך מצוה צג: ואלו ה' עממין היו עיקר ע"ז ויסודה הראשון (וכן ברמב"ם ספר המצוות מ"ע קפז ובל"ת מט: כדי שלא יפסידו בני אדם ויסיתום לע"ז)

ם brings this law in the context of several others: in רמב"ם

ל"ת נ: שלא לחון על ע"ז

ל"ת נא: שלא להושיב עובדי ע"ז בארצנו

ל"ת נב: שלא להתחתן בעובדי ע"ז

⁵ דברים כ יח: למען אשר לא ילמדו אתכם לעשות ככל תועבתם אשר עשו לאלהיהם וחטאתם לד' אלקיכם

⁶See רמבם ריש עבודה זרה

- We are enjoined not only not to turn to idolatry but also not to follow the thoughts of our heart and the temptations of what we see, nor to imitate the practices of idolaters even not for the purposes of idolatry (יד & טו ; נ).
- Not to use G-d's Name in vain. (טז)
- Not to serve idols; not to kiss or bow to idols even not in an act of service; not to make idols for oneself or others; not to make any image of man (יז-כב)
- Not to lead Jews to idolatry; not to rebuild a city so accused; not to enjoy from such a city's material possessions or benefit from any idolatry or its embellishments. (כג-כז ; כה ; מה-מו)
- Not to prophesize falsely or in the name of idolatry; neither to listen to such a person nor to fear killing him. (לב-לד)
- Not to seek the advice of or to engage in any acts called מולך & ידעוני אוב, (Prohibitions לו-מ)
- Not to make a מצבה or hewn stone to bow on or to plant a tree in the Temple. (מב-מד)

The commitment of the seven nations to polytheism and the corrupt values that went with this went so deep and was so passionate that given any clash between Jewish and Canaanite culture, there was every chance that Canaanite culture would have won out. (Therefore, according to the סמיג, it was not enough for the תורה to demand their destruction; the תורה had to additionally command us not to allow them to settle on our land.) The Canaanites would have bequeathed to the world idolatrous practices which included פגור, where the service was to excrete in front of it! We would have inherited a value system that would have included laws prohibiting kindness to the stranger, disallowing peaceful co-existence with neighbors and many other values which would have made the Nazis look tame.

This is not to say that attempts had not been made to reform the כנענים. The best attempt was made by אברהם אבינו. He had all the tools he needed for success - holiness, charisma, dedication, drive, wealth, and prestige, and he spent the best years of his life walking up and down כנען preaching the doctrine of One G-d. In fact, his efforts were not without considerable success - as time went on he attracted an increasing entourage of followers. But in the end, the mighty culture of כנען eroded all his successes. By the very next generation, they had re-assimilated. אברהם's thousands, if not tens of thousands of converts, were nowhere to be seen. יצחק was to survey a totally barren, polytheistic scene once more. (The historian Yechezkel Kaufman has documented just how alien Monotheism was to the broader environment of the Jews.)

Yet, G-d still did not give up on the כנענים. When He saw where אברהם's efforts were headed, he promised him the land instead of the כנענים, but only if those despicable people would continue in their wickedness for a whole four more generations. Still they did not do תשובה.

Given the huge cultural power of the Canaanites to transmit their evil ethics, they collectively became a רודף. The דין of a רודף applies even if the רודף is שוגג, i.e. essentially innocent. Thus it applies even if the רודף is an unborn baby threatening the mother.¹

What needs to be stressed here is that no human being could ever be entitled to decide that any nation, no matter how evil, deserves to be killed. Only G-d could make that choice. The slightest doubt as to whether we are fulfilling G-d's Will is enough to prohibit

¹ מנחת חינוך מצוה ח

any action in this direction. Today, for example, these laws are completely in abeyance. **סנחריב** mixed up the nations and we therefore no longer know who is an **אדומי**, an **אמורי**, or any of the Canaanite nations¹. Although there are those who associated Amalek with the Nazis², and indeed with any nation that tries to wipe out the Jews in any generation³, we cannot definitely indentify Amalek in practice. The lessons of these nations remain but sobering and frightening lessons for ourselves – to understand our own human condition and how deeply any human, including ourselves, is capable of sinking.

¹רמב"ם פ"ה מהל' מלכים הל' ד: מ"ע להחרים שבעה עממין וכבר אבד זכרם רדב"ז: לפי שבא סנחריב ובלבל את העולם

²הרב יואל שוארץ השואה, עמ' 21: אומרים בשם הגר"א שהגרמנים נחשבים לספק עמלקים, ומסופר על הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד שנמנע מטעם זה מלהקביל את פניו של הקיסר הגרמני בזמן ביקורו בירושלים בשנת תרנ"ט ("מרא דארעא דישראל" ח"א עמ' ר') עכ"ל

³שם: יש אומרים שכל אומה המנסה להשמיד את ישראל היא בכלל "עמלק". כך כותב ב"ילקוט מעם לועז" (דברים חלק ג', עמ' תתקע"ז): שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותנו, הכל הוא עמלק, שמתלבש בכל פעם באומה אחרת, ובזה ביאר שם מדוע נצטוונו דווקא בנסירת איבה לעמלק ולא לשאר צוררי ישראל, כי כולם בכלל מצוה זו. וכך נמסר בשם הגאון רבי משה סולובייצ'יק ז"ל (בנו של הגאון רב חיים מבריסק) שדייק מלשון הרמב"ם שע"פ דין כל המתנכל לישראל בכלל עמלק (ראה בספר "איש האמונה" עמ' 101-2 בשמו. הדיוק הוא מלשון הרמב"ם בהלכות מלכים ה', ה' שלא כתב על עמלק "וכבר אבד זכרם", בדרך שכתב בהלכה הקודמת שם בענין שבעת העממים).

ואתחנן

1. The Torah unchanging forever

SUMMARY:

If G-d has a plan for the world, He must have a mechanism for revealing that plan. This mechanism has to lend itself to clear and convincing proof that it encompasses G-d's word. The mechanism for revealing G-d's plan was the Revelation of the Torah at Sinai. In our parsha, the Torah declares that the entire nation witnessed the Sinai events at a level of face-to-face prophecy, unfiltered by any imaginative faculty, and that this is the primary source of our trust that the Revelation did indeed take place. The Jews could not handle any more of such intense prophecy and therefore requested that Moshe continue the Revelation.

There are many secondary proofs to the authenticity of Torah. For one, this Torah, as a system of living, works and has worked across time and place. Secondly, the Torah makes very specific predictions. Thirdly, there was a complete consensus amongst the nation in the first 1,000 years after Sinai that it did, indeed, take place.

If the Torah were a fabrication, it would be impossible that, amongst a nation with a track record for skepticism, there would not have been a huge number who declared it a fraud. In addition, differing versions of what happened would have developed. Further, the miracles in Egypt and during the desert were given under conditions where they could be examined closely, by everyone (including non-Jews), and without the element of surprise. Most of the plagues in Egypt happened with clear warning (Moshe announced exactly what was going to happen), and the מ fell for 40 years.

Other proofs for the Torah include archaeology and the fact that both Christianity and Islam confirm the Sinai account.

But all of these things are secondary to the primary claim. This is the fact that there was a national revelation to the whole nation. Moshe did not emerge from a cave - Mohammed-like - and proclaim that he heard a prophecy. The ever weary Jews, the most skeptical nation on earth, would have had his head. Rather, the entire nation stood at Sinai, spoke to G-d face-to-face and was able to authenticate all the rest of Moshe's prophecy.

One cannot fabricate a claim of national revelation. All religions would have loved to have made such a claim, but no one has ever dared to claim such a thing. A claim of national revelation can never be made unless it is true. All claims to new religions are made by individual people who made private claims to personal revelation.

What would happen if they did make a claim of national revelation? Let us take an example provided by Rabbi Dovid Gottlieb. Have you ever noticed that UFO claims are always about a spacecraft landing in a deserted field? Imagine that your friend tells you one day that he has just seen a space-craft landing in Time Square, during morning rush hour. You phone a friend whose offices overlook Time Square and ask him whether he sees anything. Negative. You turn on the radio – no mention of such an event. You turn to all those around you and ask whether they heard of such a thing. No one has. At which point you grab the person and walk them off to the nearest mental institution.

Now let us say that a person tells you that they did not see the event, but that all of our ancestors saw this event 250 years ago. Our first reaction is to go to our parents and say, “Mom, did your parents ever tell you about a spacecraft landing in Times Square?” I ask my friends and anyone I know to ask the same. No one was ever told such a thing by

their parents or by anyone of the previous generation. Only, apparently, has our claimant. This still won't get him out of the loony bin.

Judaism not only makes such a claim but our Torah-keeping parents have all heard of this claim from their parents and so on for thousands of years. As the Kuzari states, that claim is watertight. You simply cannot make it up.

According to the Ramban, our verse now brings a prohibition against forgetting the Sinai experience. Should a false prophet come and claim that the Torah has changed, we will know that he is wrong. Had we received the Torah only from a prophet, even if his prophecy had been authenticated, there would always have been the risk that another prophet would come along and command us to do differently. He may back this up with all kinds of signs and, at the very least, cause us to doubt the authenticity or applicability of the original prophecy.

But, once we heard the Torah directly from G-d and saw all the events at Sinai with our own eyes without any intermediary, we are in a position to reject all who dispute this even should he bring signs and wonders as a back-up. The Jewish People are able to give evidence on Sinai and all its events. We witnessed the authentication of Moshe's prophecy, and it is our direct ancestors who have told us about this, generation after generation.

All the miracles that led up to the Exodus, especially the plagues and the crossing of the Red Sea, are a part of the package of proofs that support the Sinai experience.

To facilitate remembering the Exodus, the תורה introduces many מצוות which are זכר ליציאת מצרים or which include mention of that experience (e.g. Tefilin, Mezuzah, Kiddush). In addition, the תורה introduces Chagim which remind us of specific aspects of that entire period of history. Most dramatically, the דברות שניות in פרשת ואתחנן mention יציאת מצרים as the reason for keeping the Shabbos.

Through this, it is the whole nation, and not just one group, who are charged with keeping this historical reality alive and accurate. Ultimately, it is parents who are charged with communicating this information to the people for whom they care the most, their children, further ensuring that distortions do not enter.

DETAIL:

דברים ד ט: רק השמר לך ושמר נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך ופן יסורו מלבבך כל ימי חיך והודעתם לבניך ולבני לבניך י: יום אשר עמדת לפני ה' אלקיך בחרב באמר ה' אלי הקהל לי את העם ואשמעם את דברי אשר ילמדון ליראה אתי כל הימים אשר הם חיים על האדמה ואת בניהם ילמדון:

If G-d has a plan for the world, He must have a mechanism for revealing this plan, and the mechanism must lend itself to clear and convincing proof that this is G-d's word. The mechanism we speak of is the Revelation at Sinai. In our Parsha, the Torah declares that the entire nation witnessed the events at Sinai at a level of face-to-face prophecy, and that this is the primary source of our trust that the Revelation did indeed take place.

Having said this, we need to understand that there is no absolute proof for any knowledge. Science doesn't even pretend to work this way (although the layman often thinks that it does). For any particular set of phenomena there are usually several (sometimes hundreds of) competing scientific theories. A scientific theory is accepted as being true because it is the best, simplest, most aesthetic and inclusive explanation for a particular body of knowledge. In addition, a theory should make testable predictions.

We should not hold Judaism accountable to standards which are higher than scientific standards, for it is doubtful whether a higher standard actually exists. However, by scientific standards, Judaism can certainly be proven true. For example:

- (a) Judaism works! It has worked across time, in different cultures (North African, European, etc.), under radically different circumstances (American affluence, the Holocaust). No other system comes close to Judaism's combination of wisdom and profundity in addition to its practical, livable nature. The Bechor Shor says that it is inconceivable that Judaism is the product of a human mind¹. The nations of the world have envied the system of wise living which has sustained the Jewish People against all odds².
- (b) The Torah makes very specific predictions which have come true³.

¹בכור שור ד ח: ומי גוי גדול אשר לו חוקים ומשפטים צדיקים ככל התורה הזאת: ומאחר שאין כל אדם יכול לתקן כמותו, יש להבין שלא בא בסברת בשר ודם, כי אם מאת הקב"ה

Malbim also says that this is the meaning of the word ראה at the beginning of Parshas Reeh: יא כו: ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה.

Malbim says that this shows that the blessings and curses are not simply promises for the future. One can actually see that people who observe the Torah have a sense of accomplishment, fulfillment and spiritual growth. The blessings are there for all to see.

²דברים ד (ואתחנן): (ה) ראה למדתי אתכם חקים ומשפטים כאשר צוני ה' אלקי לעשות כן בקרב הארץ אשר אתם באים שמה לרשתה: (ו) ושמרתם ועשיתם כי הוא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים אשר ישמעון את כל החקים האלה ואמרו רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה: (ז) כי מי גוי גדול אשר לו אלהים קרבים אליו כה' אלקינו בכל קראנו אליו: (ח) ומי גוי גדול אשר לו חקים ומשפטים צדיקים ככל התורה הזאת אשר אנכי נתן לפניכם היום:

³The best example of this is the תוכחות, where very specific conditions were laid down for the Jews being able to remain in Israel and very specific consequences were predicted for failure to do this. Another case is that of שמטה, and the year before and after.

- (c) The complete consensus amongst the nation in the first 1000 years after Sinai mitigates against the Sinai experience being made up. It is impossible to create a fiction that will not have some skeptics (amongst a nation with a track record for skepticism) and that will not have differing versions of what happened.
- (d) All the miracles in Egypt and in the desert were given under conditions where they could be examined closely, by everyone (including non-Jews), and without the element of surprise. The מן fell for 40 years, and most of the plagues in Egypt were with clear warning as to exactly what was going to happen¹.
- (e) The overall consensus is that archaeology confirms the authenticity of the Bible account wherever it could be checked².
- (f) Both Christianity and Islam, the other two major Monotheistic religions, accept the Sinai account as being authentic.

All of these proofs are secondary to the primary claim, however. The most important fact is that the Sinai event was a national revelation to the whole nation. Moshe did not emerge from a cave, Mohammed-like, and proclaim that he had received a prophecy. The ever-weary Jews, the most skeptical nation on earth, would have had his head. Rather, the entire nation stood at Sinai, spoke to G-d face to face, and was able to authenticate all the rest of Moshe's prophecy. Never has such a claim, or anything nearly like it, been made before³.

The Kuzari⁴ tells us that such a claim will never be made, for one cannot fabricate a claim of national revelation. All religions would have loved to make such a claim, but as the verses themselves testify, no one has ever dared to claim such a thing⁵. A claim of

¹דברים יא (עקב): (ב) וידעתם היום כי לא את בניכם אשר לא ידעו ואשר לא ראו את מוסר ה' אלקיכם את גדלו את ידו החזקה וזרעו הנסויה: (ג) ואת אתתיו ואת מעשיו אשר עשה בתוך מצרים לפרעה מלך מצרים ולכל ארצו: (ד) ואשר עשה לחיל מצרים לסוסיו ולרכבו אשר הציף את מי ים סוף על פניהם בדרפס אחריכם ויאבדם ה' עד היום הזה: (ה) ואשר עשה לכם במדבר עד באכם עד המקום הזה: (ו) ואשר עשה לדתן ולאבירם בני אליאב בן ראובן אשר פצתה הארץ את פיה ותבלעם ואת בתיהם ואת אהליהם ואת כל היקום אשר ברגליהם בקרב כל ישראל: (ז) כי עיניכם הראת את כל מעשה ה' הגדל אשר עשה:

The Kuzari⁴ gives four criteria for the authentication and verification of a miracle:

- א - שמהפך בו טבע הדברים
- ב - שיהיה הענין הזה לפני המונים
- ג - יראוהו בעיניהם ולא יגיעם בספור ובקבלה
- ד - שיחקרו על הדבר ויבחננה בחינה אחר בחינה שלא יפול בלב אדם ספק כי יש בו צד דמיון או צד ספק

²In recent decades a new school of archaeology, the Copenhagen school, has challenged this assumption, but given the evidence it is hard not to conclude that this school is driven more by ideology than scholarship.

³דברים פרק ד (ואתחנן): (לב) כי שאל נא לימים ראשנים אשר היו לפניך למן היום אשר ברא אלקים אדם על הארץ ולמקצה השמים ועד קצה השמים הנהיה כדבר הגדול הזה או הנשמע כמהו: (לג) השמע עם קול אלהים מדבר מתוך האש כאשר שמעת אתה ויחי: (לד) או הנסה אלהים לבוא לקחת לו גוי מקרב גוי במסת באתת ובמופתים ובמלחמה וביד חזקה ובזרוע נסויה ובמוראים גדלים ככל אשר עשה לכם ה' אלקיכם במצרים לעיניך: (לה) אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו: (לו) מן השמים השמיעך את קולו ליסרך ועל הארץ הראך את אשו הגדולה ודבריו שמעת מתוך האש:

⁴א יא

⁵ד לב: כי שאל נא לימים ראשנים אשר היו לפניך למן היום אשר ברא אלקים אדם על הארץ ולמקצה השמים ועד קצה השמים הנהיה כדבר הגדול הזה או הנשמע כמהו: (לג) השמע עם קול אלהים מדבר מתוך האש כאשר שמעת אתה ויחי: (לד) או הנסה אלהים לבוא לקחת לו גוי מקרב גוי במסת באתת ובמופתים ובמלחמה וביד חזקה ובזרוע נסויה ובמוראים גדלים ככל אשר עשה לכם ה' אלקיכם במצרים לעיניך: בכור שור ד לב: כי שאל נא לימים ראשונים ... ולמקצה השמים: כלומר שאל לדורות הראשונים, אם נעשה לשום אומה שבעולם בימיהם הנהיה כדבר הגדול הזה ... או הנשמע כמהו: או אפילו שמע משום אדם שנהיה דבר כזה.

national revelation can never be made unless it is true. All claims to new religions are made by individual people who made private claims to personal revelations.

What would happen if founders of new religions would make claims of national revelation? Rabbi Dovid Gottlieb gives a fitting example: UFO claims are always about a spacecraft landing in a deserted field. Imagine that someone tells his friend that he has just seen a space-craft landing in Time Square during morning rush hour. The other phones a friend whose offices overlook Time Square and asks him whether he sees anything. Negative. He turns on the radio – no mention of such an event. He turns to all those around him and asks whether they heard of such a thing. No one has heard anything. He grabs the person and walks him off to the nearest mental institution.

Now let us say that a person mentions that he did not see the event but all his ancestors saw this event 250 years ago. Our first reaction is to go to our parents and say, “Mom, did your parents ever tell you about a spacecraft landing in Times Square?” He asks his friends and anyone he knows to ask the same. No one was ever told such a thing by their parents or by anyone of the previous generation; only, apparently, our claimant. Well, this still won't get him out of the loony bin.

Judaism not only makes such a claim, but our Torah-keeping parents have all heard of this claim from their parents and so on, tracing back thousands of years. As the Kuzari states, this claim is watertight – one simply cannot make it up. Having said that, let us turn to our Parsha which deals specifically with the core proof, the giving of the Torah at Sinai.

As we stated, the Sinai experience was witnessed by the entire Jewish people¹. All those present reached the level of speaking to G-d פנים אל פנים, and they therefore were able to verify that Moshe Rabbeinu's prophecy was accurate².

According to the Ramban, our verse now brings a prohibition against forgetting the Sinai experience³. We are commanded to remember the Shofar sounds, the thunder and the

¹שמות כ יד: וכל העם ראים את הקולות ואת הלפידים ואת קול השופר ואת ההר עשן וירא העם וינעו ויעמדו מרחק

Not only did they witness these events, but they participated in them:

דברים ה ד: פנים בפנים דבר ד' עמכם בהר מתוך האש
ספורנו: בלתי חלום ומראות הלילה אבל בעודכם משתמשים בחושים

²אברבנל דברים ה א (דף סא ד"ה והנה): ומפני זה ראוי לכם שכמו שתשמרו את הדברים האלו קיים אשר שמעתם מפי ד' יתברך, כן תשמרו שאר המצוות אשר אנכי מלמד אתכם כיון שאתם בקשתם לשמעם מפי ולא מפי יתברך. וגו' ספר העיקרים ג-ח (בסוף):

וזה כי למה שרצה הש"י לתת תורה ע"י משה מנוקה מבלי ספק רצה שתתעלה מדרגתו (של משה ר') באופן שלא יהיה לכח המדמה מבוא בה כדי שלא יכנס בה שום חשד וספק, וכן נתעלה מדרגת ישראל המקבלים התורה למדרגת פנים בפנים במעמד ההוא מהשעם הזה

³דברים פרק ד (ואתחנן): (ט) רק השמר לך ושמור נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך ופן יסורו מלבבך כל ימי חיך והודעתם לבניך ולבני בניך: (י) יום אשר עמדת לפני ה' אלקיך בחרב באמר ה' אלי הקהל לי את העם ואשמעם את דברי אשר ילמדון ליראה אתי כל הימים אשר הם חיים על האדמה ואת בניהם ילמדון: (יא) ותקרבון ותעמדון תחת ההר וההר בער באש עד לב השמים חשך ענן וערפל: (יב) וידבר ה' אליכם מתוך האש קול דברים אתם שמעים ותמונה אינכם ראים זולתי קול: (יג) ויגד לכם את בריתו אשר צוה אתכם לעשות עשרת הדברים ויכתבם על שני לוחות אבנים: (יד) ואתי צוה ה' בעת ההוא ללמד אתכם חקים ומשפטים לעשותכם אתם בארץ אשר אתם עברים שמה לרשתה: (טו) ונשמרתם מאד לנפשתיכם כי לא ראיתם כל תמונה ביום דבר ה' אליכם בחרב מתוך האש:

רמב"ן השמטות לספר המצוות ל"ת ב: ... שלא נשכח את הר סיני ולא נסיר אותו מדעתנו ... והוא אמרו יתעלה (ואתחנן ד'): השמר לך ושמור נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך ופן יסורו מלבבך כל ימי חיך והודעתם לבניך ולבני בניך כל ימי חיך יום אשר עמדת לפני ה' אלקיך בחרב וגו' ובבכור שור ד ט: רק השמר לך ושמור נפשך מאד: דאע"פ שהוכחתי לך על פי הסברה שמצוות הללו מאת הקב"ה הם, אינו דומה דבר הידוע לאדם מסבא, לדבר שהוא רואה בעיניו, ולפיכך אני מזהירך שלא תשכח. ושם ד יג: ויכתבם ... אבנים וכתב הדברים על לוחות אבנים: דבר שאין רקבון שולט בו, כדי שיהא דבר של קיימא, כל זה אני מזהיר עליכם שלא תשכחו.

lightening, but especially G-d's unprecedented communication with each person who stood there¹.

The Ramban explains² that the reason for this Mitzvah is in order to be able to cope with future, false prophets who will claim that the Torah has changed, denying a fundamental of our faith³. Had we received the Torah only from a prophet, even had his prophecy been authenticated, there would have always been the risk that another prophet would come along and command us to do differently. He may back this up with all kinds of signs, and, at the very least, cause us to doubt the authenticity or applicability of the original prophecy⁴.

But, says the Ramban, once we have heard the Torah directly from G-d and we saw all the events at Sinai with our own eyes without any intermediary, we are in a position to reject all who dispute this event even if the claim was backed up with signs and wonders. The Jewish People are able to give evidence for Sinai and all its events⁵: we witnessed the authentication of Moshe's prophecy and our direct ancestors have told us about this, generation after generation⁶.

Later in Parshas VaEschanan, as an introduction to the repetition of the 10 Commandments, the Parsha deepens this understanding. Moshe exhorts the people to keep the Mitzvos because each one personally entered into a covenant with G-d:

ה ג: ויקרא משה אל כל ישראל ויאמר אלהם שמע ישראל את החקים ואת המשפטים אשר אנכי דבר באזניכם היום ולמדתם אתם ושמרתם לעשתם: (ב) ה' אלקינו כרת עמנו ברית בחרב: (ג) לא את אבותינו כרת ה' את הברית הזאת כי אתנו אנחנו אלה פה היום כלנו חיים:

G-d spoke with us face-to-face,

ה ד: פנים בפנים דבר ה' עמכם בהר מתוך האש:

unfiltered by any imaginative faculty,

ד יב: וידבר ה' אליכם מתוך האש קול דברים אתם שמעים ותמונה אינכם ראים זולתי קול:

¹רמב"ן, השמטות לספר המצוות ל"ת ב: הכתוב בזה לפי דעתי מצוות לא תעשה, הזהיר בה מאד ... לזכור מאין באו אליך המצוות שלא תשכח מעמד הר סיני מכל הדברים אשר ראו שם עיניך הקולות והלפידים ... וצוה במצוות עשה (והודעתם לבניך)

²Both here and in his Sefer HaMitzvos

³אני מאמין באמונה שלמה שזאת התורה לא תהא מוחלפת ולא תהא תורה אחרת מאת הבורא יתברך שמו (נוסח הסדורים)

⁴רמב"ן השמטות לספר המצוות ל"ת ב: והכונה בזה גדולה מאד שאם היו דברי תורה באים אלינו מפי הנביא עליו השלום בלבד אע"פ שנתאמת אצלנו ענין נבואתו באותות ומופתים אם יקום בקרבנו נביא או חולם חלום בזמן מן הזמנים ויצונו בשום הפך מן התורה ונתן אלינו אות ומופת תהיה התורה נסוּחה על יד השני או יכנס בלבנו ספק על זה (בחומש לשון הרמב"ן היא: יכנס ספק בלב האנשים)

⁵רמב"ן, השמטות שם: אבל כשהגיענו ביאור התורה מפי הגבורה לאזנינו ועינינו רואות אין שם אמצעי נכחיש כל חולק וכל מספק ונשקר אותו ולא יועילהו אות ולא יצילהו מידינו מופת. שאנחנו היודעים ועדים בשקרנותו ובחפזותו

⁶רמב"ן, השמטות שם: שהוא מה שנאמר במעמד ההוא (יתרו יט) וגם בך יאמינו לעולם ... ועם כל הדורות ידבר שלא ישכחו ענין המעמד...

and it was only at the people's request that Moshe continued to tell over what G-d was saying:

ה כד : קרב אתה ושמע את כל אשר יאמר ה' אלקינו ואת תדבר אלינו את כל אשר ידבר ה' אלקינו אליך ושמענו ועשינו¹ :

All the miracles that led up to the Exodus, especially the plagues and the crossing of the Red Sea, are a part of the package of proofs that support the Sinai experience. The Exodus is testimony, says the Aruch HaShulchan, to G-d's Hashgacha in the world, and it is testimony to G-d's ability to change nature². In addition, יציאת מצרים shows that the Jews are the Chosen people:

ד ב : ואתכם לקח ה' ויוצא אתכם מכור הברזל ממצרים להיות לו לעם נחלה כיום הזה

This nation, however, was chosen for responsibilities – not privileges. Those responsibilities became manifest at Maamad Har Sinai.

To facilitate remembering the Exodus, the תורה introduces many מצוות that are זכר or מצוות which include mention of the Egypt/Sinai experience (e.g. Tefilin, Mezuzah, Kiddush). In addition, the תורה introduces Chagim which remind us of specific aspects of that entire period of history. Most dramatically, the דברות שניות in פרשת ואתחנן mention יציאת מצרים as the reason for keeping the Shabbos³. As the Ramban explains:

רמב"ן ה טו : יציאת מצרים זכר לשבת כי יזכרו בו ויאמרו השם הוא מחדש בכל אותות ומופתים ועושה בכל כרצונו

Through this, it is the whole nation, and not just one group, that are charged with keeping this historical reality alive and accurate⁴. Ultimately, it is parents who are charged

¹ (כ) ויהי כשמעכם את הקול מתוך החשך וההר בער באש ותקרבון אלי כל ראשי שבטיכם וזקניכם: (כא) ותאמרו הן הראנו ה' אלקינו את כבודו ואת גדלו ואת קלו שמענו מתוך האש הזה ראינו כי ידבר אלקים את האדם וחי: (כב) ועתה למה נמות כי תאכלנו האש הגדלה הזאת אם יספים אנחנו לשמע את קול ה' אלקינו עוד ומתנו: (כג) כי מי כל אשר שמע קול אלקים חיים מדבר מתוך האש כמו ויחי: (כד) קרב אתה ושמע את כל אשר יאמר ה' אלקינו ואת תדבר אלינו את כל אשר ידבר ה' אלקינו אליך ושמענו עשינו: (כה) וישמע ה' את קול דבריכם בדברכם אלי ויאמר ה' אלי שמעתי את קול דברי העם הזה אשר דברו אליך היטיבו כל אשר דברו: (כו) מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אתי ולשמר את כל מצותי כל הימים למען ייטב להם ולבניהם לעלם: (כז) לך אמר להם שובו לכם לאהליכם: (כח) ואתה פה עמד עמדי ואדברה אליך את כל המצוה והחקים והמשפטים אשר תלמדם ועשו בארץ אשר אנכי נתן להם לרשתה:

² ערוך השולחן ריש הל' שבת (ס' רמב"ג): יציאת מצרים הוא עדות על השגחתו יתברך בעולמו לשלם טוב לעושי טוב ולהפך לעושי רע כמו המצרים וכיוצא בהם והוא עדות על יכולתו לשנות את הטבע כמכות מצרים וקריאת ים סוף וירידת המן והשליו והבאר ואם אינם מודים שהקב"ה ברא עולמו הרי כופרים בכל הדברים ולכן נתן להם השבת תיכף ביציאתם ממצרים וגו'

³ פ"ה: (יב) שמור את יום השבת לקדשו כאשר צוך ה' אלקיך: (יג) ששת ימים תעבד ועשית כל מלאכתך: (יד) ויום השביעי שבת לה' אלקיך לא תעשה כל מלאכה אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך ושורך וחמורך וכל בהמתך וגרך אשר בשעריך למען ינוח עבדך ואמתך כמוך: (טו) וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים ויצאך ה' אלקיך משם ביד חזקה ובזרע נטויה על כן צוך ה' אלקיך לעשות את יום השבת:

⁴ Rav SR Hirsch, דברים ד ט, The universal tradition by a whole nation from parents to children is the equally unparalleled unique preservation of the fact. ...

קידושין דף ל ע"א: כל המלמד את בן בנו תורה מעלה עליו הכתוב כאלו קיבלה מהר סיני שנאמר והדעתם לבניך

Rav Hirsch (ibid) points out that חז"ל say this about teaching a grandson and not a son. For it is only when a son sees that what his father is teaching him is the same as he, the father, received from his father, that he can know that this is the same information that was received at Sinai.

with communicating this information to the people for whom they care the most, their children, further ensuring that distortions do not enter¹. (Parents typically want the best for their children. This includes ensuring that they know the truths their parents know)².

As we showed briefly above, there are many other proofs showing that G-d gave the Torah on Mt. Sinai. Some of these are internal proofs, i.e. from the Torah itself, and some of these are external, i.e. from archeology, etc. However, it is clear what the Torah itself regards as the most powerful of all proofs: that the entire nation witnessed the events at Sinai at a level of face-to-face prophecy.

¹רמב"ן ד ט: כי לא נעיד שקר לבנינו ולא ננחיל אותם דבר הבל ואין בם מועיל, והם לא יסתפקו כלל בעדותנו שנעיד להם

²רמב"ן בדברים שם: כי כשנעתיק גם כן הדבר לבנינו ידעו שהדבר אמת דלא ספק כאלו ראוהו כל הדורות, כי לא נעיד שקר לבנינו ולא ננחיל אותם דבר הבל ואין בה מועיל (ירמיהו טז יט), והם לא יסתפקו כלל בעדותנו שנעיד להם

וכן כתב רש"י כלפי מסית (דברים יג ז ד"ה אשר לא ידעת אתה ואבתיך: דבר זה גנאי גדול הוא לך שאף האומות אין מניחין מה שמסרו להם אבותיהם וזה אומר לך עזוב מה שמסרו לך אבותיך

Rav Hirsch (ד"ה והודעתם לבניך ולבני בניך) - and that which you come to know, and which through your own practical experience has become the unshakable garbaitic basis of all your thoughts and actions, you shall make that become the "knowledge", not the "belief" of your children and your grandchildren. You shall hand it down to them with all the full conviction and certainty that your personal experience has given you. ... Hence the saying:

קידושין ל ע"א: כל המלמד בן בנו תורה מעלה עליו הכתוב כאלו קיבלה מהר סיני שנאמר והודעתם לבניך

... It remains somewhat striking that the Gemorrah should attach this consideration to teaching a grandson and not take it already to teaching a son. If the grandson ... sees that his father has only taught him what he himself had received from his father, and so the conclusion lies to hand that altogether the fathers back to Moses have only handed down what they had received from their fathers, and the mouth of his father and grandfather becomes for him as the mouth of Moses.

2. Changes in the Ten Commandments

SUMMARY:

In this week's Parsha, the 10 Commandments are repeated. In Luchos Rishonos we are asked to remember the Shabbos (זכור), whereas in the second we are told to keep it (שמור). The Sages tell us that שמור וזכור בדבור אחד נאמרו; yet, we still have to understand why these two ideas are written in the order that they appear. The reason given is because of the difference between Sefer Devarim and the other Five Books. The giving of the Torah has two dimensions: there is the dimension of the Torah as reflected in The Giver, and there is the dimension of the Torah as reflected in the recipient. This is because of the vast difference between the Giver (G-d) and the receiver (Man). The covenant of the Torah requires that both these sides be connected to the Torah, that the Torah reflect both the giver and the receiver. For it is the very essence of a covenant that it be a connection between the two parties. And it is then natural that the two ends of the Bris relate to each one of the parties. The first four books, then, are the Torah reflected in the Giver. ספר דברים, however, reflects the receiver.

Shamor and Zachor are negative and positive Mitzvos respectively. The מצוות לא תעשה are the סדר הדברים, the basic parameters of life in which we operate the vessel or material which will serve to hold the Kedusha. The מצוות עשה, on the other hand, reflect קנין המעלה, the exalted levels of holiness which we are able to achieve, the content which fills up the vessel. Therefore, our starting point in Avoda is to enter into the framework, the negative commandments. Once within that framework, we are ready to climb the levels of holiness through the positive commandments.

The Torah which begins with G-d's side of the covenant therefore begins with Zachor, whereas the Torah which begins with man's part of the covenant begins with Shamor. In an ideal world, it would be enough for us to focus on זכור, the positive aspects of the Shabbos. We would be in natural harmony with the שמור, with the framework or negative aspects of the Shabbos.

The Luchos Shniyos contain the word טוב - ולמען יטב לך. The First Luchos do not have the word טוב mentioned at all.

Luchos Rishonos, because they were said from the side of the Giver (G-d), required the recipient to be at an unusually high level. In fact, at the time of Matan Torah the Jewish people reached the level of the angels and the whole event was at a spiritual level above that of this world. The word טוב was therefore not mentioned because such a word reflects completion of a process, as in each creation day. The very word implies that the particular reality at hand starts out incomplete. Hence the word טוב does not appear by the first Tablets since, being above this world, they start out complete to begin with.

The second Dibros (Luchos Shniyos), however, start from the perspective of mortal man, still unfulfilled in his future potential. It was to reflect this reality that the word טוב was said by these Dibros.

According to this, Zachor and Shamor are really just two faces, two different levels of the same thing. Of course they were said בדבור אחד, for each contains within it the other.

The Jews live a mortal life. They start by becoming Shabbos observant – שמור. But, having entered the framework of Shabbos, they are capable of soaring with the holiness of the day. Here is a day מעין עולם הבא – when the Jews can again be like the angels as they were at Sinai. They never lost the Zachor; rather, they were only given a new portal, שמור, to achieve it.

DETAIL:

שמות פרק כ (א) וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר: (ב) אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים: (ג) לא יהיה לך אלהים אחרים על פני: (ד) לא תעשה לך פסל וכל תמונה אשר בשמים ממעל ואשר בארץ מתחת ואשר במים מתחת לארץ: (ה) לא תשתחוה להם ולא תעבדם כי אנכי ה' אלקיך א-ל קנא פקד עון אבת על בנים על שלשים ועל רבעים לשנאי: (ו) ועשה חסד לאלפים לאהבי ולשמרי מצותי: (ז) לא תשא את שם ה' אלקיך לשוא כי לא ינקה ה' את אשר ישא את שמו לשוא: (ח) זכור את יום השבת לקדשו: (ט) ששת ימים תעבד ועשית כל מלאכתך: (י) ויום השביעי שבת לה' אלקיך לא תעשה כל מלאכה אתה ובנך ובתך עבדך ואמתך ובהמתך וגרך אשר בשעריך: (יא) כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ את הים ואת כל אשר בס וינח ביום השביעי על כן ברך ה' את יום השבת ויקדשהו: (יב) כבד את אביך ואת אמך למען יארכו ימך על האדמה אשר ה' אלקיך נתן לך: (יג) לא תרצח לא תנאף לא תגנב לא תענה ברעך עד שקר: (יד) לא תחמד בית רעך לא תחמד אשת רעך ועבדו ואמתו ושורו וחמרו וכל אשר לרעך:

דברים י (עקב): (א) בעת ההוא אמר ה' אלי פסל לך שני לוחות אבנים כראשנים ועלה אלי ההרה ועשית לך ארון עץ: (ב) ואכתב על הלחת את הדברים אשר היו על הלחת הראשנים אשר שברת ושמתם בארון: (ג) ואעש ארון עצי שטים ואפסל שני לחת אבנים כראשנים ואעל ההרה ושני הלחת בידי: (ד) ויכתב על הלחת כמכתב הראשון את עשרת הדברים אשר דבר ה' אליכם בהר מתוך האש ביום הקהל ויתנם ה' אלי: (ה) ואפן וארד מן ההר ואשם את הלחת בארון אשר עשיתי ויהיו שם כאשר צוני ה':

The Ten Commandments are repeated in this week's Parsha. There are some significant changes between their first mention in Parshas Yisro and their repetition here.¹

The most significant change has to do with the Shabbos. In the first דברות we are asked to remember the Shabbos (זכור), whereas in the second we are told to keep Shabbos (שמור). The Sages tell us that זכור נאמר אחד בדבור אחד שמור וזכור בדבור אחד: both “remember” and “keep” were said simultaneously. Yet, we still must understand why they appear this way and in this specific order in the Written Torah².

¹עשרת הדיברות

פרשת ואתחנן (ה , 1)

1. אנוכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים לא יהיה לך אלוהים אחרים על פני. לא תעשה לך פסל כל תמונה אשר בשמים ממעל ואשר בארץ מתחת ואשר במים מתחת לארץ. לא תשתחוה להם ולא תעבדם כי אנכי ה' אלקיך קל קנא פוקד עון אבות על בנים ועל שלשים ועל רבעים לשנאי. ועשה חסד לאלפים לאהבי ולשמרי מצותי
2. לא תישא את שם ה' אלוקיך לשוא כי לא ינקה ה' את אשר ישא את שמו לשוא
3. שמור את יום השבת לקדשו כאשר ציוה ה' אלוקיך. ששת ימים תעבדו ועשיתם כל מלאכתך. ויום השביעי שבת לה' אלוקיך לא תעשה כל מלאכה אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך ושורך וחמורך וכל בהמתך וגרך אשר בשעריך למען ינות עבדך ואמתך כמורך. וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים ויוציאך ה' אלוקיך משם ביד חזקה וברזע וטויה על כן צוך ה' אלוקיך לעשות את יום השבת.
4. כבד את אביך ואת אמך כאשר צוה ה' אלוקיך. למען יארכו ימך ולמען יטב לך. על האדמה אשר ה' אלוקיך נתן לך.
5. לא תרצח.
6. ולא תנאף.
7. ולא תגנוב.
8. ולא תענה ברעך עד שוא.
9. ולא תחמד אשת רעך.
10. ולא תתאוה בית רעך שדהו ועבדו ואמתו ושורו וחמרו וכל אשר לרעך.

²מהר"ל, תפארת ישראל פ' מג

The Maharal says that the secret to all of this is the difference between Sefer Devarim and the other Five Books. The giving of the Torah, he says, has two dimensions: there is the dimension of the Torah as reflected in The Giver, and there is the dimension of the Torah as reflected in the recipient¹. This results from the vast difference between the Giver (G-d) and the receiver (Man). The covenant of the Torah requires that both these sides be connected to the Torah and that the Torah reflect both the giver and the receiver, for it is the very essence of a covenant that it be a connection between the two parties². And it is natural that the two ends of the Bris relate to each one of the parties. The first four books, then, are the Torah reflected in the Giver³. ספר דברים, however, reflects the receiver. This is because:

מהר"ל: משנה תורה שהוא בסוף התורה והוא הקצה השנית הוא קרוב אל ישראל המקבלים התורה. ולפיכך משנה תורה מפי משה שמעו כי משה קרוב אל ישראל הם המקבלים.

The recipient of the Torah requires greater explanation,⁴ for the Mishnah Torah is Torah connected to man's side of the covenant⁵. Moshe is no longer described in the third person, as he himself is now speaking.

Elsewhere, Maharal states that the מצוות לא תעשה are the סדר הדברים - the basic parameters of life in which we operate⁶, the vessel or material which will serve to hold the Kedusha⁷. The מצוות עשה, on the other hand, reflect קנין המעלה - the exalted levels of holiness which we are able to achieve⁸, the content which fills up the vessel⁹. Therefore, our starting point in Avoda is to enter into the framework, the negative commandments. A non-Jew, for example, is commanded in 7 basic mitzvos, all of them being negative mitzvos¹⁰. As the Maharal puts it:

שם פ"ז: והאדם בעצמו יש לו רמ"ח אברים שהם שלימות האדם וכנגד זה נתן לו רמ"ח מצוות עשה שהם שלימות האדם ... [ו]מקומו של האדם היא תחת החמה וכך נתן לאדם שס"ה מצוות לא תעשה.

¹ מהר"ל שם: הבחינה האחת מצד השם יתברך אשר הוא נותן התורה, הבחינה השנית מצד ישראל המקבלים את התורה.

² מהר"ל שם: הברית הוא מחבר כורת הברית והמקבל הברית ביחד

³ מהר"ל שם: ולפיכך התורה כולה חוץ ממשנה תורה שהוא חומש האחרון ראוי שתמצא בו הבחינה מצד הנותן, כי המקבל מקבל בסוף וגו'

⁴ מהר"ל שם: כי המקבל צריך יותר פירוש וביאור

⁵ מהר"ל שם: ולכך התורה שהיא הברית בין השם יתברך ובין ישראל בצד אחד קרוב התורה אל השם יתברך אשר כרת הברית ובצד השני קרוב התורה אל המקבל הברית הם ישראל.

⁶ מהר"ל תפארת ישראל פ"ז כי על ידי סדר הזה האדם אינו יוצא מן הסדר כלל

⁷ תפארת ישראל פ"ד: מצוות לא תעשה מצד החומר

⁸ מהר"ל: ויגש ד"ה זו דינה שנבעלת לכנענית: מל"ת הם סדר הדברים, מ"ע הם קנין המעלה

⁹ תפארת ישראל פ"ד: מ"ע ... היא מצד הצורה כי הצורה היא שלימות האדם והשלמתו היא מצד מצות עשה.

¹⁰ רק האחרון, החיוב לעשות משפטים הוי עשה אבל המהר"ל בתפארת ישראל פ"ז (קטע המתחיל אמנם) טען שכל המצוות בני נח הם מצוות לא תעשה וטעם מספר 7 הוא שמצוות בני נח הם חלק ממערכת הטבע

This relates to two different types of Kedusha. The Torah commands us “Kedoshim Tiheyu”¹. Rashi teaches that “You shall be holy” means that we should remove ourselves from arayos, the sins of sexual immorality². HaSh-m specifically chose this commandment as the vehicle for attaining holiness because sexual immorality is incompatible with holiness. However, we achieve some of this holiness whenever we keep a negative commandment. This type of holiness is called Tahara, purity.

There is a second meaning of kedusha,³ which involves active engagement of the world for holiness⁴. When we say Asher kidishanu bemitzvosav, we do not mean separation kedusha. Rather, we mean active engagement⁵. This relates to the positive commandments. The Shaarei Teshuva points out that all the great and enabling attributes are to be found through the positive Mitzvos – therein lie the commandments to love and fear G-d, to know Him and reflect on His ways, to be holy, to serve Him and to cleave to Him⁶.

Most of the Mitzvos involve using a physical object to create kedusha. Since everything was created by G-d, everything can be traced back to its source in kedusha. Engaging the physical world in a positive manner releases the sparks of holiness in that situation or object⁷. However, not all holiness is accessible to us. The Torah

¹ויקרא יט ב ולא מנו אותו מונה המצוות כי היא מצווה שבכללות ומצווה שבכללות לא מונים וכמו שהסביר הרמב"ם בשרשים שלו לספר המצוות שורש ד (עין גם בראשית חכמה שער הקדושה פ"א הקטע הראשון)

²היו פרושים מן העריות ומן העברה, שכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה אשה זונה וחללת וגו' אני ד' מקדשכם (ויקרא כא ז-ח), קדושים תהיו, אשה זונה וחללת וגו' (שם ו-ז)

³ראשית חכמה שער הקדושה פ"א הקטע האחרון

⁴ויש בחינה ב בקדושה שהוא המשכת אור הקדוש עלינו כדי שנסתתר ונחלש באותה הקדושה וזו היא נגד עשה טוב (ראשית חכמה שם)

⁵ראשית חכמה שם והוסיף: וכן בענין הקדושה שאנו מקדשים בכל יום קדוש קדוש קדוש ד' צבקות מלא כל הארץ פ"י הרשב"י ע"ה (זהו פ' אמור דף צג) שכוונת הקדושה היא למשוך כל אחד ואחד מהקדושה עליונה עליו וגו' ע"ש באורך וביתר פירוט בפ' ד שם.

⁶שערי תשובה - שער שלישי אות יז: ודע כי המעלות העליונות נמסרו במצות עשה, כמו מעלת הבחירה, שנאמר (דברים ל, יט): "ובחרת בחיים", ומעלות תלמוד תורה, שנאמר (שם ו, ז): "ודברת בס", ומעלות לכת בדרכי ה', שנאמר (שם כח, ט): "והלכת בדרכיו", ומעלות התבונן בגדלות ה', שנאמר (שם ד, לט): "וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלקים", ודוד אמר (תהלים יד, ב): "ה' משמים השקיף על בני אדם לראות היש משכיל דורש את אלקים", ומעלות זכרון חסדיו והתבונן בהם, שנאמר (דברים ח, ב): "וזכרת את כל הדרך", ונאמר (שם ח, ה): "וידעת עם לבבך כי כאשר ייסר איש את בנו ה' אלקיך מיסרך", ודוד אמר (תהלים קז, מג): "ויתבוננו חסדי ה'", ונאמר (שם כו, ג): "כי חסדך לנגד עיני", ומעלות הקדושה, שנאמר (ויקרא יא, מד): "והתקדשתם והייתם קדושים", ומעלות העבודה, שנאמר (דברים י, ב): "אותו תעבוד", ומעלות היראה, שנאמר (שם): "את ה' אלקיך תירא", ומעלות האהבה, שנאמר (שם ו, ה): "ואהבת את ה' אלקיך", ומעלות הדביקות, שנאמר (שם י, ב): "ובו תדבק". לכל אחת מהנה כמה מדרגות, כאשר יתבאר בעזרת השם, ובעבור המעלות האלה נברא האדם, שנאמר (ישעיה מג, ז): "כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו". ומה תקות הנברא - אם לא ישים עמל נפשו ועיקר עסקו בדברים שנברא בעבורם?!

⁷Rav Dessler writes that this is the reason for the laws that children inherit the possessions of their parents. The objects that one comes to possess are not by chance. These are the objects with which one will sanctify the world. Since children continue the spiritual tasks of their parents, they need to have the same objects with which to carry out this responsibility.

The Arizal explains that when Klal Yisroel borrowed the Keilim of the Mitzrim just prior to their departure, this was in order to redeem the last sparks of holiness which existed in Mitzrayim. After that, since all the holiness of that place had been redeemed, it became prohibited to return to Egypt. Subsequent exiles have a similar task of redeeming the sparks in the countries of exile.

therefore prohibits certain things and permits others in order to guide us on a path of sanctifying that which we are able and avoid engaging things where the kedusha is so hidden that were we to engage these things we would only produce Tumah¹.

In an ideal world, in G-d's world, it would be enough for us to focus on זכור, the positive aspects of the Shabbos. We would be in natural harmony with the שמור, the framework or negative aspects of the Shabbos. Therefore, in the Torah which begins with G-d's side of the covenant (the first four books) we see the word Zachor used, whereas the Torah which begins with man's part of the covenant, Sefer Devarim, includes the word Shamor.

But the Maharal goes even deeper, based on yet another difference in the wording of the two Luchos. The Sages point out that by the command of honoring one's parents, the words ולמען יטב לך are added². The First Luchos do not have the word טוב mentioned at all.

The Luchos Rishonos required the recipient to be at an unusually high level because they were said from the side of the Giver (G-d). The Tablets themselves were made by G-d with some of the letters hanging in the air, for all the letters were carved into the luchos in one holistic sweep³.

In fact, the Jewish people reached the level of the angels at the time of Matan Torah and the whole event was at a spiritual level above that of this world⁴. This was the only way that it was feasible for Man to receive G-d's Word. Thus, the word טוב was not

¹The halachik words מותר and אסור are really kabbalistic words which mean unbound and bound respectively. If something is מותר, it means that its kedusha is unbound, accessible to us. If it is אסור, then its kedusha is bound up behind layers of קליפה, external coverings or shells, which make it inaccessible to us. Pork, which is forbidden to us, was also created by G-d, and therefore, has kedusha at some level:

מדרש תהלים:
כל דבר ודבר שהיה הקב"ה אומר למשה היה מ"ט פנים טמא ומ"ט פנים טהור.
ר' צדוק הכהן, תקנת השבים דף 160:
שכל דבר מעורב טוב ורע ... דבאמת אין שום טומאה שאין בו טעמי טהרה ג"כ כי בכל דבר ע"כ יש איזה שורש בקדושה שאם לא כן לא היה לו מציאות והיה וקיום כלל.
מהר"ל באר הגולה באר ראשון (דף כ):
וכמו שבעולם נמצא דבר מורכב מהפכים, ותוכל על העץ דהוא מתיחס אל יסוד המים וכן הוא האמת שיש בו מן המים, ותוכל לומר שיש בו מן יסוד האויר וכן הוא האמת שיש בו יסוד האויר ולא תמצא דבר פשוט לגמרי וכן בתורה

G-d has a purpose for that holiness which is not revealed to us. But that kedusha has nothing to do with us. Still, by not eating pork, we gain the kedusha of prishus.

² כבד את אביך ואת אמך כאשר צוה ה' אלוהיך למען יאריך ימך ולמען יטב לך על האדמה אשר ה' אלוהיך נותן לך. מסכת בבא קמא דף נ"ד ע"א: שאל ר' חנינא בן עגיל לרבי חייא בר אבא מפני מה בדברות הראשונות לא נאמר בהן טוב ובדברות אחרונות נאמר בהן טוב

³ מהר"ל, תפארת ישראל, פ"מ: ובפרק הבונה (שבת ק"ד ע"א) אמר רב חסדא מ"ם וסמ"ך שבלוחות בנס היו עומדים, פירוש שהיה הכתב מעבר אל עבר ולפיכך מ"ם וסמ"ך היו צריכין לעמוד בנס, וכל זה מפני כי אין ראוי שיהיו הלוחות כתיבת חלק בלבד רק כתיבת הכל כי החלק אינו שלם ואם לא היה החקיקה מעבר אל עבר היה כאן רק כתיבה במקצת, ודבר זה אין ראוי לדבר שהוא אלקי שיהיה חלק רק הכל שלם, הרי שכל ענין הלוחות היה לפי מה שראוי אל דבר שהוא מעשה אלקים, וכן שעורן שעצמם שהיו ששה טפחים כי ששה טפחים אמה שלמה בלי תוספות ובלי מגרעת

⁴ מהר"ל, שם: הלוחות הראשונות לא היו ראויים לפי העולם הזה
הן כי כאשר נתנה תורה לישראל לא היו ישראל במדרגת בני אדם רק במדרגת המלאכים, וכדאיתא בפרק קמא דע"א (דף ה') אמר רבי יוסי לא קבלו ישראל את התורה אלא כדי שלא יהיה מלאך המות ואומה ולשון שולט בהם שנאמר אני אמרתי אלקים אתם ובני עליון כולכם חבלתם מעשיכם אכן כאדם תמותון וכאחד השרים תפולון ע"כ. פירוש כי מה שאמר הכתוב אלקים אתם ר"ל שאין מיתה בבני אלקים, ובני עליון ר"ל כשם שהוא יתברך על כל כך תהיו בתחתונים עליון על כל האומות עכו"ם שהם בתחתונים, וכאשר חבלתם כאדם תמותון שלא תהיו חירות ממלאך המות וכאחד השרים שהם נופלים ממדרגתם כך תהיו אתם נופלים. ומפני כך כאשר נתנו להם לוחות הראשונות היו במעלה הזאת.

mentioned, because such a word reflects completion of a process, as in each creation day¹. The very word טוב implies that the particular reality at hand starts out incomplete. But the original Sinai experience reflected a perfect, fulfilled reality, both for Man and all his surroundings. Hence the word טוב does not appear by the first Tablets, since being above this world, the Jewish people start out complete to begin with².

The Luchos Shniyos were given after the sin of the Golden Calf. At that point the Jews were once again incomplete creatures of this world (as reflected by the fact that Moshe Rabbeinu carved out the Luchos – they were not Maaseh HaSh-m³). Yet, they were still capable of fulfilling their future potential. It was to reflect this reality that the word טוב was said by these Dibros⁴. In fact, the very high spirituality of the first Luchos was what caused their destruction in the end – something so G-dly was not sustainable in this world⁵. The Jews could hardly maintain their artificial spiritual level akin to the angels, above the power of any human might and even above the power of death⁶.

According to this, Zachor and Shamor are really just two faces, two different levels of the same thing. Of course they were said בדבור אחד, for each contains the other within it. The Jews live a mortal life. They start with becoming Shabbos observant – שמור. But, having entered the framework of Shabbos, they are capable of soaring with the holiness of the day. Here is a day עולם הבא, when the Jews can again be like the angels as they were at Sinai. They never lost the Zachor, but were only given a new portal, שמור, to achieve it.

¹מהר"ל, שם: ולכך לא נאמר בהן טוב, כי מלת טוב נאמר על המציאות שהוא מציאות ראוי וטוב, ולכך תמצא בכל מעשה בראשית בכל יום ויום וירא כי טוב, לומר כי המציאות הוא ראוי וטוב

²מהר"ל, שם: ולוחות הראשונים מפני מעלתם לא היו ראויים לפי המציאות העולם הזה ולכך אין ראוי שיהיה נכתב בהן טוב.

³מהר"ל, תפארת ישראל, פ"מ: אחר שחטאו והיה מדרגת ישראל כאשר ראוי לפי המציאות אשר ראוי לעולם הזה ולכך דוקא בלוחות השניות שהיו מעשה משה והוא ראוי לפי מדרגת עולם הזה.

⁴מהר"ל, שם: וכשנשתברו עתה מפני החטא לא פסק מ ישראל שם המציאות הראוי לעולם הזה, אבל פסקה מהן המדרגה שאינה ראויה למציאות עולם הזה שהיו ישראל במדרגת המלאכים ... ודבר שהוא ראוי לפי המציאות נאמר בהן כי טוב.

⁵מהר"ל, שם: לגודל מעלת הלוחות הראשונות נשתברו, וזה מפני כי לא היה ראוי לעולם הזה דבר שהוא מעשה אלקים

⁶מהר"ל, תפארת ישראל, פ"מ:

3. Torah Study

ללמוד תורה וללמדה:

דברים ו ז (ואתחנן): ושננתם לבניך¹: והגית בו יומם ולילה²

להורות תורה למי שהגיע להוראה:

ויקרא י יא (שמיני): ולהורות את בני ישראל³

ברכת התורה:

דברים לב ג (האזינו): כי שם ד' אקרא הבו גודל לאלוקינו⁵

הקהל:

דברים לא יב (וילך): הקהל את העם האנשים והנשים והטף וגו', למען ישמעו, וילמדו ויראו את ד' אלוהיכם, ושמרו לעשות את כל דברי התורה הזאת⁶

לכתוב ספר תורה:

דברים לא יט (וילך): כתבו לכם את השירה הזאת⁷

לכבד תלמידי חכמים וזקנים:

ויקרא יט לב (קדושים): מפני שיבה תקום והדרת פני זקן ויראת מאלקיך אני ד'⁸

The Jews are the people of the Book. We study the Torah not for man to know G-d, but in order for man to know what G-d wants of man⁹. We pride ourselves in scholarship,

¹ רמב"ם עשה יא והסמ"ק מנה שלושה מצוות, מצוה ללמוד תורה (קה) דכתיב ולמדתם אותם ושמרתם לעשותם, ומצוה קו ללמד לבניו דכתיב (דברים יא) ולמדתם אותם את בניכם ומצוה קיא להורות את בני ישראל מי שהגיע להוראה דכתיב (ויקרא י) ולהורות את בני ישראל; חינוך מצוה תי"ט

חינוך תיט: ונכפלה מצוה זו במקומות רבים שנאמר (דברים ה א): ולמדתם ועשיתם, למען ילמדון (שם לא יב), ולמדתם אותם את בניכם (שם יא יט)

² יהושע א ז: רק חזק ואמץ מאד לשמר לעשות ככל התורה אשר צוך משה עבדי אל תסור ממנו ימין ושמאל למען תשכיל בכל אשר תלך: (ח) לא ימוש ספר התורה הזה מפיד והגית בו יומם ולילה למען תשמר לעשות ככל הכתוב בו כי אז תצליח את דרכך ואז תשכיל:

³ סמ"ק קיא

⁴ זו"ל הרמב"ן (השמטות העשין טו): שנצטוונו להודות לשמו יתברך בכל עת שנקרא בתורה

⁵ היא מ"ע להרמב"ן (השמטות העשין טו) והרמב"ם אינו מונה אותה

⁶ חינוך מצוה תרי"ב

⁷ חינוך מצוה תרי"ג

⁸ חינוך מצוה רג"ז

⁹ R. S.R. Hirsch, Exodus 33 20:

ויאמר לא תוכל לראות את פני כי לא יראני האדם וחי:

... Not to see G-d, but to see the earth and earthly conditions, man and human conditions, from G-d's point of view, is the loftiest height that can be reached by human minds here on earth

רמב"ם הלי' תלמוד תורה פ"ג ה' ג: אין לך מצוה בכל המצוות כולן שהיא שקולה כנגד תלמוד תורה אלא תלמוד תורה כנגד כל המצוות כולן שהתלמוד מביא לידי מעשה לפיכך התלמוד קודם למעשה בכל מקום: (ד): היה לפניו עשיית מצוה ותלמוד תורה אם אפשר למצוה להעשות ע"י אחרים לא יפסיק תלמודו ואם לאו יעשה המצוה ויחזור לתלמודו:

חינוך תיט: שורש מצוה זו ידוע כי בלמוד ידע האדם דרכי השם יתברך, וזולתו לא ידע

but this is no abstract philosophical undertaking. We study to become the embodiment of holy wisdom – to aspire to becoming walking Torah scrolls¹. And, in fact, the Sages held that someone whose knowledge runs ahead of his practice is like a tree with many branches and few roots. A wind will surely come and uproot and upend it². And so there is a life-long requirement³ to study Torah in order to know what to do: **This is the formula for remembering his wisdom as well** (a tree whose roots are more than the branches⁴), and this is the first thing one will be accountable for in Shamayim⁵.

It is surprising to learn then, that the study of Torah has independent value beyond knowing what G-d wants of us. The Torah is the blueprint of the world. Therefore, everything in the world was created through the Torah⁶. Someone who wants to be in harmony with the spiritual underpinnings of the world, to really understand what makes the world tick, has to take out the original plans and study them. When we learn Torah, it is as if G-d, the Designer of the world, has invited us, His close ministers⁷, to share the inside story behind the world.

One who is connecting with the Torah through its study is therefore connecting with G-d on one of the most profound of levels⁸.

If Torah study is like being a close advisor to the King and consulting with Him on His blueprint for creation, prayer is like being a servant to the King. On the one hand, the advisor is the one whom the King seems to take more seriously than a lowly servant. But the advisor's access is limited – he can only meet with the King by appointment, making the setting more formal and limited⁹. “Here the relationship is founded on respect. There can be close interaction, intense mutual understanding, but not intimacy. It would not be

¹ מועדים וזמנים לרב משה שטרנבוך: שכל אחד ואחד מישראל מחוייב מן התורה לעמול ולברר כל הלכה והלכה לקיים כל מצוה ומצוה כדין, ותובעים מכל אחד קיום המצוה כפי שידו מגעת, ובמקום שעם הארץ יוצא בכך, תלמיד חכם לא יצא כלל שהוא מחוייב לקיים המצוה באופן מהודר טפי ... רק כל חכם עיניו בראשו ללמוד ולקיים מצוה כתיקונו לפי דעת הפוסקים. (הקדמה לח"ג קטע המתחיל אמנם האמת. וע"ש הקטע אחרי זה)

² פרקי אבות פ"ג משנה יז: כל שחכמתו מורבה ממעשיו, למה הוא דומה? לאילן שענפיו מרובין ושרשיו מועטין, והרוח באה ועוקרתו והופכתו על פניו וגו'

³ שו"ע יו"ד רמז ס' א: כל איש ישראל חייב בתלמוד תורה בין עני בין עשיר בין שלם בגופו בין בעל יסורים בין בחור בין זקן גדול אפי' עני המחזור על הפתחים אפילו בעל אשה ובנים חייב לקבוע לו זמן לתלמוד תורה ביום ובלילה שנאמר והגית בו יומם ולילה (ובשעת הדחק אפילו לא קרא ק"ש שחרית וערבית לא ימוש מפני קרינת ביה) (הגהות מיימוני פ"א וסמ"ג עשין י"ב) ומי שא"א לו ללמוד מפני שאינו יודע כלל ללמוד או מפני הטרדות שיש לו יספיק לאחרים הלומדים:

⁴ פרקי אבות פ"ג משנה יז:

⁵ רמב"ם הל' תלמוד תורה פ"ג הל' ה: תחלת דינו של אדם אינו נידון אלא על התלמוד ואחר כך על שאר מעשיו לפיכך אמרו חכמים לעולם יעסוק אדם בתורה בין לשמה בין שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה:

⁶ (ב"ר פ"א) הביט בתורה וברא את העולם

⁷ וכדאיתא בגמ' ברכות לד ע"ב: מעשה ברבי חנינא בן דוסא שהלך ללמוד תורה אצל רב יוחנן בן זכאי וחלה בנו של רב יוחנן בן זכאי. אמר לו (ר' יב"ז אמר לר' חב"ד) חנינא בני בקש עליו רחמים ויחיה. הניח ראשו בין ברכיו ובקש עליו רחמים ויחיה. אמר ר' יוחנן בן זכאי אלמלי הטיח בן זכאי את ראשו בין ברכיו כל היום כולו לא היו משגיחים עליו. אמרה לו אשתו וכי חנינא גדול ממך? אמר לה לאו. אלא הוא דומה כעבד לפני המלך ואני דומה כשר לפני המלך.

⁸ ברכות ו ע"א: ומנין שאפילו אחד שיושב ועוסק בתורה ששכינה עמו שנאמר בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אלך וברכתך וכי מאחר דאפילו חד תרי

⁹ גר"א פירוש ע"ד הרמז פ"א ג: ששר הוא המושל בתורה והעבד הוא העוסק תמיד ביחודים ובתפלות והם החסידים הראשונים שהיו מתפללים בכוונה גדולה וז"ש כלום חנינא גדול ממך בתורה, ועל זה השיב לה לאו אלא שאני דומה כשר שאני בקי בכל חדרי תורה יותר ממנו, אך הוא כעבד לפני המלך שיכול לבא בכל עת והמלך עושה לו כל בקשתו.

appropriate in this context to stop and say, "Oh, by the way, I have a little family problem ...",¹

The lowly servant, on the other hand, can easily have contact with the King. He can come in and clean in the King's inner chambers without any prior arrangement, and he can slip in a good word if he has to.

The Talmud reports: *It happened that Rabbi Chanina ben Dosa went to study Torah with Rabbi Yochanan ben Zakkai. The son of Rabbi Yochanan ben Zakkai fell ill. He said to him: Chanina my son, pray for him that he may live. He put his head between his knees and prayed for him and he lived. Said Rabbi Yochanan ben Zakkai: If Ben Zakkai had stuck his head between his knees for the whole day, no notice would have been taken of him. Said his wife to him: Is Chanina greater than you are? He replied to her: No; but he is like a servant before the king, and I am like a nobleman before a king.*²

The great Amora, אב"י, sought to combine these two forces by only praying in the place where he studied.³

Following this idea, Chazal also combined these two forces, the force of the ש"ר and that of the ע"ב, by placing Torah in the Tefilos in two ways: firstly, they took a lot of the prayers from Tanach⁴. (The Yerushalmi tells us that this is also why we say Shema in the Maariv service even when we doven before dark.⁵) Secondly, they decreed that we should read from the Torah during the Tefilos⁶. Torah and prayer represent two intimate

¹Rabbi Yaakov Homnick – Prayer of Love.

²גמ' ברכות לד ע"ב: מעשה ברבי חנינא בן דוסא שהלך ללמוד תורה אצל רב יוחנן בן זכאי וחלה בנו של רב יוחנן בן זכאי. אמר לו (ר' יב"ז אמר לר' חב"ד) חנינא בני בקש עליו רחמים ויחיה. הניח ראשו בין ברכיו ובקש עליו רחמים ויחיה. אמר ר' יוחנן בן זכאי אלמלי הטיח בן זכאי את ראשו בין ברכיו כל היום כולו לא היו משגיחים עליו. אמרה לו אשתו וכי חנינא גדול ממך? אמר לה לאו. אלא הוא דומה כעבד לפני המלך ואני דומה כשר לפני המלך.

רש"י: כעבד – בן בית נכנס ויוצא בלא רשות

כשר – שאינו רגיל לבא לפניו (הגר"א - ששר הוא המושל בתורה)

פירוש הגר"א (מגלת אסתר א ג ע"ד הפשט קרוב לסוף) עיין שני הערות למעלה הבאנו דבריו באריכות

³ברכות דף ח ע"א:

אמר אב"י מריש הוה גרסינא בגו ביתא ומצלינא בבי כנישתא כיון שרמענא להא דאמר ר' חייא בר אמי בשמיה דעולא מיום שחרב בית המקדש אין לו להקב"ה בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד לא הוה מצלינא אלא היכא דגרסינא

Abayeh said: In the beginning I used to study Torah at home and doven in Shul. However, from the moment I heard what Rav Chiya bar Ami said in the name of Ulah, *from the day of the destruction of the Temple, G-d only has (on earth) his four Amos of Halacha*, I only pray where I study.

⁴The פסוקים and hundreds of other פסוקים are Tehilim, איך פסוקי דזמרה.

⁵ירושלמי, ברכות א א: תני הקורא [קריאת שמע] קודם לכן [קודם זמן ק"ש של הערב] לא יצא ידי חובתו אם כן למה קורין אותה בבית הכנסת [כשמתפללין מעריב קודם הזמן] ... כדי לעמוד בתפלה מתוך דבר של תורה

⁶The עשרת הדברות was also, at one stage, intended to be a part of the davening, but was removed for fear that people would think that it is only these which are G-d-given:

ברכות יב ע"א – בטלום מפני תרעומת המינים ופירש רש"י שלא יאמרו לעמי הארץ אין שאר תורה אמת ותדעו שאין קורין אלא מה שאמר הקב"ה ושמעו מפיו בסיני

In fact, the עשרת הדברות were included in the service in the בית המקדש (ברכות דף יא ע"ב). In the first siman of Ohr HaChaim, the Beis Yosef and the Rema follow the opinion of the Tur (as interpreted by the Beis Yosef) that the Sages only prohibited the public saying of the Aseres HaDibros (not only at the time of the Shema-Rashba (ח"א סי' קפד), but that it is actually praiseworthy to say the Aseres HaDibros to oneself in order to remind oneself of the great event of Sinai.

relationships with G-d, and both are necessary, just as our deeper relationships with our fellow human beings are multi-faceted¹.

Unlike the laws of nature, the Torah, being infinite, always has new dimensions which can be brought down to earth². Therefore, תורה always lends itself to more understanding, even at the simplest of levels³. Each generation has a special relationship with the Torah,⁴ and in fact, each place will develop its own unique understanding of the Torah⁵.

This idea goes even further, extending to each Jew. The very first words of Torah that a mother teaches her child are the words מורשה קהלת יעקב – the Torah is an inheritance of every Jew, each at his own level of study⁶. Each individual נשמה has its own

So too, the Sages thought to include פרשת בלק as a part of שמע שמע, but they felt it would have been too burdensome:

גמ' ברכות דף יב ע"ב: בקשו לקבוע פרשת בלק בקריאת שמע ומפני מה לא קבעו משום טורח צבור (ע"ש הטעם)

¹ רב צדוק הכהן, צדקת הצדיק ריא: תורה ותפלה צריכים שניהם ביחד לאדם ולא גרסי אלא היכי דמצלי (מגילה כט.) וכן להיפך (ברכות ח.) ואיתא ביבמות (קט:) כל האומר אין לי אלא תורה אפילו תורה אין לו שעל ידי זה יבא לשכוח שצריך להשיי שזהו ענין התפלה ההכרה שהוא חסר ומבקש מהשיי שימלאהו ועיי' תורה יחשוב שהוא מלא ואז אפילו תורה אין לו. כי לא ניתנה תורה אלא לחסירים ומכירים חסרונם ומבקשים להשיי שיושיעם ע"כ

משך חכמה פרשת ויחי ד"ה וזה הענין (דף 47):

והנה אם יאחזון ישראל בתורה אז תהי הנהגה הרוחנית האלוקית ויהיה האדם רוחני ועצם פשוט שאינו מתפרד: לא כן בתפלה שהנהגה טבעית

והא דאמרו חז"ל מי שתורתו אומנתו פטור מתפילה סוגייה שלימה היא ואכ"מ

² חזון איש: (מסר בעל פה להרב יוסף אברהם וולף מובא בפאר הדור ח"ג דף עט): כל חוקי הטבע קיימים בעולם מיום שנברא ואין לבני אדם כי אם לגלותם, אבל התורה מכילה את מחשבותיו של הקב"ה שהוא למעלה מן הבריאה, וכל ביאור בכתובים שעדיין לא נתגלה טרם הגיע לבחינת "בריאה" אלא המציאות שלו היא בדעת עליון. רק אחרי שאחד מבני אדם זוכה ומכוון לדעת נותן התורה בפירוש כלשהו, רק החל מאותו רגע מתלבש גם החידוש הזה במציאות העולם הנברא, לזאת יקרא בשם "חידוש".

³ שו"ע הרב הל' ת"ת פ"א הל' ה:

שהתורה מצד עצמה אין קץ ותכלית [שנאמר לכל תכלה ראיתי קץ רחבה מצותך מאד] אפילו לפשטי דרשותיה הצפונים בה. ורבי עקיבא היה דורש על כל קוץ וקוץ תילי תילי של הלכות ולא הגיע לתכלית דרשותיה עדיין. וכן אין קץ לתכלית לעומק טעמי ההלכות והפלפול בטעמיהן ובדרשותיהן במדות שהתורה נדרשת, ועיי' יחדשו הלכות באין קץ ותכלית למי שזוכה לזה אחר שגמר תחילה כל התורה שבע"פ המסורה לנו והנגלית לעין כל כמו שאמרו חכמים (שבת סג) דליגמר איניש, והדר ליסבר שהוא עיון בעומק הטעמים וכמשי"ת

⁴ מכתב מאלוה – מאמר על התורה: לכל דור יש כח מיוחד לקבל את התורה

אמרו רז"ל שכל הנשמות עמדו במעמד הר סיני, וזה היה כדי לתת לכל דור כח מיוחד לקבל את התורה, המגלה את התורה לאמיתתה בדור ההוא. דוקא במצב של הסתר, כשנשמעו הלבבות, מתגלה דרך הלמוד שעל ידו אפשר לחדש חידושי תורה...

אמרו רז"ל (שבת פ"ח): "כפה עליהם הר כגיגית...מכאן מודעא רבה לאורייתא...הדר קבלוה בימי אחשורוש." (ועיין בכרך ב' מאמר "משכנס אדר" וכו'). כי הגילויים הנשגבים בשעת מתן תורה שכבשו את בני ישראל, הם בחינת "כפה עליהם הר כגיגית", ועדיין אינם בגדר מתן תורה בשלמות. ואימתי הקבלה היא בשלמות – כשמתגלה דבקותנו לתורה דוקא מתוך ההסתר הגדול...

סנהדרין קב ע"א: חידשו דברים שלא שמעתן האוזן מעולם

שבת קמה ע"ב: עשו ציצים ופרחים לתורה

⁵ חגיגה ג ע"א: אין בית מדרש בלא חידוש

⁶ חינוך תיט: וכן כל מי שיש סיפק בידו ללמוד בשום צד, הוא בכלל עשה זה, ועונשו גדול מאד אם לא יקיימו, כי המצוה הזאת היא אם לכוך

unique חלק in תורה. Hence we pray that ¹ותן חלקינו בתורתך, that G-d should reveal to us our own unique understanding of the Torah. The word ישראל stands for

יש שישים ריבוא אותיות לתורה:

there are 600,000 letters in the Torah for each one of the 600,000 Jews who stood at Sinai². Each Jew's special understanding of Torah is a revelation of profound significance³. The Kabbalistic wisdom tells us that G-d, too, rejoices in this revelation, as it means that more of His ultimate purpose in creating the world has become revealed to man⁴.

For this reason, Torah study is the most democratic of Mitzvos. One needs no pedigree to become the greatest of Torah scholars. The Mishnah in Pirkei Avos tells us that 3 crowns were given to the Jewish people⁵. The first is the Crown of Priesthood. One cannot convert to the priesthood, but rather has to be born as a Cohen. The next crown is that of Kingship. Someone who is not a direct descendant of King David need not apply. But the crown of the Torah, which is the greatest of them all⁶, is open to all⁷. A wise mamzer is greater than an ignorant high priest⁸.

The Torah is divided between the Written and Oral Laws. This allows everyone to study Torah. The Written Law can even be understood by a small child⁹. The Oral Law is more difficult, and is open-ended. This is understandable, since ultimately, the source of

¹רשפי אש ודת ריש שער התורה: במשנה (אבות פ"ה) "ותן חלקנו בתורתך" היינו שלכל אחד מישראל יש חלק בתורה שקבל אותו במעמד הר סיני. ובתנחומא (נצבים) אף הדורות העתידיים לבוא היו שם באותה שעה ולמה כתיב ואת אשר איננו פה לפי שהנשמות היו שם ועדין גוף לא נברא, וכן הוא בשמות רבה (פי' סח) שכן משה אומר לישראל כי את אשר ישנו פה וכו' עמנו עומד היום אין כתיב כאן, אלא עמנו היום.

²And even though Chazal stated that תורה פנים שבעים פנים and here we see that there are many more, the Sefer HaChinuch (צה), explains:

כי שבעים פנים לתורה, ובכל אחת מהן שרשים גדולים ורבים, ולכל שורש ושורש ענפים, כל אחד ישא אשכול גדול של פירות נחמדים להשיל לבות

Some people are greater in Torah than others. They will produce more chidushim. Hence the Gemorah says of Shlomo HaMelech:

עירובין כא ע"א: ודבר שלשת אלפים משל ויהי שירו חמשה אלף (מלכים א ה יב) – מלמד שאמר שלמה על כל דבר ודבר של תורה שלשת אלפים משל, על כל דבר ודבר של סופרים חמשה ואלף טעמים

³מדברש רבה בראשית צ"ה: מה דגים הללו גדילין במים, כיון שיורדת טפה אחת מלמעלה – מקבלין אותה בצמאון כמי שלא טעמו טעם מים מימיהן, כך הן ישראל, גדילין במים – בתורה- כיון שהן שומעין דבר חדש מן התורה, הן מקבלין אותו בצמאון כמי שלא שמעו דבר תורה מימיהן

⁴זוהר: בההוא שעתא דמלה דאורייתא אתחדשת מפימיה דבר נש, ההיא מלה סלקא ואתעדת קמיה דקודשא בריך הוא, וקודשא בריך הוא נטיל לההיא מלה ונשיק לה ועטר לה בשבעין עטרין

⁵אבות פרק ד (יג) רבי שמעון אומר, שלשה כתרים הם, כתר תורה וכתר כהנה וכתר מלכות, וכתר שם טוב עולה על גביהן:

⁶רמב"ם פירוש המשניות אבות ד יג: ואמרו רז"ל (שם) ושמה תאמר שזה הכתר פחות הוא משנים האחרים אינו כן, אבל גדול הוא משניהם ובו יהיו השנים שנאמר בי מלכים ימלוכו ורוזנים יחוקקו צדק, ואמר בי שרים ישורו וגו' אבל כתר שם טוב מגיע מאת התורה ר"ל ידיעתה והמעשה בה כי בהן יגיע השם הטוב האמיתי:

⁷רמב"ם הל' תלמוד תורה פ"ג הל' א: בשלשה כתרים נכתרו ישראל כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות כתר כהונה זכה בו אחרן שנאמר והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהנת עולם כתר מלכות זכה בו דוד שנאמר זרעו לעולם יהיה וכסאו כשמש נגדי כתר תורה הרי מונח ועומד ומוכן לכל ישראל שנאמר תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב כל מי שירצה יבא ויטול שמא תאמר שאותם הכתרים גדולים מכתר תורה הרי הוא אומר בי מלכים ימלוכו ורוזנים יחוקקו צדק בי שרים ישורו הא למדת שכתר תורה גדול משניהם:

⁸רמב"ם הל' תלמוד תורה פ"ג הל' ב: אמרו חכמים ממזר ת"ח קודם לכהן גדול עם הארץ שנאמר יקרה היא מפנינים מכהן גדול שנכנס לפני ולפנים:

⁹משנה, אבות, פרק ה משנה כא: הוא היה אומר בן חמש למקרא וגו'

the Torah is in that which preceded this world and goes way beyond this world. The greatest of minds can therefore also understand the Torah with the full depth of their understanding.

There have always been people who have dedicated themselves to Torah study, sometimes in the face of exceptional difficulty and extreme poverty. There were great Sages who eked out a living as wood choppers and water drawers¹.

It was reported about Hillel the Elder that every day he used to work and earn one tropaik, half of which he would give to the guard at the House of Learning, the other half being spent for his food and for that of his family. One day he found nothing to earn and the guard at the House of Learning would not permit him to enter. He climbed up and sat upon the window to hear the words of the living G-d from the mouth of Shemayah and Avtalion. They say that day was the eve of Shabbos in the winter, and snow fell down upon him from heaven. When the dawn rose, Shemayah said to Avtalion: Brother Avtalion, on every day this house is light and today it is dark, is it perhaps a cloudy day? They looked up and saw the figure of a man in the window. They went up and found him covered by three cubits of snow. They removed him, bathed and anointed him and placed him opposite the fire and they said: This man deserves that the Shabbos be profaned on his behalf².

The Sages tell us that whatever circumstances we are in, we can point to someone who suffered similarly and was nevertheless able to achieve greatness in Torah:

Our Rabbis taught: The poor, the rich, the sensual come before the [heavenly] court — They say to the poor: Why have you not occupied yourself with the Torah? If he says: I was poor and worried about my sustenance, they would say to him: Were you poorer than Hillel? ... To the rich man they said: Why have you not occupied yourself with the Torah? If he said: I was rich and occupied with my possessions, they would say to him: Were you perchance richer than R. Eleazar? It was reported about R. Eleazar ben Charsom that his father left him a thousand cities on the continent and over against that one thousand boats on the sea. Every day he would take a sack of flour on his shoulder and go from city to city and from province to province to study the Torah. One day his servants found him and seized him for public service. He said to them: I beg of you, let me go to study the Torah. They said: By the life of R. Eleazar ben Charsom, we shall not let you go. [He gave them much money so that they let him go.] He had never seen them, for he was sitting all day and night, occupying himself with the Torah. To the sensual person they would say: Why have you not occupied yourself with the Torah? If he said: I was beautiful and upset by sensual passion, they would say to him: Were you perchance more beautiful than Yoseph? It was told of Yoseph the virtuous that the wife of Potiphar every day endeavoured to entice him with words — The garments she put on for him in the morning, she did not wear in the evening, those she had put on in the evening, she did not wear in the

¹ גדולי חכמי ישראל היו מהם חוטבי עצים ומהן שואבי מים ומהן סומים ואעפ"כ היו עוסקים בת"ת יומם ולילה והם מכלל מעתיקי השמועה איש מפי איש מפי משה רבינו ע"ה

פירוש הכסף משנה: חוטבי עצים הוא הלל, שואבי מים רב הונא, סומים רב יוסף ורב ששת

² יומא לה ע"ב: תנו רבנן עני ועשיר ורשע באין לדין לעני אומרים לו מפני מה לא עסקת בתורה אם אומר עני הייתי וטרוד במזונותי אומרים לו כלום עני היית יותר מהלל אמרו עליו על הלל הזקן שבכל יום ויום היה עושה ומשתכר בטרעפיק חציו היה נותן לשומר בית המדרש וחציו לפרנסתו ולפרנסת אנשי ביתו פעם אחת לא מצא להשתכר ולא הניחו שומר בית המדרש להכנס עלה ונתלה וישב על פי ארובה כדי שישמע דברי אלקים חיים מפי שמעיה ואבטליון אמרו אותו היום ערב שבת היה ותקופת טבת היתה וירד עליו שלג מן השמים כשעלה עמוד השחר אמר לו שמעיה לאבטליון אבטליון אחי בכל יום הבית מאיר והיום אפל שמא יום המעונן הוא הציצו עיניהן וראו דמות אדם בארובה עלו ומצאו עליו שלש אמות שלג פרקוהו והרחיצוהו וסיכוהו והושיבוהו כנגד המדורה

morning. She said to him: Yield to me! He said: No. She said: I shall have you imprisoned. He said: The L-rd releases the bound. She said: I shall bend thy proud stature. He replied: The L-rd raises those who are bowed down. She said: I shall blind your eyes. He replied: The L-rd opens the eyes of the blind. She offered him a thousand talents of silver to make him yield to her, to lie with her, to be near her, but he would not listen to her; not to 'lie with her' in this world, not 'to be with her' in the world to come. — Thus [the example of] Hillel condemns the poor, [the example of] R. Eleazar ben Charsom condemns the rich, and Yoseph the virtuous condemns the sensual¹.

There was a whole tribe, the Levites, whose task was to become masters of Torah. They were given no land, only cities, for they were not meant to work in the usual sense². Any Jew can be like the Levites, however. Anyone who accepts the yoke of Torah study, the Sages declare, will find himself freed of the yoke of making a living³. And indeed, it is one of the enduring mysteries that those who learn in Kollel to this day are able, month in and month out, to put food on the table and pay their expenses.

Jews are the inheritors of the most fabulous tradition of thousands of years of wisdom. We are proud of our Torah scholars and are privileged to support them.

The Jewish people are the people of the book, and they have tended to reflect higher levels of scholarship than those around them. But there is more than just scholarship involved. This is not simply about poring over ancient documents. Firstly, the texts themselves are holy, and one's very engagement with them is an uplifting experience. Secondly, a scholar in order to observe – a non-observant scholar of the Torah, is a contradiction in terms. It is, in fact, forbidden to teach someone who has no commitment to keeping what he has learned,⁴ just as it is forbidden to learn from a Rabbi who is not setting

¹ יומא לה ע"ב: תנו רבנן עני ועשיר ורשע באין לדין לעני אומרים לו מפני מה לא עסקת בתורה אם אומר עני הייתי וטרוד במזונותי אומרים לו כלום עני היית יותר מהלל ... עשיר אומרים לו מפני מה לא עסקת בתורה אם אומר עשיר הייתי וטרוד הייתי בנכסי אומרים לו כלום עשיר היית יותר מרבי אלעזר אמרו עליו על רבי אלעזר בן חרסום שהניח לו אביו אלף עיירות ביבשה וכנגדן אלף ספינות בים ובכל יום ויום נוטל נאד של קמח על כתיפו ומהלך מעיר לעיר וממדינה למדינה ללמוד תורה פעם אחת מצאוהו עבדיו ועשו בו אנגריא אמר להן בבקשה מכם הניחוני ואלך ללמוד תורה אמרו לו חיי רבי אלעזר בן חרסום שאין מניחין אותך ומימיו לא הלך וראה אותך אלא יושב ועוסק בתורה כל היום וכל הלילה רשע אומרים לו מפני מה לא עסקת בתורה אם אומר נאה הייתי וטרוד ביצרי (היה) [הייתי] אומרים לו כלום נאה היית מיוסף אמרו עליו על יוסף הצדיק בכל יום ויום היתה אשת פוטיפר משדלתו בדברים בגדים שלבשה לו שחרית לא לבשה לו ערבית בגדים שלבשה לו ערבית לא לבשה לו שחרית אמרה לו השמע לי אמר לה לאו אמרה לו הריני חובשתך בבית האסורין אמר לה ה' מתיר אסורים הריני כופפת קומתך ה' זוקף כפופים הריני מסמא את עיניך ה' פוקח עורים נתנה לו אלף ככרי כסף לשמוע אליה לשכב אצלה להיות עמה ולא רצה לשמוע אליה לשכב אצלה בעולם הזה להיות עמה לעולם הבא נמצא הלל מחייב את העניים רבי אלעזר בן חרסום מחייב את העשירים יוסף מחייב את הרשעים:

² רמב"ם סוף ה'ל' שמיטה ויובל ה'ל' יב: ולמה לא זכה לוי בנחלת ארץ ישראל ובביזתה עם אחיו מפני שהובדל לעבוד את י"י לשרתו ולהורות דרכיו הישרים ומשפטיו הצדיקים לרבים שנאמר יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל לפיכך הובדלו מדרכי העולם לא עורכין מלחמה כשאר ישראל ולא נוחלין ולא זוכין לעצמן בכח גופן אלא הם חיל השם שנאמר בך י"י חילו והוא ברוך הוא זוכה להם שנאמר אני חלקך ונחלתך:

³ רמב"ם שם ה'ל' יג: ולא שבת לוי בלבד אלא כל איש ואיש מכל באי העולם אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להבדל לעמוד לפני ה' לשרתו ולעובדו לדעה את ה' והלך ישר כמו שעשהו האלקים ופרק מעל צוארו עול החשבונות הרבים אשר בקשו בני האדם הרי זה נתקדש קדש קדשים ויהיה ה' חלקו ונחלתו לעולם ולעולמי עולמים ויזכה לו בעה"ז דבר המספיק לו כמו שזכה לכהנים כלוים הרי דוד ע"ה אומר ה' מנת חלקי וכוסי אתה תומיך גורלי בריך רחמנא דסייען:

⁴ שו"ע יורה דעה ס' רמו (ז) אין מלמדין תורה לתלמיד שאינו הגון אלא מחזירין אותו למוטב ומנהיגין אותו בדרך ישרה ובדוקין אותו ואח"כ מכניסין אותו לבית המדרש ומלמדין אותו:

the right example¹. Our wisdom should never run ahead of our conviction to implement that wisdom².

Teaching Torah

חינוך תיט: ועובר על זה ולא לימד את בנו תורה עד שידע לקרן בספר תורה ויבין פירוש הכתובים כפשטן, ביטל עשה זה.

The Mitzvah of Talmud Torah involves both learning and teaching Torah³. Each morning, we ask HaSh-m to place in our hearts the understanding to be able, among other things, to teach Torah to others⁴.

Every Jew with any Torah knowledge has to understand that the knowledge of the Torah is not only his; it is מורשה קהילת יעקב⁵, an inheritance for the entire congregation of Jacob⁶. Every fellow Jew has a right to all of the Torah, including the chiddushim, the new insights into any part of the Torah, which any individual may have⁷. We are therefore not simply being generous when we teach Torah; we are giving over something which truly

¹ שו"ע שם (ח) הרב שאינו הולך בדרך טובה אע"פ שחכם גדול הוא וכל העם צריכים לו אין למדין ממנו עד שיחזור למוטב:

² אבות פרק ג (ט) רבי חנינא בן דוסא אומר, כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו, חכמתו מתקימת. וכל שחכמתו קודמת ליראת חטאו, אין חכמתו מתקימת. הוא היה אומר, כל שמעשיו מרבין מחכמתו, חכמתו מתקימת. וכל שחכמתו מרבה ממעשיו, אין חכמתו מתקימת:

³ כתב החינוך (תי"ט) שהחייב של לימוד תורה נכפלה במקומות רבים ע"ש אבל אפשר לחלק אותם כל אחד בחידוש שלו דלימוד תורה שאדם לומד לעצמו ולמד מהפסוק ולמד אתם ושמרתם לעשתם (פרשת ואתחנן - דברים ה:ב); ללמד תורה נלמד מושגות לבניך (דברים ו:ז) ומולמדתם אתם את בניכם וכתוב בספרי (דברים ו:ז) לבניך – אלו תלמידים ע"כ ובכד הקמח למד הרבינו בחיי שגם ערבות מחייב ללמד תורה לאחרים. לשיטת הרמב"ם (מ"ע יא) ללמוד וללמד הם שני סעיפים למצוה אחת. וכן נוקט החינוך (תי"ט) והזהר הרקיע להרשב"ץ (מצוה יז) לכמה ראשונים החייב ללמד תורה לאחרים הוי מצוה בפני עצמה וביניהם הרשב"ץ (מצ' טו), הבה"ג, הסמ"ק (קו). לפי הבה"ג יש שני מצוות נפרדות של תלמוד תורה: המצוה הראשונה של ת"ת היא ללמד בנים וזה נלמד מולמדתם אותם את בניכם והשניה היא ללמד תלמידים וזה נלמד מושגות לבניך.

ובין כך כל הראשונים מסכימים שלימוד תורה לאחרים הוא חיוב דאורייתא וז"ל השו"ע הרב הל' ת"ת פ' א ס"א: אע"פ שהקטן פטור מכל המצוות וגם אביו (נזיר כט) אינו חייב לחנכו במצוות מן התורה אלא מדברי סופרים אבל תלמוד תורה מ"ע (קדושין כט) מן התורה על האב ללמד את בנו הקטן תורה אע"פ (רמב"ם פ"א) שהקטן אינו חייב שנאמר ולמדתם אותם את בניכם לדבר בס' וגו'

⁴ ותן בלבנו בינה ... ללמוד וללמד

⁵ דברים לג ד

⁶ ופירש הרמב"ן על חומש דכתוב קהלות יעקוב ולא בית יעקוב או זרע יעקוב ללמד שג"כ גרים בכלל

⁷ וזה לשון המקנה בהקדמתו (הנקרא פתחא זעירא) ס' מד: איזה חכם הלומד מכל אדם דהיינו אף שהחכם משפיע לתלמידיו מ"מ כיון שהוא מקבל חלקי תלמידיו כדי להשפיע להם הרי הוא כאלו לומד מהן והוא כענין מ"ש חז"ל יותר ממה שעשיר עושה עם העני עני עושה עם העשיר כי העשיר מקבל כל חלקי העניים כדי לפרנסם ומ"ש יותר מפני שמה שהוא משפיע לעניים הוא גלוי לעין כל אבל מה שעניים משפיעין לעשיר הוא מתן בסתר שא"י ממי מקבל ולמי נותן שהוא הצדיק המוכרחת כמ"ש הרמב"ם ז"ל וכן הוא בחכם הלומד עם תלמידיו כי חלקי החכמה הראוי לתלמידיו הוא מקבל להשפיע להם .

וצריך לברר כמה תורה צריך אדם ללמוד עד שבה בגדר חיוב ללמד. וכתב גר"א: ואפילו אותו שאינו ראוי לכך רק שיש לו חידושי תורה מאביו או מרבו אפילו הכי ילמד לאחרים ולא יאמר עדיין אינו ראוי (אבן שלמה פ"ז ס"ז)

וברשפי אש דת (שער התורה) כתב הר' משה יחיאל הלוי אפשטיין (הרב מאוורוב): והנה בזה יש עוד ענין כי צריך הרב ללמד תורה לאחרים בשביל עצמו שלא תשכח תורה ממנו, כי כשם שא"י לתלמידים בלי רב א"י לרב בלי תלמידים. ונביא בזה את הספור הנפלא שמספרים חז"ל (קהלת רבה פ"ז) חמשה תלמידים היו לו לר' יוחנן בן זכאי, כל זמן שהיה קיים היו יושבין לפניו, כשנפטר - הלכו ליבנה, הלך ר' אלעזר בן ערך אצל אשתו לאמאוס, מקום מים יפים ונוף יפה. המתין להם שיבואו אצלו ולא באו. כיון שלא באו בקש לילך אצלם ולא הניחתו אשתו. אמרה: מי צריך למי? אמר לה: הם צריכים לי. אמרה לו: מי דרכו לילך אצל מי? ... שמע לה וישב לו עד ששכח תלמודו ע"כ. ע"ש עוד מה שכתב

belongs to the people we are teaching¹. Since this Torah is our life-line to spirituality, when we teach someone Torah it is as if we created him.²

Teaching the next generation is a great privilege and an awesome responsibility. It takes care and patience to ensure that the next generation really understands the Torah which the Jews have been studying for thousands of years³. One who teaches Torah connects that generation all the way back to Sinai,⁴ and it is as if he has taught all future generations until the end of days to be able to receive this beautiful tradition as well⁵.

In addition to the obligation that devolves upon each individual to teach Torah, there is also a communal obligation to set up Torah institutions for the education of the next generation⁶.

Thus Rambam⁷ writes⁸:

A father is obligated to teach his child (a minor) תורה as it says: "And you will teach them to your sons to speak of them..." Just as a person is obligated to teach his son, so too he is obligated to teach his grandson, as it says, "and you should make it known to your sons and your son's sons"⁹

¹ וכן באבות פ"ה כתוב ותן חלקנו בתורתך ובתנחומא (נצבים) כתוב שאף הדורות העתידיים היו בהר סיני מצינו בדברי חז"ל שמי שמחזיק בתורה רק לעצמו ואינו נותן מחלקו בתורה לאחרים יש בזה משום גזל ברוחניות (רשפי אש דת - שער התורה)

רב צדוק הכהן במחשבות חרוץ כתב שכל אחד אחראי להוריש את חלקו המיוחד לעולם. ואם לא נעביר את החידושים שלנו לאחרים (על ידי לימוד או כתיבה) נצטרך לחזור בגלגול כדי למלא את אחריותנו.

² סנהדרין צט: אמר ריש לקיש כל המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאלו עשאו, שנאמר ואת הנפש אשר עשו בחרן (בראשית יב ה) ובקידושין למדנו חז"ל גם כן שכל המלמד בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאלו קבלה מהר סיני, שנאמר: והודעתם לבניך ולבני בניך, וסמך ליה: יום אשר עמדת לפני ה' אלקיך בחורב.

³ שו"ע יו"ד רמז ס' י: הרב שלימד ולא הבינו התלמידים לא יכעוס עליהם אלא שונה וחוזר הדבר כמה פעמים עד שיבינו עומק ההלכה ולא יאמר התלמיד הבנתי והוא לא הבין אלא שואל וחוזר ושואל כמה פעמים ואם יכעוס עליו רבו יאמר לו רבי תורה היא וללמוד אני צריך ודעתי קצרה:

⁴ קידושין ל"א: כל המלמד את בן בנו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו קבלה מהר סיני שנאמר והודעתם לבניך ולבני בניך וסמך ליה יום אשר עמדת לפני ה' אלקיך בחורב

⁵ קידושין ל"א: ולמדתם אותם את בניכם ולא בני בניכם ומה אני מקיים והודעתם לבניך ולבני בניך לומר לך שכל המלמד את בנו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו למדו לו ולבנו ולבן בנו עד סוף כל הדורות

⁶ וז"ל העבדות אהבה, פרק ב': האחריות לתלמוד תורה בכלל ישראל מוטלת גם על הצבור. כדמצינו בבא בתרא כ"א ע"א שתיקנו חז"ל שבכל פלך ופלך [רש"י, פלך הרבה מדינות בפלך אחד] יהיו מלמדים לתלמידים, וכן בכל עיר ועיר יהיו מלמדי תינוקות, ונפסק להלכה בהרמב"ם הל' ת"ת פ"ב ה"ב ובשו"ע יו"ד רמ"ה ס"ג. וע' בהעמק שאלה להנצי"ב [שאלתא קמ"ב, אות ג'] שמפרש שהתקנה שיהיו ישיבות בכל פלך ופלך לא נתבטלה, אע"פ שתקנת יהושע בן גמלא המאוחרת יותר חלה גם על כל עיר ועיר. וזה משום שתקנת יהושע בן גמלא היתה רק על תינוקות של בית רבן, ואילו התקנה הקדומה היתה גם על בני ט"ז וי"ז. וז"ל הנצי"ב שם, "וכשהתקין יהושע ב"ג מלמדי תינוקות בכל עיר, מכ"מ לא בטל הישיבות הגדולות שהיו עד הכא בכל פלך ופלך דודאי א"א לתקן שיהיו בכל עיר ועיר מלמדים לתלמוד שיצאו לתכלית הראוי כמו שאפשר בכל פלך ופלך". ונראה שהחייב להושיב מלמדי תינוקות בכל עיר ועיר הוא לא רק לגבי ילדים קטנים אלא הוא גם לגבי כל מי שלא זכה ללמוד תורה. שהוא נחשב כ"תינוק של בית רבן" בכל גיל שהוא.

⁷ הלכות תלמוד תורה א: א-ב

⁸ אבל קטן אביו חייב ללמדו תורה שנאמר ולמדתם אותם את בניכם לדבר בם ... (ב) כשם שחייב אדם ללמד את בנו כך הוא חייב ללמד את בן בנו שנאמר והודעתם לבניך ולבני בניך ולא בן ובן בנו בלבד אלא מצוה על כל חכם וחכם מישראל ללמד את כל התלמידים אע"פ שאינם בניו שנאמר ושננתם לבניך מפי השמועה למדו בניך אלו תלמידיך שהתלמידים קרויין בנים שנאמר ויצאו בני הנביאים א"כ למה נצטוו על בנו ועל בן בנו להקדים בנו לבן ובן בנו לבן חבירו

⁹ דברים ד (ט) רק השמר לך ושמר נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך ופן יסורו מלבבך כל ימי חיך והודעתם לבניך ולבני בניך:

and not only his son and his son's son but it is a Mitzvah on every wise man in Israel to teach all the students even though they are not his sons, as it says, "and you will teach it to your sons". From the Oral tradition the Sages learned that 'your sons' are your students, for students are called sons as it says "and the sons of the prophets (referring to the students of prophecy) went out"¹. If so, why is one commanded on his son and his son's son? To [teach] the priority of a son over a son's son and a son's son over someone else's son."²

Similarly, in Parshas BaMidbar, the verse states: *And these are the generation of Aaron and Moshe*³. Yet, it continues to mention only the children of Aaron. Rashi explains that because Moshe taught Aaron's children they were considered his children as well⁴.

Many Torah-observant people feel that they simply do not have enough time for both their own learning and teaching or tutoring as well. The truth is, however, that by imparting our Torah wisdom to others we are not losing out on our own learning⁵. The

¹ אמנם בקובץ שעורים (דף קיג במהדורת קב אריה חן-טוב) כתב הרי' אלחנן שרק בשעה שכבר הוא תלמידו מיקרי בנו אבל כל זמן שלא למד לפניו עדיין אינו בנו ואינו חייב לעשותו שיהא בנו והוכחתו מהגמ' בבא בתרא כא. זכור אותו איש לטוב ויהושע בן גמלא שמו שאלמלא הוא נשתכח תורה מישראל. שבתחלה מי שיש לו אב מלמדו תורה. מי שאין לו אב לא היה למד תורה. מאי דרוש? ולמדתם אותם – ולמדתם אתם. התקינו שיהיו מושיבין מלמדי תינוקות בירושלים וכו' וקשה הא כתיב ושננתם לבניך אלו התלמידים שקרויין בנים (רש"י דברים שם) וי"ל דודאי בשעה שכבר הוא תלמידו מיקרי בנו אבל כל זמן שלא למד לפניו עדיין אינו בנו ואינו חייב לעשותו שיהא בנו ע"כ ולפי דבריו גם זה כוונת הרמב"ם בכתבו שתלמידים נקראים בנים היינו לאחר שהתחיל ללמד. ולפי זה המקור להתחיל לקרב משהוא הוא לא מהמצוה של ת"ת אבל זה רק לפני תקנת יהושע בן גמלא אבל אולי כוונת התקנה היתה לא רק על הצבור להקים מערכת של חינוך אלא ג"כ לחייב כל אחד בישראל ללמד מי שיכול. ואולי אפשר להגיד שהתקנה הרחיב את כוונת הפסוק להכניס את כל ישראל אפילו אלה שלא למדת לגדר של בנים בנוגע להחייב של ת"ת וצ"ע.

² וחייב זה ללמד לאחרים איתא בש"ע יו"ד סי' רמה סי' ג ע"ש בגר"א ס"ק ד וה' וראיתי באלון איש לרעהו:

מצוה לאדם ללמד תורה לתלמידים גם אם אינם בניו ובניו בניו!

למד מהפסוק: "ואלה תולדות אהרן ומשה" (פרק ג'-א') וכתב רש"י: ואינו מזכיר אלא בני אהרן ונקראו תולדות משה לפי שלמדן תורה...שכל המלמד את בן חברו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו. עכ"ל. והש"ל הק' מוסיף: ולא תאמרו כאילו ילדו ולא ילדו ממש, כי אדרבה הוא ילדו בעצמו, כי אביו ואמו נתנו לו הגוף, והרב משפיע בו נשמה...על כן אשרי מי שעושה כן ולומד ומלמד בן חברו תורה, ובחינם, אז שכרו כפול מן השמים. עכ"ד.

וחקשו המפרשים: וכי לבני אהרן בלבד לימד משה, והלא לכל ישראל לימד, ואם כן בדין שיהיו הכל תולדותיו? ותירץ המהר"ל (בספרו גור אריה): דכיון שהתורה שניתנה למשה לא ניתנה אלא ללמד לישראל, עפ"י ציווי ה'. ואלמלא היו ישראל לא היתה תורה ניתנת למשה, לא שייך לומר שישראל יהיו בניו, בלמדו אותם, אבל לבני אהרן לימד משה מעצמו יותר ממה שלמד לישראל, ובחלק זה נחשב כאילו ילדו.

וחשוב לזכור, כי מי שמקדיש מזמנו ללמד תורה לאחרים אף כי חלשים הם בלימודם, ולכאורה עלול הוא להפסיד מכך שהרי יכל ללמוד יותר בלעד. אין הדבר כן, אלא אדרבה, בזה שמלמד מרויח יותר! וכפי שדרשו חז"ל על הפסוק "הון ועושר בביתו וצדקתו עומדת לעד" (תהלים קי"ב-ג') חד אמר זה הלומד תורה ומלמדה וחד אמר זה הכותב תורה נביאים וכתובים ומשאילן לאחרים (כתובות נ:)

וביאר שם המהרש"א: בזה דומה המלמד אחרים לצדקה. כמו שהנותן צדקה לא רק שלא נחסר לו כלום אלא עוד מוסיף לו ברכה. כך הוא המלמד לאחרים, לא רק שאינו מחסיר מתורתו כלום, אלא עוד מוסיף לו לימוד.

כיוצא בזה הביא הגר"מ שטרנבוך שליט"א (בספרו טעם ודעת) בשם הגר"ש שקאפ זצ"ל: ראיתי מתלמידי הגר"ש שקאפ בשמו, כמו בצדקה של ממון יש בה סגולה להעשיר בעליה, כך גם בצדקה ברוחניות, כשמעניק מדעתו וחכמתו ומפריש מהם מעשר ללמד אחרים. ואם יש לו תלמיד בנערותו, יזכה לברכת ה' להרבות תלמידים בחייו. ושמעתי- מוסיף הגר"מ שטרנבוך-מכמה בחורי ישיבה שלא ראו ברכה בלימודם, והתפללו ולא נענו, רק כשהקדישו זמן מועט כל יום לעזור לבחור חלש, זכו לברכה והצלחה, והוא בזכות הצדקה ברוחניות.

³ במדבר ג א: ואלה תולדת אהרן ומשה ביום דבר יהוה את משה בהר סיני:

⁴ רש"י, שם: ואלה תולדת אהרן ומשה - ואינו מזכיר אלא בני אהרן ונקראו תולדות משה לפי שלמדן תורה מלמד שכל המלמד את בן חברו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו

ובש"ל: ולא תאמרו כאילו ילדו, ולא ילדו ממש, כי אדרבה הוא ילדו בעצמו, כי אביו ואמו נתנו לו הגוף, והרב משפיע בו נשמה

⁵ להיפך אם לא מלמדו גורם היזק לעצמו וכמו שכתוב בתנא דבי אליהו פכ"ז: אם יש באדם ד"ת ואינו מפרנס מתורתו לאחרים גורם רעה לעצמו ואם מלמדו גורם טובה לעצמו שנאמר בפרק השוכר את הפועלים, כל המלמד בן חברו תורה זוכה

Sages make it clear that, in the end, a teacher will learn more Torah than he would have learned otherwise¹. And, the Sages repeatedly point out the enormous positive implications of one who does teach others.²

While one can certainly fulfill the Mitzvah of teaching others by teaching anyone³, even a relatively knowledgeable Jew, there is a special obligation to teach those who are most ignorant and therefore in greatest need of being taught⁴. Although the Halacha does restrict the teaching of the Torah to what it defines as “an appropriate student”⁵, this restriction would not apply to those who have grown up non-observant⁶.

Of those ignorant of the Jewish tradition the Chofetz Chaim said⁷:

*One should arouse his sensitivities towards these people and have mercy upon them as he would were he to see an impoverished man stark naked for lack of clothes. For with what will this [ignorant] person cover his soul in the World to Come given that he is bare of Torah and Mitzvos?*⁸

Therefore, the Chofetz Chaim felt that it is a special 'עַת לַעֲשׂוֹת לַד' in our ignorant generation to teach those most alienated from the Torah:

ויושב בישיבה של מעלה, שנאמר: אם תשוב ואשיבך לפני תעמוד. וכל המלמד את בן עם הארץ תורה אפילו הקב"ה גוזר גזירה מבטלה בשבילו.

¹ ומתלמידי יותר מכולם (מכות)

² בתנא דבי אליהו פ' כז כתוב שיהיה נכלל על ידי זה בתוך הטובה העתידה לבא על ישראל בימות המשיח, במס' קידושין פ"א כתוב: כל המלמד בן חברו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו קבלה מהר סיני בבא מציעא בהשוכר את הפועלים כתוב שהוא זוכה ויושב בישיבה של מעלה ושם פ"ה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאו וכן הרבה כיוצא בזה.

³ כל אחד לפי מדרגתו. וכן אמר רב אלחנן וסרמן שהגדר של הרבצת-תורה הוא ללמד מה שדרוש, אם זה מקום של למדנים צריך לחדש פילפולים, ואם זה מקום של פשוטי עמך יש ללמד פסוק מחומש ... וזה נחשב הרבצת התורה. (בספר קובץ מאמרים ואגרות דף קיג)

⁴ כן אפשר לדייק מהרוח חיים על אבות סוף משנה יב פ"א: ומ"מ תקרבו לתורה וזהו אוהב את הבריות כי זהו אהבה אמיתית וגו'

משמע שיש ענין מיוחד לקרב הרחוקים ללמוד התורה

⁵ ברמב"ם פ"ד מהל' ת"ת הל' א: אין מלמדין תורה אלא לתלמיד הגון נאה במעשיו או בתם וגו' והמשיך הרמב"ם שמי שהיה הולך בדרך לא טוב קודם מחזירים אותו למוטב לפני שלומדים אותו.

⁶ מזה שכתב הרמב"ם שג"כ לתם אפשר ללמוד תורה ובכסף משנה ולחם משנה הגדיר תם כמי שלא ידוע לנו האופי שלו אם הגון הוא או לא. ולפי זה היה אפשר לומר דמי שלא שומר תורה ומצוות בודאי אינו הגון אבל לא נראה כן (א) דהרמב"ם הוסיף שכל השונה תלמיד שאינו הגון כאילו זרק אבן למרקוליס ולי נראה שזה נתינת טעם של האיסור מפני שאם ילמד אותו קודם עלול להשתמש בתורה לרע והוא כזורק אבן למרקוליס אבל מי שאינו שומר תורה ומצוות בזמנינו לא, על פי רוב, משתמש בתורה שלומד לקנטר בה ומעשים שבכל יום שבזמנינו למוד תורה הוא עיקר הדרך שמחזירים אנשים חילונים לתורה ומצוות. ושנית הלא ראינו אפילו בזמן של חז"ל שסתם רשע אינו בגדר זה שגם הוא מתקרב על ידי לימוד תורה. וכן איתא באבות דרבי נתן פ"ב משנה ט: והעמידו תלמידים הרבה שב"ש אומרים אל ישנה אלא למי שהוא חכם ועניו ובן אבות ועשיר ובית הלל אומרים לכל אדם ישנה שהרבה פושעים היו בהם בישראל ונתקרב לתלמוד תורה ויצאו מהם צדיקים חסידים וכשרים וכן משמע מסוטה מז: בנוגע לר' יהושע בן פרחיה (ועיין בחיד"א בספרו על אבות פתל עיניים א א שהקשה במקורות אחרים וחילק באופן שמתאים לדברינו כאן וגם משמע מהמאירי על אבות שם שאינו הגון, פירוש במדות ולא בשמירת המצוות)

⁷ אהבת חסד ח"ג פ"ז

⁸ וצריך האדם להתעורר בנפשו על אנשים כאלו ולרחם עליהם כמו אם היה רואה איש עני ערום שאין לו לבוש כי במה יכסה נפשו שם בעולם העליון אחרי שהוא ערום מתורה וממצות וגו' ומביא ראייה לדבריו מהתנא דבי אליהו רבה פ' כז.

Therefore it is incumbent on everyone who has absorbed even a bit of Torah knowledge, each one according to who he is, to make efforts to teach what he is able: If he knows Chumash, he should make a learning group and teach others; if he knows Mishneh, he should make a Mishneh group and study with them, etc.¹

Although some people may not consider themselves qualified to engage in other aspects of outreach, even a secular person can relate to the teaching of Torah in its pure form².

¹ז"ל במכתבו "עת לעשות לד": ע"כ על כל או"א שיש רק מעט תורה בתוכו כ"א לפי מה שהוא, ישתדל לעשות בזה כפי כחו, אם יודע מקרא, יעשה חבורה וילמד לאחרים, אם יודע משנה יעשה חבורה לומדי משניות וילמד עמהם וגו'

²וכבר אמר הרב אלחנן וסרמן ז"ל אחרי ביקורו לאמריקה: הבריות סוברים שבכדי להשפיע למוטב על יהודי אמריקה (הרחוקים), מי יודע מה דברים נשגבים צריך להשמיע בפניהם. טעות הוא לחשוב ככה. אינך צריך אלא להשמיע דיבור תורה אמיתי – ותיכף מקשיבים! ולא סתם מקשיבים, אלא משימים אזניהם כאפרכסת, ובלעים כל מלה. (מפי השמועה בקובץ מאמרים ואגרות דף קה)

4. The Shema

SUMMARY:

The first mitzvah that a bar mitzvah boy is obligated in after he turns 13 is the Shema, the declaration of the unity of HaSh-m. The idea that the original source of everything and the ongoing sustenance of reality are one is a fundamental on which the whole Torah stands or falls.

The Shmoneh Esreh is the completion of the עול מלכות שמים of Shema - עול מלכות (i.e. when one stands and speaks directly to HaSh-m there is no greater indication that one accepts that He rules everything). However, there are plenty of people who pray to G-d but do not fulfill His Will. There are those who accept the yoke of Heaven on all of creation but themselves. Therefore, it is only when the שמונה עשרה follows the שמע that true acceptance is achieved.

The Shema is an expression of love whereas the Shmoneh Esreh is an expression of awe. We juxtapose the two in order to join the love with awe. The first verse of the Shema is also said with awe, but the second verse begins ואהבת – it already reflects the love that is built on the awe.

Yirah is a time which more naturally lends itself to inward directedness. Therefore, when a person says the first verse of the Shema he should stand and not walk. But love leads to expansiveness – an expression outwards. Hence a person may walk from ואהבת onwards.

The 3 paragraphs of the Shema answer the three questions of the origin of Torah law, its demands and its purpose. The first paragraph, which is קבלת עול מלכות שמים, tells us of the origin of the law. The second paragraph, which is קבלת עול מצוות, tells us what its demands are. And the third paragraph, which talks of personal sanctification – והייתם קדושים, tells of its purpose.

The first paragraph demands that we love G-d not only with all our heart and soul, but also with all our מאד, which means with all our wealth or with all our strength. The word literally means ‘very much’ i.e. a situation actualizing more and more of our human potential dedicated to this idea. מאד has the same letters as אדם. Adam is that being which can be more and more, to be “very much”. We are asked to serve G-d with that potential.

The first paragraph is written in the singular; it is appealing to the highest aspirations of unusually great people. The second verse is in the plural, referring to every man. A normative level cannot demand that every morsel we eat, every object we use, be totally enthused with a love of G-d, however worthy an aspiration this is. Hence בכל מאדך is missing in the second verse.

Another approach is to say that the first verse is talking about loving G-d (ואהבת את) whereas the second verse is talking about serving Him (ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם). We are supposed to love G-d with all our מאד, i.e. unambiguously, but we do not have to serve Him with all our מאד.

We also have to serve G-d בכל נפשך, with all of our souls - for each and every breath we take. We are never to take life for granted. Every breath is a new praise for G-d. If, need be, we should be prepared to give our lives for G-d. We should always prepare ourselves for this possibility so that if it ever happens we will have the inner strength to go through with it.

When R. Akiba was taken out for execution... while they combed his flesh with iron combs, he was [saying the Shema]. ... He said to [his disciples]: All my days I have been troubled by this verse, ‘with all thy soul’ ... I said: When shall I have the opportunity of

fulfilling this? Now that I have the opportunity shall I not fulfill it? He prolonged the word 'Echad' until he expired while saying it.

Every Jew, and not only exceptional Jews, are capable of giving their lives for G-d and His Torah (and hence בכל נפשכם is in the second Parsha), even if we are not all capable of dedicating or giving up every last penny for His sake. The ability to die as an act of Kidush HaSh-m is in our spiritual genes – a gift and an inheritance from Avraham Avinu and in particular his son, Yitzchak, who reached perfection in this area.

A third approach understands that one is required to give up everything for G-d prior to finding his specific Avodah in life (the first verse). After that, one should only sacrifice all for that special area (the second verse). Hence Daniel was Moser Nefesh for Tefila and Mordechai would not bow to Haman. The first verse of Shema was given when the Bnei Yisrael were still in the desert and the specific Avodah of each one was yet to be understood. But the second verse clearly talks about Klal Yisrael in the land when each was given not only his portion of land but an insight into his specific Avodah. Hence, from then onwards, his sacrifices should only be as a part of his Avodah package.

The order of שמע

The order of the parshios of the שמע as we say them is not the same as the way they appear in the Torah. Shema comes first because it is Kabalas Ol Malchus Shamayim. The second and third paragraphs have the elements of acceptance of the yoke of the Mitzvos, which perforce result in accepting the yoke of G-d. The second precedes the third, however, because the third focuses on Tzitzis, which is only obligatory during the day. In addition, each paragraph has more elements than the next. The first paragraph includes studying, teaching and observing; the second only includes teaching and observing while the third only talks about observing.

שמע ישראל ... ד' אחד

The two last letters of the words שמע and אחד are written larger to form the word עד, witness. We are witness that G-d's Oneness means that nothing else has any reality other than as desired by His Will. It is true that the real meaning of G-d's Oneness is a deep Kabbalistic idea, but we can all achieve a basic concept of this idea.

ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד

These words do not appear in the Torah. They were said by Yaakov on his death bed. *R. Shimon ben Lakish said: And Yaakov called unto his sons, and said: Gather yourselves together, that I may tell you [that which shall befall you in the end of days]. Yaakov wished to reveal to his sons the 'end of the days', whereupon the Shechinah departed from him. Said he, 'Perhaps, Heaven forfend, there is one unfit among my children, like Avraham, from whom there issued Yishmael, or like my father Yitzchak, from whom there issued Esav.' [But] his sons answered him, 'Hear O Israel, the L-rd our G-d the L-rd is One: just as there is only One in thy heart, so is there in our heart only One.' In that moment our father Yaakov opened [his mouth] and exclaimed, 'Blessed be the Name of His glorious kingdom forever and ever.' Said the Rabbis, How shall we act? Shall we recite it — but our teacher Moshe did not say it. Shall we not say it — but Yaakov said it! [Hence] they enacted that it should be recited quietly.*

The Sages also tell us that when Moshe Rabbeinu went up to receive the Torah, he heard the angels saying בשכמליי. Moshe subsequently told this to the Jewish people. Why

do the Jewish people not say it aloud? It is like a person who stole some crown jewels. He gave them to his wife and warned her not to wear them in public but only in the privacy of their home. However, on Yom Kippur, when we are as pure as the ministering angels, the Jewish people say בשכמל"ו aloud.

Shema at Night and in the Day:

The obligation to say Shema in the morning can only be fulfilled in the first three hours after daylight, whereas one has the whole night to fulfill the night-obligation. Daytime is a time of clarity, and therefore action (להגיד בבקר חסדיך). Nights, which are dark, are for withdrawal, consolidation and faith (ואמונתך בלילות).

DETAIL:

דברים ו: (ד) שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד: (ה) ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך: (ו) והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך: (ז) ושננתם לבניך ודברתם בס בשבתך בביתך ובכלתך בדרך ובשכבך ובקומך: (ח) וקשרתם לאות על ירך והיו לטטפת בין עיניך: (ט) וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך:

דברים יא: (יג) והיה אם שמע תשמעו אל מצותי אשר אנכי מצוה אתכם היום לאהבה את ה' אלקיכם ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם: (יד) ונתתי מטר ארצכם בעתו יורה ומלקוש ואספת דגנך ותירשך ויצהרך: (טו) ונתתי עשב בשדך לבהמתך ואכלת ושבעת: (טז) השמרו לכם פן יפתה לבבכם וסרתם ועבדתם אלהים אחרים והשתחוויתם להם: (יז) וחרה אף ה' בכם ועצר את השמים ולא יהיה מטר והאדמה לא תתן את יבולה ואבדתם מהרה מעל הארץ הטבה אשר ה' נתן לכם: (יח) ושמעתם את דברי אלה על לבבכם ועל נפשכם וקשרתם אתם לאות על ידכם והיו לטטפת בין עיניכם: (יט) ולמדתם אתם את בניכם לדבר בס בשבתך בביתך ובכלתך בדרך ובשכבך ובקומך: (כ) וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך: (כא) למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבע ה' לאבותיכם לתת להם כימי השמים על הארץ:

במדבר טו: (לו) ויאמר ה' אל משה לאמר: (לח) דבר אל בני ישראל ואמרת אלהם ועשו להם ציצת על כנפי בגדיהם לדרתם ונתנו על ציצת הכנף פתיל תכלת: (לט) והיה לכם לציצת וראיתם אתו וזכרתם את כל מצות ה' ועשיתם אתם ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זנים אחריהם: (מ) למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי והייתם קדשים לאלקיכם: (מא) אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלקים אני ה' אלקיכם:

ספר החינוך - מצוה תיז: שנצטוונו להאמין כי השם יתברך הוא הפועל כל המציאות אדון הכל אחד בלי שום שיתוף, שנאמר [דברים ו', ד'], שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד
ספר החינוך - מצוה תיח: שנצטוונו לאהוב את המקום ברוך הוא, שנאמר [דברים ו', ה'] ואהבת את ה' אלקיך.
ספר החינוך - מצוה תיט: מצות עשה ללמוד חכמת התורה וללמדה ... [שנאמר [דברים ו', ז'], ושננתם לבניך, ואמרו זכרונם לברכה [ספרי כאן], בניך אלו תלמידיך
ספר החינוך - מצוה תכ: מצות קריאת שמע שחרית וערבית ... [שנאמר [שם, ז'], ודברת בס בשבתך וגוי ובשכבך ובקומך, ובא הפירוש על זה [ברכות י' ע"ב], בשעה שבני אדם שוכבין ובשעה שבני אדם קמין.
ספר החינוך - מצוה תכא: לקשור תפילין על היד, שנאמר [דברים ו', ח'], וקשרתם לאות על ירך
ספר החינוך - מצוה תכב: להניח תפילין על הראש, שנאמר [דברים ו', ה'], והיו לטטפות בין עיניך
ספר החינוך - מצוה תכג: לקבוע מזוזה במזוזות ביתנו, שנאמר [דברים ו', ט'], וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך.

The first mitzvah that a bar mitzvah boy is obligated in after he turns 13 is the Shema¹. The Shema is a twice daily Mitzvah² to believe in the unity of HaSh-m. We have to believe, says that Rambam, that the original source of everything and the ongoing

¹ צדקת הצדיק לרב צדוק הכהן ס' ד: מצוה ראשונה שנתחייב האדם כשנעשה האדם בן יג שנה הוא קריאת שמע של ערבית

² לפי הרמב"ם והחינוך יש מצוה אחת לומר שמע בבוקר ובערב, אמנם לפי הרמב"ן היינו שתי מצוות נפרדות. ולכל הדעות הוי זמן גרמא ולכן נשים פטורות. אמנם ראוי שהנשים ג"כ יקבלו את עול מלכות שמים על ידי שתאמרו לפחות פסוק הראשון של שמע (מ"ב ע. א). ולפי הב"ח נשים חייבות מדרבנן

sustenance of reality are one¹. This is not just a Mitzvah, but rather, it is a fundamental on which the whole Torah stands or falls².

The morning prayers rise in spiritual level in 4 distinct phases. Birchos HaShachar relate to Olam HaMaaseh, Psukei Dezimra to Olam HaYetzira, Shema and its surrounding brochos to Olam HaBriah, and finally Shmoneh Esreh to Olam HaAtzilus.

The Shmoneh Esreh, as much as it is on a different level, is closely linked to the Shema. The Gemorrah says that reciting the Shmoneh Esreh is the completion of the עול מלכות שמים of Shema - שלמה³. When one stands and speaks to HaSh-m directly there is no greater indication that he accepts that HaSh-m rules everything. There are plenty of people who pray to G-d but do not do His will, and there are those who accept the yoke of Heaven on all of creation but themselves⁴. Therefore, it is only when the שמונה עשרה follows the שמע that one completes the עול מלכות שמים of Shema.

The Gra tells us that the overall tone of the Shema should be an expression of love, in contrast to the Shmoneh Esreh, which should be with awe⁵. We juxtapose the two in order to join the love with awe⁶. Shem Mishmuel tells us that the first verse of the Shema, קבלת עול מלכות שמים, is also said with awe, as it has its roots in יראה rather than אהבה. The second verse (said aloud) begins with ואהבת – it already reflects the love that is built on the awe. Yirah more naturally lends itself to inward directedness; hence when one says the first verse of the Shema he should stand still and not walk. Love then leads to expansiveness, an expression outwards, and therefore, a person may walk if he needs to from ואהבת onwards. Shem Mishmuel compares this to Avraham Avinu who was able to maintain his commitments in the first phase of his life despite enormous challenges. Later, when he reached an even higher level of love, he was told לך לך – to move and develop new horizons⁷.

¹רמב"ם, ספר המצוות, עשה ב: היא הצווי שצונו באמונת היחוד והוא שנאמין כי פועל המציאות וסבתו הראשונה אחד והוא אמרו יתעלה שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד וברוב המדרשות תמצאם יאמרו על מנת ליחד את שמי על מנת ליחדני ורבים כאלה רוצים בזה המאמר שהוא אמנם הוציאנו מן העבדות ועשה עמנו מה שעשה מן החסד והטוב על מנת שנאמין היחוד כי אנחנו חייבים בזה והרבה מה שיאמרו מצות יחוד ויקראו גם כן זאת המצוה מלכות שמים כי הם יאמרו כדי לקבל עליו עול מלכות שמים ר"ל להודות ביחוד ולהאמינו:

²ספר החינוך - מצוה תיז: ועובר על זה ואינו מאמין ביחודו ברוך הוא ביטל עשה זה, וגם כל שאר מצוות התורה, כי כולם תלויות באמונת אלקותו ויחודו. ונקרא כופר בעיקר ואינו מכלל בני ישראל, אלא מכלל המינין

³ברכות דף יד ע"א (בסוף): הרוצה שיקבל עליו עול מלכות שמים שלמה יפנה ויטול ידיו ויקרא ק"ש ויתפלל. זו היא מלכות שמים שלמה.

⁴אור גדליהו אות ה בשם ר' ישראל סלנטר והרה"ק מקוצק

⁵הגר"א, אבן שלמה פ"ט: קריאת שמע צריך להיות באהבה ותפלה צריכה להיות ביראה

⁶הגר"א שם: וזה ענין סמיכות גאולה לתפלה לחבר אהבה ליראה שהוא שלוב הוי-ה ואד-ני.

⁷ספר שם משמואל פרשת לך לך - שנת תרע"ד: במדרש תנחומא ילמדנו רבינו אדם מישאל מהו שיקבל עליו מלכות שמים כשהוא מהלך, רב אידי ורב הונא בשם ר"י ור"י בשם ר"ש אמרי אסור לקבל עליו מ"ש כשהוא מהלך אלא יעמוד במקום אחד ויכוון לבו לשמים באימה וביראה ברתת ובזיעה וכו', וכשמתחיל ואהבת רצה מהלך רצה עומד וכו'. ויש להבין מה ענין פתיחה זו לפרשה זו: ... והנה המידבק באהבה שהוא הולך ומידבק בכל עת יותר ויותר עד בלי שיעור וגבול יצדק לכתוב בו לשון הליכה, אבל קבלת עול מלכות שמים יותר יצדק בה לשון עמידה כמ"ש (שמות כ') וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק, (שם) ויעמדו העם מרחוק, כי מפאת העול ויראת השמים מפחד להתקרב לפנים ממחיצתו. וזה שאמר במדר"ת שלקבלת עול מלכות שמים אסור לו להיות מקבל כשהוא מהלך אלא יעמוד במקום אחד באימה וביראה ברתת ובזיעה, אבל כשמגיע לואהבת רצה מהלך שאז יצדק נמי לשון הילוך: ומעתה יובן הכתוב לך לך מארצך וגו', היינו שעד אז ה' בבחי' קבלת עול מלכות שמים, ובכח זה היתה לו עמידה בכל מה שעברו עליו בארצו ומולדתו ובית אביו, אולם עתה נצטוו שילך מזה שהי' עד עתה בבחי' עמידה, היינו קבלת עול מלכות שמים לבדה, אלא יאחז צדיק דרכו בחי' הליכה, היינו להדבק באהבה אל הארץ אשר אראך.

Rav Elie Munk¹ states that the 3 paragraphs of the Shema answer the three questions of the origin of the law, its demands and its purpose. The first paragraph, which is קבלת עול מלכות שמים, tells us of the origin of the Torah laws – The L-rd is Your G-d The second paragraph, קבלת עול מצוות, tells us what its demands are. And the third paragraph, which talks of personal sanctification, והייתם קדושים, tells of its purpose.

The second paragraph seems to repeat some of the first paragraph, but with important differences. The first paragraph demands that we love G-d not only with all our heart and soul, but also with all our מאד, which means with all our wealth. It can also mean with all our strength². Both meanings are compatible with the literal meaning of the word מאד – “very much,” i.e. a situation actualizing more and more of our human potential dedicated to this idea. It is the essence of the human condition that we are always able to grow more. This is why the word מאד has the same letters as אדם: Adam, Man, is that creature always capable of more and more, of “very much”. The word אדם comes from the word אדמה, which means that which has potential to bear fruit, i.e. to actualize a potential. In the Shema, we declare our readiness to serve G-d with that potential³.

But, as we stated, מאדך also means with all one's money – with all one's possessions. What is the connection between “all your money” and “all your potential”? The Gemorrah points out that there are people who are quite literally willing to give up their lives rather than give up their money⁴. Such a person has invested all of himself, all of his potential, in his worldly possessions. The Shema tells such a person to use all of that and direct it to G-d. And if serving G-d should demand that he give up all of his money, he should be ready to do this too.

Can we demand that every single person give every ounce of his potential, his last worldly cent if need be, to G-d? The first verse is written in the singular, as it is appealing to the highest aspirations of unusually great people. The second verse is in the plural, relating this to every man. A normative level cannot demand that every morsel we eat, every object we use, be totally enthused with a love of G-d. But it is certainly a worthy aspiration for us all.

The Nefesh HaChaim brings a different approach to this issue. The first verse, he says, is talking about our love of G-d, whereas the second verse is talking about our serving Him. The Nefesh HaChaim⁵ points to another difference in wording between the first and the second Parshios. The first Parsha says:

ואהבת את ד' אלוך –

A mitzvah of loving G-d. For love, we are prepared to give up all, hence,

בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך

¹World of Prayer, Vol. 1, pg. 113

²האבן עזרא והרמב"ן פירשו מלשון מאד מאד שתהיה האהבה להקב"ה מאד, מאד, אהבה גמורה בלב (אור גדליהו)

³שמעתי מהרב משה שפירא שליט"א

⁴ברכות טא ע"ב: תניא רבי אליעזר אומר אם נאמר בכל נפשך למה נאמר בכל מאדך ואם נאמר בכל מאדך למה נאמר בכל נפשך אלא אם יש לך אדם שגופו חביב עליו מממונו לכך נאמר בכל נפשך ואם יש לך אדם שממונו חביב עליו מגופו לכך נאמר בכל מאדך

⁵שער ב פ"א

With all our heart – i.e. unambiguously¹
With all our souls – i.e. even our lives
And with all our *Meod* – i.e. with all our possessions

In the second Parsha, it says:

וּלְעַבְדוֹ בְּכָל לִבְבְּכֶם וּבְכָל נַפְשְׁכֶם

Avoda is referring to Tefila. Here, **בְּכָל מַאֲדְכֶם** is not stated as it is above. From this we learn that although one is supposed to love G-d with all his **מַאֲד**, he does not have to serve G-d with all his **מַאֲד**.²

The words **בְּכָל נַפְשְׁךָ** appear in the second paragraph as well - **בְּכָל נַפְשְׁכֶם**. We have to thank G-d for all of our souls, for each and every breath we take, as we are never to take life for granted. Every breath requires new praise for G-d³. The Sages also tell us that these words mean that we should be prepared to give our lives for G-d under the circumstance that the Torah demands. *R. Akiva says: With all thy soul: even if He takes away thy soul.* Each time we say the Shema we have to picture ourselves giving our lives for G-d. We should use our imagination to put ourselves through scenarios of sanctifying our lives for G-d so that if we ever face such a scenario we will be fully prepared for it.

Our Rabbis taught: Once the wicked government issued a decree forbidding the Jews to study and practice the Torah. Pappus ben Yehudah came and found R. Akiva publicly bringing gatherings together and occupying himself with the Torah. He said to him: Akiva, are you not afraid of the government? He replied: I will explain to you with a parable. A fox was once walking alongside of a river, and he saw fishes going in swarms from one place to another. He said to them: From what are you fleeing? They replied: From the nets cast for us by men. He said to them: Would you like to come up on to the dry land so that you and I can live together in the way that my ancestors lived with your ancestors? They replied: Art thou the one that they call the cleverest of animals? Thou art not clever but foolish. If we are afraid in the element in which we live, how much more in the element in which we would die! So it is with us. If such is our condition when we sit and study the Torah, of which it is written, For that is thy life and the length of thy days, if we go and neglect it, how much worse off we shall be! It is related that soon afterwards R. Akiva was arrested and thrown into prison, and Pappus ben Yehudah was also arrested and imprisoned next to him. He said to him: Pappus, who brought you here? He replied: Happy are you, R. Akiva, that you have been seized for busying yourself with the Torah! Alas for Pappus who has been seized for busying himself with idle things!

¹ בכור שור ו ה בכל לבבך: שתתן כל מחשבות לבבך על אהבתך. ולא יחלקו רעיוני לבך לשני חלקים כאדם שאוהב אדם אחד ונותן על אדם אחר מחשבתו ואין כל מחשבתו על האחד ע"ש עוד.

² However, we do see that Tefila requires **נַפְשְׁכֶם**, something the Nefesh HaChaim goes to great lengths to explain:

ובנפש החיים שער ב פ"א כתב שזה ההבדל בין פרשה הראשונה של שמע שכתוב בה בכל מאדכם ופרשה שניה שרק כתוב בכל לבבכם ובכל נפשכם ואילו בכל מאדכם לא כתיב והיינו דפרשה ראשונה איירי באהבת ה' יתברך ולזה נוגע שיאהוב אותו ג"כ בכל מאדו (ממונו) ואילו פרשה שניה מיירי בתפילה ושם לא שייך מאד כ"כ

³ מדרש רבה ואתחנן פרשה ב: (לז) ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך מהו בכל לבבך ובכל נפשך בכל נפש ונפש שברא בך אמר ר' מאיר על כל נשימה ונשימה שאדם מעלה חייב לקלס את יוצרו מנין שנאמר (תהלים קנ) כל הנשמה תהלל קה

When R. Akiva was taken out for execution, it was the hour for the recital of the Shema, and while they combed his flesh with iron combs, he was accepting upon himself the Kingship (yoke) of Heaven. His disciples said to him: Our teacher, even to this point? He said to them: All my days I have been troubled by this verse, 'with all thy soul', [which I interpret] 'even if He takes thy soul'. I said: When shall I have the opportunity of fulfilling this? Now that I have the opportunity shall I not fulfill it? He prolonged the word 'Echad' until he expired while saying it. A bas kol went forth and proclaimed: Happy art thou, Akiva, that thy soul has departed with the word Echad! The ministering angels said before the Holy One, blessed be He: Such Torah, and such a reward? [He should have been] from them that die by Thy hand, O L-rd. He replied to them: Their portion is in life. A bas kol went forth and proclaimed, Happy art thou, R. Akiva, that thou art destined for the life of the World to Come¹.

According to the Nefesh HaChaim, this idea that the first verse is talking about our love of G-d whereas the second verse is talking about our serving Him, means that there are two approaches to giving our life for G-d: one as a result of love, and the second out of service to G-d. All Jews, and not only exceptional ones, are capable of giving up their lives for G-d and His Torah even if we are not all capable of dedicating or giving up every last penny for G-d's sake. The ability to die as an act of Kidush HaSh-m is in our spiritual genes – a gift and an inheritance from Avraham Avinu and, in particular, his son Yitzchak, who reached perfection in this area.

A third and fascinating approach is taken by Mei HaShiloach. He states that a person is only required to give up everything to G-d, even his portion in the World to Come, prior to finding his specific avodah in life. After that, one should only sacrifice all for that special area. Hence Daniel was Moser Nefesh for Tefila, and Mordechai would not bow to Haman. In the same vein, the first verse of Shema was given when Bnei Yisrael were still in the desert and the specific Avodah of each one was yet to be understood. But the second verse clearly speaks of Klal Yisrael in the land, when each was given not only his portion of land but an insight into his specific Avodah. Hence, from then onwards, his sacrifices should only be as a part of his Avodah package².

¹ ברכות טא ע"ב: רבי עקיבא אומר בכל נפשך אפילו נוטל את נפשך תנו רבנן פעם אחת גזרה מלכות הרשעה שלא יעסקו ישראל בתורה בא פפוס בן יהודה ומצאו לרבי עקיבא שהיה מקהיל קהלות ברבים ועוסק בתורה אמר ליה עקיבא אי אתה מתירא מפני מלכות אמר לו אמשול לך משל למה הדבר דומה לשועל שהיה מהלך על גב הנהר וראה דגים שהיו מתקבצים ממקום למקום אמר להם מפני מה אתם בורחים אמרו לו מפני רשתות שמביאין עלינו בני אדם אמר להם רצונכם שתעלו ליבשה ונדור אני ואתם כשם שדרו אבותי עם אבותיכם אמרו לו אתה הוא שאומרים עליך פקח שבחיות לא פקח אתה אלא טפש אתה ומה במקום חיותנו אנו מתיראין במקום מיתתנו על אחת כמה וכמה אף אנחנו עכשיו שאנו יושבים ועוסקים בתורה שכתוב בה כי הוא חייר ואורך ימיו כך אם אנו הולכים ומבטלים ממנה על אחת כמה וכמה אמרו לא היו ימים מועטים עד שתפסוהו לרבי עקיבא וחבשוהו בבית האסורים ותפסו לנפשו בן יהודה וחבשוהו אצלו אמר לו פפוס מי הביאך לכאן אמר ליה אשריך רבי עקיבא שנתפסת על דברי תורה אוי לו לפפוס שנתפס על דברים בטלים בשעה שהוציאו את רבי עקיבא להריגה זמן קריאת שמע היה והיו סורקים את בשרו במסרקות של ברזל והיה מקבל עליו עול מלכות שמים אמרו לו תלמידיו רבינו עד כאן אמר להם כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה בכל נפשך אפילו נוטל את נשמתך אמרתי מתי יבא לידי ואקיימנו ועכשיו שבא לידי לא אקיימנו היה מאריך באחד עד שיצתה נשמתו באחד יצתה בת קול ואמרה אשריך רבי עקיבא שיצאה נשמתו באחד אמר להם חלקם בחיים יצתה בת קול ואמרה אשריך רבי עקיבא שאתה מזומן לחיי העולם הבא:

² מאדך היינו מאד מאד למסור את נפשו אף בחיי עולם הבא, זהו רק קודם שיתברר לאדם חלקו השייך לו בשרשו, כי לכל נפש שייך מצוה מיוחדת שעל ידה יגיע לעו"ב כפי המצוה וכפי אשר יקיימה וזה עיקר לכל נפש, וקודם שנתברר לאדם חלקו צריך לעבוד את ד' בזה האופן שלא ימצא אצלו דבר שלא יוכל למסרה על קידוש ד', אך אחר שיבורר לאדם חלקו לא יחפוץ הש"י מן האדם שיעבוד אותו בזה האופן כי לא ירצה ליקח מן האדם מה שסיגל וגם האדם מצדו אף שאינו מחויב למסור נפשו על הג דברים הידועים, אבל על המצוה הידועה לו שזאת שייכת לו בשורשו מחויב למסור נפשו עליה, כמו שמצינו בדניאל שמסר נפשו על התפלה אף שלא היה מחויב על פי דין. וכן מרדכי שלא רצה לכרוע להמן שהיה דבר קטן. רק שהבינו שזה שייך להם בשורש וגו'.

שמע The order of

The order of the parshios of the שמע as we say them is not the same as the way they appear in the Torah. In the Torah, the last parsha appears first, then the first and then the second. If we are not going to put them in order, שאין מוקדם ומאוחר בתורה, then we ought to have put the second parsha first, since that is speaking about the whole tzibur (בלשון רבים), whereas the first parsha is speaking about the whole tzibur¹. The Gemorrah brings two explanations for the order we have:

1. Shema comes first because it is Kabalas Ol Malchus Shamayim. The second and third paragraphs contain the acceptance of the yoke of the Mitzvos, which perforce results in accepting the yoke of G-d. The second precedes the third, however, because the third focuses on Tzitzis which is only obligatory during the day.²
2. However, the above explanation is difficult because the Gemorrah in Brachos tells us that there are at least five separate themes in the third paragraph: Tzitzis, the Exodus, Ol Mitzvos, not to have idolatrous thoughts, and not to have forbidden licentious thoughts³. The Sages therefore bring an alternative explanation to the order by telling us that each paragraph has more elements than the next. The first paragraph has the elements of studying, teaching and observing; the second only talks of teaching and observing, and the third only speaks of observing⁴.

שמע ישראל ... ד' אחד

Listen and pay full attention⁵ oh Israel, HaSh-m who is the G-d of the Jews, He is also G-d over everything⁶.

¹ תוספות מס' ברכות דף יד ע"ב ד"ה למה

² משנה ברכות דף יק ע"א (פ"ב מש' א): אמר ר' יהושע בן קרחה למה קדמה שמע לוהיה אם שמוע כדי שיקבל עליו עול מלכות שמים תחלה ואחר כך מקבל עליו עול מצות, והיה אם שמוע לויאמר שוהיה אם שמוע נוהג בין ביום בין בלילה (רש"י: דמשתעי בתלמוד תורה דכתיב (דברים יא) ולמדתם אותם את בניכם) ויאמר אינו נוהג אלא ביום בלבד (רש"י: דמשתעי בציצית שאינה נוהגת אלא ביום דכתיב וראיתם אותו פרט לכסות לילה (שבת כז:))

³ מס' ברכות דף יב ע"ב: פרשת ציצית מפני מה קבעוה א"ר יהודה בר חביבא מפני שיש בה חמשה דברים: א- מצות ציצית (ועשו להם ציצית)
ב- יציאת מצרים (אני ד' אלוקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלוקים)
ג- עול מצות (וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ד')
ד- ודעת מינים (ולא תתורו אחרי לבבכם)
ה- הרהור עבירה (ולא תתורו ... ואחרי עיניכם) והרהור ע"ז (אשר אתם זונים אחריהם)

⁴ ברכות יד: בדין הוא שתקדם שמע לוהיה אם שמוע שזה ללמוד (ולמדתם אותם) וללמד (ושננתם) ולעשות (וקשרתם, וכתבתם), והיה אם שמוע לויאמר שזה יש בה ללמד ולעשות ויאמר אין בה אלא לעשות בלבד

⁵ רבינו בחיי ו' ד: ולפי שהמדבר ידבר דבריו פעם שיתכוין בהם ופעם שלא יתכוין בהם, לכך הזכיר שמע שהוא לשון כולל שמיעת האזן והבנת הלב, כלומר שיכוין לבו בדבריו בענין היחוד כשהוא משמיע לאזנו

⁶ רבינו בחיי ו' ד: שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד - ע"ד הפשט מה שהזכיר שלשה שמות, ה' אלקינו ה', שאילו אמר ה' אחד היה פתחון פה לאומות העולם שעל יראתן אמר כן שהוא נקרא ה' לדעתם, ועל כן הוצרך לומר אלקינו, כלומר אלקי ישראל, וכן אלו אמר ה' אלקינו אחד היה פתחון פה לאומות העולם לומר אמת הוא כי אלקי ישראל הוא לבדו נקרא אחד, גם אלקינו שאנו קוראים ה' הוא אחד כמו כן, לכך הוצרך לומר ה' אלקינו ה' אחד להורות ה' שהוא אלקי ישראל הוא אחד והוא לבדו נקרא ה' אחד ואין זולתו ברוך הוא שאחדותו שלמה מכל צד בלא שום הרכבה בעולם, ואין לו באחדותו דומה, לא בעליונים ולא בשפלים, ועתיד שיהיה בכל האומות אחד כענין שכתוב (זכריה יד) ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. ומה שאמר אלקינו ולא אמר אלקיך כמו שאמר בו בכל מקום במשנה תורה (דברים ד)

Hear oh Israel, HaSh-m who existed before the world was created, He is still our G-d now in the present, He will be the One G-d of the future for evermore as well¹.

The two last letters of the words שמע and אחד are written larger to form the word עד, witness². They forever remind Israel of her function, among the nations, to be the witness to the one G-d ... to live for the ideal of אחד and, if need be, to die for it. He reaches, as it were, beyond the confines of his own being³ (Rav Elie Munk⁴). One does this as a realization that G-d's Oneness means that there is nothing else – nothing else of significance, nothing else that has any reality other than as desired by His Will. It is true that the real meaning of G-d's Oneness is a deep Kabbalistic idea,⁵ but we can all achieve a basic concept of this idea.

ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד:

These words do not appear in the Torah. They were said by Yaakov on his deathbed and again by Moshe Rabbeinu when he went to receive the Torah.

The story of Yaakov Avinu is told by the Sages:

R. Shimon ben Lakish said: And Yaakov called unto his sons, and said: Gather yourselves together, that I may tell you [that which shall befall you in the end of days]. Yaakov wished to reveal to his sons the 'end of the days', whereupon the Shechinah departed from him. Said he, 'Perhaps, Heaven forbid, there is one unfit among my children, like Avraham, from whom there issued Yishmael, or like my father Yitzchak, from whom there issued Esav.' [But] his sons answered him, 'Hear O Israel, the L-rd our G-d the L-rd is One: just as there is only One in thy heart, so is there in our heart only One.' In that moment our father Yaakov opened [his mouth] and exclaimed, 'Blessed be the name of His glorious kingdom forever and ever.' Said the Rabbis, How shall we act? Shall we recite it, — but our teacher Moshe did not say it. Shall we not say it — but Yaakov said it! [Hence] they enacted that it should be recited quietly⁶.

כי ה' אלקינו אש אכלה הוא, וכן בכל הפרשיות שידבר עם ישראל יזכיר ה' אלקינו או ה' אלקיכם, מפני שרצה משה להכניס עצמו בכלל היחוד:
עיי' עוד בדעת זקנים

¹רבינו בחיי. ובשם הרב ר' אליעזר מגרמיז"א ז"ל, ה' קודם העולם, אלקינו בעולם, ה' לאחר העולם, אחד בכל העולמים:

²עיי' של שמע רבתי, וכן דל"ת של אחד

³ספרי: צריך להשביע את יצרו

⁴World of Prayer, Vol. 1, pg. 114

⁵בספר שומר אמונים הקדמון כתב שזה אחד מהסיבות ללמוד חכמת הנסתר כדי לקיים את מצוות קריאת שמע בהידורה. עיי' גם ברבינו בחיי ד"ה וע"ד הקבלה

⁶פסחים נו ע"א: תנו רבנן כיצד היו כורכין את שמע אומרים שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד ולא היו מפסיקין דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר מפסיקין היו אלא שלא היו אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד ואנן מאי טעמא אמרינן ליה כדדריש רבי שמעון בן לקיש דאמר רבי שמעון בן לקיש ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם ביקש יעקב לגלות לבניו קץ הימין ונסתלקה ממנו שכינה אמר שמא חס ושלום יש במסתי פסול כאברהם שיצא ממנו ישמעאל ואבי יצחק שיצא ממנו עשו אמרו לו בניו שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד אמרו כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבנו אלא אחד באותה שעה פתח יעקב אבינו ואמר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד אמרי רבנן היכי נעביד נאמרוהו לא אמרו משה רבינו לא נאמרוהו אמרו יעקב התקינו שיהיו אומרים אותו בחשאי אמר רבי יצחק אמרי דבי רבי אמי משל לבת מלך שהריחה ציקי קדירה אם תאמר יש לה גנאי לא תאמר יש לה צער התחילו עבדיה להביא בחשאי אמר רבי אבהו התקינו שיהיו אומרים אותו בקול רם מפני תרעומת המינין ובנהרדעא דליכא מינין עד השתא אמרי לה בחשאי:

The Sages also tell us that when Moshe Rabbeinu went up to receive the Torah he heard the angels saying בשכמליי. Moshe subsequently told this over to the Jewish people. Why do the Jewish people not say it aloud? We can compare this to a person who stole some crown jewels. He gave them to his wife and warned her not to wear them in public but only in the privacy of their home. On Yom Kippur, however, when we are as pure as the ministering Angels, the Jewish people say בשכמליי aloud¹.

There is an even higher level than Yom Kippur, that of the Messianic era, when it will be enough for us to say that G-d is One. Rashi in fact states that the first verse tells us that only in the Messianic era will we know that G-d is one: Shema – “Hear, oh Israel, the L-rd who is now our G-d, will, in the Messianic era, be recognized as One by all².” There is nothing more to add to this when we really understand it³. However, until that time, there is a need to spell out in this world of actions and objects what declaring G-d's Oneness means – hence “Baruch Shem, etc.”⁴

Shema at Night and in the Morning:

There is an interesting difference between the day-obligation of Shema and the night-obligation. The day obligation can be fulfilled only at the outset of the day, in the first three hours after daylight, whereas one has the whole night to fulfill the night-obligation⁵. Rav Tzadok HaCohen explains that this is because daytime is a time of clarity, and therefore action. Nights, which are dark, are for withdrawal into the home, consolidation⁶ and faith⁷. This is what Dovid HaMelech meant when he said להגיד בבוקר חסדך ואמונתך. Similarly, Maariv at night is only a Reshus, for Tefila is an act of standing opposite HaSh-m, and it is harder to see G-d at night. One can therefore not demand of man that he reach such a level. However, being that we are closer to the Messianic era, we are closer to the final revelation of light, and we have therefore accepted Maariv on ourselves as an obligation. Still, we can do Maariv the whole night whereas Shema in the morning is limited to the first three hours, for even when we do reach this level of standing opposite G-

¹ מדרש רבה ואתחנן פרשה ב: (לו) דבר אחר שמע ישראל רבנן אמרין בשעה שעלה משה למרום שמע למלאכי השרת שהיו אומרים להקב"ה בשכמל"ו והוריד אותה לישראל ולמה אין ישראל אומרים אותו בפרהסיא א"ר אסי למה הדבר דומה לאחד שגנב קוזמין מתוך פלטיין של מלך נתנה לה לאשתו ואמר לה אל תתקשטי בה בפרהסיא אלא בתוך ביתך אבל ביום הכפורים שהן נקיים כמלאכי השרת הן אומרים אותו בפרהסיא בשכמל"ו:

² רש"י ד: ה' אלקינו ה' אחד - ה' שהוא אלקינו עתה ולא אלקי העובדי כוכבים הוא עתיד להיות ה' אחד שנאמר כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' ונאמר ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד:

³ אור גדליהו אות ה: ושמעתי ממקור נאמן שהרה"ק מרוזין זי"ע אמר על עצמו שכשהיה בן שש שנים פגש בהרב בעל התניא זצ"ל, ושאל אותו הרוזינער כשמקבלים עומ"ש ואומרים שמע ישראל וכו' אחד הרי הכל בטל ואליך יתב"ש, כי "אחד" היינו שאין עוד מלבדו, וא"כ אין אומרים אחרי כן "ואהבת את ד'", הרי האדם הוא בטל במציאות ד', שהכל "אחד", ואין שום דבר מבלעדי ד' יתברך. ואמר הרוזינער שהרב בעל התניא אמר לו תירוק על זה והאריך בזה שש שעות. נע"ש בהאור גדליהו.

⁴ עולות הראייה ד"ה אחד: במצב העליה אין אחר אחד מה לספר כלל, כי הוא כולל הכל ... אבל בהמשך סדר המעשה לעולם הפירוש הוא מוכרח, אלא שאינו גלוי כל זמן שיש לגוף שמוש עצמי מנטיתו הפרטית, כ"א ביום הכפורים, שצרכי הגוף בטלים אז, כח האחדות מתפשט יפה בגלוי במעשה, ואפשר לומר בשכמל"ו בקול רם.

⁵ של שחרית רק בתחלת הקימה ... של ערבית עד עמוד השחר [היינו כל הלילה] (רב צדוק הכהן, צדקת הצדיק ט' יז)

⁶ רב צדוק הכהן, שם: בכל עבודת ד' הלילה רק למשמר

⁷ רב צדוק הכהן, שם: בלילות רק האמונה בלב

d at night, it may take a whole night of preparation, whereas in the light of day we can reach this level much quicker¹.

In truth, we rarely have glimpses of pure day and pure night. Nights have a bit of light from the moon and the stars; days are sometimes dimmed by clouds. Both of these can be blessings. The bit of light at night is like a candle searching for chometz – when we are under duress, a bit of clarity (light) shows us clearly what it is we have to work on².

¹ולכן תפלת ערבית רשות כי התפלה היא הכרת הנוכח יותר מקריאת שמע [ולכן לא מגיעים למדרגה זו בגדר חיוב רק בגדר רשות] ... רק האידנא בעקבות דמשיחא קרוב לאור היום קבלינהו לחובה. ותפלת שחר גם כן זמנה עד חצות יותר מזמן קריאת שמע כי לקבלת הנוכח ממלכות השמים צריך הכנה יותר. (צדקת הצדיק לרב צדוק הכהן סימן ה' וסימן ח) (ע"ש בנוגע לתשלומים)

²רב צדוק הכהן, צדקת הצדיק סימן יג-יד

1. Arrogance, Faith and Fear

SUMMARY:

In this week's Parsha G-d tells us to trust Him to deliver the Canaanite nations to the Jews in battle. The Jews should not fear these people; any fear should be submerged in their greater fear of G-d. "Trust me to save you," G-d tells them, "as I saved you in Egypt. For it is I, not you, who will provide the victory."

The entire desert experience, when the Jews were completely helpless and yet totally taken care of, was to teach them that in the end everything comes from G-d. Even this they did not deserve: this stiff-necked nation sinned and rebelled again and again. "From the day you left Egypt until you came here, you have been rebelling against G-d," Moshe tells them. "Even at Horeb you provoked G-d! And G-d was ready to display anger and destroy you." "G-d then said to me, *"I see that this is a very stubborn nation. Just leave Me alone and I will destroy them, obliterating their name from under the heavens."* "You have been rebelling against G-d since the day I knew you!"

So not only are the Jews helpless but also undeserving. Therefore, to earn merit, this trust in G-d must translate into observing His commandments and walking in His ways.

Ironically, it is easier to feel close to G-d when He is not so kind. For when one will eat and be satisfied, he will become rich and build fine houses. And then he will become arrogant and think that he did all this himself.

Our parsha identifies arrogance as the central trait which causes someone to forget his Creator - וְרַם לִבָּךְ וְשַׁחַח אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ. Taming this arrogance is a great key to achieving spirituality.

This is the Golden Calf. Man worshipped the Calf not so much as worship of other gods but in order to worship himself. For the arrogant, even G-d becomes an instrument for his own ideas. His gods are his own arrogance and materialism.

The temptation to take credit for one's own achievements carries over even to someone who is ostensibly wise in the Torah. This will lead to his Torah understanding emerging distorted. His need for others to recognize his achievements leads him to rejoice when his friends are ignorant or stumble.

It is success which leads to this. The truly arrogant person is almost always arrogant about something which he is objectively good at. The weakling does not stand in front of the mirror and pride himself on his muscles. When pride exists in a man's heart it rules over him from the top of his head to the bottom of his foot. Once his eyes become haughty, his ears stop listening; his speech changes and he dresses differently. In short, he begins to look ugly, permeated by arrogance.

So, although the arrogant person builds on something real, he ends with an illusion. Korach's rebellion was rooted in his seeing the great people who would come from him. Korach had wanted to be the leader and found this reason to support his desire.

The irony in all of this is that, by taking his life into his own hands, the arrogant man loses his Siyata Dishmaya and becomes a victim of his own weakness. To the outsider, the arrogant person looks so confident and self-contained. But the real story is different. Such a person is always looking over his shoulder, always fretting over someone else bettering him, always bitter and unfulfilled – a pathetic relic of the greatness of man.

How does one fight arrogance? True humility requires that one not only recognize the gap between his own weakness and G-d's greatness but that one first be totally filled up by a sense of worth just by following G-d's Will. Any need for outside confirmation, for validation from one's fellow humans, for ego-stroking in the slightest, will interfere with one's humility.

The start of humility is a deep faith and understanding that G-d runs everything. Our primary choice in life is whether we will choose G-d or not: הכל בידי שמים חוץ מיי"ש - *Everything is in the hands of G-d except for the fear of Heaven*. From this awe we will come to serve Him despite our egocentric cry that we should be serving ourselves instead. Only then will we be ready for real change:

י (טז) ומלתם את ערלת לבבכם וערפכם לא תקשו עוד :

And you will remove the barriers from your heart (lit. circumcise the foreskin of your heart) and (you will) not remain so stubborn anymore.

Then, momentum of spirituality is achieved. Fear of G-d leads to obeying Him, which helps with humility. One can subsequently move even higher – *So love G-d your Lord* - ספר דברים פרק יא (א) ואהבת את ה' אלקיך -

DETAIL:

למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם

In this week's Parsha, G-d tells the Jews to trust Him to deliver the Canaanite nations into their hands. The Jews should not fear these people:

ז (יח) לא תירא מהם וגו' (כא) לא תערץ מפניהם וגו'

Do not fear them ... You shall not be broken before them

It is only G-d that you should fear. Any fear you have for the Canaanite nations should be submerged in your greater fear for G-d¹. The reason is all important. G-d tells the Jews to trust that He will save them as He saved them in Egypt; it is He, not them, who will provide the victory. As the end of those same verses state:

ז (יח) ... תזכר תזכר את אשר עשה ה' אלקיך לפרעה ולכל מצרים : (כא) כי ה' אלקיך בקרבך א-ל גדול ונורא :

The entire desert experience was to put the Jews into a situation where they were completely helpless and yet totally taken care of. This was to teach them that in the end, all comes from G-d:

ח (ג) ... ויאכלך את המן : (ד) שמלתך לא בלתה מעליך ורגלך לא בצקה זה ארבעים שנה :

Moreover, this chesed was not earned – it was awarded because of G-d's great desire to give man every opportunity to reach his potential rather than because they were deserving of it². In fact, this stiff-necked nation sinned and rebelled again and again. "From the day you left Egypt until you came here, you have been rebelling against G-d³," Moshe tells them. "Even at Horeb you provoked G-d! And G-d was ready to display anger and destroy you⁴." "G-d then said to me, "I see that this is a very stubborn nation. Just leave Me alone and I will destroy them, obliterating their name from under the heavens⁵." "You have been rebelling against G-d since the day I knew you⁶!"

So here was a people, helpless and undeserving. The Jews had to learn how to turn the undeserved giving of Hakadosh Baruch Hu – the Chesed Vitur, into Chesed Mishpat – a

¹ אבן עזרא: ז כא: לא תערוך מפניהם - רק תערוך מהשם שהוא אל גדול ונורא. (והסברנו לפי שהבינו חומש סטון)

² ט (ד) אל תאמר בלבבך בהדף ה' אלקיך אתם מלפניך לאמר בצדקתי הביאני ה' לרשת את הארץ הזאת וברשעת הגוים האלה ה' מורישם מפניך:

³ ט (ז) זכר אל תשכח את אשר הקצפת את ה' אלקיך במדבר למן היום אשר יצאת מארץ מצרים עד באכם עד המקום הזה ממרים הייתם עם ה':

⁴ ט (ח) ובחרב הקצפתם את ה' ויתאנף ה' בכם להשמיד אתכם:

⁵ ט (יג) ויאמר ה' אלי לאמר ראיתי את העם הזה והנה עם קשה ערף הוא: (יד) הרף ממני ואשמידם ואמחה את שמם מתחת השמים ואעשה אותך לגוי עצום ורב ממנו:

⁶ ט (כד) ממרים הייתם עם ה' מיום דעתי אתכם:

Chesed earned by the nation¹. The path to this was for the Jews to learn first to trust G-d and then to translate that into observing His commandments and walking in His ways.

ח (ו) ושמרת את מצות ה' אלקיך ללכת בדרכיו וליראה אתו :

It is, however, so easy to forget. Ironically, it is easier to feel close to G-d when He is not so kind, for when one will eat and be satisfied, he will build fine houses, become rich, and turn arrogant, thinking that he achieved all this himself.

ח (יב) פן תאכל ושבעת ובתים טבים תבנה וישבת : (יג) ובקרך וצאנך ירבין וכסף וזהב ירבה לך וכל אשר לך ירבה : (יד) ורם לבבך ושכחת את ה' אלקיך המוציאך מארץ מצרים מבית עבדים : ח (יז) ואמרת בלבבך כחי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה :

G-d's response will be to show the Jews that in fact their pride is misplaced – that they are really as helpless as they were in the beginning. He achieves this by hiding His face from them until the Jews humble themselves again. *"For a proud man falls into the hands of his evil inclination and he doesn't receive help from G-d since he is the abomination of G-d²."* Unless we can learn to be humble in the face of plenty, this is potentially a repeating cycle.

Our Parsha identifies arrogance as the central trait which causes someone to forget his Creator - *אלקיך³ - and you will raise your heart and you will forget the L-rd your G-d.* Clearly, dealing with this trait is a great key to achieving spirituality. Therefore, it is no surprise that of the 28 character traits dealt with by the Orchos Tzadikim, the first is arrogance.

Arrogance not only causes us to forget G-d but also to adopt more convenient ideologies in place of the Torah. This is the Golden Calf, repeated in detail by Moshe Rabbeinu here. Man worshipped the Calf not because they believed in other gods but in order to worship themselves. For the arrogant, even G-d becomes an instrument for his own ideas. The message is that arrogance leads to forgetting G-d, and forgetting G-d leads to idolatry – the idolatry of self-worship. Even when he claims to believe in G-d, the arrogant person cannot but help to see Him as an instrument for his own ideas⁴.

יא (טו) ונתתי עשב בשדך לבהמתך ואכלת ושבעת : (טז) השמרו לכם פן יפתה לבבכם וסרתם ועבדתם אלהים אחרים והשתחוויתם להם :

"And I will give grass in your fields and you will eat and be satisfied". And then, you will think that this is as a result of your own efforts, and you will no longer fear Me and My commandments, rather *"you will be seduced by your own hearts and you will go*

¹ע"פ הפחד יצחק, פסח

²(משלי טז ה) : "תועבת ה' כל גבה לב"

³ארחות צדיקים - השער הראשון - שער הגאווה : הגאווה היא המטבע אשר פסל המלך הגדול, ברוך הוא, והזהירנו עליה בתורתנו, כמו שנאמר (דברים ח יא) : "השמר לך פן תשכח את ה' אלקיך", כי הגאווה ישכח יוצרו, כדכתיב (דברים ח יג יח) : "ובקרך וצאנך ירבין וכסף וזהב ירבה לך - ורם לבבך ושכחת את ה' אלקיך ואמרת בלבבך כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, וזכרת את ה' אלקיך כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל". ובמלך נאמר (דברים יז כ) : "לבבתי רום לבבו מאחיר" - אם הזהירה תורה אפילו במלך, כל שכן בהדיוטות, שלא ישתדרו זה על זה :

⁴ארחות צדיקים - השער הראשון - שער הגאווה : אמרו רבותינו (סוטה ד ב) : כל אדם שיש בו גסות הרוח כאילו עובד עבודה זרה, כתיב הכא (משלי טז ה) : "תועבת ה' כל גבה לב", וכתיב התם (דברים ז כו) "ולא תביא תועבה אל ביתך".

away from me and you will worship other gods and bow down to them": the gods of your own arrogance and materialism.

The temptation to take credit for one's own achievements carries over even to someone who is ostensibly wise in the Torah¹. This will lead to his Torah understanding emerging distorted. His need for others to recognize his achievements leads him to rejoice when his friends are ignorant or stumble. He takes honor in his friend's dishonor.

Surely it was man who toiled and achieved this distinction of wisdom! But really, without Siyata Dishmaya, G-d's Heavenly help, he can achieve no understanding at all on his own. Without Him we can neither breathe nor open our lips, or, even amazingly, find the strength to sin²!

It is success which is the stumbling block to arrogance. The truly arrogant person is almost always arrogant about something which he is objectively good at. The weakling does not stand in front of the mirror priding himself on his muscles. When the world-famous boxer Muhammad Ali (Cassius Clay) yelled, "I am the greatest," nobody thought that he was making a claim about his IQ. But here, the Orchos Tzadikim tells us a frightening thing: when pride exists in a man's heart, it rules over him from the top of his head to the bottom of his foot³. Once one's eyes become haughty, his ears stop listening. One's speech changes and he dresses differently⁴. In short, one begins to look ugly⁵, permeated by arrogance.

So, although the arrogant person builds on something real, he ends up with an illusion. Korach's rebellion was rooted in his seeing the great people who would come from him. Korach had wanted to be the leader, and he found this reason to support his desire. It didn't make sense to him that an ancestor of a leader wouldn't be a leader himself. He used logic to cover up his arrogance⁶ and the results were enormously tragic.

The irony in all of this is that by taking his life into his own hands, the arrogant man loses his Siyata Dishmaya and becomes a victim of his own weakness⁷. To the outsider,

¹One who is a true chacham, a wise man in Torah, however, is allowed, and should make known, laws that people need to know even though it may look like he is being arrogant about what he knows. This is because this man is only considered a chacham because he has worked on the character trait of arrogance, he is a humble person, and his every action is done for his Creator (Yisrael Kiddushin).

²צדקת הצדיק קעט: בכל דרכיך דעהו מפורש בשוח"ט (משמור קמד) דהיינו שידע בכל דבר שלא הוא הפועל רק הש"י ... ורז"ל אמרו במסכת ברכות (סג.) אפילו לדבר עבירה ... עי"ז יחלש כח היצר זהו (שם ה.) לעולם ירגיז כו' יקרא ק"ש היינו דעהו

³ארחות צדיקים, שם: בעת שתתגבר הגאווה בלב האדם, אז תמשול על האדם מקדקדו עד כף רגלו

⁴ארחות צדיקים, שם: מבראשו ובגרוננו, כדכתיב (ישעיה ג טז): "יען כי גבהו בנות ציון ותלכנה נטויות גרון". בידיו וברגליו, כדכתיב (תהלים לו יב): "אל תבואני רגל גאווה ויד רשעים אל תנידני" ועל רגל גאווה נענשה בת רבי חנינא בן תרדיון, שנגזר עליה לישב בקובה של זונות, כי פעם אחת הלכה לפני גדולי רומי ושמעה שאמרו "כמה נאות פסיעותיה של ריבה זו", ואז דקדקה יותר (עבודה זרה יח א), בעינים, כדכתיב (משלי ו יז): "עינים רמות". באזנים - לא ישמע דברי העניים האומללים. בריח אפיו - בעמדו אצל עניים, או כשנכנס לבתייהם, הם טרוחים בעיניו. ואף בדבריו - ידבר על צדיק עתק בגאווה. וגם ניכרת בענין מאכל ומשקה, ובמלבושי בגדי גאווה מלבושי נכרי, ועל זה הוזהרו בתורה משה, שנאמר (ויקרא כ כג): ולא תלכו בחקת הגוי אשר אני משלח מפניכם כי את כל אלה עשו ואקץ בם.

⁵סוטה ח ע"א : כל אדם שיש בו גסות הרוח לסוף מתמעט, שנאמר (איוב כד כד): "רוממו מעט".

⁶Midrash Rabbah

⁷ארחות צדיקים - השער הראשון - שער הגאווה: בעלי הגאווה הם מתועבים בעיני השם, שנאמר (משלי טז ה): "תועבת ה' כל גבה לב", והוא נמסר ביד יצרו, כי אין עזר השם עמו, אחרי אשר הוא תועבת השם. סוטה ח ע"א: כל אדם שיש בו גסות הרוח ... כאילו בא על העריות כולן, דכתיב (ויקרא יח כז): "כי את כל התועבות האל-ל עשו".

the arrogant person looks so confident and self-contained, but the real story is different. Such a person is always looking over his shoulder, always fretting over someone else bettering him, always bitter and unfulfilled – a pathetic relic of the greatness of man¹.

An arrogant person imagines that he is his own benefactor, that he acquires this good through his own power and wisdom. This brought the downfall of three great leaders: Sancheriv said "*through the power of my hand I have done it*"², Nevuchadnezzar said "*is not this the great Bavel, which I have built as a royal residence by my mighty power...*"³, and Paroah said, "*I have my Nile, and I have made it myself*"⁴. As soon as each finished speaking these words, their kingdoms were destroyed⁵.

Our natural instincts are to think of humility as the opposite of arrogance. However, the Mesilas Yesharim brings humility as the third last trait on the ladder, two before Ruach HaKodesh, for true humility requires that one not only recognize the gap between his own weakness and G-d's greatness, but that one first be totally filled up with a sense of self-worth through following G-d's Will. Any need for outside confirmation, for validation from one's fellow humans, for ego-stroking in the slightest, will interfere with one's humility.

The starting point to fight our arrogance is really to be in awe of G-d⁶.

י (יב) ועתה ישראל מה ה' אלקיך שאל מעמך כי אם ליראה את ה' אלקיך ללכת בכל דרכיו ולאבה אתו ולעבד את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך :

And now Israel, what does G-d want of you? Only that you remain in awe of G-d, your L-rd, so that you will follow all His paths and love Him, serving G-d your L-rd with all your heart and with all your soul.

Once we understand that G-d runs everything, it is easy to be humble. Our choice is about whether we will choose to fear G-d or not –

הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים¹

¹ארחות צדיקים, שם: וכיון שהגיעו דברינו עד הנה לדבר על הגאווה, שמע דברי חכמים. חכם אחד אמר: מי הוא אשר לא תיפרד ממנו הדאגה - המבקש לעלות מעלה שהיא למעלה ממנה. ואמר: מי שמחזיק עצמו בחזקת דעת - מחזיקין אותו בני אדם שוטה. ואמר: סמוך לגאווה - מעללים רעים. ומי שיש בו מעללים רעים, תהיה שנאת הבריות והנפשות נוטות עליו. ואמר חכם אחד: כאשר נעימות הצורה - אור הגוף, כך נעימות המידות - אור הנפש. ואמר עוד: אין החשיבות בנפש שיהיה המלך מתגאה, כל שכן בני אדם אחרים זה אל זה. ואמר, שהיה מלך אחד יושב על כסא מלכותו, ולפניו היו כסאות זה למעלה מזה, ואמר להם המלך: איך ישבתם זה למעלה מזה בלא רשותי? והשיב העליון: גודל יחוס משפחתי הושיבני על ריעי. ואמר השני: עליתי על אשר תחתי מפני רוב חכמתי. וענה השלישי: שפלות נפשי וכסאות לבי הושיבוני תחתיהם. והעלה המלך וגידלו. ועל זה נאמר (משלי כה ז): "כי טוב לך עלה הנה מהשפילך לפני נדיב".

²ישעיה י:יג

³דניאל ד:כז

⁴יחזקאל כט:ג

⁵ארחות צדיקים, שם: וכבר ידעת מה אירע לפרעה באמרו (שמות ח ב): "מי ה' אשר אשמע בקולו", ולגלית הפלשתי שאמר (שמואל א יז י): "אני חרפתי את מערכות ישראל", ולסנחריב שאמר (ישעיה לו כ): "מי בכל אלה הארצות האלה אשר הצילו את ארצם מיד", ונבוכדנצר באמרו (דניאל ג טו): "ומן הוא אלה די ישיבנכון מן ידי", והדומה להם, אשר אמרו כדבריהם, ואחריתם היתה בוז וקלון.

⁶In the Mesilas Yesharim, יראת comes after ענוה, but this is referring to הרוממות and not to יראת. In the Orchos Tzadikim, גאווה comes straight after ענוה, presumably as its antidote, while יראת is the last trait. However, the Orchos Tzadikim is not giving a step ladder approach to midos building.

Everything is in the hands of G-d except for the fear of Heaven.

This tiny little area of choice is the key to tapping into the vast Heavenly help that G-d offers to extend to man. By realizing that he is nothing, that even his choice is a power granted to him by G-d², man gains everything³.

The wording appears to make awe of G-d a cinch - *כי אם ליראה* - *He is only asking for this*. But, on the contrary, awe of G-d is enormously challenging to achieve⁴, even if Moshe made it look easy⁵ (and it was Moshe who spoke these words). However, it is also true that if we maintain an awareness of G-d we can all model this behavior. We Jews, who have seen so much of the Hand of G-d, who have survived against all odds - we in particular are predisposed to understanding such a thing. And hence *מה ה' אלקיך שאל מעמך* - *it is from you that He asks this*⁶.

From this awe we will come to keep the Mitzvos despite our egocentric cry that we should be serving ourselves and not our G-d. Only then will we be ready for real change:

י (טז) ומלתם את ערלת לבבכם וערפכם לא תקשו עוד :

And (you will) remove the barriers from your heart (lit. circumcise the foreskin of your heart) and (you will) not remain so stubborn anymore.

Then, for the first time, we will be in a position to really recognize that *G-d, your L-rd is the ultimate Supreme Being and the highest possible Authority*⁷. And from here, we can move even higher - *So love G-d your L-rd* -

ספר דברים פרק יא (א) ואהבת את ה' אלקיך.

¹ כך מפרש רש"י על הפסוק דלעיל (יב) ועתה ישראל - כי אם ליראה וגו' - רבותינו דרשו מכאן הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים

² צדקת הצדיק קפה: רק יראת שמים דהיינו ההכרה שהבחירה גם כן מהש"י זה נקרא יראת שמים שירא לבחור ברע זהו בידי אדם.

³ שפת אמת, שנת [תרל"ח] - בפסוק ועתה ישראל מה ה' כו' שואל כו' כ"א ליראה. ובגמ' הכל בידי שמים חוץ מ"ש. וכי לא ידענו כי הכל ביד"ש. אבל ביאור הענין כי כל עבודת האדם ג"כ הכל ביד"ש. אך הנקודה קטנה שיש לאדם בעבודת הבורא ית' היא י"ש. וע"ז אמרו פתחו לי כחודה של מחט. וזה השער הקטן הוא בידי האדם. וכל המצות ומעש"ט והשגות האדם הכל בא ע"י י"ש. והיא מרגניתא דלית לה טימי וע"ז נאמר יראת ה' היא אוצרו.

⁴ דעת זקנים מבעלי התוספות י יב: (יב) ועתה ישראל מה ה' אלקיך - אטו דבר קטן הוא

⁵ וימיהו רבותי' הקשו כן ותירצו דלגבי משה מילתא זוטרתה היא

⁶ שפת אמת, שנת [תרל"ח] - שעיקר החכמה להבין כי כח כל הברואים מהבורא ית'. וממילא ע"י הביטול אליו ית' יכולין להפיק רצון מה' וחכמה זו היא שניתן לבנ"י וע"ז נאמר כח מעשיו הגיד לעמו שאין שום אומה יכולין להשיג יראה הנ"ל רק בנ"י. וז"ש שואל מעמך דייקא:

⁷ י (יז) כי ה' אלקיכם הוא אלקי האלקים ואדני האדנים

2. To Walk in His Ways

דברים י: יב (עקב): ועתה ישראל מה ד' אלוקיך שואל מעמך כי אם ליראה את ד' אלוקיך ללכת בכל דרכיו ולאחזה אתו ולעבד את ד' אלוקיך בכל לבבך ובכל נפשך

דברים כח: ח: יקימך ד' לו לעם קדוש כאשר נשבע לך כי תשמר את מצות ד' אלוקיך והלכת בדרכיו¹

דברים כח: ט: וראו כל עמי הארץ כי שם ד' נקרא עליך ויראו ממך

אור החיים: כי כל זמן שהאדם שומר עצמו מהעבירות אין צלם אלוקים עובר מעל פניו וכל הנבראים, אדם ובהמה, מזדעזעים ממנו משא"כ המתעב מעשיו מעבירין ממנו הצלם וכמאמר קין והיה כל מוצאי וכו'

Like our relationship with other people, our relationship with HaSh-m can be expressed in many different ways. We pray to Him, study His Torah, obey His Will and generally try to get close to Him. Of course, being that G-d is infinitely far away, no matter how close we get, He is still infinitely far away². Our relationship with G-d, then, is not to be measured by how close we are to good – in the sense of some objective spiritual position; rather it is to be measured by how close we are moving towards Him from our starting point³.

True, that in this world, the rabbi is to be given more honor than the unlearned Jew. True, that we measure ourselves against the eternal standards of Mitzvah-observance. True too, those who have purified their character are to be more admired than those whose anger or selfishness trickle through. But G-d in Shamayim uses a different yardstick and that yardstick is the amount of spiritual growth we undertake towards those objective standards - not the spiritual level we find ourselves on⁴. We all have our own starting points, our own challenges – mental, emotional, physical, family G-d expects us to take that starting point and to grow towards Him. Hence the Rambam regarded a righteous man who had to overcome his instincts to the contrary as greater than one who was naturally in harmony with the Torah⁵.

The growth creates a spiritual momentum. And it is that momentum which we are looking to maintain. It is true, that the objective fulfillment of the Mitzvah itself produces holiness, even in this world, and one who has not yet reached the point of such observance will lose out on that spirituality. But, it is also true that a great rabbi who is no longer growing – who is just holding onto his spiritual level with aspirations elsewhere is, in some sense, spiritually fossilized, while someone just starting out on his Torah journey, who is full of spiritual leaps and bounds and who yearns for spiritual greatness is spiritually alive, and will feel his G-d connection all the more easily⁶.

The movement through spirituality moves us towards G-d and thereby connects us

¹ חינוך מצוה תרי"א

² עיין ההארה הבאה

³ מכתב מאליהו, קונטרס הבחירה – שכל אדם יש לו את נקודת הבחירה שלו ושם מונח עבודתו ולפי זה נמדד.

⁴ פחד יצחק

⁵ רמב"ם, שמונה פרקים (הקדמה לפרקי אבות)

⁶ פחד יצחק

with Him, the Ultimate Source of spirituality, even though He is an infinity away.

There is, however, an additional requirement in connecting with HaSh-m. We move towards Him, but we must also harmonize ourselves with His actions¹. This is the Mitzvah of "והלכת בדרכיו", walking in His ways². For, if we are not in harmony with the way He acts (manifests) in this world, that dissonance will distance us from Him in turn.

Certainly, we cannot imitate HaSh-m's essence. In fact, we cannot even know about His essence. We can but say a few general principles of His essence³. HaSh-m's manifestation in the world, however, is a different matter. The Sages tell us:

*Just as He is merciful so should you be*⁴.

*Just as He clothes the naked, visits the sick and buries the dead, so should you*⁵.

*Just as He is holy and righteous, so should you be*⁶.

Imitating G-d's ways clearly has the goal of helping us become more G-d-like,⁷ and being more G-d-like reveals a great secret of the universe: that man can be a partner with G-d in running the world⁸. We imitate Him not only in character traits and actions, but also

¹ חכמה ומוסר (רב שמחה זיסל) ח"א מאמר יד: כי איך יכול קרוץ מחומר להיות קרוב אליו יתברך, ומלאכי מעלה שואלים זה לזה איה מקום כבודו, אבל חז"ל בקדושתם הודיעו לנו, במה יתקרב האדם אליו ית' – הדבק במדותיו וכו'

² רמב"ם ספר המצוות עשה ח: הוא שצונו להדמות בו יתעלה לפי יכולתו

חינוך (תרי"א בסוף): ועובר על זה ואינו משתדל להישר דרכיו ולכבש יצרו ולתקן מחשבותיו ומעשיו לאהבת הקל ולקיים המצוה הזאת בטל עשה זה

³ The *Daas Tevunos* writes here that G-d's מדות are משל. Even when we use terms like "He is the ultimate good", we are really extending our notions of good and saying that He is much more than that. But the truth is that G-d's giving and goodness is of an order that cannot be understood by mere extension out of our own notions:

שאינן בנו כח ודעה להשיג גדל מעלתו ורב טובו ולא בכל הנבראים (חינוך תרי"א)

The *Daas Tevunos* points out that using a negative statement also does not work. Saying that G-d is not at all cruel, that He doesn't have a body, or that He does not need anything from any outside source, still tells us very little about what the opposite of that is. (The one exception to this is that there is nothing other than Him. The whole *Daas Tevunos* is dedicated to explaining this theme.) Some of the terms we use about G-d, that He is perfectly good, a perfect unity, perfectly whole, etc. are terms which are true but far removed from any real understanding. The meforshim have also shown that the names of G-d do not describe His essence; rather, they are manifestations outside of His essence. (See the Kuzari, מאמר שני ב-ח, and the Sefer HaChinuch here, מצוה תרי"א.)

⁴ מה הוא נקרא רחום אף אתה היה רחום, מה הקב"ה נקרא חנון אף אתה היה חנון (רמב"ם שם ע"פ הספרי סוף עקב) ובגמ' שבת (קלג ע"ב) דרשינן זה קלי ואנוהו להידור מצוה שצריך לולב נאה שופר ציצית נאה וכו' אבא שאול אומר מה הוא חנון ורחום אף אתה חנון ורחום

⁵ סוטה דף יד ע"א: אמר רבי חמא בר' חנינא מאי דכתיב אחרי ד' אלוהיכם תלכו וכו' אפשר לו לאדם ללכת אחרי הקב"ה אלא מה הקב"ה מלביש ערומים אף אתה הלבש ערומים, מה הקב"ה מבקר חולים אף אתה תבקר חולים מה הקב"ה קובר מתים אף אתה תקבור מתים מה הקב"ה מנחם אבלים אף אתה תנחם אבלים

⁶ רמב"ם שם: מה הקב"ה נקרא צדיק אף אתה היה צדיק, מה הקב"ה נקרא חסיד אף אתה היה חסיד ושם ה' ו: ועל דרך זו קראו הנביאים לקל בכל אותן הכינויין ארך אפיים ורב חסד צדיק וישר ותמים גבור וחזק וכיוצא בהן. להודיע שהן דרכים טובים וישרים וחייב אדם להנהיג עצמו בהן ולהדמות אליו כפי כחו.

⁷ גי'כ: למען יזכו לטוב כי חפץ חסד הוא (חינוך תרי"א)

⁸ דעת תבונות (עמ קסח): ותראי כמה גדול חלק הבורא ב"ה אל הצדיקים שחשבים לשותפים אליו, וכמו שארז"ל (זוהר ח: א, ה.): "עמי (פתח תחת העיין) אתה – עימי אתה". כי באמת חלק הניחו להם בתיקונם של עולם ושכלול הבריה.

in engaging in what is called תקון עולם –literally in fixing this world. We are His creation partners in completing the world¹ and there is nothing which brings Him more joy than this.

Imitate G-d's ways! Develop your character to become more giving, more merciful ... more G-d-like².

But there is another way the Sages describe this Mitzvah³: He clothes the naked (the first Man and Woman)⁴, visits the sick (Avraham)⁵, consoles the mourners (Yitzchak over the loss of Avraham)⁶ and buries the dead (Moshe)⁷. G-d's "traits" (רַחוּם, חֲנוּן), are translated by His giving – giving in every way⁸. We are commanded to give because of the value of the person – ואהבת לרעך כמוך⁹. And we are commanded to give as an expression of our relationship with G-d – והלכת בדרכיו¹⁰.

Two things emerge from this list: Firstly, we see that G-d's actions in this world are

¹ שם: עד שנמצא תיקון הבריאה מחולק בין הקב"ה והצדיקים, שאינו נשלם אלא בשניהם.

² כהספרי (רמב"ן השגות על ספר המצוות של הרמב"ם שרש א)

³ סוטה יד.

⁴ בראשית ג: ויעש ד' אלוקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבשם

⁵ בראשית יח: וירא אליו ד' באלוני ממרא

⁶ בראשית כה: ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלוקים את יצחק בנו

⁷ דברים לד: ויקבר אותו בגיא

⁸ כהגמ"ב בסוטה דף יד ע"א (רמב"ן שם והוסיף שהרמב"ם תפס כלשון הספרי ואילו הבה"ג תפס כלשון הגמ')

ספר החינוך תרי"א: שנצטוונו ... להטות כל דברינו אשר בינינו ובין זולתנו, על דרך החסד והרחמים וגו'

רמב"ם ספר המצוות שם: שענינו להדמות בפעולות הטובות והמדות החשובות שיתואר בהם הקל תעלה על צד המשל יתעלה על הכל עילוי רב וכל אלה פעולות של חסד

⁹ ויש נבדק גדול מהנ"מ בין שני המצוות. כתב הרמב"ן (השגות על שרש א) שהם נכללים בואהבת לרעך כמוך וכן כתב הרמב"ם בהל' אבילות פ' יד ה"א שכל אלה הם מצוות דרבנן ומלבד זה נכללים בואהבת לרעך כמוך. וכתב הפחד יצחק שכל העושה מעשה של חסד עושה מצוה של בין אדם לחבירו של ואהבת לרעך כמוך וגם מצוה של בין אדם למקום של והלכת בדרכיו. וא"ת למה לי תרת"י? וי"ל שיש בזה משאין בזה דמצוות והלכת בדרכיו כוללת ג"כ תיקון המדות משא"כ ואהבת לרעך כמוך, ואילו ואהבת לרעך מראה שאופן הקיום ומקור השאיפה לתת לחבירי הוא שארצה לחבר שלי כל מה שיש לי (וכמו שהסביר הרמב"ן פרשת קדושים שם דכתיב ואהבת לרעך ולא כתיב ואהבת רעך) משא"כ מוהלכת בדרכיו מקור השאיפה שלי הוא דמוי הנוצר ליוצרו וצריך שתי השאיפות האלה. (וגם בא ואהבת להרחיב את החסדים להזולת בלי הגבלה שכל מה שאני מבין שהוא צורך האדם נכלל בואהבת).

וכתב הרמב"ן (על ספר המצוות סוף שורש א – דף מד במהדורת פרנקל): שהרמב"ם הולך כהספרי (היינו שמצוה היא לעבוד על המדות) [משא"כ הבה"ג שאוחז כהגמ"ב בסוטה (שהמצוה היא לעשות פעולות של חסד)] אבל אין זה פשוט כי הנה החינוך כתב שהמצוה כוללת גם מעשים ומחשבות וז"ל שם: ועובר על זה ואינו משתדל להישיר דרכיו ולכבוש יצרו ולתקן מחשבותיו ומעשיו לאהבת הקל ולקיים המצוה הזאת, ביטל עשה זה. עכ"ל

ואע"פ שבהלכות דעות (פ"א) הרמב"ם רק מזכיר מדות ולא מעשים, בספר המצוות שלו גם הוא הזכיר מעשים. (וכידוע שעל פי רוב החינוך הולך לפי שיטת הרמב"ם). וא"כ דמצוה זו כולל כל המעשים והמחשבות ומדות, קשה למה לא הוי מצוה כוללת דכל פעם שאינו מקיים מצוה אחרת עובר גם על מצוה זו. וכבר כתב הרמב"ם בשורש ד שמצוה כוללת אינה נמנית במנין המצוות וכמו מצוות קדושים תהיו. אבל כל מונו המצוות מנו את מצוה זו. והשיב הרב אברהם בן הרמב"ם (שו"ת סג, מובא בספר המצוות מהדורת פרנקל על מצוה ח) שהמצוה הזאת שייכת לדברי הרשות אבל לא למצוות.

ובספר פרח מטה אהרן (של הרב אהרן סולובייצקי – על ספר המדע דף 70) תירץ באופן אחר. והיינו שלפי הרמב"ם המצוה היא באמת רק לעבוד על המדות (מה שהוא קורא שם חובות הלבבות) אבל המדות טעונים הבעה בהלמעשה. יוצא שהמעשה הוא תוצאה של המצוה ולא עצם הצווי.

ובאופן קצת אחר כתב הרב שטורנבוך (ספר דעת ומחשבה על הל' דעות והל' ע"ז של הרמב"ם) שם (הל' דעות הל' ו) כתב שהמצוה היא בעצם לתקן את המדות אלא שהמצוה של זה קלי ואנוהו בא לאמר לנו לייפות את המצוה עם פעולותינו (ע"פ שבת קלג ע"ב)

¹⁰ פחד יצחק

acts of giving¹; secondly, we harmonize ourselves with G-d's actions in this world, not by meditating or by celibacy, nor even by praying to Him or studying His Torah (though the latter two have a significant place in Judaism). We imitate Him by doing things which we might have thought have to do with being a nice guy, but have nothing to do with holiness. However, we are dead wrong, and it is the Mitzvah of **והלכת בדרכיו** which comes to disabuse us of that idea.

It was Avraham who was first to discover and then teach the **דרך ד'**². Avraham's culminating act of holiness, one which the Sages describe as greater than prophecy itself, was to run out and meet a bunch of heathen idolaters, wash their feet and serve them food and drink – hardly the stuff of high spiritual trips we might think. In fact, there were models for Avraham Avinu of great kabbalists, high and spiritual people³ – models which Avraham rejected. "G-d has enough Angels in Shamayim," he reasoned⁴. "Can I possibly add to the world by being angel one million and one, leaving the rest of the world to despair and alienation⁵? He did not create me as a human in order to be an Angel, but to be something greater than that." And how right he was⁶! It was Avraham, his hands dirtied with the dust of idolatry, who became the forefather of the Jewish people; not the holy Shem, Chanoch or Ever⁷.

Avraham Avinu's culminating act of giving, his running out to meet the three Angels whom he mistook as people, shows this principle very well. Avraham Avinu was in

¹ מהר"ל נתיב החסד פ"א (דף קמח קטע המתחיל ובפרק): ומה שעל ידי המדה הזאת [של חסד] בפרט אפשר להתדמות לבוראו, מפני שזאת המדה היא מה שעושה האדם בעצמו ... ואילו המשפט הוא מחוייב לעשות וכן [אפילו במדת] הרחמים כאשר יש עני ומרחם עליו ונותן צדקה אין בכל זה שיאמר שהולך בדרכי ד' יתברך כי אם לא היה העני בצרה אפשר לא היה עושה.

ובחינושי אגדות סוטה דף יד ע"א (דף נח ד"ה הלוך): מה שאמר דוקא הלוך אחר מדותיו לעשות חסד ולא לעשות משפט, כי אי אפשר שיהיה עושה משפט כמו שעושה השי"י, רק גמילות חסד דבר זה ראוי אל הכל, אבל מדת המשפט אין יחוס משפט האדם אל משפט השי"י, שהרי אפשר שיטעה האדם ממשפט ולכך עליו אין שייך לומר הלוך אחר מדותיו, רק בחסדי השי"י שייך לומר כך, כי החסד הוא שייך אל האדם ויכול האדם ללכת בדרכי השי"י ושייך בזה הלוך אחר מדותיו וכבר בארנו זה. ועוד כי אין נחשב שהולך אחר הקב"ה רק ע"י גמילות חסדים, שזאת המדה שעושה חסד טובט והוא יתברך הטוב הגמור, ומפני זה דוקא במדה הזאת נקרא שהולך אחר השי"י בעצמו וזה עיקר.

² בראשית יח יט

³ חתם סופר הקדמתו לשו"ת יורה דעה הנקראת פתוחי חותם וז"ל שם: כי באמת גם לפניו היה היו יחידי סגולה אשר ידעו את ה' ודעת דרכיו יחפצו ובהאבתו ישגו תמיד. מי לנו גדול מחנוך אשר מעוצם תשוקתו ודביקותו בה', נתפרדה החבילה חבירת ארבע היסודות, חדל מלהיות אדם ונתעלה להיות כאחד מצבא מרום ממרום העומדים את פני המלך לשרתו

⁴ חתם סופר שם: ולא מצינו באברהם אע"ה שנודכך עפרוריותו כל כך אך לא מצד פחיתות וחסרון נפשו לא הגיע אל המעלה הזו, לא, כי אם אאע"ה היה עושה כאשר עשה חנוך להתבודד עצמו מחברת בני אדם התעלה גם הוא להיות ממלאכי א-ל. ואשר לא עשה כן, הוא כי התבונן בחכמתו כי לא באלה חפץ ה' שישלים האדם את נפשו לבד. ואת אנשי דורו ישאיר אחריו תרבות אנשים חטאים ומכעיסי ה', כמקרה אשר קרה לדורו של חנוך ודור המבול, הנסיון הזה לימד אותו כי טוב לאדם למעט בהשלמת נפשו, למען רבות כבוד ה' למעט את מורדיו ולהרבות עבדיו ויודעיו. כי מה יתן ומה יוסיף האדם אם יוסיף מלאך אחד על אלפי רבבות מלאכי מעלה, הלא ה' בורא וממציא כהנה וכהנה חדשים ובקרים.

⁵ חתם סופר שם: ואם כה יעשו יחידי סגולה בכל דור ודור, ימצא אחד מני אלף קדש לה' ורוב העולם מקולקל. הארץ תשם מרעת יושביה וחפץ הבריאה תשאיר מעל...

⁶ חתם סופר שם: והאוחז במדה זו מראה אהבתו אל ה' ביתר שאת וביתר עז, כי מדרך אוהב את המלך להתאמץ ולהשתדל בכל האפשר להכניס בני אדם תחת עול מלכותו. ולהרבות לו עבדים כיד המלך

⁷ חתם סופר שם: ולמה זה חיבה יתירה נודעת לאברהם אע"ה משאר אבות העולם שקרא אותו המקום בשם אוהבו? בירור ענין זה נודע לנו ממאמר השי"ת [בראשית י"ח]: כי ידעתי למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' וגו' [ידעתינו פ"י רש"י לשון חבה]. הורה בזה כי נפלאות אהבת ה' לאברהם אע"ה על שלימד דעת את העם וקירבם לעבודתו, והיא שעמדה לו יותר מכל מעשה הטוב וזכות הנפש אשר היה לו לעצמו ... ויען כי זכה אאע"ה למדה זו טרם ציוה ה' עליה. רק משכלו ומדעתו עמד בראש כל חוצות, בנה מזבחות וקרא בשם ה'. העמיד תלמידים הרבה, את הנפש אשר עשה בחרו, לכן לו יאות להקרא אוהבו של המלך ית"ש, זרע אברהם אוהבי, וכגמול נפשו השיב לו ה' וחלף אהבתו אל ה' היה אהבת ה' אליו, וזהו שהודיענו ית"ש באמרו כי ידעתי [אהבתיו] למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה'.

the middle of a prophetic conversation with G-d when the guests showed up. Faced with a choice between a prophetic revelation and an act of hospitality to idolaters, Avraham chose the latter. Amazingly, G-d, told to hang on line while something more important was being done, patiently waited to continue His talk with Avraham Avinu. From this the Sages learn that:

גדולה הכנסת אורחים מקבלת פני שכינה

An action of chesed, of imitating and harmonizing ourselves with G-d, is greater and holier than a conversation with G-d, for what could be greater than actually becoming a partner in the creation process itself?

The Torah adds another dimension to this amazing insight: when we help to perfect and complete the world by giving, we perfect ourselves as well. This is why we see that the second expression of “walking in His ways” is to correct our character traits. Rav Chaim Vital, the great student of the Ari, understood that having good character so permeates a Jewish way of living that it is implicit in every Mitzvah we do¹.

The human being is such that it is difficult for us to work on the whole range of human qualities we have². Each one of us tends to focus on our strengths and maybe on our biggest weaknesses, but we are likely to leave out the whole gamut of human character in between. Most of us could probably say what our five greatest strengths are. If pressed, we could come up with our five greatest weaknesses. But very few would be able to say what the ten traits in the middle are. How are we supposed to work on ourselves if we cannot even come up with a list of our qualities?

The Torah has an answer for this: the mitzvah of *והלכת בדרכיו*. The Rambam writes extensively about how this mitzvah guides us in living a balanced life³, getting us to work on all aspects of ourselves. Following this *Way of G-d* is not just a Mitzvah but is a great source of goodness and blessing to the person⁴.

Judaism does not believe in being normal: normal is a term of comparison. Normal means being in the middle of the bell curve, a kind of average. In that sense, Jews are anything but normal. We are the mad nation of survival, the people who never feared breaking norms in order to set new standards: *עם לבדד תשכון*. Judaism may not believe in the normal, but it does believe in being balanced, in the *שביל הזהב*, the Golden Mean⁵. Remarkably, such balance is not an attempt at mediocrity; rather, it is a result of passionate pursuit of spirituality, of imitating G-d Himself.

¹ היינו דהוי אחד מיסודות כל התורה כולה ולכן לא מנה אותו כאחד ממנין המצוות (מובא בעלי שור ח"א)

² עיין ברמב"ם, שמונה פרקים (הקדמה לאבות) פ' א-ג שמונה שם היקף תכונות האדם

³ רמב"ם פ"א הל' דעות הל' ה (בסוף): ומצווין אנו ללכת בדרכים האלו הבינוניים והם הדרכים הישרים שנאמר "והלכת בדרכיו"

ועיין עוד ברמב"ם הל' דעות פ' א, ושמונה פרקים פ"ד

הקשה הר' משה שטורנבוך שליט"א (ספר דעת ומחשבה) ואינו מובן שאטו דרכיו ית"ש בדרך בינונית, רק נראה שאצלו ית"ש הרחמנות וקדושה בתכלית הראוי לו יתברך, ולכן גם אנו בני אדם מצווין ללכת בדרכיו, והיינו בדרך הכי מעולה וזהו דרך הבינונית וגו'

⁴ רמב"ם, שם (הל' ז): ולפי שהשמות האלו נקרא בהם היוצר והם הדרך הבינונית שאנו חייבים ללכת בה נקראת דרך זו דרך ד' ... וההולך בדרך זו מביא טובה וברכה לעצמו שנאמר למען הביא ד' על אברהם את אשר דבר עליו (שם)

⁵ כך הגדירו את כוונת הרמב"ם כמה מפרשי זמנינו אמנם הרמב"ם עצמו לא השתמש במילה זו

When G-d explained to Avraham Avinu why He was choosing him and his descendants, G-d stated, "For I have known him that he would command his children and his household after him that they would keep the Way of G-d."¹

If we will follow the whole Torah system, some of the Mitzvos will direct us toward giving and some of them will direct us towards self-restraint, some toward the right and some towards the left (with a slight emphasis towards chesed)². We ought not be angry people, but we should not become totally unresponsive³. We ought to live simply, but we need to know how to look after ourselves⁴. The overall effect is to avoid the unhealthy extremes⁵ and to become well-rounded and holy Torah personalities. The Rambam calls this the *midah beinonis*. This should not in any way be confused with mediocrity or compromise, as it is this that leads to the completion of a person.⁶

We are all unique, and we all have different personalities⁷. We were created in this way because there are different Tikunim that need to be perfected in the world. Therefore, we are all born unlike, even with different spiritual starting points⁸, and we continue to develop differences as a result of social and environmental factors, natural maturation processes and the way in which we develop ourselves⁹. The genius of the Torah system is to maintain and nurture our uniqueness without becoming egocentric and without our losing a sense of balance.

Overall, the Taryag Mitzvos demand that we focus on different things at different

¹ רמב"ם פ"א הל' דעות (הל' ז): שלמד אברהם אבינו לבניו שנאמר (בראשית יח) (יט) כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחרייו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט למען הביא ה' על אברהם את אשר דבר עליו:

² רמב"ם שמונה פרקים פ"ד: שהתורה לא אסרה מה שאסרה ולא צותה מה שצותה אלא ... כדי שנתרחק מן הצד האחד יותר על צד ההרגל

³ פ"א מהל' דעות הל' ד: לא יהא בעל חמה נח לכעוס ולא כמות שאינו מרגיש אלא בינוני. לא יכעוס אלא על דבר גדול שראוי לכעוס עליו כדי שלא יעשה כיוצא בו פעם אחרת

⁴ שם: וכן לא יתאוה אלא לדברים שהגוף צריך להן ואי אפשר להיות בזולתן כענין שנאמר "צדיק אוכל לשובע נפשו" (משלי יג כח). ועיין שם ברמב"ם שהביא עוד דוגמאות

⁵ רמב"ם הל' דעות פ"א הל' ג: שתי הקצוות הרחוקות זו מזו בכל דעה אינן דרך טובה.

⁶ רמב"ם פ"א מהל' דעות הל' ד: הדרך הישרה היא מדה בינונית שבכל דעה ודעה מכל הדעות שיש לו לאדם ... [כדי] שיהא שלם בגופו

שם: הדרך הישרה היא מדה בינונית שבכל דעה ודעה מכל הדעות שיש לו לאדם והיא הדעה שהיא רחוקה משתי הקצוות ריחוק שוה ואינה קרובה לא לזו ולא לזו וגו'. עיין שם כל הל' ד שהאריך בזה

⁷ הרמב"ם קורא למדות או תכונות האדם דעות. וז"ל (פ"א מהל' דעות פ"א): דעות הרבה יש לכל אחד ואחד מבני אדם וזו משונה מזו ורחוקה ממנה ביותר. יש אדם שהוא בעל חמה כועס תמיד. ויש אדם שדעתו מיושבת עליו ואינו כועס כלל ואם המדה של זהירות אז הוא מחויב להרגיל עצמו במדה של זריזות, [וכפי הסדר של רב פינחס בן יאיר וכמו שביאר במסילת יכעס יכעס מעט בכמה שנים. ויש אדם שהוא גבה לב ביותר. ויש שהוא שפל רוח ביותר. ויש אדם שהוא בעל תאוה לא תשבע נפשו מהחלל בתאוה. ויש שהוא בעל לב טהור מאד ולא יתאוה אפילו לדברים קטנים שהגוף צריך להן וגו']

⁸ וז"ל ר' אהרן סוליביצ'יק (בספר פרח מטה אהרן על הל' דעות של הרמב"ם): בודאי שהמצוה של "והלכת בדרכיו" [שמצוה אותנו להיות קדוש] אינה שוה לכל בני אדם. בתחילה צריך יהודי להתרגל במדה של זהירות כפי כוחו. אם הצליח בהשגת המדה של זהירות אז הוא מחויב להרגיל עצמו במדה של זריזות, [וכפי הסדר של רב פינחס בן יאיר וכמו שביאר במסילת ישרים] ואם הצליח במדה של זריזות אז הוא מחויב להרגיל עצמו במדה של נקיות, ואם הצליח במדה של נקיות אז הוא מחויב להרגיל עצמו במדה של פרישות, ואם הצליח במדה של פרישות אז הוא מצווה להרגיל עצמו במדה של יראת חטא, ואם הצליח במדה של יראת חטא אז הוא מחויב להרגיל עצמו במדה של ענוה, ואם הצליח במדה של ענוה, אז הוא מחויב להרגיל עצמו במדה של חסידות, ואם הצליח במדה של חסידות, אז הוא מחויב להתרגל למדה של קדושה. ולכן כשהספרי אומר "מה הוא קדוש אף אתה היה קדוש" כוונת הספרי היא שכל אחד ואחד לפי מדרגתו צריך להיות קדוש קצת. וכן בשאר המדות של חנוך, רחום וגומל חסדים.

⁹ רמב"ם שם הל' ב: וכל הדעות יש מהן דעות שהן לאדם מתחלת ברייתו לפי טבע גופו. ויש מהם דעות שטבעו של אדם זה מכון ועתיד לקבל אותם במהרה יותר משאר דעות. ויש מהן שאינן לאדם מתחלת ברייתו אלא למד אותם מאחרים או שנפנה להן מעצמו לפי מחשבו שעלתה בלבו. או ששמע שזו הדעה טובה לו ובה ראוי לילך והנהיג עצמו בה עד שנקבעה בלבו.

times. Rosh Hashanah is a time for an overview evaluation of ourselves and our basic relationship with G-d, Yom Kippur is a time for Teshuva – for reconnection and reinvigoration, Sukkos is a time of trust and joy, Chanukah causes us to focus on wisdom, Pesach allows us to reflect on what real freedom means, and Shavuot reconnects us with the Torah itself. Similarly, some Mitzvos focus on the environment, others on our fellow man, others on G-d and still others on ourselves.

Weaving all these pieces together is the Mitzvah of **והלכת בדרכיו**. This Mitzvah is a principle underlying the total scope of the Torah. It is an implicit thread made explicit by directing us to fulfill the Golden Mean – *and you should walk in His ways*.

3. Geirus

SUMMARY:

A non-Jew becomes Jewish by conversion. In a male this involves three elements: circumcision, Kabalas Mitzvos and Tevilah in front of a kosher Beis Din of 3 people. A woman converts by accepting the Mitzvos and Tevila. This process also must take place in front of a Kosher Beis Din of 3 people.

After conversion, the Ger is regarded as 100% Jewish. Therefore, he is included in the מצוות of *לרעהו כמוך* and *ואהבת לרעהו כמוך*. Nevertheless, the Torah repeated these prohibitions with specific reference to a Ger, for: *since he entered our Torah, G-d added (His) love to (the) love (of the Ger), and allocated him additional Mitzvos.*

The תורה is so concerned to ensure that we relate to the גר as an equal. While his legal status may be 100% Jewish, there may yet be attitudinal biases on our part. For a Ger to suffer such biases would be particularly painful, for he has given up all his previous social and national connections – his entire past – to join the Jewish nation and come closer to G-d. Therefore, the Torah stresses that “in the Jewish nation... pure character ... gives him that which, in other circles, riches and origins acquire for him.” We Jews, after all, know what it is to be a stranger in someone else’s land – *כי גרים הייתם בארץ מצרים*. And having come from such lowly beginnings ourselves there is certainly no room for condescension on our parts. The Ger is simultaneously lowly and great: He is lowly because he is exposed and because he has to fight the natural attraction to reconnect with his own non-Jewish roots, but his very act of conversion is an act of greatness. After all, we Jews converted at Sinai with the aid of thunder, lightning and the convulsions of nature. The convert does so unaided.

The Neshama of a Ger has inherited a spark of spiritual greatness. In the case of Ruth the Moabitess, this had come all the way down from Lot. Through his long years with Avraham Avinu, Lot had imbibed some pure sparks of Chesed which lay dormant through the generations. Ruth finally accessed that greatness in the recesses of her soul and gave everything up to bring that holiness home. Other souls may be from Jews whose ancestors long ago assimilated – Jews all along. We can only imagine what spiritual heritage the conversion of Onkelus, or those great Tenaim, Shmaya and Avtalyon, brought with them.

The convert should become *כאזרח מכם* – like one of you, which can also be translated “*just like you were*”, coming after the verse *כי גרים הייתם בארץ מצרים*. If you want to understand how these Neshamos got lost amongst the nations, just look at how the entire Jewish people got absorbed into the 49th level of impurity in Egypt.

All converts show greatness in their act of conversion. Many become great leaders in the Jewish people. Judaism does not seem to encourage converts, which has led some people to believe that Jews do not, in fact, want them. According to this perspective, the requirement to be especially kind to Geirim is a requirement which occurs only after a conversion process that we would really prefer did not happen. While there is certainly no mitzvah in the Torah to convert Gentiles, there is nevertheless a considerable body of evidence indicating that we do, in fact, want converts. How else do we explain that when a potential convert first approaches the court of law, the court does not first try to persuade him to rather become a Noachide, fulfilling the Seven Noachide Laws? Even clearer is the Yerushalmi which states: *At the time when the Jewish people do His will, He surveys the whole world in search of a Righteous Gentile, and brings him to attach him to the Jewish people (i.e. to convert).* The Smag, in admonishing us not to deal fraudulently with non-

Jews, says that if we do not behave in an exemplary fashion, who amongst the non-Jews would be inspired to join us as converts (implying that this is what we want them to do)?

Negative statements made by the Sages about converts refer to insincere converts. Yehoshua accepted Rachav, the harlot, as a convert, and Naomi accepted Ruth the Moabite. Hillel converted a non-Jew who made a condition that he would only convert if he could become the High Priest (an impossibility) and another convert demanded that he be taught all of the Torah on one foot. But, Hillel saw that both these converts would be completely sincere by the time of their conversions.

The only time we see a limitation on converts is at the time of Moshiach. For, at that time it will be so in to be Jewish that it will no longer be possible to test for sincerity. A similar situation existed during the time of Shlomo HaMelech.

Surely it is hard to adjust to the presence of the stranger, as his physical and spiritual presence requires adjustments on our part, but that is all part of the kindness which G-d is asking of us.

We are supposed to develop this special sensitivity to the Ger and then generalize to all who find themselves strangers, such as those who move to a new city. Although certainly the obligation is only to actual גרים, the Mitzvos come to develop our character so that new applications will be expressed naturally by us.

DETAIL:

אהבתו: דברים י יט (עקב) - ואהבתם את הגר כי גרים הייתם בארץ מצרים¹
אונאה - לא להונות גר: שמות כב: כ (משפטים) - וגר לא תונה ולא תלחצנו²: לא תונה – אונאת דברים³
ולא תלחצנו – שלא נרמה אותו בממון או לדוחקו בדברים אחרים -לטבוע חובו⁴
דברים י יח - עשה משפט יתום ואלמנה ואהב גר לתת לו לחם ושמלה⁵
רש"י: ודבר חשוב הוא זה שכל עצמו של יעקוב אבינו על זה התפלל ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש.
העמק דבר: מזדקק לפרנסת גר שהוא הדיוט בישראל, ונדרש להשגחה פרטית להשיג לחם ושמלה שהרי
אין לו אחוזה ונחלה

The spirituality of the Torah is so powerful that it covers the spiritual reality of all mankind⁶. Herein lies the possibility of conversion.

A non-Jew becomes Jewish by conversion. For a male, this involves three elements: circumcision⁷, Kabalas Mitzvos⁸ and Tevilah⁹. A woman converts by accepting the Mitzvos and Tevila. This process has to take place in front of a Kosher Beis Din of 3 people¹⁰. The Gemorrah in Krisus teaches us that we learn these three requirements from what Klal Yisroel did at Sinai when entering into the Bris with HaSh-m¹¹. The verse says:

¹רמב"ם פ"ו מהל' דעות, ספר המצוות עשין ר"ז, חינוך מצוה תל"א

²רמב"ם פ' יד מהל' מכירה טו-יח, ספר המצוות לאוים רנב ורנג, חינוך מצוה ט"ג.
וכן שמות כג ט: וגר לא תלחץ ואתם ידעתם את נפש הגר כי גרים הייתם בארץ מצרים

³מס' בבא מציעא דף נט ע"ב

⁴רש"י בב"מ שם וא"כ הוא שוה להאיסור של לא תהיה כנושה אצל ישראל והסכים איתו הרבה ראשונים (היראים ס' נג, סמ"ג לאוין קע"ג, מגיד משנה פ' י"ד מהל' מכירה הלכה טו) אמנם הרבה ראשונים חושבים דלאו זה הוי איסור אונאת ממון כפשוטו (וכגון שמוכר לגר במחיר גבוה מן השוק) (רמב"ם ספר המצוות לאוין רנג ובהל' מכירה פ' יד הל' טו-טז, חינוך סד ועוד

⁵חינוך מצוה תל"א

⁶פרקי אבות סוף פ"ה: בן בג בג אומר הפך בה והפך בה דכלא בה
מהר"ל דרך החיים: ... ראוי שיהיה המאמר הזה לבן גרים, כי מדריגת התורה באמת היא כח הגרים ביותר
.... כי כ"כ מדריגת התורה עליונה כוללת הכל עד שהכל משותפים בה כי כוללת הכל אף האומות ... ואם לא היתה
מעלת התורה כ"כ לא היו יכולים גרים להתגייר
ובתוס' יבמות קט: ד"ה רעה אחר רעה תבא למקבלי גרים: אמר ר"י דהיינו היכא שמשאין אותן להתגייר
או שמקבלין אותן מיד אבל אם הן מתאמצין להתגייר יש לנו לקבלם שהרי מצינו שנענשו אברהם יצחק ויעקוב שלא
קבלו לתמנע שבאתה להתגייר והיתה פלגש לאילפז בן עשו ונפק מינה עמלק דצערניהו לישראל וגו' ע"ש

⁷שם ס' א

⁸שם סעיף ב

⁹שם

¹⁰שו"ע יו"ד רסח ס' ג ע"פ יבמות מו ע"ב אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: גר צריך ג', משפט כתיב ביה ושם מז
ע"א: ת"ר: (דברים א) ושפטתם צדק בין איש ובין אחיו ובין גרו - מכאן א"ר יהודה: גר שנתגייר בב"ד - הרי זה גר,
בינו לבין עצמו - אינו גר. והא דצריך ב"ד היינו מומחין של שלושה ואע"פ דהאידינא ליכא במוכין מ"מ שליוותיהו
קמאי קעבדינן. ולכן אין טובלין בלילה ובשבת וביו"ט כמו כל משפט שעושה ב"ד ובדיעבד מהני

¹¹רמב"ם פ' יג מהל' איסורי ביאה הל' א – ג ע"פ כריתות ט. ובתוס' שם: בברית המקום וליבדל משאר אומות.

ככם כגר¹ (במדבר טו טו),

comparing the process of Klal Yisroel at Sinai with that of Geirus². Klal Yisroel at Sinai also brought a Korban, something a Ger will have to do when the Temple is rebuilt, ב"י³.

After conversion, a Ger is considered to be 100% Jewish⁴. Therefore, he is included in the מצוות of לא תונו איש את עמיתו and ואהבת לרעך כמוך. Nevertheless, the Torah repeated these prohibitions with specific reference to a Ger⁵ because, as the Rambam states:

מפני שנכנס בתורתנו הוסיף הקל אהבה על אהבתו וייחד לו מצוה נוספת⁶

Since he entered our Torah, G-d added (His) love to (the) love (of the Ger), and allocated him additional Mitzvos.

The Torah is so concerned to ensure that we relate to the גר as an equal and recognizes that while a גר's legal status is 100% Jewish, there may yet be attitudinal biases on our part⁷. For a Ger to suffer such biases would be particularly painful, for he has come to the Jewish nation "from out of the heathen world, who, giving up all his previous social and national connection, without any past, without any זכות אבות⁸, solely with the impulse towards pure human worth which has awakened within him, flees to G-d ...⁹, something G-d appreciates a great deal¹⁰." Therefore, it needs to be stressed "that you place the highest

ובנוגע למילה כתב הרמב"ם שכולם בטלו ברית מילה חוץ משבט לוי ומקורו משמות רבה פרשה יט ה

¹ וכי יגור אתכם גר וגו' ועשה אשה ריח ניחוח וגו' כאשר תעשו כן יעשה וגו' חקת עולם לדתיתכם ככם כגר וגו'

² מה אתם במילה וטבילה והרצאת קרבן, אף הגר לדורות במילה וטבילה והרצאת קרבן (רמב"ם שם הל' ד ע"פ כריתות שם).

³ שם הל' ד וב מסכת כריתות דף ט עמוד א אמר רב אחא בר יעקב: (במדבר ט"ו) וכי יגור אתכם גר אשר בתוכם וגו'. ת"ר: גר בזמן הזה צריך שיפריש רובע לקינו ע"כ אבל הפוסקים כתבו לא לעשות כן בזמן הזה כי זה יכול להביא לידי תקלה אלא יכתוב בפניו להזכיר לעצמו שחייב בקרבן. שו"ת אבני נזר י"ד ח"ב ס' שמ"ג, שד"ם

⁴ He may not hold positions of authority, however.

⁵ בבא מציעא נט ע"ב: תנו רבנן המאנה את הגר עובר בשלשה לאוין והלוחצו עובר בשנים. מאי שנא מאנה דכתיב שלשה לאוין (ויקרא יט) וגר לא תונה, (שמות כב) וכי יגור אתך גר בארצם לא תונו אותו, (ויקרא כה) ולא תונו איש את עמיתו וגר בכלל עמיתו הוא, לוחצו נמי שלשה כתיבי (שמות כב) ולא תלחצנה, (ויקרא כה) וגר לא תלחץ, (שמות כב) ולא תהיה לו כנושה וגר בכלל הוא. אלא אחד זה ואחד זה בשלושה

(ובחינוך סג בנוגע לאונאת הגר: ואע"פ שאנו מזהירים בזה בישראל ... הוסיף הכתוב ... וגם נכפלה האזהרה דכתיב לא תונונו פעם אחרת וגו' ובהמשך כתב שבכ"ד מקומות הזהירה התורה עליו נוכח המנחת חינוך שזה טעות סופר שבב"מ מבואר בל"ו מקומות ואמרי לה במ"ו מקומות) והמפרשים התכבדו למצא את המקומות. עיין ברמב"ם מכירה יד יז ובלחם משנה עבדים ח יא

⁶ ספר המצוות עשה רז

⁷ העמק דבר דברים י יט: וכתוב כאן את הגר ולא כמו בספר ויקרא ואהבת לו כמוך דשם מיירי במעשה וכאן מיירי ברעיון

⁸ בחינוך סג: לפי שענין אונאה [לגר] קרובה יותר מישראל כי בישראל יש לו גואלים שתובעים עלבונו

⁹ דברים י יח – Rabbi Hirsch

¹⁰ ר' קנטי ספר טעמי המצוות קפב: והגרים הם אהובים ליוצר כל יתברך שכן השווה אהבתו לאהבתם וגו' (פירוש נאמר אצל הגר ואהבתם ונאמר אצל הקב"ה ואהבת ובחינוך סג נמנע לכתוב בלשון השווה אלא כתב שבאותו לשון שנצטוונו באהבת המקום נצטוונו באהבת הגר) ושם כתב שלכן ר' עקיבא היה מעשרה הרוגי מלכות כי בן גרים היה

value on what a man is worth as a man ... that ... in the Jewish nation ... pure character ... gives him that which, in other circles, riches and origins acquire for him.”¹ We Jews, after all, know what it is to be a stranger in someone else’s land – כי גרים הייתם בארץ מצרים². And, having come from such lowly beginnings ourselves, there is certainly no room for condescension on our part³. The Ger is simultaneously lowly and great: He is lowly because he is exposed⁴ and because he has to fight the natural attraction to reconnect with his own non-Jewish roots⁵, but his very act of conversion is an act of greatness. After all, we Jews converted at Sinai with the aid of thunder, lightning and convulsions of nature. The Convert, in contrast, does so unaided⁶.

A Ger who converts is considered כקטן שנולד דמי. Halachikally, he is considered to have been born from the day of his conversion. (M'Doraisa, he could marry his siblings if they too were to convert, though the Sages prohibited this⁷.) His conversion is considered a Teshuva of sorts, of his soul returning to where it really belongs. But it is only a Teshuvah of the future onwards⁸. The non-Jew does not have the power to correct his past, and hence he is כקטן שנולד דמי. It is for this reason that G-d asked Avraham Avinu, the first ‘convert’, to leave everything behind (לך לך) and begin anew. So, here lies the full extent of the courage of the Ger. He has not only left his past in the sense that an Italian would become French or even a Christian becoming a Moslem – he has literally no spiritual

עיין בפירושו הבאר מרים בזה. הסביר ש10 הרוגי מלכות היו כנגד 9 השבטים שמכרו את יוסף (למעט ראובן ובנימין) וה10 כנגד השכינה אשר לא גילתה הדבר ור"ע היה כנגד השכינה. אמנם בקדושין ע: אמר רבה בר רב הונא זו מעלה יתירה יש בין ישראל לגרים דאילו בישראל כתיב בהו והייתם להם לאלוקים והמה יהיו לי לעם ואילו בגרים ואנכי אהיה לכם לאלוקים אבל עיין רש"י שגם זה קאי על הרוצה להתגייר.

¹ יט – Hirsch ibid

² חינוך תלא בסוף
ההרמב"ן (משפטים) מוציא את הטעם הזה מהפסוק (שמות כג ט): וגר לא תלחץ ואתם ידעתם את נפש הגר כי גרים הייתם בארץ מצרים

³ רקנטי ספר טעמי המצוות קפב: כי גרים הייתם – שאם באת לומר לו אתמול היית עובד ע"ז גם אבותיך היו עובדי ע"ז במצרים

Meshech Chochma (101 דף מכשפה דף יז ד"ה) learns that our lowly beginnings are not just that we were עבדים but that we were עובדי ע"ז

⁴ העמק דבר: מזדקק לפרנסת גר שהוא הדיוט בישראל, ונדרש להשגחה פרטית להשיג לחם ושמלה שהרי אין לו אחוזה ונחלה

⁵ חינוך סג: ועוד טעם [לאיסור אונאת הגר] שיש בו חשש שלא יחזור לסורו מחמת עלבון (כן כתוב בב"מ נט ע"ב)

Why should the Ger not think of returning to his roots, where he is loved and wanted, if he is rejected by the people he gave up so much to be a part of?

⁶ תנחומא לך לך סימן ו ד"ה (ו) ילמדנו רבינו: א"ל ר"ש בן לקיש חביב הגר לפני הקב"ה מן אותן אוכלוסין שעמדו על הר סיני למה שכל אותן אוכלוסין אלולי שראו הקולות והלפידים וברקים וההרים רועשים וקול שופרות לא קבלו עליהם מלכות שמים וזה לא ראה אחד מכולם ובא ומשלים עצמו להקב"ה וקבל עליו עול מלכות שמים יש חביב מזה. (ע"ש עוד)

⁷ שו"ע יורה דעה סימן רסט סעיף א: דין תורה שמותר לגר שישא אמו או אחותו מאמו שנתגיירו אבל חכמים אסרו דבר זה כדי שלא יאמרו באנו מקדושה חמורה לקדושה קלה וכן גר שבא על אמו או אחותו והיא בגיורתה הרי זה כבא על ארמית:

⁸ המקדש אישה על מנת שאני צדיק, אפילו רשע גמור מקודשת, שמא הרהר תשובה בדעתו. בקידושין (מ"ט ע"ב) ואע"פ שלא פייס את חבירו או החזיר את הגזילה וכו' – מכאן יש לחז"ל הוכחה שקיימת דרגה זו בתשובה מ"כאן ולהבא" – אפילו שלא תיקן העבר אבל התשובה באה מפנים הלב, אז הנו נקרא בעל תשובה.

continuity from his past. We are truly responsible for providing the totality of his new context. The Ger begins to say “the G-d of my Fathers”, for even his history is now acquired.

Anyone who knows Geirim knows that it is not the weak who come and join the Jewish people but rather the very opposite. From where did a non-Jew's desire to join the hated Jews with their burdensome Torah come from? The Neshama of the Ger surely inherited a spark of spiritual greatness which longs for a connection with the Jewish people and the Torah. In the case of Ruth the Moabitess, this had come all the way down from Lot. Through his long years with Avraham Avinu, Lot had imbibed some pure sparks of Chesed which lay dormant through the generations. Ruth finally accessed that greatness in the recesses of her soul and gave everything up to bring that holiness home. Other souls may be from Jews whose ancestors long ago assimilated – Jews all along.

To explain this to us, the Torah tells us that the convert should be ¹כְּאִזְרַח מִכֶּם like one of you. Ohr HaChaim translates these words to mean “*just like you were*”, and joins it to the end of the verse, **כִּי גֵרִים הֵייתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם**. If we want to understand how these Neshamos were lost amongst the nations, we just need to look at how the entire Jewish people were absorbed into the 49th level of impurity in Egypt. Just as our sparks of holiness were ultimately redeemed from what looked like a total envelopment of impurity, so too we can only imagine what spiritual heritage the conversion of Onkelus or the great Tanaim, Shmaya and Avtalyon, brought with them.

In Parshas Ki Seitzei, the Ohr HaChaim points out that the concept of the Eishes Yefas Toar also refers to such Neshamos. The words Yefas Toar cannot be referring to physical beauty, for the law is applicable to all captive women, not just the beautiful ones (**וְיָפֵס תּוֹאֵר בָּהּ - אֲפִילוּ כַּעֲוָרָה**). Yefas Toar refers to their souls rather than their bodies. War is a time when the Shechina is with us. If, at this time, one of us sees himself attracted to this woman, he can presume that it is her intrinsic goodness that he is being attracted to. Such a holy soul belongs with the Jewish people. It then becomes a mitzvah to marry this woman and return her soul to where it belongs².

Conversion is truly an act of greatness. Our laws filter out anyone who may have the slightest ulterior motive to convert – for the sake of money, a relationship or other³. Many converts build on this first act to ultimately become standard bearers of greatness in the Jewish people.⁴ Anyone who sees the sincere convert as a reluctant concession which the Torah makes is simply out of harmony with the letter and the spirit of the law¹.

¹ויקרא- יט', לג: וכי יגור אתך גר בארצכם לא תונו אותו, כאזרח מכם יהיה לכם הגר הגר אתכם ואהבת לו כמוך כי גרים הייתם בארץ מצרים.

²”כִּי תִצֵּא לַמִּלְחָמָה – שֶׁהֵיציאה היא לדבר מצוה. ”וְרֵאִיתָ בַשָּׂבִיָּה” – ”וְרֵאִיתָ אִשָּׁה יֹפִת תּוֹאֵר” – למה פירט אשת יפת תואר ולא אשת איש (גם מה מהאישה הזאת)? כי הדבר הכי חשוב באישה הזו הוא שהיא יפת תואר. שֶׁהֵיא נִשְׁמָה קְדוּשָׁה וְנִקְרָאת כֵּךְ מִשּׁוֹם שֵׁישׁ לְנִשְׁמוֹת הַקְּדוּשּׁוֹת זוהר גדול וע”י שאתה רואה שאתה חושק בה בזמן כה חשוב, כשאתה דבוק בשכינה- מראה שאתה חושק בה לדבר טוב ואז זו מצוה להתחתן אתה ולהחזיר את הנשמה הקדושה הזו לכלל ישראל, להיכן שהיא שייכת.

³שו”ע יורה דעה סימן רסח (יב) כשיבא הגר להתגייר בודקים אחריו שמא בגלל ממון שיטול או בשביל שררה שיזכה לה או מפני הפחד בא ליכנס לדת ואם איש הוא בודקין אחריו שמא עיניו נתן באשה יהודית ואם אשה היא בודקין אחריה שמא עיניה נתנה בבחורי ישראל

⁴העמק דבר: כי גרים הייתם- ומכ”מ הרי היום אבי הערך. כך הגר השפל הזה מי יודע הכח הצפון בו ובתולדותיו לימים יוצרו

Unkelus was a Ger, and Rebbe Akiva was the descendant of Gerim. In fact there were some near conversions that would have dramatically changed the face of the earth. On the eve of Rosh Hashana, 1280

Judaism does not seem to encourage converts, which has led some people to believe that Jews do not, in fact, want them. According to this perspective, the requirement to be especially kind to Geirim is a requirement which occurs only after a conversion process that we would really prefer did not happen. While there is certainly no Torah Mitzvah to convert Gentiles², there is nevertheless a considerable body of evidence indicating that we do, in fact, want converts. How else do we explain that when a potential convert first approaches the court of law, the court does not first try to persuade him to rather become a Noachide, fulfilling the Seven Noachide Laws³? Even clearer is the Yerushalmi which states: *At the time when the Jewish people do His will, He surveys the whole world in search of a Righteous Gentile, and brings him to attach him to the Jewish people (i.e. to convert)*⁴. The Smag⁵, in admonishing us not to deal fraudulently with non-Jews, says that if we do not behave in an exemplary fashion, who amongst the non-Jews would be inspired to join us as converts (implying that this is what we want them to do)?

To ensure that converts would always have the underlying strength to convert, G-d told Avraham Avinu to wait until he was 99 years old to be circumcised (and undergo his own personal conversion of sorts, coming as he did from a non-Jewish house of idolatry). Avraham Avinu's ability to overcome the entrenchment of an entire lifetime enabled non-Jews of every age to do the same. If he had converted at 20 or 30, for example, this would have only enabled people up until that age to convert⁶. In addition, Avraham received the blessing משפחות האדמה – *and all the nations of the world should be blessed*

in the secular calendar, the famed kabbalist Avraham Abulafia set out to Rome to convert Pope Nicholas III to Judaism. When the Pope heard of his plan, he ordered Abulafia burned at the stake.

¹There is no Torah Mitzvah to convert gentiles (רשב"ץ זוהר הרקיע מצוה מ). However, according to some opinions, we want converts. For this reason, there is no Halacha in Shulchan Aruch that we first try to persuade potential converts to be Noachides. (כך אמר לי הרב יוסף שטרן שליט"א)

ירושלמי ברכות ב. בשעה שישראל עושין רצונו של מקום הוא מחזר בכל העולם ורואה איזה צדיק באומות העולם ומביאו ומדבקו בישראל.

²רשב"ץ זוהר הרקיע מצוה מ

³כך אמר לי הרב יוסף שטרן שליט"א.

However, in Horeb, Rav S.R. Hirsch writes (Chap. 77, no. 504):

We must present to him [the potential convert] that if in his present condition he has fulfilled only the seven general duties of the Noachides he stands quite blameless before G-d, so why should he go out of his way to subject himself to such obligations?

אמנם לא ראיתי זה בשאר הפוסקים אבל הרמב"ם כתב (פ' ה מהל' מלכים הל' י) שאנחנו חייבים לכופו כל באי עולם לקבל 7 מצוות בני נוח. מ"מ אין זה נוגע להבא להתגייר דשאיפותיו אפילו יותר מזה וגם זה שאנחנו אומרים לגרים מה ראיתם להתגייר וגו' לפי הלבוש אין זה לשכנע אותו לא להתגייר אלא כדי שלא יאמר לאחר מכאן אילו הייתי יודע צרות ישראל בגלותן לא הייתי מתגייר. (לבוש יו"ד רסח ב)

⁴ירושלמי ברכות ב. בשעה שישראל עושין רצונו של מקום הוא מחזר בכל העולם ורואה איזה צדיק באומות העולם ומביאו ומדבקו בישראל

⁵עשה ע"ד

⁶ילקוט ישעיה מד(תנט) - חביבין הגרים שלא מל א"א אלא בן צ"ט שאלו מל בן כ' או בן ל' לא היה גר מבן ל' ומעלה לכך היה הקב"ה מגלגל עמו עד שהיה מגיע לבן צ"ט שלא תנעול דלת בפני הגרים.

through you. This blessing is a source for non-Jews to receive from the spiritual blessing to acquire a Jewish soul¹.

There are some very negative statements made by Chazal about Geirim. *Evil after evil comes from those who receive converts*². *Converts prevent the Mashiach*³. Tosafos explain that all these statements refer to insincere converts, and that, on the contrary, the failure by the Avos to accept Timna led to her giving birth to Amalek, who became an archenemy of the Jews⁴. Yehoshua also accepted Rachav the harlot, and Naomi accepted Ruth the Moabite. Hillel converted a non-Jew who made a condition that he would only convert if he could become the High Priest (an impossibility), and another convert demanded that he be taught all of the Torah on one foot. But, Hillel saw that both of these converts would be completely sincere by the time of their conversions, as is what indeed happened⁵.

After Mashiach comes, geirim will no longer be accepted⁶. This is because at that stage it will be so "in" to be Jewish that it will no longer be possible to test for sincerity. A similar situation existed during the time of Dovid and Shlomo HaMelech.

Surely it is hard to adjust to the presence of the stranger, as his physical and spiritual presence requires adjustments on our part, but that is all part of the kindness which G-d is asking of us.

We are supposed to develop this special sensitivity to the Ger and then apply it to all who find themselves strangers, such as those who move to a new city⁷. Although the obligation is only regarding actual גרים⁸, the Mitzvos come to develop our character so that new applications of the idea will be expressed naturally by us⁹.

¹ מסכת יבמות דף סג ע"א: ואמר ר' אלעזר מאי דכתיב ונברכו בך כל משפחות האדמה אמר ליה הקדוש ברוך הוא לאברהם שתי ברכות טובות יש לי להברוך בך רות המואביה ונעמה העמונית

² רעה אחר רעה תבא למקבלי גרים (יבמות קט:)

³ הגרים... מעכבין את המשיח (נדה יג:)

⁴ תוס' יבמות קט: ד"ה רעה אחר רעה תבא למקבלי גרים: אמר ר"י דהיינו היכא שמשאיין אותן להתגייר או שמקבלין אותן מיד אבל אם הן מתאמצין להתגייר יש לנו לקבלם שהרי מצינו שנענשו אברהם יצחק ויעקב שלא קבלו לתמנע שבאתה להתגייר והיתה פלגש לאילפז בן עשו ונפק מינה עמלק דצערניהו לישראל וגו' ע"ש

⁵ תוספות (יבמות שם) דהיינו היכא שמשאיין אותן להתגייר או שמקבלין אותן מיד אבל אם הם מתאמצין להתגייר יש לנו לקבלם שהרי מצינו שנענשו אברהם יצחק ויעקב שלא קבלו לתמנע שבאתה להתגייר והלכה והיתה פלגש לאילפז בן עשו ונפק מינה עמלק דצערניהו לישראל... וגם יהושע קבל רחב הזונה ונעמה ורות המואביה... (ומעשה) שגייר הלל אותו שאמר גירני ע"מ שתשימני כהן גדול וגם גייר אותו דעל מנת שתלמדני כל התורה כולה (על רגל אחת) ואע"פ שלא היו מתאמצין להתגייר יודע היה הלל בהן שסופם להיות גרים גמורים כמו שעשה לבסוף

⁶ יבמות כד: אין מקבלין גרים לימות המשיח

⁷ חינוך תלא – ויש לנו ללמוד מן המצוה היקרה הזאת לרחם על כל אדם שהוא בעיר שאינה ארץ מולדתו ומקום משפחות אבותיו ולא נעבור עליו הדרך במוצאו אותו יחידי ורחקו מעליו עוזריו כמו שאנו רואים שהתורה הזהירנו על כל מי שצריך עזר ועם המדות וגו'

⁸ מנחת חינוך שם ושם מסופק שאולי המצוה ג"כ קאי על עבד שנתחייב במצוות

⁹ רמב"ן מצות שלוח הקן – עיין ההקדמה הכללית שלנו לטעמי המצוות וכן כתב החינוך מצוה סג בנוגע לאונאת הגר: משרשי המצוה, מלבד מה שכתבתי הוא לכופף את יצרינו לבל נעשה כל אשר נמצא בכחנו לעשות לרעה וגו'

4. Prayer

SUMMARY:

Prayer completes our relationship with G-d. It not only nourishes us but sustains all the universes which G-d created as well. It seems strange, then, that the core of our prayers are requests (the middle 13 blessings of the Shmoneh Esreh), a seeming indulgence of our own needs.

Asking our needs from G-d reminds us that we are dependent solely on Him. This is the starting point of a relationship with G-d. Prayer is about trust; it is about knowing that there is a Higher Power watching, waiting, listening, caring, helping, loving, and guiding. It's about knowing that I can do nothing by myself along with the reassurance that I am not alone.

The world is mysteriously constructed so that the greater the created being, the more dependent it appears to be. The stone is completely independent. Plant life has certain needs, but not as great as the needs of an animal, which has a less readily available supply of food, often must search for its food, requires shelter, and in the higher order of the species may even manifest a limited psychological dependence. The human being experiences the greatest needs.

We don't pray because we need things; rather, the order is the reverse. In order to increase our awareness of G-d's involvement in our lives, we pray for our needs for that heightens our awareness. If we do not turn to G-d, at least when we are in trouble, we are denying His Providence in this world. Our involvement in this world lures us into thinking that we run the whole show. Prayer balances active engagement with a clear understanding that, ultimately, we control nothing.

G-d set things up in such a way that we will always have needs, causing us to turn to Him. Often, the whole purpose of the need is to get us to daven. From the outset G-d wanted to give the Imahos children, but He kept this back from them in order to get them to daven for children first.

The world was set up in such a way that the arousal of every blessing arouses with it its opposite. The curse and the blessing are mirror images, and it is our davening which guides that force to the side of blessing. We can have an anxiety-provoking premonition that something bad will happen, but our prayers can turn it into something positive.

Once our prayers remind us that G-d is looking after us we can recognize His Providence throughout the world. This is what we achieve whenever we say a blessing over some food or aspect of the creation, and it in turn enhances our pleasure of the world by recognizing that HaShem created this thing with exquisite detail and perfection for our benefit. By tying the pleasure back to Hashem we create kedusha out of the object of the pleasure, the pleasure itself, and ourselves. We leave the world a better place.

We cannot and do not bless G-d in the sense of bestowing upon Him something. G-d is perfect; we cannot add anything to Him. Therefore, when we say "Baruch", we do not mean "May He be blessed." Rather we mean, "He is intrinsically blessed." Baruch is a statement of fact – He who is blessed. Since G-d is totally blessed His blessing overflows on us like a fountain (ברכה מלשון בריכה); therefore, ברוך is an expression of additional Hashpaah.

The real test of whether a person is having a true relationship with G-d during his davening is what happens afterwards. The very עבודה we are supposed to do in the world to get close to השם predisposes us to alienation from Him by making us think that we control the process. Prayer is the antidote to this and is therefore just the beginning of a

comprehensive relationship with השם. Prayer is but one of a multiple of relationships with HaSh-m and cannot be seen in isolation. Prayer is not meant merely to relate but to transform ourselves.

G-d wants us to pray, He asks us to pray, but He doesn't need us to pray. He doesn't need His ego stroked. Nor do we daven to remind Him of what we are lacking—we pray to remind ourselves. Prayer is for our benefit, to remind us that there is a Creator who cares about us and is listening when we speak to Him. Every prayer removes a barrier between ourselves and the Almighty, giving us clarity and understanding so that we can draw closer to Him.

A person who sees prayer as an opportunity for a relationship with G-d will not be disappointed if the things he requests of Him are not answered, for by asking, he will have achieved the main object of prayer: the relationship itself. In the culminating act of prayer we stand facing G-d directly and speak to Him in the second person. Thus the awareness that we are עומדים לפני השכינה is of the very essence of what defines prayer.

In some sense, prayer is an art, and like all great arts, it requires practice. Davening is not an intellectual process; it is about feeling the pleasure of a relationship with G-d. The sages call prayer עבודה שבלב: service, or work, of the heart, because it is an experiential process, and it is literally work, something difficult which requires effort. All relationships require work, and a relationship with G-d is no different: it requires time, energy, and commitment.

All relationships require that we get more in touch with ourselves and understand what is preventing a deepening of the relationship as well as what is connecting us to the other. Prayer is no different. The word פלל means to judge, a focusing of one's thoughts and gaining clarity; to judge oneself and, because one wants honesty in the relationship, asking G-d to judge us too. The ultimate clarity is to understand that everything leads back to the ultimate Unity which is HaShem. Just as we can grow in a relationship, and just as relationships have their ups and downs, so it is in our prayer-relationship with G-d. The important thing is to see prayer as an ongoing growth process. Rav Hirsch explains the words לעבדו ב as always meaning to work on something. Therefore לעבדו בכל לבבכם means to work on our hearts, i.e. on ourselves, to see new meaning through our prayers and a new relevance to our lives. The Kuzari says that prayer is to the soul as food is to the body. After a while, we begin to get hungrier and hungrier for the next time we will be able to nourish our souls with another prayer.

Prayer is a lost art—it has been neglected because society has not been educated in *how* to pray. However, prayer can be activated on many levels—on the physical level: my words; the emotional level: my heart, and the mental level: my awareness of what I'm saying. I go to shul and just sit—that's a prayer! As I walk to shul—that's a prayer too.

G-d is not like a human being; He does not turn us away because we come only in times of need. In fact, He waits to hear from us.

DETAIL:

¹ולעבדו בכל לבבכם

Prayer is a great fundamental of Judaism², especially in a post-Temple, post-prophetic era where we have a more limited range of options to connect with G-d³. In completing our relationship with G-d, prayer comes to complete us as well⁴. In fact, a great prayer can raise us almost as spiritually high as prophecy itself⁵! But, as the Nefesh HaChaim tells us, prayer does more than just nourish us; it nourishes all the universes which G-d created,⁶ and therefore has an impact on us by changing all the channels through which G-d delivers goodness and punishment.⁷ Since this world is an exact parallel of higher worlds, our physical requests impact on the higher parallel universes.⁸

יְבָרִים יֵאֵיג' וְהָיָה אִם שָׁמַע תִּשְׁמְעוּ אֶל מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אֲנִי מְצִוֶּה אֹתְכֶם הַיּוֹם לֵאמֹר ה' אֱלֹהֵיכֶם וּלְעַבְדוֹ בְּכָל לְבַבְכֶם וּבְכָל נַפְשְׁכֶם.

רש"י: ולעבדו בכל לבבכם: עבודה שהיא בלב וזו היא תפלה, שהתפלה קרויה עבודה.
ברכות ל': והאמר ר"א לעולם ימוד אדם את עצמו אם יכול לכיין את לבו יתפלל ואם לאו אל יתפלל.
ובנופש החיים שער ב פ"א כתב שזה ההבדל בין פרשה הראשונה של שמע שכתוב בה בכל מאדכים ופרשה
שניה שרק כתוב בכל לבבכם ובכל נפשכם ואילו בכל מאדכים אל כתיב והיינו דפרשה ראשונה איירי באהבת ד'
יחברך וזה נוגע שיאהוב אותו ג"כ בכל מאודו (ממנו) ואילו פרשה שניה מיירי בתפילה ושם לא שייך מאד כ"כ

²ברכות לב ע"ב: גדולה תפילה יותר מן הקרבנות

³ מדרש תנחומא תצוה יג: א"ר יצחק: עכשיו אין לנו לא נביא לא כהן לא קרבן לא מקדש לא מזבח מי מכפר עלינו. אע"פ שחבר בית המקדש לא נשמעיר בידינו אלא התפלה הזו וגו'.

⁴מהר"ל (נתיב העבודה פ"א): התפלה הוא להשלים את האדם

⁵⁰ ש"ע או"ח צח א: וכך היו עושים חסידים ואנשי מעשה שהיו מתבודדים ומכוונים בתפילתם עד שהיו מגיעים להתפשטות הגשמות ולהתגברות כח השכלי עד שהיו מגיעים קרוב למעלת הנובאה

⁶נפש החיים: (שער ב פ"ט): (התפילה) היא עיקר המזון להעולמות ולנפש האדם בעצמו ... וצריך העובד האמיתי לכוון לזה

שם פי"ב: [ב]אלו התיבות ספורות וגנוזות בתוכם כל התקונים וכתב שם הנפש החיים שער ב':

מה הקב"ה מלא כל העולם אף הנשמה מלאה כל הגוף כו'... אמנם הענין כמש"ל שכל השגתנו כביכול אותו ית"ש הוא רק מצד התחברותו ית' בהעולמות. וסדר מצב העולמות והכחות כולם העליינים ותחתונים יחד בכלל. מסודרים כביכול בכל פרטיהם כתבנית קומת אדם... וזהו ענין הכתוב לכו לחמי בלחמי... כן הענין. שהמעשים אשר אלו טובים ורצויי' ח"ו. המה הנפכים העולמות לפוטלות ולכלוך כביכול... ומאחר שכל העולמות בכלל הם מקושרים ומיוחדים אחד. אחד. המה העולמות מרגישים מעט מקצת מה הנפש. ואינם חוזרים לאיתני בריאותם ותקונם האמיתי כמקודם. עד אשר יתרוקנו אלו כחות הסומאה ע"י קיבול האדם עונשו הראוי לו... ובפרט בעת עמדו להתפלל לפניו יתברך אשר בשעתה המיוחדת לה. היא עיקר המזון להעולמות ולנפש האדם עצמו... אסיר לבר נש לטעום כלום עד דייכול מלאה עלאה ומה איהו צלותא... שהיא המשכת תוספת קדושה וברכה ונהירו לכל עלמין... ולא זו בלבד שבתיתות "ברוך אתה" שפירושו הוא תוספת רבוי רכה ושפע שייך זאת הכוונה. אלא שגם בכל תיבה ותיבה מכל נוסח תפילה. שייך זאת הכוונה הקדושה...

⁷רבינו בחיי כד הקמת, ענין תפלה: ...כי התפלה מבטלת הנגזר במערכת הכוכבים

G-d's Prayer: We see from these quotes that prayer is a real force which has an objective reality in very high worlds. This explains the Gemorrah which states that G-d prays and asks what is His prayer:

מס' ברכות דף ז ע"א: מניין שהקב"ה הוא מתפלל ... מאי מצלי

(The Gemorrah also states that HaSh-m wears Tefilin and asks what is written on them.)

The Maharal (באר הגולה באר רביעי דף נא) says that since prayer means בקשת הסוב, and since HaSh-m הזה דבר ומבקש תפלה, that רצון is called תפלה.

(Concerning HaSh-m's Tefilin, the Nefesh HaChaim says:

וענין התפילין שלו ית"ש הוא התדבקותו ית"ש להטיב עמנו בכל – שער יא בהגה)

⁸בן יהוידע ברכות דף י ע"ב:

It seems strange, then, that the core of our תפלות are בקשות, as if prayer is nothing more than the indulgence of our own needs: The middle 13 ברכות of the שמונה עשרה, which is the center of our davening, comprise requests for necessities which a person feels are beyond his reach¹.

Certainly, we ought not to simply see prayer as a verbalized wish list. The needs it is appropriate to ask for must be essential ones which cannot be achieved by human effort and which are intended only in order to serve G-d². We ought also to be praying for the needs of our fellow man³. In addition, such requests must minimally be accompanied by a general praise (ג ראשונות) and recognition of all the good that HaSh-m does for us (ג אחרונות)⁴.

In fact, the ideal would be to see the needs of the Jewish people as paramount above individual needs⁵. A great person sees the needs of the Tzibur as the primary need that he himself has. But even for ordinary Jews, relating to the צבור in some way is the only means for prayer to be effective⁶. For that reason, the prayers are in the plural form⁷.

Yet, although it is greater to daven for others⁸ and in particular to daven for the whole of Klal Yisroel, nevertheless, this is not meant to be to the exclusion of the more personal aspect of השגחה פרטית in each of our lives¹.

אל יעמוד אדם במקום גבוה: דידוע דבתפילות נקראים עומדים ברומו של עולם מפני כי אע"פ שפשט הדברים נראין שאלות צרכי עולם הזה התחתון עכ"ז בכולם מלובש שאלות בתיקון עולמות העליונות והמשיר שם: והקשו המקובלים למה לא תקנו בקשות בפירוש על עולמות העליונים אלא עשו השאלות שלהם ברמו ורצו מפני קטרוג המקטרגים שהיו מתקנאים ואומרים במה נחשב ילוד אשה להתפלל בעד עולמות העליונות וגו'

¹ בית אלוקים: התפלה ... הוא בקשת האדם מהאל-ל דבר צורך שאינו ברשותו

² דבר צורך: שאינו ראוי לאדם להתפלל לדבר שאינו הכרחי (בית אלוקים שער התפלה פרק א)

1. שאינו ברשותו: שאין ראוי לאדם להתפלל לקל אפילו על דבר הכרחי אם יש יכולת בידו וברשותו להשלים הדבר ההוא. (בית אלוקים שער התפלה פרק א)
2. ולכך האדם כאשר יתפלל אל השם יתברך על צרכיו לא יהיה כוונתו שיתן לו עושר וכבוד וכל הדברים אשר הוא צריך בשביל הנאת גופו, רק שיתן לו השם יתברך מה שהוא מבקש לעבוד ד' יתברך (מהר"ל נתיב העבודה פ"ב)

³ בית אלוקים שער התפלה פ' יב:

המתפללים על אחרים יש להם יתר שאת ומעלה בקבלת תפלתם מהמתפללים על עצמם מחמת צרכיהם וחטונם

⁴ i.e. we have to begin our Tefilos with שבח (the first three brochos in the Shmoneh Esreh), and end them with הודאה (the last three brochos). The Gemorrah (ברכות לא ע"א) learns this from Shlomo HaMelech, who, when dedicating the Beis Hamikdash, prayed:

ופנית אל תפלת עבדך ואל תחינתו, ד' אלקי, לשמוע אל הרנה ואל התפלה (מלכים א ח כח)
רנה זו תפלה (היינו שבח והודאה)
תפלה זו בקשה

ברכות לד ע"א: דאמר רבי חנינא: ראשונות – דומה לעבד שמסדר שבח לפני רבו. אמצעיות דומה לעבד שמבקש פרס מרבו (שואל צרכיו). אחרונות – דומה לעבד שקבל פרס מרבו (ונותן שבח והודאה על הטובה שקבל ממנו) ונפטר והולך לו (עיין רמב"ם פ"א מהל' תפילה הל' ב)

⁵ אמר רב שלמה וולבה בשיחה שמה שאמר הגר"א שאסור להתפלל בלשון יחיד הוא להלכה

⁶ כחורי ג' (בסוף): כי אין תפלה נענית כי אם בהיותה תפלת צבור, או תפלה בצבור או תפלת היחיד השקול כנגד כל הצבור.

⁷ בית אלוקים שער התפלה פ' יב: המתפללים על אחרים יש להם יתר שאת ומעלה בקבלת תפילתם מהמתפללים על עצמם

⁸ גמ' ברכות יב ע"ב: כל שאפשר לו לבקש רחמים על חבירו ואינו מבקש נקרא חוטא

What happens when we request such real needs from G-d is that we remember that we are dependent solely on Him². When we pray, we look into ourselves, our human condition, in order to begin a relationship with HaSh-m. The world is mysteriously constructed so that the greater the created being the more dependent it appears to be:

“The stone is completely independent. It has no needs whatsoever. It belongs to the lowest class, the inanimate. Vegetative life evinces certain needs ...but they are minimal. On the animal level, we encounter greater and more complex needs. The animal requires a less readily available supply of food and often must search for it, it requires shelter, and in the higher order of the species it may even manifest a limited psychological dependence. The human being, of course, experiences the greatest need and is therefore the most dependent of all. But not only are his needs infinitely greater; he is the sole being endowed with the capacity to perceive the ultimate meaning of his dependence and to seek out the One upon Whom he is dependent.”³

Therefore, prayer is a uniquely human recognition of G-d's פרטית. What emerges, then, is that the proper starting point for praying to G-d is not the desire to have one's needs filled and therefore coming to realize that G-d is the One to fulfill those needs. Rather, the order is in the reverse: we start out by wanting to increase our awareness of G-d's Hashgacha. In order to do this, we pray for our needs, as that heightens our awareness⁴. In fact, if we do not turn to G-d, at least when we are in trouble, we are denying His Providence in this world⁵.

¹The point is not to wait until we are lacking something in order to appreciate that everything comes from HaSh-m.

²ברב צדוק הכהן, צדקת הצדיק ריב: התפילה ... רק למי שהוא חסר ומבקש השלמה על ידי התפילה ... גם הקב"ה מתפלל פירוש מתאווה ורוצה לאותו דבר ... א"א להתפלל על דבר א"כ הוא חסר לה. ובודאי רחב"ד שהתפלל על חולים כ"כ עוררו רחמיו על אותו חולה עד שהיה חסר מאד ומצפה לישועה

³*The Yearning Soul*, Rabbi Moshe Einstadter pg. 28.

If we lacked for nothing, we would be completely self-contained:

מהר"ל:
אמרו (אבות פ"א) העולם עומד על העבודה כי אם לא היה העבודה, היה אדם עומד בפני עצמו, ואין לשום דבר קיום מצד עצמו רק מצד ד' יתברך (נתיב העבודה פ"א)
מהר"ל (נתיב העבודה פ"ב): ולכן האדם כאשר יתפלל אל ד' יתברך על צרכיו, לא יהיה כוונתו שיתן לו עושר וכבוד וכל הדברים אשר הוא צריך בשביל הנאת גופו, רק שיתן לו ד' יתברך מה שהוא מבקש לעבוד לד' יתברך

וביתר ביאור במכתב מאלהיו (ח"א דף 139): הרי האדם נברא לעבודת ד', ואין בכל הגשמיות שלו אלא רק כלים שישתמש בהם לצורך הרוחניות. ואם כן, גם בתפלתו עיקר בקשתו צריכה להיות רק לצורך רוחנית: וגם מה שיבקש בענייני העולם הזה יבקשנו כסיוע לעבודת ד'. ואם כן, הלא תוכן התפלה אינו אלא בקשת לבבו להתקרב אל ד' ולידבק בו ועיין ג"כ במכתב מאלהיו ח"ד דף 60

⁴רב שמחה זיסל ז"ל בחכמה ומוסר מאמר א. ע"ש דברים החשובים שכתב שם

⁵ספר החינוך (סוף מצוות תלד):
ומי שצר לו ולא קרא אל הש"י להושיעו בטל עשה זה בדעת הרמב"ן ועונשו גדול מאד שהוא במסיר השגחת הש"י מעליו:

Had HaSh-m set up the world in such a way that nature would have automatically provided for all our needs, it would have theoretically been possible to recognize HaSh-m's Hashgacha behind everything. However, in practice, this would have been too challenging for most of us. Thus the Gemorrah (ברכות דף י') tells us that Chizkiyahu And Rashi comments רחמים וכד' שיבקשו רחמים.

The fact that when we doven we hide His Hashgacha is also the explanation given to why we are considered as stealing when we do not say a Brocha before eating. (See Brochos below)

דרך חיים להר' חיים מנחם די לונצאנו (מח-נ)- כשהיה צרך גדול לאדם לדבר מה ויתפלל על ככה יכוין לבו היטב וכו' סוף דבר כפי רוב צורך האדם למה ששואל בתפלתו ירבה כונתו

HaSh-m wants to have a relationship with us and therefore sets things up in such a way that we will have needs which will remind us to turn to Him. Often, the whole purpose of the need is to get us to daven¹. From the outset, G-d wanted to give the Imahos children, but He kept this back from them in order to get them to doven for children first². Rav Tzadok³ explains that often it is not that we are lacking something so much as that the world was set up in such a way that the arousal of every blessing arouses with it its opposite. The curse and the blessing are mirror images, and it is our davening which guides that force to the side of blessing⁴.

⁵הכהן tells us that sometimes a person may have an anxiety-provoking premonition⁶ that something bad will happen to him and this motivates him to daven to השם. In the end, that same thing which would have been bad turns into something positive⁷. Prayer, says Rav Dessler, is the פתחו של מחט that allows us to be ראוי לסייעתא דשמיא⁸.

Once we use our needs as a springboard to recognize השם's פרטית we can use prayer as a broader tool to recognize His השגחה all over⁹.

This, in fact, is what a Brocha is all about¹⁰. If one focuses on every word of a ברכה he will realize much about the nature of הקדוש ברוך הוא and His השגחה,¹ and he will learn and reinforce many great principles of Judaism².

¹יבמות סד. מפני מה היו אמהות עקרות, מפני שהקב"ה מתאוה לתפילתן של צדיקים

²יבמות צד. א"ר יצחק מפני מה היו אבותינו עקורים מפני שהקב"ה מתאוה לתפילתן של צדיקים

³רמב"ן דרשת תורת השם תמימה: לפי שמעולם לא התפלל אדם להקב"ה שיתן לו טובה או שיצילנו מדעה, עד שהאמין בנסים כולם. כי בשנוי טבע העולם נעשה הכל ולא בענין אחר זולתו וכאלו (הנסים הקבועים) אין שנוי מפורסם לרבים, כי הם נסים נסתרים
צדקת הצדיק קע

⁴כשהקב"ה רוצה להטיב לאדם ורוצה רק שיתפלל האדם על הדבר אז ממין לפניו צער או פחד מעין דבר זה וכדש"ל מפני מה היו אמהות עקרות כו'. ... כי כל דבר שהש"י רוצה להביא לאדם היא מתפשטת לכמה גוונים ויש בה ההיפך ג"כ ח"ו וכד"ש (שמו"ר פ ל) בדור המבול שהיו מעותדים לקבל תורה אלו זכו ... ולכן כשמתעורר מדה זו לטובה מתעורר ג"כ ההיפוך ח"ו

⁵צדקת הצדיק קע

⁶מרגיש פחד

⁷לעולם הוא בא הדבר שמתפחד רק שבא ההיפך דהיינו כל מיני טוב בדבר הזה ... כל דבר שהש"י רוצה להביא לעולם מתפשטת לכמה גוונים ע"ש

⁸מכתב מאלוהיו ח"ד דף 61: שאם האדם מרגיש חסרוננו בעבודת ד', ושואף לסייעתא דשמיא, ושאיפה זו הוא תפלתו, אז יתן לו ד' מה שהוא מבקש, כי השאיפה החזקה היא הפתח של מחט שעל ידו יהיה ראוי לסייעתא דשמיא

⁹Reader's Digest, Points to Ponder:

Max Lucado: I've seen you stalking the malls, walking the aisles, searching for that extra-special gift. Stashing away a few dollars a month to buy him some lizard skin boots; staring at a thousand rings to find her the best diamond; staying up all night assembling the new bicycle.

Why do you do it? So the eyes will pop, the jaw will drop. To hear those words of disbelief:

"You did this for me?"

And that is why God did it. Next time a sunrise steals your breath or a meadow of flowers leaves you speechless, remain that way. Say nothing, and listen as heaven whispers, "Do you like it? I did it just for you."

¹⁰נפש החיים שער ב פ"ב: כי מלת ברוך אינו לשון תהלה ושבח
ר בחיי (עקב ח י): ואמרו עוד שהקב"ה מתאוה לתפילתן של צדיקים ואילו לא היתה הברכה התפלה כי אם הודאה לבד למה יתאוה לתפילתן

According to the Kuzari, a ברכה is a way of enhancing our pleasure of the world by preparing for that pleasure, recognizing its source, HaSh-m, and recognizing that HaSh-m created this thing with exquisite detail and perfection for our benefit. By tying the pleasure back to Hash-m we create kedusha out of the object of the pleasure, the pleasure itself, and ourselves. We leave the world a better place³.

We cannot and do not bless השם. To bless implies to add something (to add the blessing). Since HaSh-m is perfect and complete, we cannot add anything to Him⁴. Therefore, the first word of every ברכה, ברוך, cannot mean "May He be blessed." Rather, it means, "He is intrinsically blessed⁵." ברוך is a statement of fact⁶ – He who is ברוך⁷. Since He is totally blessed, His blessing overflows to us like a fountain (ברכה מלשון בריכה)⁸. ברוך⁹, therefore, is an expression of additional Hashpaah¹.

¹אוצר התפילות, הקדמה (דף 8) בבא האדם לברך ... יתעוררו בו בזה כמה עיקרי האמונה:

א-האמונה במציאות ד'
ב-שהוא הבורא ממציא את הכל
ג-שהוא כל יכול והכל תלוי ברצונו
ד- שהוא משגיח השגחה פרטית
ה-שהתודה או התפילה מחייבתות לו לבדו
ו-באמרו אתה לשון יחיד יורה אחדותו יתברך שמו
ז-שם הויה בכתיבתו מורה עצמותו יתברך שהוא נצחי הויה ויהיה, ובקריאתו באדנות מורה שהוא אדון הכל
ח-מלת אלוקינו מורה השגחתו הפרטית על ישראל (אלוקים מורה על השגחתו על בריותיו ועל כל העולם בכללותו: אלוקינו מורה על השגחה פרטית שמשגיח על ישראל – הגר"א ז"ל)
ט-מלך העולם שמשגיח על כל העולם כלו בכללית ומושל עליהם
י-נוסח הברכה כמדבר לנגלה ונסתר (ברוך אתה ... אשר קדשנו) יורה שהקב"ה, אף שנגלה במציאותו מצד מעשיו, בריאותו ויצירותיו, אבל מהות מציאתו נסתר ונעלם מכל נברא ולא תשיגהו שום השגה וגו'

²אוצר התפילות הקדמה (דף 9): ברכת התורה יורה שהתורה מן השמים, בברכו ברכת המצוות יורה קבלת עול מצוות עליו. בברכת המחזיר נשמות יורה השארת הנפש ותחיית המתים. באמרו ומביא גואל יורה באמונה בביאת המשיח. בברכת מלך אוהב צדקה ומשפט, יורה האמונה בשכר ועונש.

³כחרי ג: יב-יז:

(יג) ומה שמרבה נעימות ... הוא חובת הברכות. (טו) האין האדם השלם ראוי לכך שיאמר עליו כי הוא מרגיש בהנאה שבמאכלו ובמשתתו יותר מן הילד או מן הבהמה – כשם שלבהמה ראוי ליחס את ההנאה יותר מאשר לצמח, אם כי הצמח מקבל מזון בכל עת? (יז) ההכנה להנאה וההבחנה בה והמחשבה על העדדה לפני בואה – כל אלה כופלות את ההנאה. זוהי אחת מתועלות הברכות. (עיין שם ס' יז לדוגמאות)

For example, a person who says ברכות השחר will become very alert and appreciative of many things around him. He will appreciate the fact that he has clothes (down to his shoe-laces), that he can walk, that he is a free man, that he can see, etc. He will understand where all this comes from and will be hugely grateful:

ש"ע או"ח ס' מו ס"א:
כשיעור משנתו יאמר אלוקי נשמה, כשישמע קול תרנגול יברך הנותן לשכוי בינה, כשלושב יברך מלביש ערומים, כשיניח ידיו על עיניו יברך פוקח עורים, כשישב יברך מתיר אסורים, כשזוקף יברך זוקף כפופים, כשיניח רגליו בארץ יברך רוקע הארץ על המים, כשנועל מנעליו יברך שעשה לי כל צרכי, כשהולך יברך המכין מצעדי גבר, כשחוגר חגורו יברך אזור ישראל בגבורה... כשמשים כובע או מצנפת בראשו יברך עוטר ישראל בתפארה, כשיטול ידיו יברך על נטילת ידים, כשירחץ פניו יברך המעביר שינה מעיני וכו'

⁴ר בחיי (דברים ח י) כי הוא לא יצטרך לזולתו כלל

⁵ש"ת הרשב"א ח"ה ס' נא, ר בחיי פרשת עקב דברים ח י: על הפסוק ואכלת ושבעת, ספר החינוך שם

⁶תואר כמו רחום וחנון – אבודרהם, ספר החינוך מצוה ת"ל כלומר הודאה אליו שהוא כולל כל הברכות

⁷כעין זה כתבו הרבה ראשונים ואחרונים: הרשב"א (כשהסביר הגמ' בברכות כיד' ביקש מישמעאל: ישמעאל בני ברכני) ור' בחיי, ובספר החינוך, וספר יד הקטנה (בהתחלת אוצר התפילות) והכותב

⁸ר בחיי (דברים ח י)

⁹ספר החינוך – שלא יקרא שלם בטובה אלא מי שמטיב לאחרים וגו' ונ"ל דזה פירוש מה שאמרו חז"ל במס' ברכות לה: כל הנהנה מן העולם הזה בלי ברכה כאילו גוזל להקב"ה (וכנסת ישראל) היינו שמונע מד' שימסור ברכתו עלינו

G-d looks to give to us, but we must be in harmony with the blessings in order to receive them. Prayer, says the Chinuch, does just that². In a sense, it comes to restore a certain balance. The Derech HaSh-m explains how our Avodah requirements that we engage this world constantly endanger us into thinking that we run the whole show. Prayer is the antidote to balancing active engagement with a clear understanding that, ultimately, we control nothing³.

In this sense, the real test of whether a person is having a true relationship with השם during his davening is what happens afterwards. The very עבודה we are supposed to do in the world to get close to השם predisposes us to alienation from Him. תפילה is the antidote to this, a situation where we focus exclusively on the relationship in order to infuse our broader עבודה with this relationship.

But it is not just recognition of HaSh-m's Hashgacha that we are looking to develop. We are looking to have an intimate relationship with our G-d. Therefore, asking for our own needs is only meant to be the beginning of a comprehensive relationship with השם. As תפילה כהלכתה puts it, it is a chance to interact with HaSh-m, thereby making Him more real to us.

We are urged, nay required, to pray when in need. But if we only pray when in need, we do not have a real ongoing relationship with HaSh-m⁴. In fact, prayer is but one of a multiple of relationships with HaSh-m, and cannot be seen in isolation. Prayer is not merely a relationship of relating but rather one of transforming ourselves. A connection with G-d means that we are better receptacles for שלימות. This, says the Maharal, allows us to receive from G-d⁵.

G-d wants us to pray, He asks us to pray, but He doesn't *need* us to pray. He doesn't need His ego stroked. Prayer is for our benefit, to remind us that G-d is the Source of all goodness and love. It reminds us that there is a Creator who cares about us and is listening when we speak to Him. Each prayer removes a barrier between us and the Almighty, giving us clarity and understanding so that we draw closer to Him.

G-d knows what we need; we do not *daven* to remind Him. Rather, we pray to remind ourselves. The essence of prayer is choice; the process of deciding, refining, and

¹העמק דבר, הרחב דבר יתרו יח י (אות א): ... ברוך הוא תוספת השפעה ... [ולכן] אינו אלא בענין המתנהג בתמידות על פי חוקי הטבע והשגחתו יתברך משא"כ בנס ע"ש באורך

²כי הטובה והברכה יחולו על בני אדם כפי פעולתם וטוב לבבם וכושר מחשבותם ... ובהתעורר רוחנו וקבענו כל מחשבותינו כי הוא האדון הטוב והמטיב לנו [יש לנו זכות] (מצוה תלג)

³רמח"ל, דרך ה', חלק ד', פרק חמישי
לאדם דעה להיות מנהיג עצמו בעולמו... להיות לו עסק בעולם... היא ירידה מצטרבת לו וגורמת לו עליה... ואולם... צריך שלא תרבה יותר ממה שראוי. והנה הכין הבורא ית"ש תקון לזה, והא מה שיקדים האדם ויתקרב ויעמוד לפניו ית' וממנו ישאל כל צרכיו ועליו ישליך יהבו, ויהיה זה ראשית כללי ועיקרי לכל השתדלותו. עד שכאשר ימשך אחר כך בשאר דרכי ההשתדלות שהם דרכי ההשתדלות האנושי, לא יקרה שיסתבך וישתקע בגופניות וחומריות. כיון שכבר הקדים ותלה הכל בו ית', ולא תהיה ירידתו ירידה רבה אלא תסמך על יד התקון שקדם לה

⁴Although according to the רמב"ן it is only a מצוה דאורייתא to pray when one is in need, he himself states that it is a great חסד from השם that we can pray to Him any time we want.

בית אלוקים שם המתפלל ומקדים תפילה לצרה היא מקובלת יותר מהמתפלל אותה בעת צרה, וכל שכן בהתחבר שני הדברים ביחד שהוא מתפלל על אחרים קודם הצרה, וכמו שמצינו באברהם אבינו שבנה מזבח והקדים תפלתו לבניו שלא יפלו בעי, כדכתיב ויבן שם מזבח לד' ויקרא בשם ד' וצלי בשמא דד', והועילה תפלתו ובנין המזבח, כי לא נפלו שם בעי גם כי היה חרס ביניהם

⁵נתיב העבודה פ"ב: [שיהיה] מוכן לקבל השלמה מו העלה

reaffirming what it is that we want out of life. Like a good parent, the Almighty desires our growth as human beings and does not spoil us by giving us everything on a silver platter. By nature, man only values that which he works for, and so we are given the opportunity to work on our relationship and earn our blessings. “Understanding isn’t given, it is earned.” Unless we earn it, it is not meaningful.¹

“Imagine for a moment that a man has a family heirloom worth thousands of dollars and wishes to give it to his son. The son happens to be very clumsy and careless, and it is obvious that if he gets the heirloom it will be shattered within moments. Nevertheless, it would be very painful for the father to be deprived of the opportunity to give the gift to his son. Thus, the father wants to train his son to be able to receive the heirloom.”²

A person who sees prayer as an opportunity for a relationship with G-d will not be disappointed if the things he requests from Him are not answered, for by asking, he will have achieved the main object of prayer, the relationship itself³.

In the culminating act of prayer we stand facing G-d directly and speak to Him in the second person. Thus the awareness that we are עומדים לפני השכינה is of the very essence of what defines prayer⁴.

This relationship has the potential to be so intense that it can be compared to prophecy⁵. The difference is that in prophecy, the experience is initiated by G-d, whereas in prayer, the experience is initiated by man.

What is hard about prayer is “getting the experience.” Davening is not an intellectual process; it’s about feeling the pleasure of a relationship with G-d. The Sages call prayer עבודה שבלב: service, or work, of the heart, because it is an experiential process and is literally *work*, something difficult which requires effort. All relationships require work, and a relationship with G-d is no different: it requires time, energy, and commitment⁶.

How can we do this? The most important ingredient is something called כוונה. כוונה means direction, and the direction of our prayers is what gives them real depth of meaning and awareness⁷. Because כוונה requires focus and concentration it is often difficult to achieve, especially when we are tired or discouraged. Remember that it is an art, and like all great arts, requires practice. It is a challenge—we need to rise to the occasion and

¹King, Larry, and Katsof, Rabbi Irwin Powerful Prayers, Renaissance Books, Los Angeles, 1998; pg. 164 as quoted by Dena Heller, Moreshet 2000

²Y. Kirzner and Lisa Aikin, The Art of Jewish Prayer

³מלבי"ם (תהלים מא יז): יש הבדל בין המבקש ד' תכלית אחר, שהמבקש תכלית אחר לא ישמח על ידי הבקשה רק אם בקש ומצא את הדבר אשר בקש, אבל כך ישמחו גם מבקשין, כי הבקשה עצמה היא התכלית והיא השגת המבוקש כמו שכתוב (פסוק יז): ישישו וישמחו בך כל מבקשין

⁴חידושי רבינו חיים הלוי, הל' תפילה

⁵In The Yearning Soul, Rabbi Moshe Einstadter point this out, showing that the שו"ע compares the one in terms of the other:

וכן היו עושים חסידים ואנשי מעשה, שהיו מתבודדים ומכוונים בתפילתם עד שהיו מגיעים להתפשטות הגשמיות ולהתגברות כח השכלי, עד שהיו מגיעים קרוב למעלת הנבואה. (שו"ע אר"ח ס' צח א)

⁶Based on Dena Heller, Moreshet 2000.

⁷הרמב"ם: "כיצד היא הכוונה: שיפנה את לבו מכל המחשבות ויראה עצמו כאלו הוא עומד לפני השכינה" – פ"ד הט"ז מתפלה.

strive for great heights. Although we say the same prayers each day, we are supposed to constantly grow from the experience so that every day we stand before G-d a bigger and better person. If we would realize this we would relate to the prayers on a different level each day, seeing in them new meaning and new relevance to our lives. It is an awesome moment when we finally feel that we are communicating with the Divine! It's a direct connection to the Almighty. The power of obligatory prayer coupled with כוונה is so great that nothing stands between our prayers and the Almighty's ears!¹

The desire to pray is in and of itself the relationship; the prayer is the actualization of the desire. As the Sages put it, G-d wants our hearts². In fact, the source of the obligation to pray uses this idea:

ולעבדו בכל לבבכם.³

If we are to show that when we are actively engaged in the relationship we have our heart in it, we will then show that we have חשק, for we desire the relationship and miss it when we do not have it⁴. The Kuzari says that prayer is to the soul as food is to the body. After a while, we begin to get hungrier and hungrier for the next time we will be able to nourish our souls with another prayer⁵.

Those who have perfected the art of prayer, who understand what a deeper relationship with G-d is all about, will achieve not only closeness but דביקות, a real attachment to the Almighty⁶.

¹Buchwald, Rabbi Ephraim Z., "Crash Course in Basic Judaism: 2. Prayer," National Jewish Outreach Program, NY. 1991, quoted in Dena Heller, Moreshet 2000

²סנהדרין קו: אלא הקב"ה ליבא בעי דכתיב וה' יראה ללבב
לצייד...איך שהקב"ה שומע שיח שפתותינו ומאזין הגיון לב" –חזון איש אגרת כ"ג.

³דברים יא:יג' והיה אם שמע תשמעו אל מצותי אשר אנכי מצוה אתכם היום לאהבה את ה' אלקיכם ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם.

רש"י: ולעבדו בכל לבבכם: עבודה שהיא בלב וזו היא תפלה, שהתפלה קרויה עבודה.
ברכות ל: והאמר ר"א לעולם ימוד אדם את עצמו אם יכול לכוין את לבו יתפלל ואם לאו אל יתפלל.
ובנפש החיים שער ב פ"א כתב שזה ההבדל בין פרשה הראשונה של שמע שכתוב בה בכל מאדכם ופרשה שניה שרק כתוב בכל לבבכם ובכל נפשכם ואילו בכל מאדכם לא כתיב והיינו דפרשה ראשונה איירי באהבת ד' יתברך ולזה נוגע שיאהוב אותו ג"כ בכל מאדו (ממונו) ואילו פרשה שניה מיירי בתפילה ושם לא שייך מאד כ"כ

⁴רב צדוק הכהן - צדקת הצדיק ט' מב:

בתפלה העיקר החשק והרצון להתפלל ולהתחנן וכמ"ש אל תעש תפלתך קבע אלא רחמים ... [וזה הוא] ענין הקרבנות ... אבל הש"י אין צריך לכך ... רק דמזה הוא ההנאה להש"י מהרצון והחשק שלהם להנותנו. וכן התפלה במקום הקרבנות שאין רצון הש"י מבני אדם שיתפללו לפניו ושנוהו רק הרצון שלהם להתפלל זהו רצונו יתברך והבן זה.

וכן בחובות הלבבות לב טוב: חשבון העשירי: מטרת התפילה היא להביע את געגועי האדם ואת כלות נפשו אל ה' שהוא מרומם ומשבח ומודה לו ובוטח עליו בכל צרכיו.

"It is proper that you know our intention in prayer is nothing other than 1. The yearning of the soul for G-d 2. Its humility before Him 3. Together with its elevation before its Creator 4. And its praise and thanks to His name 5. And the casting of all burdens upon Him" (Chovos Halevavos, Cheshbon 10)

⁵כחורי ג ז: והסדר הזה מהנפש כסדר המזון מהגוף, מתפלל לנפשו ומזון לגופו, ומתמדת עליו ברכת התפלה עד עת תפלה אחרת, כהתמדת כח סעודת היום עד שיסעוד בלילה, וכל אשר תרחק עת התפלה מהנפש היא הולכת וקודרת במה שפגע אותה מעסקי העולם ... בעת התפלה מטרה נפשו מכל מה שקדם.

⁶מכתב מאלהיו (ח"ג דף 63 קטע המתחיל דרך תפילה): התפילה מביאה את האדם לידי דביקות בלמעלה ממדרגתו ... כי בדביקותו יכול להגיע אל מה שאין השכל מגיע בהשגתו. [וכיצד אדם משיג דביקות למעלה ממדרגתו?] "קרוב ד' ... לכל אשר יקראוהו באמת" [היינו] שהשי"ת מתקרב אל הקורא אליו ... שאין הדביקות נעשית על ידי האדם לבדו, אלא שלמעלה באים לעומתו עד שנשלמה הפגיעה.

All relationships require that we get more in touch with ourselves and understand what is preventing a deepening of the relationship as well as what is connecting us with the other. Prayer is no different. In fact, one of the names of Tefila is Nefesh, as Chana stated:

ואשפוך את נפשי לפני ד' וכתוב ברכי נפשי את ד', הללי נפשי את ד'¹

Through exploring our relationship with G-d we become spiritually focused, gain clarity about our lives, and give ourselves an opportunity to sort out all the mixed thoughts, ideas and feelings, some of them good and some of them bad².

Yaakov Avinu said of Yosef:

בראשית מח יא : ראה פניך לא פללתי

This literally means, "I never thought (or I never had the courage to pray) to see your face again"³. The word פלל means to judge⁴, as if Yaakov was judging between one thing and another. Yaakov never accepted תנחומים for Yosef's death, yet he sometimes thought that Yosef was dead. At other times, Yaakov felt that Yosef was still alive. Yaakov was never able to conclude (judge or evaluate) decisively between these thoughts of whether he would ever see Yosef again⁵.

¹נפש החיים שער ב פ' יד
מהר"ל - (נתיב העבודה פ"א):

אלו שלושה עמודים נתורה ועבודה וגמ"ח) נגד מה שיש באדם שלושה דברים, השכל, הנפש החיוני, והגוף ... וקיום הנפש הוא שמקריב נפשו אל ד' יתברך בעבודתו אליו
נפש החיים שער ב פ' יד: עיקר ענין התפלה הוא להעלות ולמסור ולדבק נפשו למעלה

מבוא לסדור עבודת הלב:
התפילה היא בירור המחשבות הממלאות לבו של אדם בערבוביא, הבדלת הטובות מבין הרעות, הקדשתן ויחודן לאלקים.
השם תפלה נגזר משם פלל, שרשו שתי אותיות פל אשר בתוספת ה"א ענינו הבדלה הפרשה וברירה, כמו "והפליתי ביום ההוא את ארץ גשן"—סדור בעל הכתב והקבלה.
ר' יונה (ברכות) החסידים הראשונים שהיו שוהין שעה אחת ומתפללין "כדי שיכוונו את לבם למקום"—משנה שם.
ויבטלו מלבם תענוגי העולם.

³מהר"ל נצח ישראל: רביעי דף נב-נג

⁴The word פללים is used in the Chumash to mean Judges.

אמנם יש שמפרשים המלה "להתפלל" באופנים אחרים: בראשית רבה נ"ב י"ג. פירוש מהר"ז שם: נראה, שדעת המדרש שלשון תפלה הוא מלשון: "נפתולי אלקים נפתלתי" ופרש"י מלשון: "עקש ופתלתל". ואונקלוס תרגם מלשון תפלה: "בעותי באתחננותי", ושניהם אמת. שאלקים עשה את האדם ישר, אך בחטא האדם נעקש היושר ונעשה פתלתל. והתפלה לישר העקש ולהסיר הפתלתל. וזהו נפתולי אלקים, שתחלה נעקשתי ונתפתלתי בהשגחה, ואחר כך על ידי התפלה הותר הפתלתל ועל שם זה נקרא תפלה, לפי שמסיר הפתלתל.

⁵סדור עבודת הלב: כי מאן להתנחם לפי שאין מקבלים תנחומים על החי (רש"י שם לו לה) לפעמים היה אומר יוסף איננו ולא אמר מת (שם מב לו) ולפעמים היה אומר כי אחיו מת (שם לח). מזה נראה שמחשבות שונות היו מתרוצצות תמיד בקרב לבו אך לא ידע להכריע, לפיכך אמר פללתי.

תפלה A different interpretation of פלל in this context is given by Akiva Tatz, Living Inspired (pg. 100 – 102): ... has two opposite meanings: פלל has the connotation of the hope of completely unpredictable, illogical consequences occurring, great kindness being expressed despite circumstances suggesting otherwise, as it says "Re'o panecha lo pillalti" ... Yet the same root means strict, deserved justice – פללתי.

As such, the very word "to pray" means a focusing of one's thoughts and gaining clarity; to judge oneself,¹ and, because one wants honesty in the relationship, to ask G-d to judge us too². The ultimate clarity is to understand that everything leads back to the ultimate Unity which is HaSh-m³.

¹אבודרהם, סדר תפילות של חול: תפילה מלשון (ישעיה כ"ח ד') "פקו פליליה" שענינו דין ומשפט. והטעם, כי המתפלל מבקש מאת השם שישפטנו ברחמיו ולא יפנה לרוב הרעות שעושה...

Horeb (618 – vi Chap. 98, pg. 472): התפלל, from which תפלה is derived, originally meant to deliver an opinion about oneself, to judge oneself. ... The procedure of arousing such self-judgement is called תפילה. ((620): Such prayers ... are called ... *tehillah* when referring to the general contemplation of G-d in the world, humanity and Israel; תפילה when referring more to yourself.) In English we call תפילה 'prayer,' but this word only incompletely expresses the concept, for 'to pray,' i.e. to ask for something, is only a minor section of תפילה.

Rav Hirsch בראשית מח' פרשת ויחי:

V. 11. פלל, related to בלל to bring some extraneous matter into a material, and so integrate it therein that the whole becomes one single mass (differentiated from ערב to mix when the whole mass remains still a mixture I.L.). That which פלל is concretely פלל is mentally, to bring a spiritual element, a thought, a fact, a principle etc. in a sphere of heterogeneous thoughts or conditions, and by being penetrated by this element to make it unified and homogeneous. Hence פלל the business of a judge. He has to bring the principle of right and justice and make it penetrate all conditions laid before him and thereby form the conflicting conditions into one harmonious unity. Hence judges are also called אלקים, from אלה, these, a conception which always presupposes the subsuming a plurality under the idea of unity. התפלל, to penetrate oneself with godly thoughts. Jewish praying is not from within outwards, but from without inwards. Were there only one form of praying, from within outwards, i.e. pouring out thoughts or prayers which are already present within oneself, then fixed "prescribed" prayers, and added thereto, at a fixed time to be prayed by an unlimited number of persons, would be pure folly. For it would assume that, at the word of command, at some fixed moment, any number of people would have the same thoughts and feelings and have the urge to put them into words. Not so. התפלל means to penetrate oneself ever afresh again, with eternal, essential lasting truths and facts, because otherwise they become weaker and weaker, fade away from one's consciousness, yea, may even have already disappeared. Here פללתי לא פללתי means "the thought of seeing you once again seemed to me so far from any possibility of its being realized, that I could not give it any entry into my mind."

²סדר מבעל הכתב והקבלה: המתפלל מבקש מהבורא שיעשה פלילה (דיו) בינו לבין המערכה ורוע מזלו הגרוע שהוא הצד שכנגד

We look at what we are requesting and judge for ourselves: do we need it, do we deserve it? It is a reflexive word, something we do to ourselves, self-evaluation, self-judgement. And then we ask for *matnas chinam*. (Siach Chaim, Tefila)

ספר דעת תפילה: תכלית פועלה של התפילה הוא הרחמים, אך מעשה התפילה עצמו, העבודה זו תפלה, משתייכת לענין המשפט, לעמוד הדין

Moshe davened asking for *matnas chinam* in V'Eschanan. Rashi, quoting Sifri 23: Tzadikim could request based on their deeds, but choose to ask for free gifts, for Hash-m's mercy. (Deuteronomy 3:1, Rashi) He does this based on G-d's words in Exodus 33:19, which uses the root word for free gift in place of the regular word for prayer (Rashi).

דברים ג': כג': ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר
רש': אין חנון בכל מקום אלא לשון מתנת חנם, אף על פי שיש להם לצדיקים לתלות במעשיהם הטובים, אין מבקשים מאת המקום אלא מתנת חנם, לפי שאמר לו וחנותי את אשר אחון, אמר לו בלשון ואתחנן.

³סדר עבודת הלב: כי מאחר שגדר התפלה יחוד המחשבות להשי"ת מובן מאליהו שעקרה ספור שבחו של מקום והבקשה טפילה. ולפי דברינו אלה עיקר התפלה היא כוונת הלב.

Just as we can grow in a relationship, and just as relationships have their ups and downs, so it is in our prayer-relationship with G-d. Through prayer we can either reach great heights or feel very apathetic. The important thing is to see prayer as an ongoing growth process¹. Rav Hirsch² explains that the words לעבדו ב always means to work on something. Therefore, לעבדו בכל לבבכם means to work on our hearts, i.e. on ourselves. But, there is a special gift of growth through prayer: by giving us a direct connection to השם we short-circuit some of the normal roots of growth. Usually, a person can only envision the growth that is within his מדרגה-world³. Prayer, however, can lead a person to Dveikus even above his level,⁴ for G-d also contributes to this relationship and makes it happen from His side⁵.

Prayer is a lost art—it has been neglected because society has not been educated in *how* to pray. However, prayer can be activated on many levels—on the physical level: my words; the emotional level, my heart; and the mental level: my awareness of what I'm saying.⁶ I go to shul and just sit—that's a prayer! And as I walk to shul—that's a prayer too.

G-d is not like a human being: He does not turn us away because we come only in times of need. In fact, He waits to hear from us

A good way to begin talking to G-d is with thanks and with gratitude. Anyone who opens his eyes and looks around at all the goodness, love and warmth in his life will surely come up with things to be grateful for. We need to develop what someone called a "gratitude attitude," and we will find our life greatly enriched thereby.

"Whether you are good or evil you are always called G-d's children. Cry to Him like a child to a father."⁷ Talk to G-d as you would to a loving father, a benevolent king, and remember that G-d has been waiting to hear from you. Ask Him for help, for guidance, for support, and you will feel that He is there. Find a prayer book and look for one prayer that speaks to you, and say that once a day. Maybe learn one or two lines in Hebrew.

Everything from important business meetings to finding one's car keys can be an opportunity for prayer, because everything, from the insignificant to the earth-shattering, is

¹ Prayer is a tool for general growth in several ways:

- i- It increases our overall closeness to HaSh-m, personalizing our relationship with Him.
- ii- This gives us a more intense awareness of His השגחה פרטית over our lives.
- iii- Once a person understands clearly that everything comes from the Source of all Righteousness, Mercy and Kindness, his character will improve. He will no longer feel jealousy or anger towards others, and he will no longer feel despair or indignation at anything that happens to himself.

² דברים (עקב): יא יג

³ מכתב מאליהו (ח"ג דף 63): לבבו של אדם לא יראה את האמת שהיא למעלה ממדרגתו

⁴ בתפלה מביאה את האדם לידי דבקות בלמעלה ממדרגתו (שם)

⁵ שאין הדבקות נעשית על ידי האדם לבדו, אלא שלמעלה באים לעזמתו עד שנשלמה הפגיעה (שם). ושם מביא עוד סיבה ש... כי הלב בדבקותו יכול להגיע אל מה שאין השכל מגיע בהשגתו

⁶ The Talmud teaches that prayer is activated on many levels—on the physical level (words), the emotional level, and the mental level.

⁷ Kaplan, Rabbi Aryeh, A Call to the Infinite, Moznaim Publishing Co., NY 1986, quoting Rabbi Nachman of Breslov; pg. 203

controlled and dictated by the Almighty Himself. We will find that when we really believe G-d is listening, we will feel loved and cared for by the Almighty Himself. We will never be alone again!

5. The Disputed Land of the Jews

SUMMARY:

The Torah begins with a message that G-d created the world, owns it all, and would give the land of Israel to the nation that would accept His Torah and dedicate themselves to spirituality. In the meantime, the land was placed in the custodianship of the Canaanites. Since the Canaanites were cursed to be slaves, their trusteeship could be revoked when the Jews would be ready to enter.

G-d first promised Avraham Avinu that the land of Israel would belong to the Jewish people. In a series of promises, G-d unfolded the specifics of that plan – the exact borders, the nations that would be conquered, and the covenant that it would remain ours even if, through our sins, we would be exiled from the land. Avraham walked the length and breadth of the land to ease the claim of his descendants.

From that time onwards, Jews through the ages have always had an extraordinary love for the land of Israel, yearning to return, for it is here that we achieved our greatest spiritual heights.

But it is not only the Jews who have wanted this land – it has been coveted and fought for by the Canaanites, the Philistines, the Babylonians, the Greeks, the Romans, the Moslems, the Turks, the Crusaders and many more. Clearly, these nations have not been fighting for something of exceptional material value – here was a land whose water supply was uncertain, and whose borders were exposed; rather, they have sensed its underlying spiritual value.

Despite all these coveters, G-d promised us that if we fulfill His will, **חַרְבַּ לֹא תַעֲבֹר** - *no sword will pass through your land*. You can leave your cities unprotected three times a year and ascend to Jerusalem, and no one will dare attack you, knowing that here G-d protects his people. It is here that G-d's ownership of everything is more clearly expressed by His direct Hashgacha. It is therefore here that the Mitzvah of Shemittah, which reflects this idea, be applied.

Repeatedly, the sojourn of the Jews on the land would be linked with their Torah observance. The Jewish people were vomited out of Israel when their behavior was incompatible with the demands of the land. The Spies saw that the land of Israel was an **אֶרֶץ אוֹכֵלֶת יוֹשְׁבֶיהָ** - its spiritual demands could wreak havoc on those who fell short (and they, as a result, hoped to avoid the entire challenge altogether). Others looked at this awesome place and had just the opposite reaction: they decided that they would give up everything: comfort, money, and sometimes their own lives and those of their children to merit living the rest of their lives on Holy soil. It is only in Israel that Torah, soul and place can all truly come together in one symphony of praise to the Almighty.

For thousands of years, millions of Jews prayed (and still pray) three times a day for the restoration of Jerusalem. The level of Israel-consciousness amongst the Jewish nation is astonishing. We re-ignite our longing at weddings, mourning houses, on our walls and in our prayers. We long for the land because we long to transform ourselves and, subsequently, all of mankind. We dwell but temporarily in other lands until the day that we can return.

All Monotheistic faiths have recognized the holiness of this land but have also understood that it belonged uniquely to the Jews. Despite the holiness of this land in the eyes of other religions, none of them ever expressed any national aspiration to have Israel as their homeland. Their attempts to make the land productive were totally unsuccessful, for the land only yields its blessing to Torah-keeping Jews.

Part of the desire of other nations to control the Land of Israel is rooted in hatred of the Jews. Since the Jewish people and the land are one, the dispute for the land and anti-Semitism have always been combined.

This disagreement stretches back to the beginning of history. It was over this land that Yitzchak and Yishmael had their disagreement, a conflict that continues to this very day. The holier the place in Israel, the greater the desire of the Moslems to possess it. Jerusalem is the most disputed of all; the Temple Mount, even in the modern and powerful State of Israel, is out of Jewish hands. The Moslems are not short of other land that they need this tiny patch as well.

Rather, the dispute over the land is bound up with the inherent tension which exists between the Jewish People and its status as a nation in spiritual exile, whose very presence challenges the Edomite forces, the ruling civilization. Yishmael has joined with Edom in fighting the Jewish people and their right to the land. Therefore, this conflict will only be resolved in the Messianic era.

In the meantime, we continue to live a miraculous existence in the land. Our enemies, who vastly outnumber us, attack us, have sent tens of thousands of missiles towards us, and have even been willing to self-destruct if, in the process, they can rid the land of the Jews. But G-d's watchful Providence ensures that we not only survive but flourish.

DETAIL:

בראשית פרק יב: (א) ויאמר ה' אל אברם לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך (ו) ויעבר אברם בארץ עד מקום שכם עד אלון מורה והכנעני אז בארץ: (ז) וירא ה' אל אברם ויאמר לזרעך אתן את הארץ הזאת ויבן שם מזבח לה' הנראה אליו: (י) ויהי רעב בארץ וירד אברם מצרימה לגור שם כי כבד הרעב בארץ:

בראשית פרק יג: (יד) וה' אמר אל אברם אחרי הפרד לוט מעמו שא נא עניך וראה מן המקום אשר אתה שם צפנה ונגבה וקדמה וימה: (טו) כי את כל הארץ אשר אתה ראה לך אתננה ולזרעך עד עולם: (טז) ושמתי את זרעך כעפר הארץ אשר אם יוכל איש למנות את עפר הארץ גם זרעך ימנה: (יז) קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה כי לך אתננה:

בראשית פרק טו: (ז) ויאמר אליו אני ה' אשר הוצאתיך מאור כשדים לתת לך את הארץ הזאת לרשתה: (ח) ויאמר אד-ני יקוק במה אדע כי אירשנה: (ט) ויאמר אליו קחה לי עגלה משלשת ועז משלשת ואיל משלש ותר וגוזל:

דברים פרק ט: ד-ו: אל תאמר בלבבך ... לאמר בצדקתי הביאני ה' לרשת את הארץ הזאת וברשעת הגוים האלה ד' מורישם מפניך. לא בצדקתך ובישר לבבך אתה בא לרשת את ארצם ברשעת הגוים האלה ה' אלקיך מורישם מפניך ולמען הקים את הדבר אשר נשבע ה' לאבותיך לאברהם ליצחק וליעקב. וידעת כי לא בצדקתך ה' אלקיך נותן לך את הארץ הטובה הזאת לרשתה כי עם קשה ערף אתה.

דברים פרק יא: ח-יב: ושמרתם את כל המצוה אשר אנוכי מצוך היום למען תחזקו ובאתם וירשתם את הארץ... ולמען תאריכו ימים על האדמה אשר נישבע ה' לאבותיכם לתת להם ולזרעם ארץ זבת חלב ודבש. כי הארץ... לא כארץ מצרים הוא אשר יצאתם משם אשר תזרע את זרעך והשקית ברגלך כגן הירק.. ארץ הרים ובקעת למטר השמים תשתה מים. ארץ אשר ה' אלוך דורש אותה, תמיד עיני ה' אלוך בה, מרשית השנה ועד אחרית השנה

דברים פרק יא: יז-יח: ואבדתם מהרה מעל הארץ הטובה אשר ה' נותן לכם, ושמתם את דברי על לבבכם ועל נפשכם

דברים פרק יא: כב-כג: כי אם שמור תשמרון את כל המצוה הזאת... והוריש ה' את כל הגוים האלה מלפניכם... כל המקום אשר תדרוך כף רגליכם בו לכם יהיה מן-המדבר והלבנון מן-הנהר נהר פרת ועד הים האחרון יהיה גבלכם.

It was vital to the purpose of creation that there be at least one nation who would keep G-d's Torah, and it was vital to the achievement of their mission that this people would live on the Holy Land. The earlier generations were acutely aware of this (which is why Kayin and Hevel fought over the Holy Land, as each one knew that whoever would be granted the land of Israel would gain the keys to the central spiritual role for generations to come)¹. In fact, the word “*morasha*” is used in reference to both Torah and Eretz Yisrael to

¹ שם יד: על הארץ הזאת נפלה המחלקת והקנאה בראשונה בין הבל ובין קין כאשר בקשו לדעת מי משניהם ירצה לבוא במקום אדם כסגלתו וגרעינו ובה יהיה הוא היורש את הארץ והוא המדבק בענין האלוהי ואחיו לא יהיה כי אם כקלפה ואז קרה מה שקרה הבל נהרג ונשארה המלכות עקרה כמה שנאמר ויצא קין מלפני ה' זאת אומרת מן הארץ ההיא שכן אמר קין הן גרשת אתי היום מעל פני האדמה ומפניך אסתר (וכן ביונה נאמר ויקם יונה לברח תרשישה מלפני ה')

ושנח חילק את העולם לבניו, נתן את ארץ ישראל לשם שנאמר (בראשית יד יח): ומלכי צדק מלך שלם וכתב רש"י שם בשם המדרש רבה שמלכי צדק הוא שם בן נח

show their interlinkage and how they are inseparable.¹ All other lands would be sustained from the Land of Israel.²

When Avraham Avinu committed himself to core spirituality, G-d promised the land of Israel to the Jews³, and they, from the time of Avraham Avinu, have tried to live there ever since⁴. In the expectation that this promise would be disputed, G-d began His Torah by declaring that He created the whole world, owns it all, and therefore has the right to give this land to the Jews⁵.

Although initially all of Avraham's descendents were eligible to be inheritors of the land⁶, G-d later excluded Yishmael⁷. Similarly, G-d later excluded Eisav from the inheritors of Yitzchak⁸. On the one hand, this is cause for joy, for it means that all Monotheistic faiths have recognized the holiness of this land.⁹

Yitzchak and Yishmael fought over the land¹⁰ and later, the Moslems, descended from Yishmael, turned the land into a holy place for their religion¹¹. This pattern repeated itself again and again, for even the lowest of spiritual peoples can be elevated by the Land of Israel¹².

At Creation, the world was at least 20 generations away from the first Jew, and it would be another 440 years until the Jews would be ready to enter the Land of Israel. G-d entrusted the land to the Canaanites to look after it until the Jews would be able to get

¹ אם הבנים שמחה, עמ' 60 (כלפי התורה – דברים לג ד, כלפי ארץ ישראל – שמות י ח

² רמב"ם דברים יא יב

³ בראשית יב ז: וירא ד' אל אברם ויאמר לזרעך אתן את הארץ הזאת ע"כ ומאברהם אבינו קבלנו ממנו ירושה שנאמר שמות ו ח: ויאמר לזרעך אתן את הארץ הזאת (בבא בתרא קיט ע"ב) עיין בראשית טו יח

⁴ רמב"ם, ספר המצוות עשה קנג: אילו הנחנו, למשל, שבני ארץ ישראל יעדרו מארץ ישראל – חלילה לקל מעשות זאת, לפי שכבר הבטיח שלא ימחה ולא ישרש את האומה לגמרי וכתב החתם סופר יו"ד ס' רלד: נראה מדבריו כי אילו לא ישאר חס ושלום שום ישראל בארץ ישראל, אפילו יהיו יושבים ארץ ישראלים בחוצה לארץ, מיקר כליון אומה ח"ו

⁵ רש"י בראשית א: א: בראשית - אמר רבי יצחק לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם שהיא מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל ומה טעם פתח בבראשית משום (תהלים קי"א) כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים שאם יאמרו אומות העולם לישראל ליסטים אתם שכבשתם ארצות שבעה גוים הם אומרים להם כל הארץ של הקב"ה היא הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו ברצונו נתנה להם וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו:

⁶ שנאמר סתם "לזרעך נתתי" וכן ביצחק נאמר (בראשית כו ג): כי לך ולזרעך אתן את כל המצות הא-ל-

⁷ בראשית כא יב: כי ביצחק יקרא לך זרע

⁸ בראשית כי יב: כי ביצחק יקרא לך זרע ודייקו חז"ל יצחק ולא כל יצחק (נדרים לא ע"א)

⁹ כוזרי ב כג: ואף אנשי האסלם מאמינים כי הארץ הזאת היא מקום העלות, רצוני לומר, המקום אשר ממנו העלו הנביאים השמימה

¹⁰ כוזרי ב כג יד: ועל הארץ ההיא נפלה הקנאה בין יצחק ובין ישמעאל ולסוף נדחה ישמעאל בהיותו כקלפה

¹¹ כוזרי מאמר ב כג: אמר הכוזרי: ... ואף אנשי האסלם מאמינים כי הארץ הזאת היא מקום ההעלות רצוני לומר המקום אשר ממנו העלו הנביאים השמימה

¹² כתובות קיא ע"א: אמר ר' אבהו אפילו שפחה כנענית שבא"י מובטח לה שהיא בת העולם הבא כתיב הכא לעם עליה וכתוב התם שבו לכם פה עם החמור עם הדומה לחמור ורוח להולכים בה

there¹. G-d arranged that the caretakers should be עבדים who would not have a real claim to the land².

In a series of promises, G-d unfolded the specifics of that plan – the exact borders, the nations that would be conquered, and the promise, rather covenant, that it would remain ours even if, through our sins, we would be exiled from the land³. If we would fail to merit the land through our own actions we could still rely on the enormous achievements of our ancestors⁴.

From that time onwards, Jews through the ages have always had an extraordinary love for the Land of Israel, for it is here that we achieved our greatest spiritual heights. Even when the Jews were exiled by the Babylonians and the Romans, there were always some Jews left in the land - the continuity was never broken. Despite the Roman efforts to rid the land of all Jews, later conquerors found them still there. Many of those in exile would make perilous journeys to return to a land where they would survive under the most torrid of circumstances. In the 16th century, Safed became a great center of Jewish law and Kabbalah. In the town of Pekiin in Galilee, a flawless line of descent can be traced from the days of the ancient Israelites till the present day. In our day, Israel has become the country with the greatest Jewish population, exceeding, in the first decade of the 20C, the Jews of the USA.

It is not only the Jews who have wanted this land – it has been coveted and fought for by the Canaanites, the Philistines, the Babylonians, the Greeks, the Romans, the Moslems, the Turks, the Crusaders and many more. Furthermore, the holier the place in Israel, the greater the desire of the Moslems to possess it. Jerusalem is the most disputed of all; the Temple Mount, even in the modern and powerful state of Israel, is out of Jewish hands. It is not that the Moslems are short of other land that they need this tiny patch as well, for it is not the need for more farming acres which is behind their motives. Clearly, these nations have not been fighting for something of exceptional material value; rather, they have sensed its underlying spiritual value.

As Rav Hirsch puts it: *Neither material abundance nor political independence was inherent in the land itself. In both it stood in the most complete contrast to Egypt. Just as its*

¹ תורת כהנים סוף קדושים

² רמב"ן, בראשית י טו

³ רמב"ן בראשית טו יח: ביום ההוא כרת ה' את אברם ברית לאמר הנה הקב"ה הבטיח את אברהם במתנת הארץ פעמים רבים, וכולם לצורך ענין בבואו בארץ מתחלה אמר לו לזרעך אתן את הארץ הזאת (לעיל יב ז), ולא באר מתנתו, כי אין במשמע רק במה שהלך בארץ עד מקום שכם עד אילון מורה: ואחרי כן כשרבו זכיותיו בארץ הוסיף לו שא נא עיניך וראה צפונה ונגבה וקדמה וימה (לעיל יג יד), כי יתן לו כל הארצות ההן בכללן ואין הטעם אשר אתה רואה בעיניך, כי ראות האדם איננו למרחק, רק שיתן לו לכל מראה עיניו הרוחות או שהראהו כל ארץ ישראל כאשר היה במשה רבינו והוסיף לו בברכה השנית הזאת עוד ולזרעך עד עולם, ושירבה זרעו כעפר הארץ: ובפעם השלישית באר לו תחומי הארץ, והזכיר לו כל העמים עשרה אומות, והוסיף לכתוב לו ברית עליהן שלא יגרסו החטא, וכאשר צוהו על המילה אמר לו לאחזת עולם (להלן יז ח), לאמר שאם יגלו ממנה עוד ישובו וינחלוהו והוסיף והייתי להם לאלקים, שהוא בכבודו ינהיג אותם ולא יהיו בממשלת כוכב ומזל או שר משרי מעלה, כאשר יתבאר עוד בתורה (ויקרא יח כה): ואמר הכתוב בפעם הראשונה לזרעך אתן, בלשון עתיד, וכן בשנית, כי עד הנה לא נתנה אליו כולה, ולפיכך אמר לו אתננה, אבל בשלישית בשעת הברית אמר לזרעך נתתי, לאמר שיכרות לו ברית על המתנה שכבר נתן לו וכן בעת המילה כשאמר "לאחזת עולם" אמר לו "ונתתי לך" בעתיד ורש"י כתב לזרעך נתתי, אמירת הגבוה כמו שהיא עשויה ואין צורך במקום הזה:

⁴ שפת אמת ספר דברים - פרשת עקב - שנת (תרמ"א): בפסוק לא בצדקתך. אמר"ו מו"ז ז"ל אמר כי מרע"ה רצה לברר זאת לחזק דורות השפלים שאין בכח מעשיהם לרשת את ארצם. אעפ"כ הכל בזכות האבות כו'. כי באמת בוודאי ה' לדור המדבר מעלות רמות ונשגבות שקיבלו התורה מן השמים והקדימו נעשה לנשמע. ומכלל שנאמר א"ת בלבבך כו' בצדקתי הביאני כו' מוכח שהי' להם בוודאי במה לתלות רק שהיו בהם ג"כ קילקולים כמו שנדרש עליהם שחורה אני ונאווה. ואם היו מתקנים הכל והיו באין לא"י בכח צדקתם. לא הי' גלות שוב. והי' מרע"ה נכנס עמהם. רק ע"י החסאים הוצרכו לכנוס רק בזכות האבות.

fertility was entirely dependent on rain, it had to look above to the heavens for its harvests, so was its political position such that it could offer no natural resistance to invaders. Left to itself, the land of Israel lay open to famine and political dependence. Situated in the cockpit of the world, where Europe, Asia, and Africa meet, hardly any world war has occurred into the bitter suffering of which it has not been drawn.

Knowing that the land would be in dispute, Avraham walked its length and breadth to ease the claim of his descendants¹. Certain places in Israel, considered particularly holy, would be especially coveted by the nations: the Temple Mount, the Cave of the Patriarchs, Har Grizim and Har Eival² and possibly Shechem³. To anticipate these claims, the Jews purchased each place to strengthen G-d's promise to them. Avraham Avinu bought the cave of the Patriarchs in Chevron, Dovid HaMelech bought the Temple Mount from Aravna HaYevusi, and Har Grizim and Har Eival were acquired by the Jews as the place where they made a covenant with G-d.

The desire of the nations for the Land is not rooted in love of the Land alone. It is also a function of the hatred of the Jews. It is only if we really understand the spiritual reasons behind the desire of the nations that we can understand conflicts like the current Arab-Israeli conflict, a continuation of the conflict of Yitzchak and Yishmael. Since the Jewish people and the land are one, the dispute for the land and anti-Semitism have always been combined.

The Ungvarer Rebbe points out that the Moslem claim to the Temple is based on the improbably story of Mohammed flying on his horse to the far mosque (Jerusalem). The fact that the whole world has taken this story at face value to support Moslem claims makes no sense whatsoever (this includes the atheistic Soviet state, in its time). Clearly, we are being told that the coveting by the nations of our Holy Land is something rooted in spirituality and not in the laws of nature at all.

The dispute over the Land of Israel is bound up with the inherent tension which exists between the Jewish People and its status as a nation in spiritual exile whose very presence challenges the Edomite forces, the ruling civilization. Yishmael has joined with Edom in fighting the Jewish people and their right to the land. Therefore, this conflict will only be resolved in the Messianic era.

This understanding also explains why, despite the holiness of this land in the eyes of other religions, none of them ever expressed any national aspiration to have Israel as their homeland⁴. Only as a response to Jewish national aspirations did the Palestinians

¹בראשית יג יז: קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה כי לך אתננה עיין בבא בתרא דף ק ע"א

²רבינו בחיי, בראשית כג כ: ואף על פי שישראל בכניסתו לארץ לקחו רובה לפי חרב, מצינו שלשה מקומות שהיו מעולים מכל שאר המקומות, אשר באו לידם על ידי קניית כסף, ואלו הן, חברון, והר גריזים, והר עיבל, והר המוריה. חברון הוא שכתוב כאן לאברהם למקנה, וכתיב השדה אשר קנה אברהם וגו'. הר גריזים והר עיבל ששם כרתנו ברית וקבלנו עלינו התורה באלה, וכתיב עליו (בראשית לג) ויקן את חלקת השדה. הר המוריה, הוא שכתוב (שמואל ב כד) ויקן דוד את הגרן וגו'.

³לדעה אחת שם שכם נכנס תחת הר עיבל והר גריזים

⁴Rabbi Natan Lopes Cardozo, ibid: It was conquered and re-conquered no less than fourteen times. Each conqueror saw it as *occupied* territory. To the Turks and the British, it was simply a remote province of the Ottoman Empire and the British Empire. To the Arabs, it was a small segment of a vast dominion to be annexed as part of expansionism. And even the Palestinian Arabs of the larger Arab world did not think of an independent state till *after* the State of Israel was established.

For the Jews and for them alone, this was the one and only homeland. ... It is here that the Bible saw its light, and where many great religious texts were written throughout the centuries. No other people has created original literary works of decisive significance in the land of Israel.

develop similar feelings. Until then, they also recognized that the Jews had a prior claim on the land¹. Once the Jews started arriving en masse, hatred for the Jews led to the creation of a whole new nation, the Palestinians, willing to fight and die for the Jewish homeland. For the two thousand years until then it was only the Jews who mourned for the land².

Israel has been coveted because everyone has recognized that it has something of exceptional spiritual value to offer. In fact, it is just because it has no natural resources that it was chosen. For it would come to show, without a shadow of a doubt, that if we were to do His Will the land would yield its blessing:

If, in spite of this, in this land a national life would blossom against which no national conqueror would dare attack, even if three times each year its borders were left open and all military defense withdrawn - if all the מלכיות of the world would clash together there and make war on each other, but no sword would dare enter this blooming and yet defenseless land לא תעבר בארצכם - then the eternal fact would have been brought to the eyes of the nations "here G-d lives"³! ...

The land of Israel belongs to G-d. This is why the Shemittah idea, that everything ultimately belongs to G-d, which really applies to the whole world, only applies in the land of Israel⁴, for it is here that G-d's ownership of everything is more clearly expressed by His direct Hashgacha.

The Jews were told clearly, time and again, that their sojourn on the land would be linked with their Torah observance. The Jewish people were vomited out of Israel when

Even the Koran, the holy book of the Moslem world, makes it absolutely clear that God wanted this land to belong to the Jews. This statement is found in a section called The Night Journey, 17:104.

The great Arab contributions to literature and religion came from Mecca, Cairo, Damascus, and Baghdad -- *not* from Jerusalem. To the Arab nations, the land of Israel is two percent of a vast territory they inhabit.

¹The Pasha of Jerusalem wrote in 1864: "We all know and the Arabs are also aware, that G-d said to Abraham: Unto thy seed I will give this land, and repeated the promise several times to him and to Isaac and to Jacob. So fully the Mohammedans believe this."

(Ermette Pierotti, *Customs and Traditions of Palestine*, Cambridge, 1864, pp 75 ff)

Emir Feisal, one of the great leaders of the Arab peoples at the Peace Conference following World War I, who wrote on March 3, 1919:

"We Arabs.... Look with the deepest sympathy on the Zionist movement." (Benjamin Netanyahu, *A place among the nations*, Bantam Books, NY, 1993, pp 406 ff)

²Rabbi Natan Lopes Cardozo, article on www.thecardozoschool.org: Who mourned for Jerusalem for two thousand years?

Did the Romans declare a yearly fast for Jerusalem after it was destroyed two thousand years ago? Did the descendants of Titus or Godfrey, Mohammed or Saladin? Do *they* fast on the ninth of Av, the day of the destruction of both Temples without missing a year as the Jews did and continue to do? Would any other nation ever cry for the destruction of its capital after even two hundred years?

Even if we agreed with those who believe that the Palestinian people founded their homeland in Palestine, did *they* ever fast for its well-being or for Jerusalem's destruction year in and year out? They did not do so, not even for one year! And did, or do, their Arab brothers around the world sit on the floor and weep like we Jews do, year in year out, in every corner of the globe when we think of the destruction of this holy city? ...

³ Rav S. R. Hirsch (בראשית יד):

⁴ כחזרי שם יח: האינך רואה כי הארץ אף היא נתחייבה בשמירת שבתות

their behavior was incompatible with the demands of the land¹, just as the Torah predicted². Several Mitzvos that seem to have no connection to the land are nevertheless stricter in the land than outside of it. The spies saw that the Land of Israel was an ארץ אוכלת יושביה - its spiritual demands could wreak havoc on those who fell short (and they, as a result, hoped to avoid the entire challenge altogether³). Others looked at this awesome place and had just the opposite reaction: they decided that they would give up everything: comfort, money, and sometimes their own lives and those of their children, to merit living the rest of their lives on Holy soil⁴. It is only in Israel that Torah, soul and place can truly come together in one symphony of praise to the Almighty⁵.

Even after the Jews fell short in their devotion to G-d and therefore lost sovereignty over the land, they never abandoned the longing to return to the Land of Israel. Jews lived for centuries on other lands, but their hearts still lived in Jerusalem. Two thousand years later, we still pray three times a day for the full spiritual glory of Jerusalem to be restored.

"[When] ... Israeli author Shai Agnon ... received the Nobel Prize for literature in 1966, the King of Sweden, Gustav VI, asked where he was born. ... *"I was born in Buczacks [he said] but that was only in a dream, in reality I was born in Jerusalem and exiled by Titus!"* Indeed, this most powerful answer captures all of Jewish history. All Jews were born in Jerusalem and exiled by Titus! It is due to a historical "aberration" that any Jew was ever born outside the land."

The level of Israel-consciousness amongst the Jewish nation is astonishing. We re-ignite our longing at weddings, mourning houses, on our walls and in our prayers.

But it is not just a selfish desire for spiritual fulfillment that causes us to cling to the land. "When G-d appeared to our forefathers, He made it clear that we were not just to dwell there but to employ the land to transform ourselves and, subsequently, all of mankind."

"... We believe that we do not just have a right to live in this country, but that it is our religious and moral duty, something we owe the world. Our claim to this land is based on a covenant, which is a 'treaty' to inspire mankind with the word of G-d. ... We Jews live by covenants and we cannot betray our pledge or discard our promise. ..."⁶

It is this very holiness that causes the land to be so physically unproductive to other nations whose essential spirituality is not in harmony with the land. Despite their recognition of the holiness of the land, the Christian and Islamic nations were unsuccessful in settling it. It is this very same holiness which allowed the Jews to grow to such fantastic

¹בציון בית חיינו דף כו, כתב הרב י. שוורץ שבכמה מקומות אנחנו רואים שהתורה החמירה בארץ ישראל יותר מחוץ לארץ גם בעברות שאינן תלויות בארץ. וכגון כתבה התורה על העוברים בגילוי עריות שתקיא הארץ אותם (ויקרא יח כה), ושפיכות דמים (במדבר לה לג), שלבה"ג יש איסור נפרד לשפיכות דמים בארץ (השגות הרמב"ן שורש ה), ודני עגלה ערופה ועיר המקלט רק שייכים לשפיכות דמים בארץ, וכן מצות עיר הנדחת וגו' עיין שם עוד דף 27

²סוף פרשת אחרי מות

³מובא בשם הרב יוסף חיים זוננפלד, האיש על החומה, ח"ב עמ' 141

⁴בציון בית חיינו של הרב יואל שוורץ דף 9 – 10 מביא על מיתת שמונה בניו של הרב יוסף חיים זוננפלד, וכותב על רבי נפתלי הרץ הלוי שהחליט לכלות לארץ וקבל על עצמו שאפילו אם יצטרך לחזור על הפתחים לפרנסתו, יקבל עליו את הדין באהבה, וכסיפר זה לפני רב זוננפלד הגיב: פשיטא! מאי קמ"ל אני הייתי מוכן אפילו לגרוע מזה.

⁵דברים יא: יז-יח: ואבדתם מהרה מעל הארץ הטובה אשר ד' נתן לכם, ושמתם את דברי על לבבכם ועל נפשכם וכתב הסופר אף על פי שאני מגלה לכם מארץ לחוצה לארץ היו מצוינים במצוות שכשאתם חוזרים לא יהיו עליכם חדשים וגו'

⁶Rabbi Natan Lopes Cardozo, article on www.thecardozoschool.org:

spiritual heights specifically in this place¹. It is of no surprise, then, that prophecy was also specifically tied to the Land of Israel², where only G-d is the Ultimate Owner of the land³.

No other nation showed such a commitment and dedication to their land as we Jews show to ours. Thousands of Jews lost their lives trying to make it to the land. Others were grateful to spend their last years here, while still others felt privileged to be buried here. Remarkably, many non-Jewish leaders were able to transcend the pervasive anti-Semitism and supported the Jewish return to the land⁴.

For now, Jews continue live a miraculous existence in the land. Our enemies, who vastly outnumber us, attack us, have sent tens of thousands of missiles towards us, and have even been willing to self-destruct if, in the process, they can rid the land of the Jews. But G-d's watchful Providence ensures that we not only survive but flourish.

The meaning of the State of Israel has been confusing, given its secular underpinnings. But its significance as a historical event of huge proportions, good or bad, has been indisputable. Although we can only be ambiguous at best about a Jewish State which is not run on Torah principles, it surely points to a future time, not too distant, when G-d's Kingdom will be reflected in the entire world, emanating from and through this land.

¹כחזרי שם י: כי במזג הזה תלויים גם שלמות הנפש וחסרונה
ושם יב: שלא ככרם העושה ענבים במקום אחר, אין עם הסגולה יכול להדבק בענין האלוקי כי אם בארץ
הזאת (ע"ש כל המשל)

²איכה רבתי (מובא בכחזרי יד): כל מי שנתנבא לא נתנבא כי אם בארץ הזאת או בעבודה ע"ש בכחזרי

³כחזרי שם יח: לא הותר לנו למכור כל נחלה בארץ הזאת לצמיתות, כי כה אמר האלוק: כי לי הארץ (ויקרא כה ו).
ודע כי מועדי ד' ושבחות ד' תלויים אך ורק בנחלת ד'.

⁴Rabbi Natan Lopes Cardozo, article on www.thecardozoschool.org:

* Napoleon Bonaparte sent a proclamation to all Jews, in the name of France, to return to the land with "*this nation's warranty and support and to maintain it against all comers.*"

*The seventh Earl of Shaftsbury called for the return of the Jews to their homeland "*since everything seems ripe for their return.*" In the times of August 26, 1840, he wrote that "*it would be a crowning point in the glory of England to bring about such an event.*"

*The famous poet, Lord Byron, wrote his "Hebrew Melodies" stating that "*the white dove hath her nest, the fox his cave, mankind their country, Israel but the grave.*"

*George Eliot, author of the Zionist novel "Daniel Deronda" influenced early Zionist thinkers and called for the return of the Jews.

ראה

1. Money – a Holy Trust for Charity, Loans & Shemitas Kesafim

Charity:

צדקה: דברים טו ז (ראה): כי פתח תפתח את ידך לו וגוי' די מחסרו אשר יחסר לו.¹
לא לקפוץ יד מהעני: דברים טו ז (ראה): לא תאמץ את לבבך ולא תקפץ את ידך מאחיק האביון²
לא לאחר מלתת צדקה ולא לתת בעין רעה: דברים טו י (ראה): נתן תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלוקיך בכל מעשיך ובכל משלח ידיך³
להפריש מעשר עני: דברים יד כח (ראה): מקצה שלש שנים תוציא את כל מעשר תבואתך⁴
להציל נפשו של גר תושב: ויקרא כה לה (בהר): והחזקת בו גר ותושב וחי עמך⁵
לא לראות עני מבקש ולהעלים עין ממנו ולא ליתן לו צדקה: דברים טו ז (ראה): כי יהיה בך אביון מאחד אחיך באחד שעריך בארצך אשר ה' אלקיך נתן לך לא תאמץ את לבבך ולא תקפץ את ידך מאחיק האביון⁶

Charity requirements from produce:

פאה:	(א) להניח פאה (ב) שלא יכלה אותה
לקט:	(ג) להניח לקט (ד) שלא ילקט הלקט
עללות:	(ה) לעזוב עוללות הכרם (ו) שלא יעולל הכרם
פרט:	(ז) לעזוב פרט הכרם (ח) שלא ילקט פרט הכרם
שכחה:	(ט) להניח שכחה (י) שלא ישוב לקחת השכחה
מעשר עני:	(יא) דברים יד כח (ראה): מקצה שלוש שנים תוציא את כל מעשר תבואתך ⁷
שמיטה:	(יב) להפקיר התבואות: עשה: שמות כג יא (משפטים): והשביעת תשמיטנה ונטשתה ⁸

¹רמב"ם, ספר המצוות עשין קצה, פ"ז מהל' מתנות עניים הל' א: מצות עשה ליתן צדקה לעניים כפי מה שראוי לעני אם היתה יד הנותן משגת שנאמר פתוח תפתח את ידך לו [והעבט תעביטנו די מחסרו אשר יחסר לו] ונאמר והחזקת בו גר ותושב וחי עמך ונאמר וחי אחיך עמך

חינוך מצוה תע"ט; טושו"ע ריש ס' רמז וריש ס' רמז והסמ"ק מוסיף עוד מצוה לגמול חסד בגוף ובממון רמב"ם משנה תורה, הלכות מתנות עניים הל' א
ובחינוך תע"ט: ועוד נאמר (ויקרא כה לה) והחזקת בו גר ותושב וחי עמך, ונאמר עוד (שם לו) וחי אחיך עמך

²חינוך מצוה תע"ח

³רמב"ן (השמיטות הלאוין יז) והרמב"ם לא מונה אותו

⁴חינוך מצוה תע"ד

⁵להרמב"ן אבל הרמב"ם בהל' מתנות עניים ז מנה זה כעוד מקור לחיוב בצדקה לישראל

⁶רמב"ם משנה תורה, הלכות מתנות עניים הל' ב

⁷חינוך מצוה תע"ד

⁸חינוך מצוה פ"ד

Charity to a freed slave:

לא לשלוח עבד עברי ריקם: דברים טו יג (ראה): וכי תשלחנו חפשי מעמך לא תשלחנו ריקם¹
להעניק לעבד עברי: דברים טו יד (ראה): העניק תעניק לו מצאנך ומגרנך ומיקבך²

This involves G-d's help in identifying the right recipient³.

בבא בתרא ט: דרש רבה מאי דכתיב ויהיו מוכשלים לפניך בעת אפך עשה בהם אמר ירמיה לפני הקדוש
ברוך הוא רבונו של עולם [אפילו] בשעה שכופין את יצרן ומבקשין לעשות צדקה לפניך הכשילים בבני
אדם שאינן מהוגנין כדי שלא יקבלו עליהן שכר

Every act of Charity also fulfills one or more of the following Mitzvos of Kindness:

והלכת בדרכיו
ואהבת לרעך כמוך
והודעת להם את הדרך ילכו בה⁴

Money, together with food and sex, is one of man's three most powerful drives, a mysterious force which G-d put into the world. People who are otherwise kind and gentle and full of goodness may completely lose themselves when money is involved.

The Sages told us that the true character of a man is revealed by his pocket (his money), at a time of inebriation and at a time of anger⁵.

It is in this context that the Tur, in his introduction to Hilchos Tzedakah, says:

ומאד מאד צריך אדם לזוהר בה מכל מצות עשה

The Tur only uses this double wording - מאד מאד in a few places⁶, most of them having to do with money affairs. The Prisha⁷ explains that this is because we have an exceptional Yetzer Hara when it comes to money matters⁸.

¹ חינוך מצוה תפ"א

² חינוך מצוה תפ"ב

³ מהר"ל נתיב החסד פ"א: כי נקרא צדקה שראוי שיהיה בצדקה הצדק, ובזה יש בצדקה הצדק כאשר הצדקה היא לאדם אשר ראוי אליו הצדקה. ופירוש הכתוב לפי זה רודף צדקה, ימצא הצדק הגמור דהיינו שהקב"ה מסייע לו שימצא בני אדם מהוגנים שזהו צדקה גמורה, ולא נקרא כלל השפעה כאשר המקבל אינו הגון רק השחתה נקרא

⁴ בב"ק ק, ובב"מ ל: את הדרך - זו גמ"ח (והסביר החפץ חיים בפתיחה לאהבת חסד: מדכתיב סתם את הדרך בה הידיעה ולא ביאר איזה דרך מסתמא הוא הדרך הכבושה אשר דרך בה אבינו הראשון הוא אברהם שהיה דבוק כל ימיו במדת החסד כידוע)

⁵ מס' עירובין סה: בג' דברים אדם ניכר בכוסו, בכיסו, ובכעסו

⁶ גבי שוחד וריבית וצדקה ועריות ורופא

⁷ חשן משפט ריש ס' ט

⁸ שרוב בני אדם להוטים אחר חמדת הממון וקצת תימא דהטור בעצמו כותב הטעם שאפשר שיבא לידי שפיכות דמים ועיין בב"ח להסבר אחר. ופירוש זה לא כהרב שמשון רפאל הירש שכתב בפרשתינו שנפשו של האדם נדיבה היא ולכן הזהירה התורה לא לאמץ את הלב נגד נטיעתו הטבעי. תן ללבך להתפתח, ללא כפייה מצדך.

We long for more money, although we know that the rich are no happier for it. We see money not only as a means to buying more things, but as a kind of barometer of how successful our lives are¹. Money is not just wealth, but it is also a source of power² and honor³. And it has an incredible hold over many of us – some of the nicest people turn into monsters when it comes to money. We fight over money matters even with our best friends,⁴ and we never seem to be able to quench our thirst for it⁵. The wealthy never seem to be satisfied with being millionaires or even billionaires – we are driven to earn more and more by some force which controls us⁶. Man is faced with a vicious cycle – it is not possible to be just a "little" selfish without the need to have even more kicking in. It is no wonder that Rav Dessler⁷ divides the world into givers and takers!

On Mt. Sinai, Moshe Rabbeinu could not understand the nature of the half-shekel that the Jewish people were supposed to give for the upkeep of the sacrifices in the Temple. Why should a simple coin be mysterious to Moshe Rabbeinu? Yet, the very fact that the Torah itself introduced currency as a part of our Mitzvah-package - as a part of the way we serve G-d - would seem to tell us that money is something which has its roots in the original Torah in Heaven, at the highest of spiritual levels. It was this idea - that a heavenly force could somehow translate into mere currency - which Moshe struggled with.

The coin G-d showed Moshe was made of fire to show that money is one of the primary passions of this world. Money is such an overarching Taavah because people see it

¹For example, we say, "Do you know how much that person is worth?" when all we really mean is how much money he possesses. The person himself has an infinite soul and is worth an infinite amount. In The Sane Society, Erich Fromm brings an example of a tragedy happening, like a bridge collapsing, with people dying. The headlines will focus not on the lost lives of inestimable value, but will say something like: "A three billion dollar tragedy."

²Money wields power in many ways. For example, there is no question that wealthy people have easier access to politicians and heads of state than poor people.

³If a billionaire and a pauper were to walk into a room, our natural instinct would be to pay more attention to the billionaire. However, maybe the billionaire has a foul character deserving of our scorn and the pauper is a truly righteous person deserving of our honor and praise.

⁴For this reason Halacha requires that even when two friends who trust each other borrow money from one another, they should write a Shtar (IOU note), signed or witnessed.

⁵For we are trying to use money to fill ourselves up. This can never work. Something material can never fill up the spiritual thirst of man.

⁶אמר חז"ל אין אדם נפטר מן העולם וחצי תאוותו בידו, יש לו מנה רוצה מאתיים וכו'

Instead of realizing that we are barking up the wrong tree, we conclude that the reason we were not satisfied by the money we have must be because it was not enough. If only we could double the amount, then we would be happy!

וע"פ החז"ל הזה הסביר הכלי יקר את הדין של כפל אצל גנב: כי בודאי כל היום חומד ומתאוה להכפיל את ממנו, לכן משלם כפל

⁷מכתב מאליהו ח"א קונטרס החסד

as the means to obtaining all their other Taavos. The general Taavah of money translates into the specific Taavah of each individual¹.

In the Shema, money is referred to as בכל מאדך, literally “all of our very much”. The word מאד has the same letters as the word אדם, but the letters are in the wrong order (אדם is in ascending order, מאד is in no order.) Money, like man himself, lends itself to more and more without end. But, whereas man’s infinite potential is rooted in spirituality, money pulls him into increasing materialism. The Sages ask: if in the Shema it already says בכל נפשך – one even has to give his life for G-d, the words בכל מאדך are redundant, for surely if one has to give his life for G-d he has to give his money too. But, astonishingly, there are people who love their money more than their lives²!

If man can reach a level of serving G-d with all his מאד (בכל מאדך) he can subsequently reach a total love of G-d. This is because money is a part of the world that G-d gave man with which to serve Him³. Man must take ‘all of his very much’ and use it to get closer to G-d⁴.

On the surface, this seems very depraved. Yet, when we look deeper, we see that the money of the righteous is more beloved to them than their body⁵. The source of this is Yaakov Avinu, who had reached a level of truth and had conquered all desire for anything that was not of eternal value. Could there be anything more ephemeral than money? And yet, we see Yaakov going back to retrieve small utensils that he had forgotten⁶! This portrays that the value of money and the material possessions it purchases lies as a means rather than an end. The correct use of money is an opportunity, a challenge to make the right choices and emerge more holy⁷.

The most obvious expression of this is Tzedaka, charity. Tzedaka, says the Maharal, comes from the word Tzedek – rightness or righteousness. The Tzedaka rightfully belongs to the poor person and was placed as a trust in the hands of the rich person to hand it over⁸. A poor person is supposed to receive his money: this is not an act of magnanimous largesse

¹ רב צדוק הכהן, מחשבות חרוץ, ז: והראה לו מטבע של אש היינו דעיקר חמדות עולם הזה הוא נכלל בתאות ממון שהוא תאוה הכוללת דעל ידי זה יוכל להשיג כל מיני פרטי התאוות, שיש לכל אחד בפרט תאוה לדבר מיוחד, ותאות ממון הוא כולל כל אחד שכל אחד מתאוה לזה כדי שישג על ידי זה תאוותו הפרטית

² רב צדוק הכהן, מחשבות חרוץ, ז: וזה תכלית שלימות האהבה שהאדם מוסר גם המאוד לה' יתברך, ודבר זה נאמר בפרשת ואהבת ליחיד לא בפרשת והיה אם שמוע לרבים, שהיחיד בפרט הרוצה להיות מדוגל באהבת ה' יתברך צריך התחזקות והתאמצות יתירה נגד המשטינים ויצר המסית, ועל כן צריך הוא להתגבר בכל מאודו למסור גם המאוד לה' יתברך, וחז"ל אמרו בפרק כל שעה (פסחים כ"ה.) דיש לך אדם שממונו חביב עליו מגופו על זה נאמר בכל מאודך:

³ רב צדוק הכהן, שם: וזהו העולם הזה שנתן האלקים לבני אדם לענות בו דאיתא במדרש (קהלת רבה א', י"ד) זהו שיפוטה של ממון, ובזה הוא כלל ההשתקעות דעולם הזה

⁴ רב צדוק הכהן, שם: ועל זה נאמר בכל מאודך דאמר ז"ל בהרואה (ברכות ס"א ע"ב) בכל ממונך, שזהו המאוד של האדם

⁵ רב צדוק הכהן, מחשבות חרוץ, ז: ואף על פי שזה לכאורה מזה רעה וזרה עם כל זה מצינו בפרק גיד הנשה (חולין צ"א.) דהוא מדתן של צדיקים דממונם חביב מגופם

⁶ רב צדוק הכהן, שם: ולמדו מיעקב אבינו ע"ה שהוא שורש מדת האמת הקיים לעד שלא חשק לשום דבר שלפי שעה, ומה קיום לעד יש בממון דהוא ודאי דבר שלפי שעה לבד

⁷ רב צדוק הכהן, שם: אבל ידוע דיפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי עולם הבא ויש מצד זה מעלה בעולם הזה שהוא רק לפי שעה אבל בו הוא מקום ההשתדלות והבחירה

⁸ טור יו"ד ס' רמז: ואל יעלה בלבו עצה לומר איך אחסר ממוני ליתנו לעניים כי יש לו לדעת שאין הממון שלו אלא פקדון לעשות בו רצון המפקיד וזה רצונו שיחלק לעניים ממנו וזהו החלק הטובה דיהיה לו ממנו

on the part of the giver. It is, rather, an act of sharing the Jewish nation's resources amongst brothers and sisters, or, put more accurately, amongst G-d's beloved children¹. In fact, the 4 letters of the word Tzedaka are comprised of two groups of two letters each that are brothers to each other (i.e. they come next to each other – the צ and the ק, the ד and the ה), showing the caring, brotherly relationship all Jews are meant to have for one another².

Failing to give to charity is not just an act of miserliness (a בליעל); it is a type of theft³, and can actually be redressed in a court of law⁴. And, since G-d is the One who bestowed us with that trust, it is tantamount to idolatry⁵. If we show that we cannot be responsible to give charity to its rightful owners we will be better off as the עני rather than as the עשיר⁶, a situation which we will face in the next גלגול⁷. In any case, we will not be able to keep what is not ours. If we do not give the money to its rightful owners G-d will

¹ תניא היה רבי מאיר אומר יש לו לבעל הדין להשיבך ולומר לך אם אלקיכם אוהב עניים הוא מפני מה אינו מפרנסן אמור לו כדי שניצול אנו בהן מדינה של גיהנם וזו שאלה שאל טורנוסרופוס הרשע את ר"ע אם אלקיכם אוהב עניים הוא מפני מה אינו מפרנסם א"ל כדי שניצול אנו בהן מדינה של גיהנם א"ל [אדרבה] זו שמחייבתן לגיהנם אמשול לך משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם שכעס על עבדו וחבשו בבית האסורין וצוה עליו שלא להאכילו ושלא להשקותו והלך אדם אחד והאכילו והשקהו כששמע המלך לא כועס עליו ואתם קרוין עבדים שנאמר כי לי בני ישראל עבדים אמר לו ר"ע אמשול לך משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם שכעס על בנו וחבשו בבית האסורין וצוה עליו שלא להאכילו ושלא להשקותו והלך אדם אחד והאכילו והשקהו כששמע המלך לא דורון משגר לו ואנן קרוין בנים דכתיב בנים אתם לה' אלקיכם

² מהר"ל נתיב הצדקה פ"ב: במלת צדקה האותיות שלו אחים והיינו הצד"י והקו"ף אחים והדל"ת והה"א ג"כ אחים

³ כי בעצם אתה מונע מלתת לו מה ששייך לו וכמו שכתב האור החיים בפרשת משפטים שאתה מחוייב ללוות לחברך כי חלקו נמצא אצלך שנאמר "אם כסף תלוה את העני עמך". וגם כאן כתוב "כי לא יהיה בך אביון" ופירש האור החיים שאתה גרמת בזה שהוא אביון כי חלקו נמצא אצלך.

But more than that, the Torah then tells us that we will get back the money, which was never ours, if we give it to its rightful owners:

טור יו"ד ס' רמז: ולעולם אין האדם מעני מן הצדקה ... ועוד שהדבר בדוק ומנוסה כי בשביל הצדקה שנותן לא יחסר לו אלא אדרבה תוסיף לו עושר וכבוד וגו'

Although we are not normally allowed to test G-d, we are allowed to do so on this issue:

טור שם: בכל דבר אסור לנסות את ד' חוץ מדבר זה כדכתיב ובחנוני נא בזאת והפרישה הסביר לפי שאין כאן נסיון שבוודאי הקב"ה מעשיר אותו כמ"ש עשר תעשר עשר בשביל שתתעשר וגו' והקשה הב"י דזה מיידי דווקא במעשר ולא בשאר צדקה והדרישה הסביר שכתב הטור דמותר לנסות בצדקה משום דס"ל דצדקה היא באה ממעשר וסתם צדקה היא ממעשר כספים ודין אחד להם ע"ש עוד ומובא בשו"ע ברמ"א ג"כ

⁴ רמב"ם הל' מתנות עניים, פ"ז: (י) מי שאינו רוצה ליתן צדקה או שיתן מעט ממה שראוי לו בית דין כופין אותו ומכין אותו מכת מרדות עד שיתן מה שאמדהו ליתן ויורדין לנכסיו בפניו ולוקחין ממנו מה שראוי לו ליתן וממשכנין על הצדקה ואפילו בערבי שבתות:

⁵ מהר"ל נתיב החדש פ"ב: ובבבא בתרא (י"א): כל המעלים עיניו מן הצדקה כאלו עובד ע"ז כתיב הכא השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל וכתיב התם יצאו אנשים בני בליעל מה להלן ע"ז אף כאן ע"ז ע"כ. ... כי השם יתב' הוא מקור ושורש אשר ממנו יושפע הכל כמו שאמרנו, ולפיכך נקרא מקור חיים שהמקור הוא משפיע תמיד בלא הפסק וכך הוא השם יתב' שנקרא מקור משפיע תמיד. אבל הע"ז נקרא בורות נשברים לפי שאין בה כח להשפיע ... ולפיכך אמר כל המעלים עיניו מן הצדקה ואינו משפיע אל זולתו, הרי הוא יוצא מן השם יתב' אשר הוא מקור חיים משפיע ואינו דבק בו יתב' ונחשב כאלו דבק בע"ז שהם בורות נשברים לא יכילו המים ואינם משפיעים לזולתם

⁶ ספרי (דברים יג): ונתן ד' אלוקיך רחמים ורחמך מכאן ר"ג בר רבי אומר כל המרחם על הבריות מרחמים עליו וכל שאינו מרחם על הבריות אין מרחמים עליו

⁷ טור שם: גם יתן אל לבו כי הוא גלגל החוזר בעולם וסוף האדם לבא לידי מידה זו והב"י ציין המקור לברייתא סו"פ שואל (קנא).

ensure that they get their money another way. We, in turn, will lose this money in taxes, business losses, or some other expense¹.

Once upon a time there was a pious, wealthy man who became very poor -- so poor, that in order to earn a living he would hire himself out by the day to plow fields. One day while he was working in the fields Elijah the prophet appeared to him in the guise of a simple Arab and said, "You have six good years coming to you. When would you like them -- now or at the end of your life?"

The poor man barely looked up from his work. "Excuse me please," he said, "but I am very busy and I'm being paid for my work. Please leave me alone."

Elijah came back a second time and again the poor man paid no attention.

When he returned yet a third time, the poor man agreed to consider his proposal. "If you're so determined," he told him, "wait here. I never do anything without first consulting my wife. I'll go home and ask her, and we'll see what she says."

He went home and told his wife what had happened: "He won't leave me alone! What should I tell him?"

His wife thought for a minute and then said: "Tell him to give us the good years now."

The farmer went back to Elijah with the answer: "My wife said you should give the good years now."

Elijah then began arguing with him: "Right now you're able to work. When you get old, you might not have the strength; perhaps you should leave the good years for later."

"I never asked you for anything," the farmer replied. "It was your suggestion to begin with! My wife says 'now'. If you want to give the six years, give them now. Otherwise, good-bye."

"Fine," Elijah agreed. "Return home and you will find a treasure."

When the poor farmer returned home, his children came running excitedly to meet him. They told him they'd been playing in the yard and had suddenly discovered a great treasure. In an instant, the family became extremely wealthy.

"This money is sacred," the woman told her family. "We shall continue living exactly as we do now. We will not be as hungry as we have been, but that will be the only change."

She called over one of her children and told him, "Your responsibility will be to write down whatever I tell you to." She began giving money to the poor and needy, and told her son to record each charitable donation in a special notebook.

Their lives continued in this way for the next six years. They did not move to a bigger and better home, nor did they buy new furniture--they didn't even whitewash the walls. In fact, the farmer even continued working in the fields.

One day, Elijah reappeared. "Do you remember me?" he asked the farmer. "I have come to reclaim the treasure I gave you."

"And do you remember that I didn't take it without consulting my wife?" the farmer replied. "I never do anything without conferring with my wife. Please wait here -- I'll go home and ask her."

He went home and told his wife that the stranger had returned to take back the treasure.

"Here," she said calmly. "Give him our account books. Tell him to look them over and see what we did with the money. Then ask him if he has better caretakers for his treasure. If he does, he can take it away. But if we've taken good care of his money, let him leave it with us."

When G-d saw all the charity and good deeds they did with the money, not only did the treasure remain with them, but it increased many times over.²

¹בבא בתרא דף י ע"א: דרש ר"י ברבי שלום כשם שמזונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה כך חסרונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה זכה הלא פרוס לרעב לחמך לא זכה ועניים מרודים תביא בית כי הא דבני אחתיה דרבן יוחנן בן זכאי חזא להו בחילמא דבעו למיחסר שבע מאה דינרי עשינהו שקל מינייהו לצדקה פוש גבייהו שיבסר דינרי כי מטא מעלי יומא דכיפורי שדור דבי קיסר נקטינהו אמר להו רבן יוחנן בן זכאי לא תדחלון שיבסר דינרי גבייכו שקלינהו מינייכו אמרי ליה מנא ידעת אמר להו חלמא חזאי לכו א"ל ואמאי לא אמרת לן [דניתבניהו] אמר להו אמיתא כי היכי דתעבדו מצוה לשמה

²Quoted in Women to Women in an article called *Charity* by Rebbetzin Esther Greenberg (Compiled and edited by Aviva Rappaport, Published by Mesorah Publications Ltd., New York, 1996)

In truth, G-d could have easily taken care of the poor person Himself, giving the poor man's money directly to him instead of through us. G-d didn't do this, however, as He wanted to give us the benefits of giving. Ultimately, it is to us that G-d is giving, and we are given this incredible opportunity to be His partner in looking after the world¹.

If this is so then the giver really gains more from giving than the poor person gains². Was not the giver privileged to receive his money from G-d and not from the hands of someone else, with enough to give out to the poor person as well³? Was he not privileged to do a holy Mitzvah? Did he not imitate G-d Himself? Is he not now a better receptacle of receiving the good which G-d wishes to give him⁴? A person with this perspective will not wait for poor people to embarrass themselves by asking; he will find ways of giving even to those who cannot bring themselves to ask⁵.

We have to realize that giving is a deep part of our spiritual identity. It goes to the essence of whom we are – as people who can be G-d like. As such, giving is very much for own sakes, not for the sake of the recipients. It is a part of our spiritual oxygen:

Rav Yaakov Aryeh of Radzymin lived in poverty most of his life; yet he always gave his last pennies to charity.

"Why do you dedicate yourself so much to charity?" a rich man once asked him. "Isn't a poor person exempt from this Mitzva?" "Exactly the opposite!" answered Rav Yaakov Aryeh. "Precisely because I don't have to give, I now fulfill the Mitzva for its own sake."

"I see your point," said the rich man. "In fact, I must confess, it's the opposite with me. I'm tired of giving charity. The more I give, the faster the poor come streaming to my door without end."

"Do you get tired of eating?" smile Rav Yaakov Aryeh.

"Can someone survive without eating?" asked the rich man in surprise.

"Can a person survive without giving charity?" retorted Rav Yaakov Aryeh⁶.

Since giving is such a core idea, Judaism requires that everyone give money to charity⁷. Those who are not poor give a tenth of their earnings to charity, but, except for the

¹ חינוך טו: שורש המצוה, דרצה הקל להיות ברואי מלומדים ומורגלים במדת החסד והרחמים, כי הוא מדה משובחת, ומתוך הכשר גופם במדות הטובות יהיו ראויים לקבלת הטובה, כמו שאמרנו שחלות הטוב והברכה לעולם על הטוב לא בהפכו. ובהיטיב השם יתברך לטובים יושלם חפצו שחפץ להטיב לעולם. ואם לאו מצד שורש זה הלא הוא יספיק לעני די מחסורו וזולתנו

² ויקרא רבה פ' לד: תני בשם ר' יהושע יותר ממה שבעל הבית עושה עם העני, העני עושה עם הבעל הבית שכן רות אמרה לנעמי ושם האיש (=בועז) אשר עשיתי עמו. אשר עשה עמי אין כתיב כאן אלא אשר עשיתי עמו בשביל פרוסה שנתן לי. וכו'

³ מהר"ל נתיב הצדקה פ"ה: כי כאשר נותן צדקה אל העני הוא מקבל מן אשר נותן לו והנותן מקבל מן הש"י, וכבר אמרנו כי המעין כאשר נפתח ומימיו יוצאים ומתפשטים לחוץ אז במעין הזה נכנסים בו המים הזכים מן המקור ... [ו]דבר זה עצמו עושה העני עם בעל הבית שגורם לו שהש"י משפיע ונותן לו.

⁴ חינוך: שחלות הטוב והברכה לעולם על הטוב ולא בהפכו, ובהיטיב ד' יתברך לטובים יושלם חפצו שחפץ להטיב לעולם

⁵ רמב"ם הל' מתנות עניים, פ"ז ט: עני שאינו רוצה ליקח צדקה מערימין עליו ונותנין לו לשם מתנה או לשם הלואה ועשיר המרעיב את עצמו ועינו צרה בממונו שלא יאכל ממנו ולא ישתה אין משגיחין בו:

⁶ As reported by Eliyahu Richter in Hamodia, 24 Av, 5763

⁷ חפץ חיים, אהבת חסד

רמב"ם הל' מתנות עניים פ"ז הל' ב: לעולם אין אדם מעני מן הצדקה ואין דבר רע ולא היזק נגלל בשביל הצדקה שנאמר והיה מעשה הצדקה שלום כל המרחם מרחמין עליו שנאמר ונתן לך רחמים ורחמן והרבך וכל מי שהוא אכזרי ואינו מרחם יש לחוש ליחסו שאין האכזריות מצויה אלא בעכו"ם שנאמר אכזרי המה ולא ירחמו וכל ישראל והנלוה עליהם כאחים הם שנאמר בנים אתם לה' אלהיכם ואם לא ירחם האח על האח מי ירחם עליו ולמי עניי ישראל נושאין עיניהם הלעכו"ם ששונאין אותו ורודפים אחריהן הא אין עיניהם תלויות אלא לאחיהן:

wealthy, they do not give more than a fifth¹. Even those who are poor are required to give something to charity on an annual basis, provided they are not totally dependent on charity themselves². This is because the act of giving is essential to developing the refinement of character that is a core Jewish trait³.

Charity is an art, and giving in a way that avoids embarrassment and keeps the recipient's dignity intact is all part of that art⁴. Someone of limited resources who gives anonymously or who gives in ways that are not perceived by the recipient as charity may well be equal or greater to the large giver who exacts a price in kavod and who may be condescending in his act of giving⁵. Anonymous giving, says the Maharal, allows one to connect with the pure spirituality of the act, getting rid of the external things which prevent a person from becoming pure and holy⁶. A small giver may also be contributing a greater proportion of his wealth, showing that he really relates to his money as a trust and that giving is a golden and holy duty.

Most important of all is that the giver should try to meet the needs of the person in front of him. He cannot do this if he does not feel the other's pain, however. And he cannot apply his own standards to define what it is that the other person needs. A millionaire without his check book is in pain. A person used to living in a mansion and now living in the same-size cramped apartment that you live in is in pain⁷. The verse says **די מחסורו אשר** – fulfill the deficiencies that are lacking to him – i.e. that he perceives that he is lacking.

It is so tempting to think, “why is this person not working (or not working more)?”⁸; “It is his own fault for acting recklessly”; “I already gave him money and he just comes

¹רמב"ם הל' מתנות עניים פ"ז הל' ד: בא עני ושאל די מחסורו ואין יד הנותן משגת נותן לו כפי השגת ידו. וכמה. עד חמיש נכסיו מצוה מן המובהר. ואחד מעשרה בנכסיו בינוני. פחות מכאן עין רעה.

²רמב"ם הל' מתנות עניים, פ"ז ה: ולעולם אל ימנע אדם משלישית השקל בשנה. וכל הנותן פחות מזה לא קיים מצוה ואפילו עני המתפרנס מן הצדקה חייב ליתן צדקה לאחר. וכן בשו"ע י"ד רמח א: כל אדם חייב ליתן צדקה אפילו עני המתפרנס מן הצדקה חייב ליתן ממה שיתנו לו. ועל זה כתב הש"ך ס"א: היינו כשיש לו פרנסתו בלאו הכי דאם לא כן אינו חייב ליתן צדקה

³רמב"ם הל' מתנות עניים פ"י הל' א: חייבין אנו להזהר במצות צדקה יותר מכל מצות עשה שהצדקה סימן לצדיק זרע אברהם אבינו שנאמר כי ידעתי למען אשר יצוה את בניו לעשות צדקה ואין כסא ישראל מתכונן ודת האמת עומדת אלא בצדקה שנאמר בצדקה תכונני ואין ישראל נגאלין אלא בצדקה שנאמר ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה

⁴בבא בתרא יא:

⁵חינוך תעט: עיקר מצוה זו ליתן הצדקה ליד הגבאי שיתננה למי שצריך לה, כדי שלא יתבייש המקבל

⁶מהר"ל נתיב הצדקה פ"ג: בפר"ק דבתרא (ט', ב') אמר רבי אליעזר גדול העושה צדקה בסתר יותר ממה שרבינו דאלו במשה רבינו כתיב כי יגורתי מפני האף והחמה ואלו בעושה צדקה כתיב מתן בסתר יכפה אף ופליגא דרבי יצחק דאמר רבי יצחק אף כופה חימה אינו כופה שנאמר ושוחד בחיק חימה עזה אע"פ ששוחד בחיק חימה עזה. יש לך להבין דברים אלו מאוד במעלת הצדקה שהיא בסתר עד שאין מושלים בו כחות החיצונות אשר הם מתנגדים לאדם כי האדם הוא מורכב מגוף ונפש, ואלו שניהם אי אפשר שיהיו בלא חסרון, ולכך אי אפשר שלא יהיה מתנגד לאדם מצד הגוף ומצד הנשמה. המתנגד לגוף הוא האף, והחימה הוא מתנגד לנפש, שנקרא חימה על שם כח האש שהוא חם והוא מתנגד לנפש שהוא אש גם כן, והדבר הזה ידוע לנבונים מאוד, ומשה שהיה עכ"פ מגוף ונפש היה ירא מן אלו שתי כחות וכדכתיב כי יגורתי מפני האף והחימה, אבל הצדקה בסתר מצד שהוא בסתר הוא נבדל מן אלו כחות עד שאי אפשר שיהיו שולטים בו.

⁷רמב"ם הל' מתנות עניים פ"ז הל' ג: לפי מה שחסר העני אתה מצוה ליתן לו. אם אין לו כסות מכסין אותו. אין לו כלי בית קונין לו כלי בית. אין לו אשה משיאין לו אשה ואם היתה אשה משיאין אותה לאיש. אפילו היה דרכו של זה העני לרכוב על הסוס ועבד לרוץ לפניו. שני די מחסורו אשר יחסר לו. ואין אתה מצווה לעשרו.

⁸בטעמי המצוות של הרקנטי רעד: והוא אחיך אתמול עשיר ועכשיו אביון ולא תאמץ לומר אם היה רוצה העני היה מרויח הרבה לא תקפוצ וגו'

around again and again”; “look at that house he is living in! He can’t be poor.” Such logic should never be used as an excuse not to give. If one feels this person is poor because of certain problems he has and he wants to reform him, he should take him into his house, adopt him as a son, and spend the next four to ten years with him, loving him and helping him grow. He must give this person¹ again and again, whether he is a Jew or non-Jew². Will he be taken for a ride by people who really have money? Perhaps. But the law states that as long as one does not know this person's circumstances, he should give something, however little, without question³. Our Sages have stated and history has testified that no one becomes poor from giving to charity⁴.

In a sense, a person receiving charity has already resigned himself to his lot, reducing his embarrassment a bit. But someone who has not yet reached that stage and who is desperately trying to maintain his dignity would surely suffer more⁵. There is the worry of where the money is coming from, the pressure of having to pay the bills and put food on the table, and the embarrassment of seeing one's kids being different and ashamed. Poverty is a great source of marital strife, health problems due to inadequate care, and many other issues as well. Judaism is acutely sensitive to people in such situations⁶.

Loans, charity and all types of giving are the venue in which we can imitate G-d's ways on earth⁷. As such, these are the most G-dly things we can do¹, and they

¹מדכתיב פתוח תפתח אפילו כמה פעמים

²רמב"ם הל' מתנות עניים, פ"ז: מפרנסין ומכסין עניי עכו"ם עם עניי ישראל מפני דרכי שלום

³רמב"ם הל' מתנות עניים, פ"ז: עני שאין מכירין אותו ואמר רעב אני האכילוני אין בודקין אחריו שמא רמאי הוא אלא מפרנסין אותו מיד היה ערום ואמר כסוני בודקין אחריו שמא רמאי הוא ואם היו מכירין אותו מכסין אותו לפי כבודו מיד ואין בודקין אחריו:

רמב"ם הל' מתנות עניים, פ"ז: ... ועני המחזר על הפתחים אין נזקקין לו למתנה מרובה אבל נותנין לו מתנה מועטת ואסור להחזיר את העני ששאל ריקם ואפילו אתה נותן לו גרוגרת אחת שנאמר אל ישוב דך נכלם: רמב"ם הל' מתנות עניים, פ"ז: (ח) אין פוחתין לעני העובר ממקום למקום מכר אחד הנמכר בפונדיון כשהיו החטים ארבע סאין בסלע וכבר בארנו כל המדות ואם לן נותנין לו מצע לישן עליו וכסת ליתן תחת מראשו ושמן וקטנית ואם שבת נותנין לו מזון שלש סעודות ושמן וקטנית ודג וירק ואם היו מכירין אותו נותנין לו לפי כבודו:

⁴שמו"ר: שאין שום אדם בא לעניות לעולם בשביל רבוי הצדקה שיעשה, שנאמר (ישעיהו לב יז) והיה מעשה הצדקה שלום

⁵חינוך סו: שמי שנתגלה ונודע דחקו בין בני אדם וגילה פניו לשאול מהן אין דחקו ואפילו כמי שעדיין לא בא לאותה בושא וירא מהכנס בה, ואם יהיה לו מעט סעד של הלואה, במה שירווח מעט אולי לא יצטרך לבא לשאלה לעולם

⁶מהר"ל שם: וכמו שאמרו במדרש (שמו"ר פ' לא): אין לך מדה קשה מן העניות שכל מי שהוא מדוקדק בעניות כאלו דבוקים בו כל יסורים שבעולם וכאלו באו עליו כל כללות שבמשנה תורה

⁷ונלמד מאחד משני מקורות א – ואהבת את ד' אלוך
ב – והלכת בדרכיו

וכתב הפחד יצחק דואהבת לרעך הוא מצוה בין אדם לחבירו ואילו והלכת בדרכיו הוי מצוה בין אדם למקום

והלכת בדרכיו וכתב המהר"ל בנתיב חסד פ"א שמה שעל ידי המדה הזאת בפרט אפשר להתדמות לבורא, מפני שזאת המדה היא מה שעושה האדם בעצמו ... ואילו המשפט הוא מחויב לעשות ... וכן הרחמים כאשר יש עני ומרחם עליו ונותן צדקה אין בכל זה שיאמר שהולך בדרכי ד' יתברך, כי אם לא היה העני בצרה אפשר כי לא היה עושה
ואותו פסוק של והלכת בדרכיו הוי מקור ללמוד שכל מעשה חסד הוי גם כן קיום של מצוות עשה ויש עוד מקור לזה והיינו ואהבת לרעך כמוך.

See the Mitzvah of והלכת בדרכיו in Parshas Eikev.

reflect as much a relationship with our Maker as with our fellow man², going to the very core of our Jewish identity³. Only with this understanding can we explain why the past, present and future physical and spiritual well-being of the Jewish nation seems to be dependent on our giving to charity. G-d made His bris with Avraham Avinu based on doing chesed⁴. From then until the Moshiach this will remain a sign of our essential Jewishness, and we will finally be redeemed through the merit of giving charity⁵.

A selfish person is essentially physical, for it is the physical world which cannot be easily divided. This causes competition for resources, leading one to perceive the need to look after his own interests. By the very nature of his involvement with the physical, a materialistic person is a taker and not a giver⁶.

Materialism can never fully satisfy a person,⁷ as it leads to an insatiable need to be ever more self-centered and taking. On the other hand, a person who is filled up spiritually will feel full and overflowing. Not only does such a person desire to give, but the more he gives, the more full he feels and the more elevated he becomes⁸.

The paragon of giving is אברהם אבינו, who was אב רם: literally, the Father of Elevation. By giving to others, he showed that he was a source of bestowment and of blessing⁹. He was elevated because he showed that he was spiritually full and therefore not in need of material fixes to fill him up. Those who hold onto their money show that they require outside material input on a continuous basis. Ironically, this cuts them off from the source of real Bracha, and they will ultimately have less money than if they had been more willing to part with it to begin with¹⁰. A giver, in contrast, is more than full; he is

¹ ולכן הוי גדולה הצדקה מן כל הקרבנות (סוכה מט): וצ"ע למה הזכיר שם צדקה בדווקא ולא ג"ח.

² בבא בתרא דף י ע"א תניא א"ר אלעזר בר' יוסי כל צדקה וחסד שישראל עושין בעולם הזה שלום גדול ופרקליטין גדולין בין ישראל לאביהן שבשמים
וכתב הפחד יצחק דואהבת לרעך הוא מצוה בין אדם לחבירו ואילו והלכת בדרכיו הוי מצוה בין אדם למקום

³ שרוממים אחד משלושה סימנים ליהודי ורחמים הוא המקור של צדקה שנאמר (בבא בתרא דף י ע"א): כה אמר ה' אל תבא בית מרוח ואל תלך לספוד ואל תנוד להם כי אספתי את שלומי מאת העם הזה [וגו'] אתן החסד ואת הרחמים חסד זו גמילות חסדים רחמים זו צדקה

⁴ למען אשר יצוה את בניו ואת אחריהם לעשות צדקה ומשפט

⁵ שנאמר ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה ובבבא בתרא דף י ע"א: תניא ר"י אומר גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה שנאמר כה אמר ה' שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי לבא וצדקתי להגלות

⁶ מהר"ל נתיב החסד פ"א: כי בעל גמילות חסדים יש לו את הטוב הגמור שהוא מטיב לאחרים. ... ואינו אדם חמרי גמור, כי החומר אינו משפיע רק הוא מקבל תמיד
וממשיך המהר"ל: ודבר זה רמזו רז"ל במה שאמרו (אבות פ"ב) אין עם הארץ חסיד, כי עם הארץ שהוא אדם חמרי אין לו מדת חסידות לעשות הטוב אל אחר

⁷ מהר"ל נתיב החסד פ"ב: החמרי שממנו התאווה

⁸ מכתב מאלוהיו ח"ב עמ' 107: לא תתכן מציאות השלום אלא רק בביטול היש הגשמי, היינו בראייה בהירה מאד שאין ערך לכל השאיפות אלא רק לשאיפה לרוחניות. כי כל זמן שבני אדם שואפים למטרות גשמיות ואנוכיות אי אפשר שיהיה שלום ביניהם, כי כל אחד רוצה מה שיש לחברו, וכל מה שיש לחברו ממעט את רשותו הוא, ועל כן מוכרחים תמיד לבא לידי תחרות, מריבות ומלחמות. אך כששואפים כולם למטרות רוחניות אמיתיות רק אז תתכן ההתאחדות והשלום, כי ברוחניות אין הגבלות ואין אחד מיצר לחבירו, ואדרבה כשמתרבה לאחד זה מקיל לשני ומועיל לו וממילא הכל נוחים זה לזה ושמים זה בזה תמיד

⁹ מהר"ל נתיב החסד פ"ג: כי בעל גמילות חסדים משפיע לאחר וכל משפיע לאחר הוא מתרומם

¹⁰ מהר"ל נתיבות נתיב החסד פ"ג: ובפר"ק דגיטין (ד', א') ... אם ראה אדם שמזונותיו מצומצמים יעשה מהם צדקה וכל שכן כשהם מרובים ... כבר התבאר למעלה דבר זה, כי כאשר האדם משפיע לאחרים אז ג"כ הש"י משפיע אליו

overflowing, giving to others. This puts him in essential harmony with G-d, whose whole purpose in creating the world was to be able to give¹.

Charity and loans make good common sense, but there is no society other than Judaism that mandates them as part of the law. A built-in seventh year debt cancellation, too, makes no sense on purely human terms – compassionate, economic or other. However, a world left to human logic alone is not a pretty place, as we know and have seen what the G-dless attempts to run the world in the last century led to. The mitzvah of charity is a mitzvah which clearly requires trust in G-d, a trust that we Jews have not always historically achieved². But it is not hard to see that man is hardly likely to figure these things out by himself. How are we supposed to know on our own that we have money that belongs to the poor - that one's money is but a trust; and that it behooves the custodian to fulfill that trust.

... מי שיש לו עושר ואינו משפיע לאחרים דבר זה הוא תוספת נחשב והוא דבר מת שהוא נושא. רק המשפיע מהונו ועושה ממנו צדקה ונותן חיות לעני בזה נחשב האדם כאלו אין בו דבר תוספת מת והכל נכנס בגדר החיות

¹For further insight into the dynamics of giving, see the מצוה of בדוכיו.

²Indeed, Jews have always excelled in charity, but not with enough trust in G-d and His promise to freely make loans in the 6th year. And thus it was that Hillel was forced to make his Pruzbul, a mechanism whereby we can by-pass the debt cancellation and still claim our loan.

2. The Corruptor

SUMMARY:

In this week's Parsha, the Torah brings three kinds of people who corrupt others. The first is the false prophet who claims to speak in the name of G-d and brings all the necessary signs and proofs to tell us that something in the Torah has changed or that we should serve idols (maybe in addition to serving G-d); the second is the Meisis, someone who actively entices us to serve idols through argument and persuasion; and the third is the Ir Hanidachas, where an entire city turns to idolatry. In all cases, the consequences are severe – the person or people concerned are put to death. The Ir Hanidachas is reduced to ashes, never to be built again.

Because of the severity of these punishments, the Torah now introduces procedures of evidence for all judicial procedures which bear the death penalty, and prohibits the taking of the law into one's own hands.

G-d introduces these laws by commanding us not to add to or subtract from the Torah. The Torah is the perfect means to our fulfillment. Any idea by man that he can somehow improve on this will lead down a slippery slope: we will begin to judge each commandment to decide whether it is good, still relevant or can be improved upon. By the time we are finished, it will no longer be Judaism that we are practicing but rather some human religion of our own making. It is this which leads to the moral and spiritual cesspool of the false prophet, the Meisis and the Ir Hanidachas.

The Torah generally leaves plenty of room for freedom of expression and human creativity. Over here, however, it does not, as this would undermine the very foundations of the Torah and create a world devoid of its moral and spiritual purpose. After the Revelation, what was to stop another prophet from coming and saying that the Torah had changed or was added to? Or what was to stop someone from re-interpreting the Torah in a radically new way? What would happen if a person predicted miracles which then came about to back up his plan? What if he was known to us as a genuine prophet? Or what was to stop someone saying that the whole Torah was true and G-d given, but that there were also other gods worthy of service? In other words, how does one maintain the integrity of the Torah and of Judaism and prevent all kinds of splinters and new-age variants?

To this the Torah answers that the entire Torah was given at Sinai and that it will never change. It was given with the utmost clarity so that no one would become confused about G-d as the Source of this revelation or its content. All the principles we need to apply to any new situation are already contained within the Torah, and any new situation can be understood by these principles. These principles were not given based on any miracles but rather with a clear and indisputable national revelation, and therefore miracles cannot be the basis of any future claim to change the Torah. From Sinai on, no prophet could ever innovate anything new in the Torah. A prophet can temporarily suspend the laws of the Torah, as Eliyahu did on Mt. Carmel, but any prophet, even a genuine one, or even one who draws on signs and predictions, who will call for a permanent change in the Torah, is ipso facto wrong. It is one of the 13 Principles of Our Faith that the Torah will never change, and anyone challenging this principle is challenging the very foundations on which the Torah is based.

Idolatry undermines the Torah just as thoroughly as a false prophecy, and this is what the Meisis and the people of the Ir HaNidachas are guilty of. The punishment for these acts is the death penalty. The challenge is that we, in imposing this penalty, are in

danger of becoming monsters, imposing a Taliban-like regime and terrorizing the people. The Torah, however, makes a remarkable promise: our acts of seeming cruelty will have the opposite effect of making us more merciful. We are to act not because we are filled with the fiery passion of fundamentalism but because we are constrained by the Torah to follow its dictates.

But why would the Torah act with such severity to acts of idolatry? Surely the Monotheistic idea is powerful enough to stand on its own two feet and capture the minds of thinking people? To this, the Chinuch has an interesting response. The Sinai experience provided us with a clear and factual empirical base to our belief in G-d and His Torah. An entire nation reached the highest levels of prophecy, speaking to G-d face to face. Now it is time to move on, and build on what we have achieved. Civilization cannot move forward if every generation has to spend their lives questioning the basics. Perhaps a brilliant mind, an Avraham, may discover the truth on his own. But even he would spend most of his life just figuring out what it is that he ought to be doing. And when he finally does, his efforts will be for naught, for his children will demand the right to start all over again and discover the truth for themselves.

The false prophet and the Meisis come to corrupt others and destroy the Sinai idea. The Ir Hanidachas is an entire city whose inhabitants have mutually corrupted each other and which now stands as an example of defiance to the entire Jewish community. All Jews know that they can go and visit this “sin city” and check it out for themselves.

The Torah takes a harsh view of these cases both because they deny the entire purpose of creation and because they actively pursue the entrapment of others. Hence, in an unusual detailing of its reasoning, the Torah makes it clear that the deterrent value to others is part of the logic of the punishment.

Those implementing the punishment do so knowing that by saving others from being led away from the Torah they are saving their lives. This is greater than saving lives physically.

Our Torah is a Torah of peace – דרכיה דרכי שלום. The stress is on gentleness, kindness and harmony. Our Parsha also deals with laws of charity and loans, showing an unprecedented level of sensitivity required of a Jew towards his fellow man. It is totally out of character for the Torah to then provide such a chapter of harshness. Clearly, the root of this is the fact that everything is at stake here. The lesson is that to be merciful to the evil will lead to being cruel to the righteous – to denying them for one thing, the one tool they have, the Torah, for attaining the World to Come.

DETAIL:

ספר החינוך - מצוה תנו : שלא לשמוע למתנבא בשם עבודה זרה
ספר החינוך - מצוה תסב : שלא להסית אחד מישראל אחר עבודה זרה :
ספר החינוך - מצוה תנו : שלא לאהוב המסית :
ספר החינוך - מצוה תנח : שלא לעזוב השנאה מן המסית :
ספר החינוך - מצוה תנ : שלא להציל המסית :
ספר החינוך - מצוה תס : שלא ילמד המוסת זכות על המסית :
ספר החינוך - מצוה תסד : מצות שריפת עיר הנדחת וכל אשר בה :
ספר החינוך - מצוה תסה : שלא לבנות עיר הנדחת לכמות שהיתה :
ספר החינוך - מצוה תסו : שלא ליהנות בממון עיר הנדחת :

יח כא (שופטים): וכי תאמר בלבבך איכה נדע את הדבר אשר לא דברו ה' : (כב) אשר ידבר הנביא בשם
ה' ולא יהיה הדבר ולא יבא הוא הדבר אשר לא דברו ה' בזדון דברו הנביא לא תגור ממנו :

In this week's Parsha, the Torah brings three kinds of people who corrupt others. The first is the false prophet who claims to speak in the Name of G-d and brings all the necessary signs and proofs¹ (even stopping the sun)², telling us that something in the Torah has changed or that we should serve idols³ (maybe in addition to serving G-d). It is certainly forbidden to believe such a prophet⁴ and it may even be forbidden to enter into a dialogue with him requesting that he back up his claim⁵.

The reason for ignoring the false prophet's miracles, signs or predictions for the future are explained by the Rambam. Miracles and signs are always open to some interpretation, as they always leave some doubt in our hearts. When Moshe Rabbeinu first went to the Jewish people with signs from G-d, these were only temporary. Indeed, the people did not fully accept Moshe Rabbeinu until they, too, received a direct prophecy from G-d and were able to confirm Moshe Rabbeinu's prophecy as a result. Every prophet that comes after Moshe Rabbeinu does have to bring signs or predictions to establish his

¹ יג (ב) כי יקום בקרבך נביא או חלם חלום ונתן אליך אות או מופת:
רש"י ונתן אליך אות - בשמים כענין שנאמר בגדעון ועשית לי אות ואומר יהי נא חורב אל הגזה וגו': או
מופת - בארץ (ס"א ונתן אליך אות - בשמים דכתיב והיו לאותות ולמועדים. או מופת - בארץ דכתיב אם טל יהיה על
הגזה לבדה ועל כל הארץ חורב) אע"פ כן לא תשמע לו

² במסכת סנהדרין דף צ ע"א יש מחלוקת אם נביא שקר יכול לעשות אתות ומופתים או לא וז"ל הגמרא שם: תניא רבי
יוסי הגלילי אומר הגיע תורה לסוף דעתה של עבודת כוכבים לפיכך נתנה תורה ממשלה בה שאפילו מעמיד לך חמה
באמצע הרקיע אל תשמע לו תניא אמר רבי עקיבא חס ושלום שהקדוש ברוך הוא מעמיד חמה לעוברי רצונו אלא
כגון חנניה בן עזור שמתחלתו נביא אמת ולבסוף נביא שקר: ורוב הראשונים הלכו כרבי יוסי הלא הם הרמב"ם במורה
נבוכים ח"ג פ' כד, והרמב"ן, האבן עזר והרלב"ג. ושיטת האברבנל הוא שאין הנביא שקר יכול לעשות דברים מעל
הטבע דרך כישוף, אלא רק דרך הטבע.

³ יג (ג) ובא האות והמופת אשר דבר אליך לאמר נלכה אחרי אלהים אחרים אשר לא ידעתם ונעבדם:

⁴ שיטת הרמב"ן

⁵ שיטת הרמב"ם והחינוך עיין ובחינוך הטעם: משרשי המצוה, לפי שהטעות נמצא אצל בני אדם תמיד ושכלם איננו
בריא לבוא עד תכלית האמת בדברים, ותחוש התורה כי אולי מתוך הטענות המכזיבות ואריכות הדבור והויכוח עם
הזד דובר שקרים המתנבא בשם עבודה זרה יתפתה האדם לדבריו, ואף כי לא יתפתה אליו אולי יפקפק בלבבו אפילו
שעה אחת להיות שום סרך בכזביו, ואף על פי שידענו שאין תקומה לדבריו רק לשעה כי האמת יורה דרכו ויעיד על
דברי הנביא ההוא כי שקר בפיו

credentials. However, we can never be sure that he is telling the truth, as the signs could have their source in kishuf. The Torah tells us that we can rely on such a prophet and listen to what he says. (This is like the law of two witnesses. We can give the death penalty based on two witnesses even though they may both be lying. The Torah allows us to act, presuming they are telling the truth.) The final mandate for listening to such a prophet is therefore from the Torah itself. If a prophet will claim to prophesize something which contradicts the Torah, he is then undermining the very mandate which tells us to believe him. Ipso facto, he is a false prophet¹.

The second case in this Parsha is that of the Meisis, someone who actively entices us to serve idols through argument and persuasion.² The third is the Ir Hanidachas, where an entire city turns to idolatry³. In all cases, the consequences are severe – the person or people concerned are put to death⁴. In the case of the Ir Hanidachas, the fact that all the inhabitants of a particular place turned to idolatry leads to the entire city being reduced to ashes⁵, never to be built again⁶.

Perhaps it is because of the very severity of these laws that the Torah introduces laws of judicial due process just here, laws of evidence for all judicial procedures which bear the death penalty⁷, in order to make sure we understand that no one takes the law into

¹רמב"ם, משנה תורה, הל' יסודי התורה פ"ח: (ב) נמצאו אלו ששולח להם העדים על נבואתו שהיא אמת ואינו צריך לעשות להם אות אחר שהם עדים בדבר כשני עדים שראו דבר אחד ביחד שכל אחד מהם עד לחבירו שהוא אומר אמת ואין אחד מהם צריך להביא ראיה לחבירו כך משה רבינו כל ישראל עדים לו אחר מעמד הר סיני ואינו צריך לעשות להם אות וזהו שאמר לו הקב"ה בתחילת נבואתו בעת שנתן לו האותות לעשותן במצרים ואמר לו ושמעו לקולך ידע משה רבינו שהמאמין על פי האותות יש בלבבו דופי ומהרהר ומחשב והיה נשמט מליך ואמר והן לא יאמינו לי עד שהודיעו הקב"ה שאלו האותות אינם אלא עד שיצאו ממצרים ואחר שיצאו ויעמדו על ההר הזה יסתלק הרהור שמהרהרין אחריו שאני נותן לך כאן אות שידעו שאני שלחתיך באמת מתחילה ולא ישאר בלבם הרהור והוא שהכתוב אומר וזה לך האות כי אנכי שלחתיך בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה נמצאת אומר שכל נביא שיעמוד אחר משה רבינו אין אנו מאמינים בו מפני האות לבדו כדי שנאמר אם יעשה אות נשמע לו לכל מה שיאמר אלא מפני המצוה שצוה משה בתורה ואמר אם נתן אות אלי תשמעו כמו שצונו לחתוך הדבר על פי שנים עדים ואע"פ שאין אנו יודעין אם העידו אמת אם שקר כך מצוה לשמוע מזה הנביא אע"פ שאין אנו יודעים אם האות אמת או בכישוף ולט': (ג) לפיכך אם עמד הנביא ועשה אותות ומופתים גדולים ובקש להכחיש נבואתו של משה רבינו אין שומעין לו ואנו יודעין בבאור שאותן האותות בלש וכשוף הן לפי שנבואת משה רבינו אינה על פי האותות כדי שנערוך אותות זה לאותות זה אלא בעינינו ראינוהו ובאזנינו שמענוהו כמו ששמע הוא הא למה הדבר דומה לעדים שהעידו לאדם על דבר שראה בעיניו שאינו כמו שראה שומע להן אלא יודע בודאי שהן עדי שקר לפיכך אמרה תורה שאם בא האות והמופת לא תשמע אל דברי הנביא ההוא שהרי זה בא אליך באות ומופת להכחיש מה שראית בעיניך והואיל ואין אנו מאמינים במופת אלא מפני המצוה שצונו משה היאך נקבל מאות זה שבא להכחיש נבואתו של משה שראינו ושמענו:

²יג (ז) כי יסיתך אחיך בן אמן או בנך או בתך או אשת חיקך או רעך אשר כנפשו בסתר לאמר נלכה ונעבדה אלהים אחרים אשר לא ידעת אתה ואבתיך: (ח) מאלהי העמים אשר סביבתיכם הקרבים אליך או הרחקים ממך מקצה הארץ ועד קצה הארץ:

³יג (יג) כי תשמע באחת עריך אשר ה' אלקיך נתן לך לשבת שם לאמר: (יד) יצאו אנשים בני בליעל מקרבך וידיחו את יושבי עירם לאמר נלכה ונעבדה אלהים אחרים אשר לא ידעתם: (טו) ודרשת וחקרת ושאלת היטב והנה אמת נכון הדבר נעשתה התועבה הזאת בקרבך:

⁴יג (ו) והנביא ההוא או חלם החלום ההוא יומת כי דבר סרה על ה' אלקיכם המוציא אתכם מארץ מצרים והפך מבית עבדים להדיחך מן הדרך אשר צוה ה' אלקיך ללכת בה ובערת הרע מקרבך: יג (ט) לא תאבה לו ולא תשמע אליו ולא תחוס עיניך עליו ולא תחמל ולא תכסה עליו: (י) כי הרג תהרגנו ידך תהיה בו בראשונה להמיתו ויד כל העם באחרונה: (יא) וסקלתו באבנים ומת כי בקש להדיחך מעל ה' אלקיך המוציאך מארץ מצרים מבית עבדים:

⁵ספר החינוך - מצוה תסד: מצות שריפת עיר הנדחת וכל אשר בה: שורש מצוה זו ידוע הוא, שאנשים רעים וחטאים כאלה שהסכימו יחד הסכמה רעה ונמאסת כזו ראוי למחות שמם ולאבד זכרם מן העולם ולא ישאר בעולם מקום זכר להם כלל, ואין להם כליון חרוץ יותר מן השרפה:

⁶יג (טז) הכה תכה את יושבי העיר ההוא לפי חרב החרם אתה ואת כל אשר בה ואת בהמתה לפי חרב: (יז) ואת כל שללה תקבץ אל תוך רחבה ושרפת באש את העיר ואת כל שללה כליל לה' אלקיך והיתה תל עולם לא תבנה עוד:

⁷יג (טו) ודרשת וחקרת ושאלת היטב והנה אמת נכון הדבר נעשתה התועבה הזאת בקרבך:

his own hands¹. In fact, just after these laws, the Torah talks about the unity of the Jewish people revolving around a centralized authority on the Temple Mount. For, if every Torah scholar could be the final arbiter of Torah law, we would splinter into a thousand pieces². Simultaneously, the Torah bans Bamos and only allows for one central Mizbeach by stating that each man may not do what he deems to be fitting.

At the beginning of these laws³ Moshe tells us of one other law: the law of not adding to or subtracting from the Torah⁴. The Torah is the perfect means to our fulfillment, and as such, any idea by man that he can somehow improve on this will lead down a slippery slope: we will begin to judge each commandment and decide whether it is good, still relevant or can be improved upon. By the time we are finished, it will no longer be Judaism that we are practicing but rather some human religion of our own making. It is this which leads to the moral and spiritual cesspool of the false prophet, the Meisis and the Ir Hanidachas.

The severity of the punishment for these crimes is difficult to comprehend. The motivation of the Meisis lies, after all, in the desire to be creative, to distinguish himself by presenting a new system⁵. Why should people not be allowed the freedom of expression to communicate their alternative ideas to Judaism, just the kind of situation which exists in Western countries today? With the exception of incitement to bodily harm, the First Amendment to the American Constitution, that of freedom of speech, protects the right for many competing concepts to be expressed in the marketplace of ideas.

The Torah is quite clear that a world without moral and spiritual purpose is not a world worth sustaining. G-d had a purpose for this world, and He revealed that purpose through prophecy at Sinai. After the Revelation, the question then arose as to what was to stop another prophet from coming and saying that the Torah had changed or that laws were added to it. What was to stop someone from coming and re-interpreting the Torah in a radically new way? What happened if he was known to us as a genuine prophet and predicted miracles that came about to back up his plan? What was to stop someone from saying that the whole Torah was true and G-d-given but that there were also other gods

רש"י: ודרשת וחקרת ושאלת היטב - מכאן למדו שבע חקירות מריבוי המקרא כאן יש ג' דרישה וחקירה והיטב. ושאלת אינו מן המנין וממנו למדו בדיקות ובמקום אחר הוא אומר ודרשו השופטים היטב ובמקום אחר הוא אומר ודרשת היטב למדו היטב לגזירה שזה ליתן האמור של זה בזה:
רבינו בחיי: ודרשת וחקרת - היו בודקין את העדים בדיני נפשות בשבע חקירות, באיזה שמיטה באיזו שנה באיזה חדש בכמה באיזה יום בכמה שעות מן היום באיזה מקום. ועוד היו בודקין אותן בשבע בדיקות, והבדיקות הן הדברים שאינן עיקר בעדות ואין העדות תלויה בהן, והוא ששואלין להם מה היה לבוש הנהרג או ההורג, בגדים לבנים או שחורים, עפר האדמה שנהרג עליה היה לבן או אדום. מעשה היה שאמרו עדים במקום פלוני תחת התאנה הרג פלוני את הנפש, ובדקו חכמים את העדים ואמרו להם תאנים שלה שחורות או לבנות, עוקצין שלהן ארוכות או קצרות. וסוד שבע חקירות כנגד שבע קצוות והשביעי היכל הקדש מכוון באמצע והוא האמת המכריע, כן יודע האמת מתוך שבע חקירות:

¹ יג (יט) כי תשמע בקול ה' אלקיך לשמר את כל מצותיו אשר אנכי מצוך היום לעשות הישר בעיני ה' אלקיך:

² משך חכמה כב כב: שאם לא יבטל היחיד דעתו להרוב הגדולים באומה במקום האלדי, תרבה הרעה ויעשו בניי אגודות אגודות ויתפרד הקשר האמיץ, אשר בו יתוארו גוי אחד בארץ.

³ בחומשים שלנו לא תוסיף מופיע בהתחלת פ' יג (פסוק א), ופרשת נביא שקר מתחיל בפסוק ב, מיד אחריו. וכתבו המפרשים שבאמת בל תוסיף שייך לפרק הקודם והוי סוף הענין של פרק יב והמדפיסים הם אלו ששמו אותו בריש פ' יג. אבל אין כ"כ בזה לנוגע לדידין כי ס"ס הוא הענין הקודם וצ"ב למה סמוך זה לזה.

⁴ יג (א) את כל הדבר אשר אנכי מצוה אתכם אתו תשמרו לעשות לא תסף עליו ולא תגרע ממנו
רש"י: לא תסף עליו - חמשה טיטפות בתפלין וחמשה מינין בלולב ארבע ברכות כהנים:

⁵ משך חכמה כב כב: (בנוגע לזקן ממרה): וזה חלק גדול מכחות התאווה להיות מצויין וממציא דרך חדש ולהבדל מן הכלל, השם ישמרנו.

worthy of service? In other words, how would one maintain the integrity of the Torah and Judaism and prevent all kinds of splinters and new-age variants?

To this the Torah answers that the entire Torah was given at Sinai and it would never change. It was given with the utmost clarity so that no one would become confused; neither about G-d as the source of this revelation¹, nor the content of the revelation. All the principles we need to apply to any new situation are already contained within the Torah, and any new situation can be understood by these principles. These principles were not given based on any miracles, but rather in a clear and undisputable national revelation. Therefore, miracles cannot be the basis of any future claim to change the Torah. From Sinai on, no prophet can ever innovate anything new in the Torah². A prophet can temporarily suspend the laws of the Torah as Eliyahu did on Mt. Carmel, but any prophet who will call for a permanent change in the Torah, even a genuine prophet or one who draws on signs and predictions, is ipso facto wrong³. It is one of the 13 Principles of Our Faith that the Torah will never change⁴, and anyone challenging this principle is challenging the very foundations on which the Torah is based.

It goes without saying that all of this is a function of the Torah being G-d-given. Any idolatry undermines the Torah just as thoroughly as a false prophecy. Any attempt to get others to believe in idolatry is a crime of the utmost gravity, for this is tantamount to denying the entire purpose for which the world was created, i.e. the mandate for man to get close to G-d through His Torah.

The punishment for all of this is the death penalty. The Torah is cognizant of the fact that if we engage in this sort of cruelty even in the act of implementing our judicial duties we are in danger of becoming monsters, imposing a Taliban-like regime and terrorizing the people. But here, the Torah makes a remarkable promise. In the case of Ir HaNidachas, we are told that our act of seeming cruelty will have the opposite effect of making us more merciful⁵. We are to act, it seems, not because we are filled with the fiery

¹ספר העיקרים ג-ח (בסוף): וזה כי למה שרצה הש"י לתת תורה ע"י משה מנוקה מבלי ספק רצה שתתעלה מדרגתו (של משה ר"י) באופן שלא יהיה לכח המדמה מבוא בה כדי שלא יכנס בה שום חשד וספק, וכן נתעלה מדרגת ישראל המקבלים התורה למדרגת פנים בפנים במעמד ההוא מהטעם הזה

²רמב"ם פירוש המשניות: ואילו יעשה מן האותות והמופתים לקיים לו הנבואה מה שלא שמענו מופלאים ממנו יחנק ... (שהרי) אין נביא רשאי לחדש דבר מעתה

³רמב"ן השמטות לספר המצוות ל"ב: המצוה השניה שנמנעו שלא נשכח את הר סיני ולא נסיר אותו מדעתנו ... והוא אמרו יתעלה (ואתחנן ד'): השמר לך ושמור נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך ופן יסורו מלבבך כל ימי חייך והודעתם לבניך ולבני בניך יום אשר עמדת לפני ה' אלוהיך בחורב וגו' והכונה בזה גדולה מאד שאם היו דברי תורה באים אלינו מפי הנביא עליו השלום בלבד אע"פ שנתאמת אצלנו ענין נבואתו באותות ומופתים אם יקום בקרבנו נביא או חולם חלום בזמן מן הזמנים ויצונו בשום הפך מן התורה ונתן אלינו אות ומופת תהיה התורה נסוזה על יד השני או יכנס בלבנו ספק על זה, אבל כשהגיענו ביאור התורה מפי הגבורה לאזנינו ועינינו רואות אין שום אמצעי נכחיש כל חולק וכל מספק ונשקר אותו ולא יועיליהו אות ולא יצילהו מידניו מופת. שאנחנו היודעים ועדים בשקרו ובהפזותו שהוא מה שנאמר במעמד ההוא (יתרו יט) וגם בך יאמינו לעולם ... ועם כל הדורות ידבר שלא ישכחו ענין המעמד ...

רמב"ם הקדמה למשניות: יאסור איסורים בדבר שאינו מן התורה כגון שאמר הלחמו בעיר פלונית ... כמו שצוה שמואל לשאול להלחם בעמלק (שמואל א טו) או ימנע מלהרוג ... וכמו שמנע ירמיהו את ישראל מללכת לארץ ישראל ... וכל העובר על צויו חייב מיתה בידי שמים ... שנאמר (אנכי אדרוש מעמו) (דברים יח) ... וכן עוד אמרו (יבמות קב.) אם יבא אליהו ויאמרו חולצין במנעל שומעין לו אין חולצין בסנדל אין שומעין לו ירצו לומר שאין להוסיף ולא לגרוע במצוה על דרך נבואה בשום פנים וכן אם יעיד הנביא שהקב"ה אמר אילו שהדין במצות פלוני כך וכי סברת פלוני אמת יהרג.

⁴אני מאמין באמונה שלמה שזאת התורה לא תהא מוחלפת ולא תהא תורה אחרת מאת הבורא יתברך שמו (נוסח הסדורים)

⁵יג (יח) ולא ידבק בידך מאומה מן החרם למען ישוב ה' מחרון אפו ונתן לך רחמים ורחמך והרבך כאשר נשבע לאבותיך: (יט) כי תשמע בקול ה' אלקיך לשמר את כל מצותיו אשר אנכי מצוך היום לעשות הישר בעיני ה' אלקיך:

passion of fundamentalism, but because we are constrained by the Torah to follow its dictates.

But why would the Torah act with such severity to acts of idolatry? Surely the Monotheistic idea is powerful enough to stand on its own two feet and capture the minds of thinking people? To this, the Chinuch has an interesting response. The Sinai experience provided us with a clear and factual empirical basis to our belief in G-d and His Torah. An entire nation reached the highest levels of prophecy, speaking to G-d face to face. Now it is time to move on and build on what we have achieved; not to spend our days going through the whole issue of the authenticity of Sinai all over again¹. Civilization cannot move forward if every generation has to spend their lives questioning the basics. Even if we do reject the false prophet, he will leave us with doubts that may take years to work through². Perhaps a brilliant mind, an Avraham, may discover the truth on his own. But even he would spend most of his life just figuring out what it is that he ought to be doing. And when he finally does, his efforts would be for naught, for his children would demand the right to start all over again and discover the truth for themselves.

The Torah takes a harsh view of these cases both because they deny the entire purpose of creation and because they actively pursue the entrapment of others. Hence, in an unusual detailing of its reasoning, the Torah makes it clear that the deterrent value to others is part of the logic of the punishment³.

Those implementing the punishment do so knowing that by saving others from being led away from the Torah they are saving their lives.

In general, the תורה gives greater value to something spiritual than to something physical. For example, if one had two lost objects to return, one belonging to his rabbi and one belonging to his father, he is required to return the lost object to his rabbi first, as his father facilitated his entry into this world but his rabbi facilitates his entry into the World to Come.⁴ Conversely, someone who causes sin is worse than someone who physically murders, for a murderer murders in this world, but one who causes sin is depriving (murdering) the person from the World to Come.⁵

העמק דבר (יט): כי תשמע בקול וגו'. ... ובאשר דאע"ג דשלוחי מצוה אינם נזקים מכ"מ היכא דשכיחי הזיקא שאני נלכ"ע כמש"כ בס' שמות ל"ב כ"ו בהר"ד] והרי אין שכיחי הזיקא יותר ממעשה עה"נ כמש"כ. מש"ה הוסיף המקרא תנאי כי תשמע בקול שתהי' עוסק בתורה כדי לשמור את כל מצותיו וגו' וגם כדי לעשות הישר וגו' היינו בשמירת מדותיו ית' ובזה יהי' עסק התורה מסייעת לתקן את אשר תעוות ע"י מעשה עה"נ. ומכאן למדנו דמי שהגיעו מעשיו לידי רוגז ואכזריות או לידי שנאת הבריות אזי יעסוק בתורה לשמה ובזכות זה תמצא ידו להעמיד הליכותיו על דרך הטוב והישר:

¹ ספר החינוך - מצוה תנו: חסה התורה עלינו לבל נאבד אפילו שעה אחת מכל ימינו בפקוק המחשבה הרעה ההיא:

² ספר החינוך - מצוה תנו: שלא לשמוע למתנבא בשם עבודה זרה: משרשי המצוה, לפי שהטעות נמצא אצל בני אדם תמיד ושכלם איננו בריא לבוא עד תכלית האמת בדברים, ותחוש התורה כי אולי מתוך הטענות המכזיבות ואריכות הדבור והויכות עם הזד דובר שקרים המתנבא בשם עבודה זרה יתפתה האדם לדבריו, ואף כי לא יתפתה אליו אולי יפקק בלבבו אפילו שעה אחת להיות שום סרך בכזביו, ואף על פי שידענו שאין תקומה לדבריו רק לשעה כי האמת יורה דרכו ויעיד על דברי הנביא ההוא כי שקר בפיו, אף על פי כן....

³ (יב) וכל ישראל ישמעו ויראון ולא יוספו לעשות כדבר הרע הזה בקרבך:

⁴ בבא מציעא לג. אבדת אביו ואבדת רבו של רבו קודמת שאביו הביאו לעולם הזה ורבו שלמדו חכמה מביאו לחיי העולם הבא.

⁵ קשה המחסיאו מההרגו (ספרי כי תצא פסקא רנב) שההרגו אינו מוציאו אלא מהעוה"ז והמחסיאו מוציאו ג"כ מעוה"ב.

Therefore, just as there is a Torah obligation to save a person's physical life, there is a similar obligation to save his life spiritually¹. This is considered one of the greatest things we can do:

כל המציל נפש אחת מישראל כאילו הציל עולם מלא.

For example, there are instances where one would be required² to break the Shabbos to save a fellow-Jew's Yiddishkeit³, such as one who is already Mitzvah-observant, even a minor⁴, and has been forcibly removed to an environment which endangers his/her Mitzvah observance.⁵

¹ויקרא יט טז: לא תעמוד על דם רעך

ונלמד ג"כ מהשבת אבידה (דברים כב:ב) שיחזיר לו גופו - בבא קמא פא: וסנהדרין עג. - אבדת גופו מנין תלמוד לומר והשבותו לו ועל זה כתבו כמה מהאחרונים שיש קל וחומר להציל נפש רוחני: ט"ז א"ח שו ה: הכא שרוצים להמירה ותשאר מומרת לעולם אחר כך בזה הכריע התוספות דיש להצילה בחילול שבת דזה עדיף מפיקוח נפש של"ה תורה שבכתב פרשת קדושים מנחת חנוך מצוה רלט אות ד: ונ"ל דחייב התוכחה היא חוץ מעשה זו עוד מתחייב על"ת דל"ת על דם רעך דלא גרע משובע בנהר דעובר על לא תעמוד וגם השבות לרבות אבידת גופו עאכ"כ דאם יכול להציל מן העבירה דהוא אבידת נפשו וגופו ר"ל בודאי חייב להחזירו למוטב ולהצילו וכן בתשובת מהרשד"ם (יו"ד ט' רד) והמהר"ם שיק ספר המצות מצוה ר"מ נוקט כדבר פשוט שחייב תוכחה נכלל בתוך לא תעמוד ורק דן על מאי הנפקא מינה בין הוכח תוכיח ולא תעמוד וז"ל: דודאי שיהיה חייב להוכיח דרך כבוד זה ודאי ידעין מקרא דולא תעמוד על דם רעך ומקרא דוהשבותו לו ילפינן השבת גופו כדאיתא בסנהדרין דף ע"ג ע"א וק"ו השבת נפשו אם הוא חוטא ולא אצטריך קרא דהוכח תוכיח אלא שאפילו אינו רוצה לשמוע ומסרב כמה פעמים ואז לא יוכל ללמוד מלא תעמוד על דם רעך ומהשבותו וכו', א"ה מצוה מהוכח תוכיח ומצוות עשה בפני עצמה על זה. היראים מזכיר החיוב לאיפוש מאיסורי בסרכ"ג, הסימן של תוכחה אבל רק אגב שדאוצר דמותר לבייש חבירו כשמפרישו מאיסור. ועיין באור החיים ריש פרשת כי תצא (דברים כב א) שהאריך לדרוש את המצוה של השבת אבידה באופן של רוחניות. ובספר עבותות אהבה רצו לדייק שגם השערי תשובה אוחז בשיטה הזאת וז"ל השערי תשובה (שער שלישי סימן ע"א) "והנה נתחייבנו לטרוח בשור אחינו או שיו הנידחים, ולהיות עמנו עד דרוש אחינו אותו, עתה מה לעשות יקר וגדלה לבעליהם. וכן כתוב (ישעיהו נ"ח, ז') ועניים מרודין תביא בית". ועל זה כתב העבותות אהבה: משמע מסוף דבריו שהשבת אבידה כולל גם עשיית יקר וגדולה לאחרים, ופשוט שזה כולל הצלה מהגנאי של חטאים ג"כ עכ"ל אבל צלע"ק כי לא ראינו אצל כבוד אב ואם או כבוד רבו או שאר מצוות של כבוד שזה כולל את החיוב להציל מהחטא. אבל עיין בהרב ירוחם פישל פערלא על ספר המצות של הרס"ג מצוה כח קטע המתחיל "אמנם בעיקר הדבר" שחולק וטוען שאין קל וחומר כזה

²שו"ע סי' שו ט' יד: מצוה לשום לדרך פעמיו להשתדל בהצלתה ויוצא אפילו חוץ לשלש פרסאות ואי לא בעי בית דין גחרין עליו

³בגמ' בשבת ד. מובא שהתירו לרדות את הפת (היינו לסלקו מצדי התנור) ששם שם אחר כדי להציל את השני מאיסור בישול (אפייה) ושואל הגמ' וכי אומרים לו לאדם חטא כדי שיזכה חברך ותוס' שם ויתר הראשונים הקשו מגיטין דף מא ע"ב ומכמה מקומות וחילקו שמותר לאדם לעשות עבירה קטנה כדי למנוע מהצבור (ולא רק יחיד) מחטא גדול או למנוע בטול של מצוה רבה, וכגון פרו ורבו שעל ידה מתקיים כל העולם או מצוה דרבים כמו עשרה להשלים מנין, או למנוע עבירה שהרבים נכשלים בהם. (ויש הבדלים בין הראשונים בהגדרת ענין זה תשובה הרשב"א להתוס'). ועל פי זה התירו חכמים לחלל שבת להציל שבוייה שעומדת להיות נטמאת בין הגוים לאבד כל היהדות שלה. ונפסק להלכה בב"י ושו"ע א"ח ס"ו שו (ודלא כהרשב"א המובא בב"י שם) והוסיף השו"ע הרב שמותר אפילו אם זה ספק אם יצילנה מותר לחלל עליה את השבת. ולכן, אע"פ שהרב ירוחם פישל פערלא חולק על יתר האחרונים ואומר שא"א לעשות קל וחומר מפוקח נפש גופני לפקוח נפש רוחני, מ"מ אין דין זה תלוי בק"ו אלא תלוי בהדין של חטא כדי שתזכה את חברך. שכל איסור תורה נקרא קל לגבי המרת דת לגמרי (ב"י שם). וברור מכל זה שאע"פ שהנוסח של ההלכה היא שמותר להציל את בתו, לשון בתו לאו דווקא וה"ה לכל אדם.

⁴שו"ע הרב א"ח שו

⁵שו"ע א"ח ס' שו סעיף יד.

In a sense, our laws of the false prophet, the Meisis and the Ir Hanidachas are just extensions of this idea. The first two are clearly coming to corrupt others. The latter is an entire city whose inhabitants have mutually corrupted each other and which now stands as an example of defiance to the entire Jewish community. All Jews know that they can go and visit this “sin city” and check it out for themselves.

Our Torah is a Torah of peace – דרכיה דרכי שלום. The stress is on gentleness, kindness and harmony. Our very Parsha deals with laws of charity and loans, showing an unprecedented level of sensitivity required of a Jew towards his fellow man. It is totally out of character for the Torah to then provide such a chapter of harshness, where, in the case of the Meisis, we are told to have no mercy and not to look for extenuating circumstances¹. Clearly, the root of this is, as we explained, the fact that everything is at stake here. The lesson is that being merciful to the evil one will lead to being cruel to the righteous – to denying them the one tool they have, the Torah, for attaining the World to Come.

¹ ספר החינוך - מצוה תס: שלא ילמד המוסת זכות על המסית: שנמנע המוסת שלא לטעון דבר של זכות על המסית ואפילו יודע לו זכות ולא ילמדהו ולא יזכרהו עליו, ועל זה נאמר [דברים י"ג, ט"], ולא תחמול. וכן אמרו זכרונם לברכה [ספרי כאן] לא תלמד עליו זכות:
ספר החינוך - מצוה תסא: שלא ישתוק המוסת מללמד חובה על המסית:

שופטים

1. Requirement to Listen to Chachamim

SUMMARY:

It is a positive command to listen the Sages' interpretation of the oral law, as the verse states, *according to that which they will teach you, you should do*. There is also a negative command not to dispute the Sages' final determination of halacha, as the verse states, *do not go away from that which they will tell you left or right*.

The Sanhedrin was the original arbiter of the Halacha. The broader implication of this verse, however, is to follow Torah authorities in each and every generation. ואל השופט means that even if the Sages of a particular generation are not as great as a previous generation, they still have as much binding authority on their generation - יפתח בדורו כשמואל בדורו [ראש השנה כ"ה ע"ב].

Underlying the need for this command is the fact that the Torah was given in such a way that it required the Sages to interpret it. Most of the laws of the Torah cannot be understood from the words of the Torah alone. Thus the interpretation of the Sages of any generation becomes the Torah which G-d commanded us to keep at Sinai. Even if, by the highest standards of our own human logic, the Sages appear to be as wrong as confusing left with right, G-d testifies through this Mitzvah that this is not so. For if we were all left to make our own interpretations of the Torah, a thousand individual religions would bloom, and none would be Judaism.

A Sage who refused to accept the final decision of the Sanhedrin and continued to pasken for people according to his original position is called a Zaken Mamreh. A Zaken Mamreh threatens G-d's entire plan for the world. Such a person would get the death penalty, not as a deterrence, for most people were not knowledgeable enough to become a Zaken Mamreh, but rather in order to show people the immense importance of the tradition of Torah SheBaal Peh.

The Sages were also instructed to make Rabbinic decrees, as the verse states ויקרא יח ל: ושמרתם את משמרתי, ועשו משמרת למשמרתי. Since G-d tells us to listen to the Sages, it is as if every Rabbinic decree is commanded by G-d Himself. The Sages, in a sense, are but fleshing out the details of the Torah command. G-d Himself would have commanded us to keep these Rabbinic commands, but He preferred to delegate this dimension of spiritual creativity to mankind. These dimensions of the Torah are not pure sechel like those written in the Torah itself. Just as there are laws not written in the Torah but delegated to the realm of nature, so there are laws delegated to man to reveal and promulgate.

There are many different levels of דרבנן. In addition, there are certain *Deoraisas* which were given to the Sages to define. All מצוות דרבנן are an integral part of the תורה, part of the intended scope of the Torah to begin with. Therefore, disobeying Rabbinic decrees undermines the whole chain of continuity and viability of the תורה on earth.

The Sages were critically aware of the fact that they were making legislation for times and circumstances in the future when things might be different. They were profoundly careful not to make any legislation which may become dated or may not apply to any set of circumstances. They therefore looked very deeply at universals in human psychology and makeup and drew on deep principles that would be applicable for all time.

In this, they were operating at a level called **רוח הקדש**, a phenomenally high spiritual level, which allows access to a much higher plane of understanding than normal seichel.

Part of this understanding comes from the unusual mastery of the **תורה** which the Sages had. This mastery gave them an understanding of the deep structure of the world. It is this same understanding which allows contemporary Halachik authorities to draw on **תורה** principles to answer questions about genetics, the stock exchange or the internet.

Despite all their qualifications, the Sages were very wary of making decrees. Many hundreds and often thousands of Sages would discuss each and every point before a decree would be made. Such discussions would sometimes continue for decades or generations.

There were several qualifications to be a member of the Sanhedrin, and many of them apply to a great sage of any generation. The Sages had to be masters of Torah knowledge. They had to be able to use their Torah mastery to understand all new and relevant applications of the Torah, identifying all the relevant variables that would allow the underlying principles of Torah law to apply to this new situation.

The Sages' whole thought process had to be in harmony with the Torah's so that every insight they had and every bit of advice they gave on any issue would be pure Torah.

דעת תורה is an extension of this to other, non-Halachic areas of life normally defined as **דברי רשות**. These may involve personal issues relating to self, marriage or children; medical and legal issues; political and financial issues. **דעת תורה** is as its name implies – the extension of that **דעת** which emanates from pure **תורה** into areas which are not clearly labeled as **תורה**.

To be a member of the Sanhedrin, the Sages had to speak a majority of the languages of the world. The reason for this was that they had to hear testimony directly and not rely on translators. In addition, since halacha both impacts on worldly wisdom and takes into consideration current scientific and medical opinion, the Sages had to have a basic knowledge of astrology and medicine. They had to be familiar with the multiple idolatrous practices of the time in order to assess them and decide their status.

Members of the Sanhedrin had to be lovers of people, well-liked and in good standing in the community. They had to be outraged by oppression and all manner of untruth and moral perversion, feel themselves accountable to G-d rather than man, and use their wisdom to wend their way through the complications that, as servants of G-d, they would then face.

In order to command maximum respect, these Sages even had to be physically attractive, trustworthy, and wealthy enough not to be dependent on favors yet not materialistic and money hungry.

We do not listen to a Sage who is not righteous no matter how much he knows. This is because there is a relationship between truth and good character. For example, someone who gets angry will want to impose his opinion only because he is angry. This is why the Halacha is like Beis Hillel and not Beis Shammai in almost every case. Beis Hillel was concerned to hear what Beis Shammai had to say. They showed patience, humility and an appreciation of others and their opinions, and therefore ultimately more sensitive to the truth. Similarly, the Bnei Beseira, seeing that Hillel was a superior Talmid Chacham, immediately stepped down as heads of the Sanhedrin and appointed Hillel in their stead.

A Sage with all these qualities could expect to be blessed with Ruach HaKodesh, which insured that his decisions would be true. Human logic is such that it lends itself to seeing different possibilities. The final choice of the Sages was not only logical, but Divinely assisted.

DETAIL:

לכבד תלמידי חכמים וזקנים: ויקרא יט לב (קדושים): מפני שיבה תקום והדרת פני זקן ויראת מאלקיד אני ה'
לא להוסיף על מצוות התורה: דברים יג א (ראה): ואת כל דבר אשר אנכי מצוה אתכם אתו תשמרו לעשות, לא תסף עליו
לא לגרוע ממצוות התורה: דברים יג א (ראה): וללא תגרע ממנו

שמות יח (יתרו): (כא) (אמר יתרו למשה): ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל יראי אלקים אנשי אמת שנאי בצע ושמת עליהם שרי אלפים שרי מאות שרי חמשים ושרי עשרת:

ויקרא יח ל (אחרי מות): ושמרתם את משמרת (לבלתי עשות מחקות התועבת אשר נעשו לפניכם ולא תטמאו בהם אני ה' אלוהיכם:

במדבר יא (בהעלותך): (טז) ויאמר ה' אל משה אספה לי שבעים איש מזקני ישראל אשר ידעת כי הם זקני העם ושטריו ולקחת אתם אל אהל מועד והתיצבו שם עמך: (יז) וירדתי ודברתי עמך שם ואצלתי מן הרוח אשר עליך ושמתי עליהם ונשאו אתך במשא העם ולא תשא אתה לבדך:

דברים א יג (דברים): הבו לכם אנשים חכמים ונבנים וידעים לשבטיכם ואשימם בראשיכם: (יד) ותענו אתי ותאמרו טוב הדבר אשר דברת לעשות: (טו) ואקח את ראשי שבטיכם אנשים חכמים וידעים ואתן אותם ראשים עליכם שרי אלפים ושרי מאות ושרי חמשים ושרי עשרת ושטרם לשבטיכם:

דברים יג ח (שופטים): כי יפלא ממך דבר למשפט בין דם לדם בין דין לדין ובין נגע לנגע דברי ריבת בשעריך וקמת ועלית אל המקום אשר יבחר ה' אלקיך בו: (ט) ובאת אל הכהנים הלויים ואל המשפט אשר יהיה בימים ההם ודרשת והגידו לך את דבר המשפט: (י) ועשית על פי הדבר אשר יגידו לך מן המקום ההוא אשר יבחר ה' ושמרת לעשות ככל אשר יורוך: (יא) על פי התורה אשר יורוך... ועל המשפט אשר יאמרו לך תעשה לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל: (יב) והאיש אשר יעשה בזדון לבלתי שמע אל הכהן העמד לשרת שם את ה' אלקיך או אל המשפט ומת האיש ההוא ובערת הרע מישראל: (יג) וכל העם ישמעו ויראו ולא יזידון עוד:

It is a positive commandment to listen to the Sages' interpretation of the Oral Law, as the verse states, *according to that which they will teach you, you should do*¹. There is also a negative command not to dispute the Sages' final determination of Halacha determined through the *דעות* יג and through the *Kabalah* which they have received, as it states in the *תורה*, *do not go away from that which they will tell you left or right*.²

¹ דברים יז יא (שופטים): על פי התורה אשר ירוך וכן אנחנו מצווים לשמוע אל השופט הממנה בכל דור ודור כמו שאמר הכתוב (דברים יז ט-י): ובאת אל הכהנים ואל הלויים ואל השופט אשר יהיה בימים ההם, ודרשת והגידו לך את דבר המשפט, ועשית על פי הדבר אשר יגידו לך מן המקום ההוא אשר יבחר ה'
חינוך תצה: נאמר [דברים י"ז, י'], ועשית על פי הדבר אשר יגידו לך, ונכפל בסמוך (שם, י"א) לחיזוק הדבר, על פי התורה אשר יורוך ועל המשפט אשר יאמרו לך תעשה... אומרם זכרונם לברכה בספרי [כאן] ועל המשפט אשר יאמרו לך תעשה, זו מצוות עשה

² דברים יז יא (שופטים): לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל

Strictly speaking, these verses are referring to the Sanhedrin, who represent the extension of Moshe Rabbeinu¹. (The Sanhedrin – the guardians of the Oral Law were only fully operational on the Temple, next to the Aron which held the Written Law².) According to the Sefer HaChinuch, however, this Mitzvah applies not only to listening to the Sanhedrin but also to the great Sages of each generation³. The Gemorrah learns this from the verse **וְאֵל הַשּׁוֹפֵט אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּיָּמִים הָהֵם**⁴, which is interpreted to mean that even if the Sages of a particular generation are not as great as those of a previous generation, they still have as much binding authority on their generation: **יִפְתַּח בְּדוּרוֹ כְּשִׁמּוּאֵל בְּדוּרוֹ**⁵.

The Ramban stresses that there is no difference between these laws and those that were received by Moshe on Har Sinai,⁶ for the Torah was given in such a way that it

רמב"ם שם הל' ב': כל מי שאינו עושה כהוראתו עובר בלא תעשה שנאמר לא תסור מכל הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל ... ועל המשפט אשר יאמרו לך תעשה אלו דברים שלמדו אותן מן הדין באחת מן המדות שהתורה נדרשת בהם, מכל הדבר אשר יגידו לך, זו הקבלה שקיבלו איש מפי איש.
ואפילו הרמב"ן שחולק על הרמב"ם (בהשגותיו על ספר המצוות שורש א) וסובר שאין הפסוק של לא תסור קאי אמצוות דרבנן מסכים שהפסוק הולך על תורה שבע"פ

¹רמב"ם פ"א מהל' ממרים הל' א': ב"ד הגדול שבירושלים הם עיקר תושבע"פ ... ועליהן הבטיחה תורה שנאמר על פי התורה אשר יורוך זו מצות עשה וכל המאמין במשה רבינו ובתורתו חייב לסמוך מעשה הדת עליהן ולישען עליהן.

² Rav SR Hirsch: pgs 326: – וקמת ועלית אל המקום אשר יבחר ד' אלו קין בו –
The authentic text of the Written Torah rested ... next to the evidence of its Divine origin, just as the Sanhedrin [found itself next to the Aron do that] the symbolic theoretical and the concrete actual position of the Law, the Torah, should be one and the same.

³חינוך תצה: ועובר על זה ואינו שומע לעצת הגדולים שבדור בחכמת התורה בכל אשר יורו מבטל עשה זה. וענשו גדול מאד שהוא העמוד החזק שהתורה נשענת בו, ידוע הדבר לכל מי שיש בו דעת וגוי' והמנחת חינוך מצוה תצה-ו לא ידע מקור לדבריו. ולי מראה שיש חילוק בין פירוש החכמים על כוונת התורה וגזירותיו ותקנותיו. בנוגע לפירושים היות שהם עיקר שומרי המסורה, אם לא נקשיב להם יהיה נתק ח"ו ממעמד הר סיני. ולכן כל דור של חכמים הם כאילו מוסרים לנו את התורה מחדש אבל בנוגע לגזירות ותקנות אולי רק לסנהדרין היה כח הזה וכמו שרוצים לדייק כמה מפרשים לדעת הרמב"ם.

ובהמגיה להמנחת חינוך (דפוס מכון ירושלים מצוה תצה אות א) האריך בענין זה וזה לשונו: ראה מנחת חינוך אות ג שפירש בדעת הרמב"ם דווקא על הוראת בית דין הגדול היושב בלשכת הגזית עוברים [וכתב המ"ח שכן הוא לשון הכתוב וקמת ועלית וגוי' היינו לבית דין הגדול, ועשית על פי הדבר וגוי' מן המקום ההוא לא תסור וגוי' דמיירי הכל בבית דין הגדול, אבל בחכמי כל דור ודור מנין לנו]. וכיון לדעת המדרגיתא טבא (ו ע"א בדפי הספר), וע"ש דאם ישבו חוץ ללשכת הגזית רפיא בדיה, אבל הא פשיטא ליה דמה שגזרו חכמי התלמוד אחר שבטל בית דין הגדול לגמרי, כמו שכתב הרמב"ם בהקדמת היד החזקה שבית דין בטל כמה שנים קודם חיבור התלמוד, שאינן בכלל לאו דלא תסור אלא אסמכתא בעלמא. וכ"כ בלב שמת. ומהר"ץ חיות בתורת נביאים מאמר לא תסור דקדק ממה שהקשה הרמב"ם בשורש הראשון על הבה"ג: וכמו שמנו נר תנוכה ומקרא מגילה היה להם למנות וטילת ידים ומצות עירוב, מוכרח דרך הנך קשיא ליה מפני שנתקנו בלשכת הגזית. וכן הוכיח ממה שכתב הרמב"ם בתחילת היד החזקה בהקדמה למנין המצוות שעל סדר ההלכות: ויש מצוות אחרות שנתחדשו אחר מתן תורה וכו' כגון מקרא מגילה ונר חנוכה ותענית תשעה באב ועירובין וידים וכו', כל אלו מצוות שנתחדשו חייבים אנחנו לקבלם ולשמרם שנאמר לא תסור וגוי'. משמע דווקא אלו, כל שאר איסורי דרבנן לא. והביא עוד שכן מובא במורה נבוכים פמ"א לשלישי. אולם בהקדמת היד החזקה מבואר דכל הדינים המוזכרים בש"ס עובר בהם בלא תסור, לפי שאותם החכמים שהתקינו וגזרו הם כל חכמי ישראל או רובם, והם ששמעו הקבלה בעיקרי התורה כולה דור אחר דור עד משה רבינו ע"ה וגוי' ע"ש מה שכתב שם עוד

אמנם המנחת חינוך כתב עוד שנראה מדברי הרמב"ם בספר המצוות ובהקדמה לספר יד החזקה וברמב"ן שמסכימים לדברי ספר החינוך. רק שלהרמב"ן התקנות והסייגים אינן בכלל זה.

⁴(דברים יז ט-י): ובאת אל הכהנים ואל הלויים ואל השופט אשר יהיה בימים ההם, ודרשת והגידו לך את דבר המשפט, ועשית על פי הדבר אשר יגידו לך מן המקום ההוא אשר יבחר ד'

⁵ראש השנה כ"ה ע"ב.
ובספרי: וכי תעלה על דעתך שאדם שופט שלא נמצא בימיו אלא מה תלמוד לומר אל השופט אשר יהיה בימים ההם אלא שופט שהוא כשר ומוחזק לך באותן הימים.
חינוך תצה: ונוהגת מצוה זו בזמן שבית דין הגדול בירושלים בזכרים ונקבות, שהכל מצוין לעשות כל אשר יורו. ובכלל המצוה גם כן לשמוע ולעשות בכל זמן וזמן במצות השופט, כלומר החכם הגדול אשר יהיה בימינו בזמננו, וכמו שדרשו זכרונם לברכה [ראש השנה כ"ה ע"ב] ואל השופט אשר יהיה בימים ההם, יפתח בדורו כשמואל בדורו, כלומר שמצוה עלינו לשמוע בקול יפתח בדורו כמו לשמואל בדורו:

⁶רמב"ן: שכיון שנאמר למשה בסיני שיקבלו עליהם ישראל מצות ב"ד הגדול ובאו הם ותקנו את אלו, כבר נאמרו כלם

required the Sages to interpret it. In fact, most of the Torah's laws cannot be understood from the words of the Torah alone¹. Without this mandate, the Midrash says, the תורה would be a mysterious document for us². Thus, the interpretation of the Sages of any generation becomes the תורה which השם commanded us to keep at סיני³. Even if, by the highest standards of our own human logic, the Sages appear to be wrong, as wrong as confusing left with right⁴, G-d testifies through this Mitzvah that this is not the case⁵. For if we were all left to make our own interpretations of the Torah, a thousand individual religions would bloom, and none would be Judaism⁶. It is for this reason that the case of זקן ממרא is such a serious thing⁷. To be a Zaken Mamreh, one had to be an outstanding Talmid Chacham who refused to accept the final decision of the Sanhedrin and continued to pasken for people according to his original position⁸, even though one could continue to

למשה בסיני אין הפרש ביניהם באמירת סיני אלא שזה בפרט וזה בכלל (פרושו על ספר המצוות שרש א).

¹ מנחת חינוך תצו: רוב דיני תורה מפי השמועה

² במדבר רבה יד יב: כי טובים דודין מין (שיר השירים א) טובים דברי דודים מיינה של תורה למה שאין אדם מורה כראוי מדברי תורה שהיא סתומה ... אבל מתוך דברי חכמים אדם מורה כראוי מפני שהם פורשים את התורה.

³ דרשות הר"ן יא: שה' יתברך מסר את הכרעת אלה כלם לחכמי הדור, ונמצא שמה שיסכימו הם בדבר מהדברים הוא מה שנצטוו משה מפי הגבורה ...

⁴ דמב"ן יז יא: ימין ושמאל אפילו אם אומר לך על ימין שהוא שמאל או על שמאל שהוא ימין, לשון רש"י וענינו, אפילו תחשוב בלבך שהם טועים, והדבר פשוט בעיניך כאשר אתה יודע בין ימין לשמאלך, תעשה כמצותם, ואל תאמר אין אוכל החלב הגמור הזה או אהרוג האיש הנקי הזה, אבל תאמר כך צוה אותי האדון המצוה על המצות שאעשה בכל מצותיו ככל אשר יורוני העומדים לפניו במקום אשר יבחר ועל משמעות דעתם נתן לי התורה אפילו יטעו, וזה כענין רבי יהושע עם ר"ג ביום הכיפורים שחל להיות בחשבוננו (ר"ה כה) אמנם, האברבנל חולק על הרמב"ן. דעתו הוא שאם הדבר ברור ללא ספק שהבית דין טועה, אינו צריך להקשיב לו. וזה לא כהספרי שאומר "נראין לו" על ימין שהוא שמאל. אבל הירושלמי (הוריות פ"א ה"א) תומך לשיטת האברבנל: יכול אם יאמרו לך על ימין שהוא שמאל, ועל שמאל שהוא ימין תעשה? ת"ל ימין ושמאל - כשיאמרו לך על ימין שהוא ימין, ועל שמאל שהוא שמאל. ע"כ אבל ה"ט בדברי דוד כותב שהירושלמי מתכוון למקום שהיחיד יכול להתחמק מפסק דינו של בית דין בשב ואל תעשה

⁵ קצות הקדמה: ונתן לנו הקב"ה התורה ... כפי הכרעת שכל האנושי גם כי אינו אמת בערך השכלים הנבדלים.

⁶ דמב"ן יז יא: והצורך במצוה הזאת גדול מאד, כי התורה נתנה לנו בכתב, וידוע הוא שלא ישתנו הדעות בכל הדברים הנולדים, והנה ירבו המחלוקות ותעשה התורה כמה תורות וחתך לנו הכתוב הדין, שנשמע לבית דין הגדול העומד לפני השם במקום אשר יבחר בכל מה שיאמרו לנו בפירוש התורה, בין שקבלו פירושו עד מפי עד ומשה מפי הגבורה, או שיאמרו כן לפי משמעות המקרא או כוונתה, כי על הדעת שלהם הוא נותן (ס"א לנו) להם התורה, אפילו יהיה בעיניך כמחליף הימין בשמאל, וכל שכן שיש לך לחשוב שהם אומרים על ימין שהוא ימין, כי רוח השם על משרתי מקדשו ולא יעזוב את חסידיו, לעולם נשמרו מן הטעות ומן המכשול ולשון ספרי (שופטים קנד) אפילו מראין בעיניך על הימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין שמע להם:

⁷ דמב"ם פ"א מהל' ממרים הל' ב:

כל מי שאינו עושה כהוראתן עובר בלא תעשה שנאמר לא תסור מכל הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל ואין לוקין על לאו זה מפני שניתן לאזהרת מיתת בית דין שכל חכם שמורה על דבריהם מיתתו בחנק שנאמר והאיש אשר יעשה בזדון וגו' אחד דברים שלמדו אותן מפי השמועה והם תורה שבעל פה ואחד דברים שלמדו מפי דעתם באחת מן המדות שהתורה נדרשת בהן ונראה בעיניהם שדבר זה כך הוא ואחד דברים שעשאו סייג לתורה ולפי מה שהשעה צריכה והן הגזרות והתקנות והמנהגות כל אחד ואחד מאלו השלושה דברים מצות עשה לשמוע להן והעובר על כל אחד מהן עובר בלא תעשה הרי הוא אומר על פי התורה אשר יורוך אלו התקנות והגזירות והמנהגות שיוור בהם לרבים כדי לחזק הדת ולתקן העולם ועל המשפט אשר יאמרו אלו דברים שילמדו אותן מן הדין באחת מן המדות שהתורה נדרשת בהן מכל הדבר אשר יגידו לך זו הקבלה שקבלו איש מפי איש:

⁸ דמב"ם פ"ג מהל' ממרים הל' ה: אין זקן ממרא חייב מיתה עד שיהא חכם שהגיע להוראה סמוך בסנהדרין ויחלוק על בית דין בדבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת או בתפילין ויורה לעשות כהוראתו או יעשה הוא על פי הוראתו ויחלוק עליהן והן יושבין בלשכת הגזית אבל אם היה תלמיד שלא הגיע להוראה והורה לעשות פטור שנאמר כי יפלא ממך דבר למשפט מי שלא יפלא ממנו אלא דבר מופלא (ח) ... חזר זה החכם לעירו ושנה ולמד כדרך שהוא למוד הרי זה פטור הורה לעשות או שעשה כהוראתו חייב מיתה ...

learn and presumably teach as one originally had¹. (Even the greatest elder of Beis Din could become a Zaken Mamreh if he argued with the Sanhedrin.) Such a person was arrested, taken to Jerusalem, and publicly executed on the next festival². Anyone who knows even a smattering of how Torah death sentences were implemented will realize what an astonishing approach this is. Only if one recognized that G-d's entire plan for the world was being threatened by this Sage could one make some sense of the penalty. The Ran³ explains that the purpose of a Zaken Mamreh's severe punishment could not have been deterrence, for most people are not knowledgeable enough to become a Zaken Mamreh. Rather, the purpose was to show people the tremendous importance of the tradition of Torah SheBaal Peh⁴.

According to the Rambam and others⁵, included in the Mitzvah of לא תסור and על פי ירוך are the Rabbinic decrees⁶. The Rabbinic decrees are also learned out from the following verse:

ויקרא יח ל: ושמתם את משמרת.

¹ חזר לעירו שנה ולמד בדרך שהיה למד פטור ואם הורה לעשות חייב.

² רמב"ם פ"ג מהל' ממרים הל' ח: ... תופסין אותו ומעלין אותו משם לירושלים ואין ממיתין אותו בבית דין שבעירו ולא בבית דין הגדול שיצא חוץ לירושלים אלא מעלין אותו לבית דין הגדול שבירושלים ועד הרגל משמדין אותו וחונקין אותו ברגל שנאמר וכל ישראל ישמעו וייראו מכלל שצריך הכרזה וארבעה צריכים הכרזה זקן ממרא ועדים זוממים והמסית ובן סורר ומורה שהרי בכולן נאמר ישמעו וייראו: עיין בבכור שור הסבר למה דווקא ארבע אלה

³ סנהדרין פט

⁴ The Ran explains that this is why the Torah uses the words, "and they shall not continue to act sinfully" (17:13) when it gives the reason for the public proclamation of the death of the Zaken Mamreh. It does not say, "and they will not continue to do this evil thing," as it says with regard to Edim Zomemim (19:20). Since the announcement of Zaken Mamreh is made as a warning to all people not to argue with the Oral Tradition of the Torah (הוא כדי שידעו כל העם), it is phrased as a general statement. In contrast, the proclamation in the case of Edim Zomemim is a warning specifically not to emulate the sin of the sinners. In the words of Rav Hirsch: "To drive home in general the seriousness of educating our children, and children's obedience to parents, and obedience to the traditional verbally-handed-down Torah and its teachers and exponents."

⁵ חינוך תצה: מצוה לשמוע מכל בית דין הגדול ... בכל דבר שיראה להם שהוא חיזוק ותיקון בדתנו, ועל זה נאמר [דברים י"ז, י"ח], ועשית על פי הדבר אשר יגידו לך והנה הרמב"ן בהשגותיו על ספר המצוות שורש א חולק על הרמב"ם וסובר דהפסוק של לא תסור הולך רק על תורה שבע"פ אבל על דבריהם לא קאי כלל ע"ש ומרבה להקשות עליו ועיין במשך חכמה פרשת שופטים ד"ה לא תסור שמתקן כל קושיות הרמב"ן ושיטת הכוזרי בזה (מאמר ג לט) לא ברור שכתב בזמן הבית מברכים על מצוות דרבנן אשר קדשנו ולא בזמן הגלות לא היו מחייבים אותנו ברכה, אך היה נאמר עליהם כי תקנה הם או מנהג. עיין בקול יהודה שמפרש את הכוזרי או כהרמב"ם או כהרמב"ן. או באופן שלישי דהיינו דאין אנו חייבים מן התורה לשמוע אליהם אלא בזמן הבית, כלשון הכתוב וקמת ועלית אל המקום וגו' בדרישות הר"ן מביא מחלוקת אמוראים שכולי עלמא מסכימים שגזירות וסייגים דרבנן שיש להם סמך ועיקר מן התורה הם נכללים בהלאו ולא תסור אבל במצוות דרבנן שאין להם עיקר בתורה וכמו נר חנוכה יש מחלוקת אם נכללים או לא (הדרוש השביעי הקטע המחיל התירוף בזה שלא נחלקו וכו')

⁶ רמב"ם פ"א מהל' ממרים הל' ב:

...על פי התורה אשר ירוך ועל המשפט אשר יאמרו לך תעשה זו מצות עשה אלו הגזירות והתקנות והמנהגות שירור בהם לרבים כדי לחזק הדת ולתקן העולם. פאר הדור של החזון איש: "תקנת חכמי דור ודור מחייבת כתקנת חכמים בזמן התלמוד" שמה שגזרו הראשונים ז"ל גזרו על שורש הדבר המביא להרחבת המצווה ומשמרתה ומסורה לחכמים הבאים לשפוט ביתר הפרטים כפי הוראת העיון וכמשא-ומתן של דין התורה ומה שראה לחכם שראוי להבינו בכלל גזירתם זהו באמת בקשת הגזירים ומבוקש גזירתם"

The Sages had a tradition¹ that this meant:

ועשו משמרת למשמרת².

Since G-d tells us to listen to the Sages, it is as if every Rabbinic decree is commanded by G-d Himself³. The Sages, in a sense, are but fleshing out the details of the Torah command⁴. G-d Himself would have commanded us to keep these Rabbinic commands but He preferred to delegate this dimension of spiritual creativity to mankind⁵. According to the Maharal, this is because these dimensions of the Torah are not pure seichel like those written in the Torah itself. Just as there are laws not written in the Torah but delegated to the realm of nature, so there are laws delegated to man to reveal and promulgate⁶.

(According to the רמב"ם, one who transgresses a מצוה דרבנן transgresses a positive and a negative command. It was the Sages in turn who rendered these Rabbinic Mitzvos to be more lenient⁷.)

¹באה בו הקבלה

²עיין במס' שבת כג: והיכן צונו שמביא שם עוד פסוק ועיין בריטב"א חדשה שם

³ועיין בקובץ שעורים, קונטרס דברי סופרים ס"א ס"ק יג –טו שמביא שמוכרח לומר שלשיטתו כל דרבנן הוי גילוי רצונו ית"ש ע"ש. והקריט ספר תירץ את קושיות הרמב"ן על הרמב"ם.

⁴רמב"ן בהסברו לרמב"ם שורש א: שכיון שנאמר למשה בסיני שיקבלו עליהם ישראל מצות ב"ד הגדול ובאו הם ותקנו את אלו, כבר נאמרו כלם למשה בסיני אין הפרש ביניהם באמירת סיני אלא שזה בפרט וזה בכלל. (פרושו על ספר המצוות שרש א)

⁵רמח"ל מאמר העיקרים:
כל התקנות האלו ... הנה דעתו ית"ש מסכמת שישמרו שמירה מעולה ככל מצות התורה עצמה ... וכבר היה ראוי שיצוה עליהם הוא ית"ש בתורה עצמה, אלא שהיה הרצון לפניו שיבא הדבר מצדנו

⁶מהר"ל: הדבר שהוא שכל אלוקי לגמרי, ראוי שיהיה פועל זה השם יתברך, והדבר שאינו שכל אלוקי סדר הש"י את החכמים כמו שסדר הטבע לפעול אשר שייך לפעול, ועל ידי שניהם התורה היא שלימות האדם. (באר הגולה באר ראשון קטע המתחיל הרביעי)

(The Maharal is talking specifically about new מצוות דרבנן. Nevertheless, his comments are, in the broadest sense, applicable to the wider range of DeRabanan.)

According to the נתיבות ס' רלב) and the חכמה משך (ירושלמי) ד"ה (לא תסור) (פרשת שופטים פ' יז יא (לא תסור) ד"ה ירושלמי) and the נתיבות ס' רלב) נתיבות (א) a, a דאורייתא is intrinsically forbidden, whereas a מצוה דרבנן, even after the Sages forbid it, does not gain intrinsic status:

משך חכמה: דדברי תורה האיסור בעצמו אסור והוי העובר כמו שהוא חולה והיא מטמא הנפש, לכן יש בהן קלין ויש בהן חמורין ... אבל דברי סופרים הן אינן נדונין מצד עצמותן, רק מצד המצוה שאסור למרוד ולא תסור כו' והוא כמרד. (ובד"ה ומעתה, שם, מסביר ע"פ זה את הענין של ספק דאורייתא לחומרא וספק דרבנן לקולא, וכן שדרבנן נדחה ע"י דאורייתא)
שם ד"ה לא תסור: ואף אם יכוונו האמת, כפי מה שהוא רצון הבורא באמת, בכ"ז לא רצה השם יתעלה לעשותו חק נצחיי מטעמים הכמוסים החקר אלוך, רק שיהיה מעצת חכמים וברצונם.

⁷רמב"ן השגות על ספר המצוות שורש א לפי הרמב"ם, מגילת אסתר, רמח"ל ועוד
וד"ל דרשות הר"ן: ומה שאומר בגמרא ספיקא דרבנן לקולא, והאמינו הקטנים בכל דבריהם, ולא העמידו דבריהם במקום הפסד ממון ומפני כבוד הבריות ובשמחת יום טוב בהרבה מקומות, כל זה הוא מפני שכך התנו זהו דעת הרמב"ם ז"ל וכן כתב מפורש בסוף ספר שופטים (הדרוש השביעי סוף קטע המתחיל ויש כאן שאלות עצומות)

The exception to this may be a שבת on שבת. At the beginning of his הלכות שבת, the השולחן brings the דאורייתא who says in the name of the רמב"ן that the שבויות are in fact דאורייתא. (If this were not the case, it would be permissible, מדאורייתא, to spend the whole of Shabbos doing business, in contradiction to the

There are many different levels of מצוות דרבנן¹. In addition, there are certain *DeOrasias* that were given to the Sages to define,² although the Sages were not permitted to prohibit something which was clearly permitted by the Torah³. Nevertheless, within the scope of their mandate, the Sages could make a Rabbinic Decree even more powerful than a Torah decree⁴. All מצוות דרבנן are an integral part of the תורה⁵ and are part of the intended scope of the Torah to begin with.⁶

Since the decrees of the Sages are an extension of the תורה and since the Sages are the guardians of the מסורה, disobeying Rabbinic decrees undermines the whole chain of

whole idea of Shabbos.) However, the מצוות were given over to the Sages to define. The only difference between a מצוה and a דאורייתא is in the punishment. Lehalacha, however, we apply all the קולות of a דרבנן to the מצוות. For example a מצוה או במקום מצוה is שבות דשבות במקום מצוה או במקום צער.

¹See מגדים פתיחה כללית לאורח חיים ח"א and הקדמה למשניות – רמב"ם. See also the *Mabit* in his *Kiryat Sefer*, ד"ה הקדמה פ"ד.

²For example, Shitas Rashi is that the Melachos of Chol Hamoed are DeOrasias. However, the specifics of which Melachos are prohibited and which are permitted were left in the hands of the Sages.

רש"י (מועד קטן ב. ד"ה משקין): דכתיב ששת ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת לד' אלוך מה שביעי עצור בעשיית מלאכה אף ששה עצורים בעשיית מלאכה. אי מה שביעי עצור בכל מלאכה אף ששה עצורים בכל מלאכה תלמוד לומר השביעי שביעי עצור בכל מלאכה ואין ששה עצורים בכל מלאכה הא לא מסרן הכתוב אלא לחכמים לומר לך איזהו מלאכה אסורה בחוש"מ ואי זו מותרת וגו' (אמנם יש לציין דהרבה ראשונים חושבים שהגמ' חגיגה יח. מתכוון שהקרא אסמכתא בעלמא הוא - מאירי, ראש, ר"ן) וכעין זה עיין בערוך השולחן ריש הל' שבת מה שמביא בשם הריטבא מה שמביא בשם הרמב"ן בנוגע לשבותים דרבנן. וכן כתב הר"ן לענין איסורי יום הכפורים בר מאכילה ושתייה ברפ"ח דיומא

³ט"ז יו"ד ק"א: אין כח ביד חכמים להחמיר אלא במקום שאין בו לא איסור ולא היתר מפורש מן התורה משא"כ במקום שיש היתר מפורש מן התורה.

⁴חכמים עשו חיזוק לדבריהם יותר משל תורה (יבמות לו ע"ב ובהרבה מקומות בש"ס) ולפעמים כתוב שחכמים עשו חיזוק לדבריהם כשל תורה (תוס' שנין סוטה כד ע"א בשם רב יוסף בכור שור) וכתב המאירי (ב"מ נה ע"ב) שאין להשיב מאלו שעשו חיזוק ואלו שלא עשו אבל הכלל מתייחס ששני חיזוק זהו דווקא במקום שהיתה מצויה בו פירצת הגדר מצד קולת הענין או מצד דברים אחרים שההיזק מצוי בהם וחששו שאילו היה נידון כשאר דברי סופרים לא היו חוששים בו. וחז"ל עשו חיזוק אפילו בביטול מצוה כגון שופר של ראש השנה אין מעבירים עליו את התחום (משנה ראש השנה לב ע"ב) (ויש ראשונים הסוברים שתחום שבת היא דרבנן ואפילו לאלה ראשונים דתחום שבת היא דאורייתא 2000 אמה היא דרבנן) (ועיין כל הענין בהרחבה באנציקלופדיה תלמודית כרך טו דף פא – חכמים עשו חיזוק לדבריהם)

⁵פאר הדור על החזון איש: גזירות שגזרו חז"ל, משמרת למשמרת, הכל "נכנס בגופי התורה ובינתה" מהר"ל, באר הגולה, באר א' (דף טו): וגם באלו מצוות (שגזרו חכמים) אין ספק שהם מתחברים אל התורה עצמה ... וכן עשתה הטבע הצפרנים לאצבעות היד והרגלים שלא יהיו נקופים התנועת האדם, ושערות הראש שמירה לראש ... וכמו ששמירת העין ושאר אברים נכנסין בגדר הבריאה, כך ג"כ גזירות שגזרו חכמים לשמירת המצות נכנסים בגדר התורה. לכן חייב לברך עליהם אשר קדשנו וכו' כמו על מצוות התורה וכן בכל דבר שבעולם יש שמירה ותיקון ג"כ, שהש"י סדר אותו בחכמתו שיהיה נשמר מן ההיזק ... ואין לא תהיה שמירה למצות שבתורה. במדבר רבה יד: יב דברי תורה ודברי חכמים מרועה אחד נתנו (ויש שפירשו שדברי חכמים קאי על תושבע"פ דרך כלל).

⁶משן חכמה שפטים יז יא (ד"ה לא תסור): התורה רצתה אשר מלבד ענינים הנצחים ומקיימים לעד, יתחדש ענינים, סיגים, ואזהרות, וחומרות אשר יהיו זמניים, היינו שיהיה ביד החכמים להוסיף ע"פ גדרים הנמסר להם

The Ritva understands that the Chachamim saw a hint in the Torah of all that they decreed. This was an indication to them that HaSh-m wanted these decrees all along:

ריטב"א ראש השנה טז. ד"ה תניא ר"ע (בסוף): שכל מה שיש אסמכתא מן הפסוק העיר הקב"ה שראוי לעשות כן אלא שלא קבעו חובה ומסור לחכמים ... לקבעי ... אם ירצו כמ"ש ועשיית על פי הדבר אשר יגידו לך ולפיכך תמצא החכמים נותנים בכל מקום ראייה או זכר או אסמכתא לדבריהם מן התורה כלומר שאינם מחדשים דבר מלבם וכל תורה שבע"פ רמזה בתורה שהיא תמימה וח"ו שהיא חסרה כלום.

continuity and viability of the תורה on earth. Therefore, the punishment for disobeying Rabbinic decrees is severe¹.

The Sages themselves were critically aware of the fact that they were making legislation for times and circumstances in the future when things may be different. They were profoundly careful not to make any legislation that might become dated or which might not apply to any set of circumstances. They therefore looked very deeply at universals in human psychology and makeup, and drew on deep principles that would be applicable for all time. In this, they were operating at a level called רוח הקדש, a phenomenally elevated spiritual level which allows access to a much higher plane of understanding.

Part of this understanding comes from the unusual mastery of the תורה which the Sages had. This mastery gave them an understanding of the deep structure of the world. It is this same understanding which allows contemporary Halachik authorities to draw on תורה principles to answer questions about genetics, the stock exchange or the internet.

Despite their qualifications, the Sages were very wary of making any decree. Many hundreds and often thousands of Sages would discuss each and every point before a decree would be made. At times, such discussions would continue for decades, and sometimes over many generations.

Qualifications of a Torah Sage

There were several qualifications to be a member of the Sanhedrin, many of them applicable to a great sage of any generation.

The Sages had to be masters of Torah knowledge². They had to be able to use their Torah knowledge to understand all new and relevant applications of the Torah³. In truth,

¹ דברים יז יב: והאיש אשר יעשה בזדון לבלתי שמע אל הכהן וגו' ומת האיש ההוא ובערת הרע מקרבך כוזרי (ג לט): ובמלים ובערת הרע מקרבך השווה את ההמריה בכהן ובשופט לגדולה שבעברות שיר השירים א ב: טובים דודיך מיין

מס' עבודה זרה לה. - חביבים דברי סופרים יותר מיינה של תורה
דרישת הר"ן: כי עיקר התורה וגודל שכרה הוא במה שיגזרו החכמים ויתקנו ... (ו) במה שיחדשו ... שכאשר יסכימו חכמים על גזירה אחת תהיה מיד כאלו נאמרה למשה מפי הגבורה. באמת שראוי שיקבלו ישראל שכר גדול על מה שקבלו הם מעצמם ברצונם מאשר יצום ויעשוהו בעל כרחם. (הדרוש השביעי הקטע המתחיל והתירץ בזה שלא נחלקו וכו' והקטע אחרי זה)

עירובין כא: יותר בדברי סופרים מדברי תורה שדברי תורה עשה ולא תעשה ודברי סופרים העובר עליהם חייב מיתה
מהר"ל שם (דף יז): וזה כי האדם אשר הוא טבעי, אם הוא חטא בדבר הטבעי שיתקרב אל האש הוא נכוה מיד יותר משאלו היה חוטא בדברי אלוקיים ... ולכך ... יזהר בדברי סופרים מדברי תורה שלא יקבל עונש בעוה"ז
ע"ע בשערי תשובה שער ג אות ה - ז
דרשות הר"ן: כי ישראל העובר על דברי תורה מצד אשר יתקפנו היצר יענש כמשפטי התורה אבל העובר על דברי חכמים אחר היותו שומר דברי תורה לא תהיה תולדות היצר ותקיפתו אבל מצד הבזיון ולכך יתחייב מיתה ...
אחר שדברי חכמים יסוד למדריגת היראה העובר על דבריהם מורה בעצמו שפודק יראת שמים. (הדרוש השביעי קטע המתחיל והתשובה בזה כי ישראל העובר והקטע המתחיל והתירץ בזה כי מי שאינו עוסק בתורה)

² רמב"ם פ"ב מהל' סנהדרין הל' א: אין מעמידין בסנהדרין בין בגדולה בין בקטנה אלא אנשים חכמים ונבונים מופלגין בחכמת התורה
ובספר חסידים: ת"ח שאינו יודע להשיב בכל מקום שישאלוהו אינו ראוי לישיב בסנהדרין

In ח ראו' Rambam states that for any Chacham to receive even a limited Semicha, he had to be ...
להורות בכל התורה כולה.

³ דברים א יג: הבו לכם אנשים חכמים ונבונים: רש"י דברים א יג: ונבונים - מבינים דבר מתוך דבר זהו ששאל אריוס את ר' יוסי מה בין חכמים לנבונים חכם דומה לשולחני עשיר כשמביאין לו דינרין לראות רואה וכשאין מביאין לו יושב ותוהה נבון דומה לשולחני תגר כשמביאין לו מעות לראות רואה וכשאין מביאין לו הוא מחזר ומביא משלו.

the Sages had to be what the Rambam calls **בעלי דעה מרובה**, which possibly means that their whole thinking had to be in harmony with that of the Torah's so that every insight they had and whatever advice they gave on any issue would be pure Torah.

All rabbis who have become **פוסקים** are expected to use their **דעת** to be **מכריע** what the **הלכה** is in the situations that come before them. This requires taking the various halachic opinions into account, comparing the case in front of them with the case about which they are judging, and deciding the relevance of the unique variables.

דעת תורה is an extension of this to other non-Halachic areas of life normally defined as **דברי רשות**. These may involve personal issues relating to self, marriage or children, medical and legal issues or political and financial issues. **דעת תורה** is as its name implies – the extension of that **דעת** which emanates from pure **תורה** into areas that are not clearly labeled as **תורה**.¹

To become members of the Sanhedrin, the Sages had to speak a majority of the languages of the world. The reason for this was because they had to hear testimony directly and not rely on translators². In addition, since halacha impacts on worldly wisdom and takes into consideration current scientific and medical opinion, the Sages had to have a basic knowledge of astrology and medicine. They had to be familiar with the multiple idolatrous practices of the time in order to assess them and decide their status³.

To be eligible for the **סנהדרין**, a Sage had to have broad range of character traits and integrity. He had to have wisdom, humility⁴, and fear of heaven⁵. He had to be non-materialistic, a lover of people, well-liked⁶ and in good standing in the community⁷. Even a Beis Din of 3 had to have these 7 qualities, although they did not have to have the other qualities⁸. As leaders, members of the Sanhedrin had to energetically and passionately be

Rashi might be referring to those shealos which the Gemorrah and the poskim do not directly talk about (for example, cloning or in vitro fertilization). The mashal Rashi brings is not one of someone who comes to ask a shailah, but rather one of showing what the Torah is even when no sheilah is asked. This may be a reference to Daas Torah issues, issues which require a Torah attitude to be formulated even where they cannot be reduced to a halachik question.

¹Pachad Yitzchak (ל' שבועות) states that while **דעת תורה** on pure Torahdik issues was the domain of the Sanhedrin, it was the King who was in charge of **דברי רשות**, including **הוראת שעה**. But the King, in turn, had to be appointed by the Sanhedrin.

²רמב"ם פ"ב מהל' סנהדרין הל' ו':
ושיהיו יודעים ברוב הלשונות כדי שלא תהיה סנהדרין שומעת מפי התורגמן

³רמב"ם פ"ב מהל' סנהדרין הל' א':
יודעים קצת משאר חכמות כגון רפואות וחשבון ותקופות ומזלות ואיצטגנינות ודרכי המעוננים והקוסמים והמכשפים והבלי ע"ז וכיוצא באלו כדי שיהיו יודעים לדון אותם...

⁴רמב"ן שמות יח כא: ומה משה רבינו עניו אף כל דיין צריך להיות עניו

⁵שמות יח כא (אמר יתרו למשה): ואתה תחזה מכל העם ... יראי אלקים

⁶רמב"ן שמות יח כא: וידועים לשבטיכם אלו שרוח הבריות נוחה מהם ובמה יהיו אהובים לבריות בזמן שיהיו בעלי עין טובה ונפש שפלה וחברתן טובה ודבורן ומשאן בנחת עם הבריות

⁷רמב"ם פ"ב מהל' סנהדרין הל' ז': ב"ד של שלשה ... צריך שיהא בכל אחד מהן שבעה דברים ואלו הן חכמה וענוה ויראה ושנאת ממון ואהבת האמת ואהבת הבריות להו ובעלי שם טוב

⁸פ"ב מהל' סנהדרין הל' ז עיין שם שמוכיח כל אחד מהקרא ע"ש הל' ג

willing to accept responsibility¹, stand up to people (despite the requirement to be well-liked), be outraged by oppression² and all manner of untruth and moral perversion³, feel themselves accountable to G-d rather than man, and use their wisdom to wend their way through the complications that, as servants of G-d, they would face⁴.

In order to command maximum respect, these Sages even had to be physically attractive⁵, trustworthy⁶, wealthy and non-materialistic enough not to be dependent on favors⁷, yet not materialistic and money hungry⁸.

Every Sage is required to practice what he knows at the highest levels⁹. The Tanchuma states that a Sage should be simultaneously modest yet well-known for his righteous deeds¹⁰. If he is not, we do not listen to him, no matter how much he knows¹¹. This is because there is a relationship between truth and good character. For example, someone who gets angry, says the Maharal, will want to impose his opinion only because

¹רמב"ן שמות יח כא : ... ויש מפרשים אנשי חיל, אנשי כח וזריזות, וכן אשת חיל, בעלת כח וזריזות בעבודת הבית... אבן עזרא שמות יח כא: והנה הזכיר יתרו אנשי חיל. שיש להם כח לסבול טורח ולא יפחדו מהם. והנה כנגד אנשי חיל אמר משה כשהוא מספר הדבר הבו לכם אנשים. ...

²רמב"ן שמות יח כא שונאי בצע: דרך הפשט אנשי אמת שונאי בצע, שהם אוהבים האמת ושונאים העושק, וכי יראו עושק וחמס אין דעתם טובלת אותו, אבל כל חפצם להציל גזול מיד עושק: שם: ובכלל אנשי חיל שיהיה להן לב אמיץ להציל עושק מיד עושקו כענין שנאמר ויקם משה ויושיען

³רמב"ן שמות יח כא: אנשי אמת שיהיו רודפין אחר הצדק מחמת עצמן אחר בדעתן אוהבין את האמת ושונאין את החמס ובורחין מכל מיני העול

⁴אבן עזרא שמות יח כא : ואמר יראי אלקים שאין להם יראה מאדם רק מהשם לבדו. וכנגדם אמר משה חכמים ונבונים. כי לא יתכן להיות ירא שמים כראוי רק מי שהוא חכם....

⁵פ"ב מהל' סנהדרין הל' ו: צריכין להיות מנוקין מכל מומי הגוף. וצריך להשתדל ולבדוק ולחפש שיהיו כולן בעלי שיבה בעלי קומה בעלי מראה נבוני לחש

⁶רש"י שמות יח כא ד"ה אנשי אמת - אלו בעלי הבטחה שהם כדאי לסמוך על דבריהם שע"כ יהיו דבריהם נשמעין:

⁷רש"י שמות יח כא ד"ה אנשי חיל - עשירים שאין צריכין להחניף ולהכיר פנים:

⁸רמב"ן שמות יח כא... במכילתא שונאי בצע ... רבי אלעזר המודעי אומר, שונאי בצע, אלו שהן שונאין ממון עצמן, אם ממון עצמן שונאין קל וחומר ממון חבריהם פירש רבי יהושע שונאי בצע, שונאי שוחד ... ומשה הזהירם עוד בזה לא תגורו מפני איש (דברים א יז) ... שונאי בצע אף ממון שלהם אינן נבהלין עליו ולא רודפין לקבץ הממון שכל מי שהוא נבהל להון חסר יבואנו

⁹ספרי דברים א ס יג: הבו לכם אנשים חכמים ונבונים - איזהו חכם... המקיים תלמודו דברים א יג: הבו לכם אנשים חכמים רש"י דברים א יג: אנשים ... צדיקים: רמב"ן שמות יח כא: ולהלן הוא אומר אנשי חיל אלו שהן גבורים במצות ומדקדקים על עצמם וכובשין את יצרן עד שלא יהא להם שום גנאי ולא שם רע פרקן נאה

¹⁰תנחומא תשא טז: ויתן אל משה ככלתו (לדבר אותו) - מה כלה הזו צנועה בבית אביה ואינה מפרסמת עצמה עד שתכנס לחופה לומר כל מי שיודע בי כלום יבא ויעיד כך ת"ח צריך להיות צנוע ומפורסם במעשים טובים. רש"י דברים א יג: הבו לכם אנשים ... וידועים לשבטיכם - שהם ניכרים לכם שאם בא לפני מעוטף בטליתו איני יודע מי הוא ומאיה שבט הוא ואם הגון הוא אבל אתם מכירין בו שאתם גדלתם אותו לכך נאמר וידועים לשבטיכם:

¹¹שו"ע יו"ד ס' רמג סעיף ד (הל' כבוד ת"ח): ותלמיד חכם המזלזל במצות ואין בו יראת שמים הרי הוא כקל שבצבור שם ס' רמז סעיף ט (הל' תלמוד תורה): הרב שאינו הולך בדרך טובה אע"פ שחכם גדול הוא וכל העם צריכים לו אין למדין ממנו עד שיחזור למוטב. (ע"ש בש"ך שהקשה מר' מאיר שלמד מאחר ונתן שיטות הראשונים בזה. ורוב ראשונים מתרצים שאנו פוסקים כנגד דעת ר' מאיר בזה)

he is angry. This is a sure formula for missing the truth¹. In the disputes between Beis Hillel and Beis Shammai, the halacha is like Beis Hillel in almost every case just because Beis Hillel was so concerned to hear what Beis Shammai had to say. In doing so, Beis Hillel showed great patience, humility and an appreciation of others and their opinions². This teaches us that one cannot reach the truth without good character traits.

Another fascinating example is the case of the Bnei Beseira (פסחים סו). The question arose whether the Korban Pesach could be brought when Erev Pesach fell on Shabbos (when Shechita and Bishul are prohibited). The Bnei Beseira, who were the heads of the Sanhedrin, did not know the answer. They referred the matter to Hillel, who had emigrated from Bavel to Israel, and Hillel resolved the dispute. Seeing that Hillel was a superior Talmid Chacham, the Bnei Beseira immediately stepped down as heads of the Sanhedrin and appointed Hillel in their stead³.

Humility (and, where appropriate, shame⁴) is a handmaiden of truth and therefore of wisdom. Lies may be clever, devious or sophisticated, but they can never be wise⁵. In the Mishnah in Eduyos, Hillel and Shammai have a dispute. In the end, two common weavers from the Dung Gate testify that the הלכה from Shmaya and Avtalyon was like neither of them. Hillel and Shammai, together with the חכמים, agree that the הלכה should be like the common weavers⁶. The next Mishnah asks why Hillel and Shammai's opinions are mentioned at all in the previous משנה if the הלכה is not like them:

עדיות א ד: ולמה מזכירין את דברי שמאי והלל לבטלה? ללמד לדורות הבאים שלא יהא אדם עומד על דבריו. שהרי אבות העולם לא עמדו על דבריהם.

¹מהר"ל, נצח ישראל (באר החמישי דף 19): כי מאחד ש(בית הלל) נוחין נמשך דבריהן אחר האמת כי כאשר יכעס הרי מכח הכעס נראה שרוצה להחזיק דבריו בכח וביד חזקה ורוצה לנצח והוא סר מדרך האמת.

²מהר"ל, נצח ישראל (באר החמישי דף 19): וגם מפני שהן (בית הלל) עלובין הוא סבה שאמרו דברים לפי ההלכה. שאם לא כן מכח שרוצה להתגדל על בעל מחלוקתו הוא סותר בעל ריבו אע"ג שאין האמת אתו. וכן מה שהיו שונים דברי בית שמאי והיו מקדימים דברי בית שמאי לדבריהם, נראה שלא היו שונאים לדברי בעל ריבם מבקשים לדחות דברי זולתם אף כי האמת אתם.

³גמרא תנו רבנן הלכה זו נתעלמה מבני בתירא פעם אחת חל ארבעה עשר להיות בשבת שכחו ולא ידעו אם פסח דוחה את השבת אם לא אמרו כלום יש אדם שיודע אם פסח דוחה את השבת אם לא אמרו להם אדם אחד יש שעלה מבבל והלל הבבלי שמו ששימש שני גדולי הדור שמעיה ואבטליון ויודע אם פסח דוחה את השבת אם לא שלחו וקראו לו אמרו לו כלום אתה יודע אם הפסח דוחה את השבת אם לא אמר להם וכי פסח אחד יש לנו בשנה שדוחה את השבת והלא הרבה יותר ממאתים פסחים יש לנו בשנה שדוחין את השבת אמרו לו מנין לך אמר להם נאמר מועדו בפסח ונאמר מועדו בתמיד מה מועדו האמור בתמיד דוחה את השבת אף מועדו האמור בפסח דוחה את השבת ועוד קל וחומר הוא ומה תמיד שאין ענוש כרת דוחה את השבת פסח שענוש כרת אינו דין שדוחה את השבת מיד הושיבוהו בראש ומינוהו נשיא עליהם והיה דורש כל היום כולו בהלכות הפסח

⁴דברים א יג: הבו לכם אנשים חכמים: רש"י דברים א יג: חכמים- כסופים:

⁵סוטה מב.

ד כיתות אינם מקבלים פני שכינה כת לצים, כת שקרנים, כת חנפים, כת מספרי לשון הרע. באר הגולה (באר רביעי דף נא):

כי לא יתחברו שני הפכים ... [ו]הת"ח מי שאינו משנה בדבריו (בבא מציעא כד). וזה כי החכמה אין בה שקר כי לכך הוא חכמה, ואם שקר בחכמתו אין זה חכמה והוא דמיון, ולפיכך אין בחכם שקר. וראוי שיהיה כל עסקיו אף דבר שאינו מגיע לחכמתו רק הוא דבר זולת זה, מכל מקום כיוון שהוא חכם ואין מצד שהוא חכם שקר, לכך אין ראוי שימצא אצלו שקר כלל.

⁶הלל אומר, מלא היל מים שאובין פוסלין את המקוה, (אלא) שאדם חייב לומר בלשון רבו. ושמאי אומר, תשעה קבין. וחכמים אומרים, לא כדברי זה ולא כדברי זה, אלא עד שבאו שני גרדיים משער האשפות שבירושלים והעידו משום שמעיה ואבטליון, שלשת לגין מים שאובין פוסלין את המקוה, וקימו חכמים את דבריהם:

The reason the Mishnah is recorded, the Sages say, is to teach us that in the face of truth, no one should stick to his guns. The lesson of Hillel and Shammai, the greatest Sages of their time, is that they were able to accept the opinion of the simplest people the moment they saw that theirs was the truth¹.

The humility of a Sage has one more advantage: it ensures that the huge responsibility to which the Rabbinic leadership be held accountable² be balanced by a sense that the nation deserves honor and even a certain sense of awe³.

If a Sage had all of these qualities he would also be blessed with one more ingredient, a result of having these qualities and understanding that it required of him to take responsibility for the Jewish people. This quality was Ruach HaKodesh, and it ensured that the decisions the Sages rendered would be Torah-true⁴. Human logic is such that it lends itself to seeing different possibilities, but the final choice of the Sages was not only logical but also Divinely assisted⁵. The Gemorrah expresses this by saying that from the time of the Temple's destruction prophecy was removed from the prophets and given to the Sages⁶. This prophecy of the Sages, says the Ramban, is Ruach HaKodesh⁷. In fact, says Rav Wolbe⁸, we have an unbroken chain of such Ruach HaKodesh in all the Sages of each

¹A remarkable example of this is brought in the Gemorrah Bava Kama:

בבא קמא מא: שמעון העמסוני ... היה דורש כל אתין שבתורה. כיון שהגיע לאת ד' אלוקיך תירא פירש. אמרו לו תלמידיו: "רבי, כל אתין שדרשת, מה תהא עליהן."

Shimon HaAmsani was making a major move. His disciples, who naturally had been attending many lectures of his and who had been deciding *halachos* based on his teachings, were dumbfounded at his retraction. "But what will be of all your *drashos*?", they cried. To which he answered – just as I received Heavenly reward on what I taught, so I will receive Heavenly reward on what I do not teach - "כשם שקבלתי". This situation continued until Rebbe Akiva came along and taught that the words "אלוקיך תירא" come to tell us that we should also be in awe of Talmidei Chachamim.

אמר להם: "כשם שקבלתי שכר על הדרישה כך קבלתי שכר על הפרישה". עד שבא ר' עקיבא ולימד את ד' אלוקיך תירא לדבות תלמידי חכמים.

²רש"י דברים א יג: ואשם - חסר יו"ד (אמנם בכל התיקונים ובספר תורה נכתב מלא יו"ד) לומר שאשמותיהם של ישראל תלויות בראשי דייניהם שהיה להם למחות ולכוון אותם לדרך הישרה:

³רש"י דברים א יג: בראשיכם - ראשים ומכובדים עליכם שתהיו נוהגין בהם כבוד ויראה:

⁴רמב"ן דברים יז-יא: אפילו יהיה בעיניך מחליף הימין בשמאל, וכל שכן שיש לך לחשוב שהם אומרים על ימין שהוא ימין. כי רוח ה' על משרתי מקדשו, ולא יעזוב את חסידי לעולם נשמרו מן הטעות ומן המכשול.

⁵ד' יונתן אייבשיץ בספרו "אורים ותומים", כתב דמה שמוכיחים...סבא חדשה מדברי חז"ל מדמני הכי, ולא משני באופן אחר, שמע מינה דאין הדין כן כמו שנראה מאופן האחר שעלה בדעתנו ליישב, כל זה הוא מפני שהתלמוד ברוח הקודש נאמר, ואילו היה אפשר לתרץ באופן זה בודאי היו מרגישים גם המה מזה האופן, ואם חז"ל לא הביאו אופן זה ותירצו באופן האמור בגמרא, זה האות שהאופן שלנו שעלה בדעתנו לא נכון הוא ואינה לאמיתה של תורה.

⁶בבא בתרא יב: מיום שחרב בית המקדש ניטלה נבואה מן הנביאים וניתנה לחכמים.

⁷רמב"ן שם: מיום שחרב בית המקדש אע"פ שנטלה נבואה מן הנביאים מן החכמים לא נטלה...הכי קאמר אעפ"י שנטלו נבואת הנביאים שהוא המראה והחזון נבואת החכמים שהיא בדרך החכמה לא נטלה אלא יודעים האמת ברוח הקודש שבקרבם.

⁸עלי שור ח"א

generation to this very day. Although it is hard for us to know who has or does not have this quality, it is apparent that some people who mastered Torah were nevertheless not integrated enough to receive Ruach HaKodesh and were therefore not accepted by the nation as a Sage¹.

All of these qualities combined portray a depth of insight and wisdom so beautifully described by Rabbi Dessler² of the gedolim in his generation:

I can faithfully say that to see people like the Chofetz Chaim and Rav Chaim of Brisk who I witnessed at meetings dealing with issues of the broader community, that their insight was incredible, even in the eyes of small people like us³. Their deep understanding would go to the very bowels (תהום) of the earth and there was no possibility of a normal person plumbing the ends of their clear understanding of things⁴.

Someone who witnessed their meetings had a tangible sense that when they conducted their deliberations ... their faces reflected the great and deep responsibility which they felt. One who has never seen this has never seen the feeling of responsibility expressed in his lifetime⁵! And whoever merited to stand in their presence on these occasions would be clear that he had seen the Shechinah rest on their activities, for Ruach HaKodesh rested on this group (בחבורתם)⁶.

The Sages commanded us to listen to the words of the great rabbis even if they would tell us that our left is really our right. Not that we could ever say that they have Chas Ve'Shalom erred, for I, a tiny person, have seen with my own eyes their error. Rather, my own senses are as nought like the dust of the earth relative to the clarity of their minds and their Siyata Dishmaya And this is what is meant by Daas Torah as it applies to Emunas Chachamim⁷.

¹ כחורי ג'לט: ולא יתכן כי יקבלו ההמונים מיחיד כזה אם אינו נביא או אדם אשר העניין האלוקי מסייעו – כי החכם אשר אין לו סיוע כזה יתכן כי יעמד נגדו אדם הגדול בחכמה כמהו ויתפאר כי אף הוא יכול לעשות כן.

² מכתב מאליהו ח"א עמ' 75

³ מכתב מאליהו, שם: קודם כל דבר אומר למר, כי אותם גאונים שזכיתי לדעתם ולראותם באסיפות בעיני הכלל כמו החפץ חיים הגר"ח מבריסק זצ"ל, אוכל לומר נאמנה כי אפילו להשגת פעוטים שכמותינו, היתה פיקחותם מבהלת

⁴ מכתב מאליהו, שם: ועומק שכלם היה יורד ונוקב עד התהום ממש, ולא היתה שום אפשרות לאדם שכמותינו לעמוד על סוף דעת בהירות הבנתם.

⁵ מכתב מאליהו, שם: זאת ועוד אחרת: מי שראה אסיפותיהם, ראה בחוש כי בשעה שחשבו מחשבותיהם ... היה המראה נורא לראות את גודל ועומק הרגשת האחריות שהיתה על פניהם, באופן שמי שלא ראה את זאת לא ראה הרגשת אחריות מימיו

⁶ מכתב מאליהו, שם: וכל מי שזכה לעמוד לפניו בשעה כזו, היה ברור לו שראה שכינה שורה במעשה ידיהם, וכי רוח הקודש שרתה בחבורתם. ממש ראוי לומר "המבדיל ביו קודש לחול" על ההבדל שבין אסיפותיהם לבין האסיפות שאנו מורגלין בהן ...

⁷ וכבר אמרו לנו חז"ל לשמוע לדברי חכמים אפילו אומרים לנו על שמאל שהוא ימין, ולא לומר ח"ו שבדאי טעו מפני שאנוכי הקטנטן רואה בחוש את טעותם, אלא החוש שלי בטל ומבוטל הוא כעפרא דארעא כלפי בהירות שכלם וסייעתא דשמיא שלהם ... זוהי דעת התורה בגדר אמונת חכמים

2. Prophecy:

SUMMARY:

It is a positive mitzvah and one of the 13 Principles of Faith to believe in prophecy. G-d would not want us to obey His Will without providing a way of revealing that Will. This mechanism is prophecy. Without prophecy, mankind would lack the means to achieving spiritual completion. The ultimate expression to be able to achieve this was the giving of the Torah, through prophecy, at Sinai.

All other mechanisms to understand G-d's Will proved to be unreliable. Even Avraham Avinu, though he was able to understand on his own that some Higher Being had to have created this world, could not grasp what G-d was all about until HaSh-m appeared to him in a prophecy. From that time on, Jews knew of and believed in prophecy. At the time of the Exodus, their doubts were only whether Moshe Rabbeinu's prophecy was authentic. Thus it was necessary for Moshe to do Nisim in order to authenticate his prophecy.

At Sinai, all the Jews received prophecy together with Moshe. There were myriads of prophets after that, though only 48 prophets and seven prophetesses are recorded with a lasting message to the Jewish nation.

After the revelation of the Torah, no subsequent prophet could ever contradict or even add to the contents of the original prophecy (i.e. the Torah). However, prophecy still continued. Sometimes, this was a purely personal experience. Since prophecy is the highest and purest form of knowledge imaginable, this provided the prophet with a great sense of spiritual self-satisfaction. Public prophets came to clarify the Torah and strengthen its observance through Tochacha to the Jewish nation. Sometimes, such rebuke involved prophesizing the future as a way of warning the Jewish people what would happen if they did not do Teshuva. It was also necessary as a way of verifying the authenticity of a prophecy to begin with. Finally, a prophet could implement a Horaas Shaah, a temporary suspension of a Mitzvah, as Eliyahu HaNavi did on Mt. Carmel when he built Bamos as a one-time exception to the prohibition.

Prophecy is a special type of knowledge which emerges from a prophet's *Dveykus* to HaSh-m. As a result of understanding and appreciating what he is cleaving to, a prophet is bestowed with a higher level of understanding. This higher understanding allows the prophet to get closer to the origin of the various mechanisms through which HaSh-m delivers His Hashgacha. By understanding these higher realms, the prophet can perceive some of the underlying principles which govern this world, allowing him to accurately see what human actions will lead to what kind of consequences. Sometimes a Navi is able to see something which has already happened in a higher realm that has not yet come down into our realm.

Prophecy is, in fact, the highest form of intellectual clarity possible. A prophet cannot understand this pure knowledge until he has processed it through his power of imagination and from there to his normal intellectual and conceptual tools.

The act of prophecy is a totally absorbing process. It requires that the person's physical control be completely released so that he can enter the realm of the pure intellect. The result is for the prophet's body to shake (for all but the highest prophets). Prophecy usually takes place at night, in a dream or a vision, though Moshe Rabbeinu received prophecies during the day.

Prophecy must first take place in the land of Israel because the link to G-d is so much stronger there.

A prophet will always know for certain whether he is having a prophetic experience or not. So too, the meaning of the prophecy will always be clear.

A prophet must either be vouched for by an established prophet or provide certain signs that provide us with the basis of accepting him. These are not miracles or changes in nature. Rather, he has to make a detailed prediction of certain things that will happen in the future. If the slightest detail of the positive aspects of his prediction does not come true, we reject him. A prophet has to do this many times, though not an unreasonable amount.

Moshe Rabbeinu told us how to authenticate future claims to prophecy by anyone else. It is not the prophet's sign or proof alone which provides us with the basis of accepting him. Rather, it is because Moshe Rabbeinu tells us in his Torah that such proof is sufficient. Could the prophet be lying to us? Possibly. Absolute proof is impossible. But the Torah gives us the criteria of how to test a prophet and says that if a prophet repeatedly passes these tests, we can act as if the prophecy is true. A similar case is that of two witnesses, sufficient to give someone the death penalty. The two witnesses may be lying. But the Torah tells us that we can proceed as if what they are telling us is true.

In addition, a prophet must have certain personal qualities. He has to be righteous, humble and completely focused on spiritual issues. He must be totally healthy of mind and body, for otherwise his mind will not be able to achieve the necessary clarity; he must be exceptionally wise and intelligent, for G-d does not turn the simpleton of yesterday into the wise and inspired genius, the man of G-d of today, wise enough to grasp the meaning of the word of G-d, and hand it on.

A prophet has to be socially and financially self-contained because only one who seeks nothing for himself can look on and understand things with complete objectivity.

There were many different levels of prophecy. Lower levels might see G-d in the image of a sage or warrior and have prophecy in allegories. However, the solution to the allegory or image was a part of the prophetic experience. The highest level of prophecy would be purely auditory, without any visual images.

When the First Temple was destroyed, prophecy stopped. We remained with "the prophecy of the Sages", i.e. the clarity of insight which the Sages achieve with the help of Ruach HaKodesh. Prophecy is advantageous over wisdom in that it is a clear message from heaven. Wisdom, on the other hand, lends itself to error, for it is Torah that comes from man and works its way up. However, its advantage over prophecy is that it can go much higher and further than prophecy.

In the generations of prophecy, there was a tremendous Yetzer Hara for idolatry. The latter was the mistaken application of bringing forces from above earthwards, and therefore paralleled the prophetic process. The Sages, however, prayed that this Yezer Hara should be annulled (partly because of the plague of false prophecy) and when it was, prophecy also stopped. This provided an opportunity to now develop the Oral law to its full glory. Concomitantly, the Yetzer Hara was now similar, Greek wisdom flourished, and the era of Hellenism descended upon the Jews.

Both Moshe and Bilam prophesized that prophecy will return to the Jewish people in the Messianic era. The Mashiach will be a great prophet, second only to Moshe Rabbeinu, and he will have certain prophecies that even Moshe did not have.

DETAIL:

There are seven Mitzvos that directly deal with prophecy, and all of them are in Sefer Devarim. Four appear in Parshas Shoftim:

לשמוע לנביא אמת: דברים יח טו: (שפטים): נביא מקרבך מאחיד כמני יקים לך ד' אלוקיך אליו תשמעון¹
לא לנסות נביא אמת יותר מדי² ולא לנסות את ד'³: דברים ו טז (ואתחנן): לא תנסו את ד' אלוקיכם כאשר ניסיתם במסה⁴
שלא לשמוע על המתנבא בשם ע"ז: דברים יג ד (ראה): לא תשמע אל דברי הנביא ההוא⁵
לא להתנבא בשקר⁶: דברים יח כ (שופטים): אך הנביא אשר יזיד לדבר בשמי אשר לא צויתיו לדבר⁷
לא להתנבא בשם עבודה זרה: דברים יח כ (שופטים): ואשר ידבר בשם אלהים אחרים ומת הנביא ההוא⁸
שלא לשמוע אל המתנבא בשם ע"ז: דברים יג ד (ראה): לא תשמע אל דברי הנביא ההוא⁹
לא לפחד מלהרג נביא שקר: דברים יח כב (שופטים): בזדון דברו הנביא לא תגור ממנו¹⁰

G-d would not want us to obey His Will without providing a way of revealing that Will. This mechanism is prophecy¹¹. It is therefore one of the 13 fundamental principles of our faith to believe in prophecy¹², for without it, mankind would lack the means to

¹חינוך מצוה תקט"ז

²ונאמין בו אחר שנודע לנו שהוא נביא אמת.

³כגון שיעשה מצוה לנסות אם ד' יתברך יתן לו שכרו

⁴חינוך מצוה תכ"ד, וזה לפי הרמב"ם אבל הסמ"ק והשערי תשובה (שער ג ל) פירשוה כלאו לא לנסות ד' יותר מדי. וז"ל רבינו יונה שם: הזהרנו בזה שלא יאמר אדם אנסה נא בעבודת הצדקה היצליח השם דרכי ... ואמרו ז"ל (תענית ט א) כי במצות המעשרות בלבד הותרה הבחינה וגו'

⁵חינוך מצוה תנ"ו

⁶וכן לא להגיד בנבואת עצמו מה שנאמר בנבואת חבירו

⁷חינוך מצוה תקי"ז

⁸חינוך מצוה תקי"ח

⁹חינוך מצוה תנ"ו

¹⁰חינוך מצוה תקי"ט

¹¹רמב"ם הל' יסודי התורה פ"ז הל' א: מיסודי הדת לידע שהקל מנבא את בני האדם

¹²רמב"ם הקדמה לפרק חלק (יג עיקרים): היסוד הו' הנבואה עיין ספר העיקרים ג: יב -שכתב שהנבואה היא סעיף מתורה מהשמים כי כל תכליתו הוא לגלות ולחזק תורה מהשמים (ודלא כהרמב"ם שמונה אותם כעיקרים נפרדים)

achieving spiritual completion¹. The ultimate way to achieve this was by giving the Torah through prophecy at Sinai².

All other mechanisms to understand G-d's Will in the past had proven to be unreliable³. Even אברהם אבינו was not able to intuit all that he needed to. Avraham Avinu was able to understand that some Higher Being had to have created this world, but he could not grasp what G-d was all about until HaSh-m appeared to him in a prophecy⁴. From then on, Jews knew of and believed in prophecy. Ramban states that at the time of יציאת מצרים the nations of the world doubted the idea of prophecy. However, the Jews all knew of and accepted prophecy. Their doubts were only whether Moshe Rabbeinu's prophecy was authentic. Thus, it was necessary for Moshe to do Nisim in order to authenticate his prophecy⁵.

We have stated that the original reason for prophecy was to reveal G-d's Will in the form of the Torah. Still, even after the original prophecy by Moshe and the Jewish people, G-d desired that there would still be a long period of prophecy and that we should listen to these prophets⁶. The revelation of the Torah was forever, and no subsequent prophet could ever contradict or even add to the contents of the original prophecy (i.e. the Torah)⁷. There are, however, a number of secondary purposes for prophecy:

¹ספר העיקרים ג:יב:

... הנבואה... (היא) כדי להגיע האומה בכללה או המין אל השלמות האנושי

²ספר העיקרים שם:

... נבואת האבות (וכן) כל הנבואות שהיו קודם מתן תורה כולן היו לתכלית נתינת התורה וכן כל הנבואות שנמצאו לנביאים אחר שנתנה התורה היו לתכלית קיום התורה

³עיין ספר העיקרים מאמר ג ו ז

⁴שם משמואל לך לך (דף ק) אמר (אברהם) בודאי א"א שהיה עולם בלי מנהיג ... אך בלתי אפשר היה לו להשיג בשכל האנושי מהות האלוקות עד הציץ עליו הש"י ואמר לו אני הוא בעל העולם, היינו שהראה לו במראה הנבואה

עיין בדרך ה': ג-א

⁵רמב"ן, דרוש תורה תמימה:

ומכל מקום באותו זמן של משה רבינו ע"ה לא היה שום רשע ואפיקורוס כופר באלו, רק הנבואה היתה בספק אצל האומות, שהרי מקצתם חושבים שהשמש הוא הבורא העולם, אבל לא אצל זרע אברהם אבינו ע"ה, והן לא יאמינו לי ולא ישמעו לקולי ולמה, כי יאמרו לא נראה אליך ה', לא הכחישו רק כי אליו לא נראה, ואחר שבאו הניסים הגדולים הקימים על ידיו, נתאמתה גם הנבואה שלו, כמו שכתוב, ויאמינו בה' ובמשה עבדו, אעפ"י שכתוב אחרי כן, וגם בך יאמינו לעולם, ואומר ר' אברהם שמה שאמר הכתוב ויאמן העם, ולא כל העם, וכן וירא ישראל, ולא כל ישראל, ובמעמד הר סיני יצא הספק מלב הכל לגמרי, ואינו מודה לו, שאף כאן, בעבור ישמע העם בדברי עמו, ולא אמר כל העם, ולדעתו ראוי היה לפרש כן, ועוד שהיה קורע ים סוף לעיני הכל, ולמה לא יאמינו כולם כמו שהיו מאמינים מקצתם....

"כי אולי השיג ידיעת הניסים בחלום או בידיעה אחרת, או על ידי מלאך, אבל דבור הא-ל עמו פנים בפנים היה אצלם בספק...אבל יותר נכון לזרע אברהם שיוורה מלת לעולם, לומר שיאמינו בך לדורות, שאם יבוא נביא ויכחיש דבר מדברי משה ע"ה לא יאמינו לו."

⁶חינוך תקטז: כי בהגיע איש אחד בדור אל המעלה הזאת ויהיה ידוע אצלנו בעינינו ובכושר מעשהו כי נאמן לנביא, שנשמע אליו ... כי המחלוקת עליו בשום דבר הוא טעות גמור וחסרון ידיעת האמת:

⁷רמב"ם פירוש המשניות:

... ואילו יעשה מן האותות והמופתים לקיים לו הנבואה מה שלא שמענו מופלאים ממנו יחנק ... (שהרי) אין נביא רשאי לחדש דבר מעתה

בפיך ובלבבך לעשותו וענין בפיך המצוה הידוע על פה וענין בלבבך הסברות

רמב"ם הקדמה למשניות:

יאסור איסורים בדבר שאינו מן התורה כגון שאמר הלחמו בעיר פלונית ... כמו שצוה שמואל לשאול להלחם בעמלק (שמואל א טו) או ימנע מלהרוג ... וכמו שמנע ירמיהו את ישראל מללכת לארץ ישראל...וכל העובר על צויו חייב מיתה בידי שמים... שנאמר (אנכי אדרוש מעמו) (דברים יח) ... וכן עוד אמרו (יבמות קב.) אם יבא אליהו ויאמרו

- i- *Self-fulfillment*: Prophecy may be a purely personal experience, coming to “broaden his heart and add to his knowledge¹.” It is the highest and purest form of knowledge imaginable².
- ii- *To Clarify the Torah and Strengthen its Observance*: After Sinai, prophecy serves to clarify the תורה and strengthen its observance through Tochacha to the Jewish nation³.
- iii- *Prophesize the future*: Although this was not a central purpose of prophecy, it was necessary as a way of verifying the authenticity of a prophecy⁴ as well as a result of rebuking the nation by predicting what would happen if they did not do Teshuva (however, prophecy was not the only way to know the future⁵). Moreover, we

חולצין במנעל שומעין לו אין חולצין בסנדל אין שומעין לו ירצו לומר שאין להוסיף ולא לגרוע במצוה על דרך נבואה בשום פנים וכן אם יעיד הנביא שהקב"ה אמר אליו שהדין במצות פלוני כך וכי סברת פלוני אמת יהרג

רמב"ם הל' יסודי התורה פ"ט הל' א: דבר ברור ומפורש בתורה שהיא מצוה עומדת לעולם ולעולמי עולמים אין לה לא שינוי ולא גרעון ולא תוספת שנאמר את כל הדבר אשר אנכי מצוה אתכם אותו תשמדון לעשות לא תוסף עליו ולא תגרע ממנו ונאמר והנגלות לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת הא למדת שכל דברי תורה מצווין לנו לעשות עד עולם וכן הוא אומר חוקת עולם לדורותיכם ונאמר לא בשמים היא הא למדת שאין נביא רשאי לחדש דבר מעתה לפיכך אם יעמוד איש בין מן האומות בין מישראל ויעשה אות ומופת ויאמר שה' שלחו להוסיף מצוה או לגרוע מצוה או לפרש במצוה מן המצות פירוש שלא שמענו ממשה או שאמר שאותן המצות שנצטוו בהן ישראל אינן לעולם ולדורי דורות אלא מצות לפי זמן היו הרי זה נביא שקר שהרי בא להכחיש נבואתו של משה ומיתתו בחנק על שהזיד לדבר בשם ה' אשר לא צוהו שהוא ברוך שמו צוה למשה שהמצוה הזאת לנו ולבנינו עד עולם ולא איש א-ל ויכזב:

¹רמב"ם הל' יסודי התורה פ"ז הל' ז: הנביא אפשר שתהיה נבואתו לעצמו בלבד להרחיב לבו ולהוסיף דעתו... עיין במלבי"ם ירמיהו פ"א פ"ו דרך ה': ד-ג-ו

(פרק ח, מאמר 3rd) ספר העקרים

In the 3rd (פרק יט) בית אלוקים self-fulfillment is divided into two, one as the next level after transcending his five senses, and one as a new level of understanding.

בראשית יח: א ד"ה באלוני ממרא: רמב"ן

²חינוך תקטז: משרשי המצוה, לפי שתכלית מעלת האדם היא השגת הנבואה, ואין לו לבן אדם בעולמו אמתת ידיעה בדברים כאמתת ידיעתו בנבואה שהיא הידיעה שאין אחריה פקפק כי היא תבא ממעין האמת

³רמב"ם הל' יסודי התורה פ"ז הל' ז: לכוון אותם ולהודיעם מה יעשו או למונעם ממעשים הרעים שבידיהם ספר העיקרים ג ח: להזהיר על קיום התורה רמב"ם הל' יסודי התורה פ"ט הל' ב:

א"כ למה נאמר בתורה נביא אקים להם מקרב אחיהם כמוך לא לעשות דת הוא בא אלא לצוות על דברי התורה ולהזהיר העם שלא יעברו עליה כמו שאמר האחרון שבהן זכרו תורת משה עבדי וכן אם צונו בדברי הרשות כגון לכו למקום פלוני או אל תלכו עשו מלחמה היום או אל תעשו בנו חומה זו או אל תבנוה מצוה לשמוע לו והעובר על דבריו חייב מיתה בידי שמים שנאמר והיה האיש אשר לא ישמע אל דברי הנביא אשר ידבר בשמי אנכי אדרוש מעמו:

⁴ספר העיקרים ג:ח: ... הנבואה ... לא להגדות העתידות ... אלא שגם זה היה נמצא בנביאים ... להורות על אמתת נבואתם כדי שיאמינו דבריהם (ומה שכתב הרמב"ם סוף הל' ב מהל' יסודי התורה פ"י אינו להגיד שזהו תכלית הנבואה אלא להוציא מי שיבא לעשות דת אחרת וכו')

(see chap 19 for yet another type of prophecy)

⁵רמב"ן יח יג: תמים תהיה עם ה' אלקיך - ולא נדרוש [העתידות] מהוברי שמים ולא מזולתם וכגון מאוב וידעוני

believe that G-d can change the future according to our prayers or behavior, should He so wish, and therefore, יח יג: תמים תהיה עם ה' אלקיך. ¹ As such, non-prophetic methods of telling the future could never be accurate all of the time². However, even an established prophet who prophesizes a good result which does not come about is immediately rendered a false prophet³.

iv- *Horaas Shaah*: As we will see below, all Neviim were also Talmidei Chachamim. When it came to interpreting the Torah, a Navi had no more status than another חכם⁴. However, a Navi could implement a Horaas Shaah, a temporary suspension of a Mitzvah⁵. An example of this is Eliyahu HaNavi, who built Bamos on Har HaCarmel as a one-time exception to the prohibition,⁶ and Avraham Avinu, who told Yitzchak to allow himself to be sacrificed even though human sacrifice is forbidden⁷. Idolatry, however, can never be exempted⁸.

At Sinai, all Jews received prophecy together with Moshe. There were myriads, perhaps millions, of prophets after that. The Tanach records 48 male prophets⁹ and seven

¹ רש"י יח יג: תמים תהיה עם ה' אלקיך - התהלך עמו בתמימות ותצפה לו ולא תחקור אחר העתידות אלא כל מה שיבא עליך קבל בתמימות ואז תהיה עמו ולחלקו:

² ספר העיקרים ג ח: אי אפשר להם שיצדקו תמיד בהגדת העתידות וזה משני צדדים אם מצד שהכח המדמה מדרכו שיכוב בהכרח לפי שאין כל מדמה אפשר ... ואם מצד שהש"י יכול לשדד כח המערכת ולסדר ההיפך הנגוד מהם

³ יח (כא) וכי תאמר בלבבך איכה נדע את הדבר אשר לא דברו ה': (כב) אשר ידבר הנביא בשם ה' ולא יהיה הדבר ולא יבא הוא הדבר אשר לא דברו ה' בזדון דברו הנביא לא תגור ממנו:

⁴ רמב"ם הקדמה למשניות: ודע שהנבואה אינה מועילה בפירושי התורה ובהוצאת ענפי המצוות בשלש עשרה מדות (פירוש בשם נבואה) אבל מה שיעשה יהושע ופנחס (שהם נביאים) בענין העיון והסברה הוא שיעשה רבינא ורב אשי

⁵ עיין תוספות, מסכת סנהדרין פט עמ' ב שמקשה שגם חכם יכול לעשות ככה (למגדר מילתא) ועיין ברמב"ם הל' יסודי התורה פ"ט הל' ג שלכאורה מתאים לתירוצי ה' ולא הא' של התוס'

⁶ אליהו בהר הכרמל (מלכים א יח) שהקריב עולה בחוף וירושלים עומדת ובה בהמ"ק בני ... וכמו שעשה אלישע בצוותו להלחם עם מואב להכרית עץ עושה פרי ... (וכמו כן אם) ... יאמר לנו ... (לצאת למלחמה) ביום שבת ... ובא הקבלה (סנהדרין צ) בכל אם יאמר לך הנביא עבור על דברי תורה שמע לו חוץ מעכ"ם (רמב"ם הקדמה למשניות)

⁷ מסכת סנהדרין פט עמ' ב

⁸ חינוך תקטז: ... ואפילו יצוה אותנו לעשות בהיפך מצוה אחת מן המצוות או אפילו הרבה מהם לפי שעה, חוץ מעבודה זרה, שומעין לו ... וכן אמרו בספרי [כאן], אליו תשמעו, אפילו יאמר לך לעבור על אחת מן המצוות לפי שעה שמע לו:

⁹ According to the (מגילה יד. וסדר עולם כ) גר"א, these do not include the Avos, Moshe or Aaron. The 48 are: 1-3 Three sons of Korach, Assir, Elkanah and Aviasaph (authors of Tehilim 42, 44-49, 84, 85, 87, 88)

4. Yehoshua ben Nun (Moreh Nevuchim 2:45 says he reached the 10th level of prophecy, the highest next to Moshe Rabbeinu)

5. Pinchas (He received the Mesorah from Yehoshua. Those who consider Pinchas and Eliyahu as one, substitute his father, Elazar)

6. Elkanah (The husband of Channah, a descendant of Korach's sons)

7. Nasan (Nathan. He lived during the time of David and Shlomo HaMelech and finished with Gad Sefer Shmuel.)

8. Gad (A contemporary of David HaMelech. He helped Nasan complete Sefer Shmuel. He was killed by a Malach)

9. Asaph (He wrote Tehilim 50, 73-83)

10. Heman ben Yoel (A grandson of Shmuel)

-
11. Yedusun (Yeduthun) (Possible author of Tehilim 39, 62, 71)
 12. Eitan ben Kishi (Possible author of Tehilim 89. Some say he is Etan ben Zerach, grandson of Yehuda. According to the Targum, all five sons of Yehudah's son Zerach were prophets.)
 13. David HaMelech (There is an opinion, however, that no-one was ever a prophet and a king at the same time: *Zohar* 2:154a, *Moreh Nevuchim* 2:45)
 14. Achiyah HaShiloni (the Shilonite)
 15. Shmuel (Samuel)
 16. Shemaya (he lived in the time of Rechavam)
 17. Ido (The son of the Sunnamit woman visited by Elisha or possibly her husband, making Chabbakuk her son. Ido was the grandfather of Zechariah)
 18. Azariah ben Oded (Lived during the time of King Asa)
 19. Chanani HaChozeh (the Seer – He too lived during the time of King Asa)
 20. Yehu (Chanani's son) (It is apparent from Divrei Hayamim 20:34 that he wrote a book that was apparently included in Kings)
 21. Eliyahu (Elijah. Some identify him with Pinchus)
 22. Michaiah ben Yimlah (He lived during the time of Kings Ahab and Yehoshaphat and was a contemporary of Yehu (20))
 23. Ovadiyah (Obadiah) (He was the overseer of King Ahab's house and was a contemporary and student of Elijah)
 24. Elisha (He was anointed for prophecy by Eliyahu)
 25. Eliezer ben Dadavahu
 26. Yonah (Jonah) (He lived at the time of King Yehu)
 27. Zechariah (He, like his father, Yehoayada, was head of the Sanhedrin. After rendering his prophecy, he was stoned by the people at the instigation of the King)
 28. Amotz (The father of Yeshayahu)
 29. Havakuk (The son of the Shunami women who was resurrected by Elisha. However, see Ido, 17, above)
 30. Zephaniah
 31. Yirmiyahu (Jeremiah) (Author of the book of Kings and Lamentations, i.e. Eichah)
 32. Yeshayahu (Isaiah) (He prophesized during the reign of 4 kings and, according to the Rambam, he reached the 7th level of prophecy. He was a student of Amos and the leader of the Sanhedrin at the time.)
 33. Yechezkiel ben Buzi (Ezekiel) (He lived during Galus Bavel. Some say that Buzi was Yirmiyahu, and hence Ezekiel was Yirmiyahu's son)
 34. Daniel
 35. Baruch ben Neriah (He was a descendant of Yehoshua. Ezra was a talmid of his.)
 36. Uriah ben Shemaiah
 37. Seria ben Neriah
 38. Mordechai
 39. Chaziel ben Zechariah
 40. Oded
 41. Hoshea (Hosea. Author of Sefer Hoshea. A talmid of Zechariah)
 42. Amos (Author of Sefer Amos. A talmid of Hoshea – 41 above)
 43. Micha (Micah. Author of Sefer Micha. Head of the Sanhedrin and a talmid of Yeshayahu – 32 above)
 44. Yoel ben Petuel (Joel. Author of Sefer Yoel. Head of the Sanhedrin and a talmid of Micha – 43 above)
 45. Nachum (Author of Sefer Nachum. Head of the Sanhedrin and a talmid of Yoel – 44 above.)
 46. Chagai (Haggai. Author of Sefer Chagai. Prophesized during the Persian exile.)
 47. Zechariah (Author of Sefer Zechariah. Possibly the grandson of Iddo – 17 above)
 48. Malachi (Wrote Sefer Malachi. There is a machlokes whether he is the same person as Ezra or not.)

For detailed notes on each prophet see Rav Aryeh Kaplan, The Handbook of Jewish Thought, pg. 113 – 120 (Table 6:1), whose notes we used in compiling these details. In his note 1 there he points out that Rashi, Rabbeinu Chananel and Hilchos Gedolos list Moshe and Aharon among the 48. However they are omitted by Seder Olam because, as the Talmud states, the 48 are all those who did not add to the Torah in any way.

prophetesses¹. These were the prophets with a lasting message to the Jewish nation. Each of the 48 prophets took one of the 48 drops of Gan Eden which were combined in Adam HaRishon before the sin².

The Ramchal defines prophecy as a special type of knowledge that emanates from HaSh-m's Kavod³. This knowledge emerges from the prophet's *Dveykus* to HaSh-m. As a result of understanding and appreciating what he is cleaving to, the prophet is bestowed with a higher level of understanding⁴. This higher understanding allows the prophet to get closer to the origin of the various mechanisms through which HaSh-m delivers His Hashgacha. By understanding these higher realms the prophet can perceive some of the underlying principles which govern this world⁵, allowing him to accurately see which human actions will lead to what kind of consequences⁶. Sometimes the Navi is able to see something that has already happened in a higher realm but has not yet come down into our realm⁷. Thus, he is not seeing in the future as much as he is describing what he has already seen.

Prophecy is, in fact, the highest form of intellectual clarity which is possible⁸. The prophet cannot understand this pure knowledge until he has processed it through his **כח הדמיון** (his power of imagination), and from there to his normal intellectual and conceptual tools⁹. (However, Moshe Rabbeinu as well as the Jewish people at Sinai reached a level of

Rashi also counts the Avos and Shlomo HaMelech (whom the Gra did not consider a prophet), Neriah and Mochsiah, the latter two since they were fathers of prophets, but Seder Olam omits them because they were not full prophets. Rabbeinu Chananel likewise includes Bilshan, but the Gra omits him since he is identified with Mordechai. Rashi, in turn, leaves out the three sons of Korach, Asaph, Heman ben Yoel, Yedusun and Eitan ben Kishi (nos 9 - 12 above). Rashi also omits Chanani Hachozeh (19) and Zechariah (27).

¹Sarah, Miriam, Devorah, Channa, Avigail, Chulda, Esther

²אמר ר' אבהו מ"ח נביאים עמדו לישראל וכל אחד נטל בחלקו תמצית טיפה אח' מאותן טיפות של ג"ע שהם מ"ח. ומה אם נביא אחת נוטל טיפה א' מהם נהיה מעלתו ברוח הקודש, אד' הראשון שווה מקבל ממ"ח, עאכ"ו. מכאן את' למד כמה היה חכמתו. רבי בא אמר רבי כהנא, וכי מאין היו לנביאים מאותם הטיפות, אלא הכי תנינן בכל טיפה וטיפה היוצאות מעדן רוח חכמה יוצא עמו כו' ומאותו רוח שיצא מגן עדן המציא כל נביא ונביא כו' והוא בכח הנהר (היוצא) מגן עדן וזהו הנהר שראה יחזקאל בנבואתו כו'. (זוהר וירא ע' ש"א בשם המדרש)

³דעת תבונות (קעח דף רא הוצאת הרב פרידלנדר): הנבואה היא ידיעה והשגה שהקב"ה נותן לנביא מכבודו יתברך.

⁴דרך ה' ג-ד: ענינה שייגיע האדם ויתקשר בבורא ית"ש ויתדבק בו דביקות ממש, באופן שירגיש ההתדבקות וישג מה שמתדבק בו דהיינו כבודו ית"ש... והנה עיקר הנבואה הוא השיג הדביקות... (ה) אך דרך ההשגה הזאת הוא, שתהיה ע"י אמצעים

⁵דעת תבונות (קעח דף רא הוצאת הרב פרידלנדר): ויראו מהם כל השפעותיו בכל דרכיהם, ויראו כל עניניהם שבהם תלויים כל חוקות השמים והארץ וכל צבאם וכל פרטיהם. ועל כן ידעו העבר והעתיד מה שהקב"ה עושה בעולם ועיין בגור אריה פרשת וישלח דף קעו ד"ה ושמא (בראשית לב ח) בדף קעז בא"ד אמנם יבחן הנביא

⁶The דעת תבונות (in Rav Chaim Friedlander's edition) explains that the reason that the prophet can see in the future (and the past) is because he is able to see one or more of the מדות of השם and perceive all the likely consequences that will arise from that.

⁷דעת תבונות

⁸דרך ד' ג-ג: ... הרי הוא משכיל בהשכלה עליונה מכל השכלה שאפשר לאדם והיא השכלה בבחינת היותו קשור בבוראו.

⁹דרך ד' ג-ג: והנה גלוי כבודו ית' הוא יהיה הפועל בכל מה שימשך לנביא בנבואתו: והנה ממנו ימשך בכח הדמיון שבנפש הנביא ... ומתוך הדמיונות ההם תמשך בו מחשבה והשכלה...

prophecy where they were able to perceive the prophecy directly; not filtered through the power of imagination¹.)

Prophecy is a totally absorbing process. It requires that the person's physical control be completely released so that he can enter the realm of pure intellect. The result, for all but the highest levels of prophecy, is for the prophet's body to shake². Prophecy usually takes place at night in a dream or vision,³ although Moshe Rabbeinu received prophecy during the day, as did the Jewish people at Sinai.

Prophecy must first take place in ארץ ישראל, as the link to G-d is much stronger there. This is because there is no intermediary (שר) in ארץ ישראל⁴ and because the ארון facilitated prophecy⁵. This is why Yonah, who did not want to go to Ninveh, originally fled Israel, thinking that he would then be deprived of his capacity to prophesize.

How do we verify whether someone is a true prophet or not?

A Navi will always know for certain whether he is having a prophetic experience or not⁶. Even though the prophet has to filter his prophecy through the lenses of his Koach HaDimyon (meaning that he usually has to understand his prophecy as some kind of parable), the meaning of the prophecy will nevertheless always be clear⁷.

It is one of the 13 Principles of Faith to believe that all prophecies of the prophets are true⁸, provided they don't contradict anything written in the Torah. Clearly, then, there has to be a mechanism for determining what is and what is not true prophecy. The Torah

¹ספר העקרים, ג יח: ויש שתעלה נבואתו מאותה מדרגה אל מדרגה יותר גדולה ממנה עד שיש מי שתעלה מדרגתו אל שתהיה נבואתו בזולת אמצעי ר"ל שיהיה השופע השופע אל הכח הדברי אשר באדם מבלי שיצטרך אל זה פעל הכח המדמה כלל וזאת היתה מדרגת מרעה בכל עת אחר ההתחלה שנראה אליו מלאך ה' בלבת אש מתוך הסנה אבל משם ואילך אמר הכתוב פה אל פה אדבר בו (במדבר י"ב) כלומר בזולת אמצעי ולזה לא יבאו בדבריו חידה כלל אלא כולן כפשוטן וזה היתה מדרגת כל ישראל בשעת מתן תורה אמר הכתוב פנים בפנים דבר ה' עמכם בהר מתוך האש (דברים ה') וזה כי למה שרצה הש"י לתת תורה ע"י משה מנוקה מבלי ספק רצה שתעלה מדרגתו באופן שלא יהיה לכח המדמה מבוא בה כדי שלא יכנס בה שום חשד וספק וכן נתעלה מדרגת ישראל המקבלים התורה למדרגת פנים בפנים במעמד ההוא מהשעם הזה:

²רמב"ם הל' יסודי התורה פ"ז הל' ב: וכולן כשמתנבאין אבריהן מזדעזעין וכח הגוף כשל ועשתונותיהם מתטרפות ותשאר הדעת פנויה להבין מה שתראה

³רמב"ם הל' יסודי התורה פ"ז הל' ב: וכולן אין רואין מראה הנבואה אלא בחלום בחזיון לילה או ביום אחר שתיפול עליהם תרדמה ... וגו' ואע"פ שמהרמב"ם משמע שתמיד הנבואה בחלום או תרדמה אבל הרמב"ן בפירושו על החומש חולק איתו

⁴בית אלוקים

⁵ספר העיקרים

⁶דעת תבונות קפ (דף רב בהוצאת פרידלנדר): [הנבואה] היא השגה נשפעה בהם שלא יפול בה הספק וצורך העיון והרגל המופתים אלא יתברר להם בלי שום ספק שהמתגלה עליהם ומדבר עמם יהיה כבודו יתברך, והוא המחפש בלבם הדמיונות הנבואיים ההם. (ועיין בדרך ד' ג: ד א-ב)

⁷רמב"ם פ"ז מהל' יסודי התורה הל' ג: הדברים שמודיעים לנביאים במראה הנבואה – דרך משל מודיעין לו, ומיד יחקק בלבו פתרון המשל במראה הנבואה, וידע מה הוא דעת תבונות (שם): ונחקק בלבם [של הנביאים] ידיעה (כמו כן) שישגו פתרון המראה והחידה, וישגו מה שהאדון ב"ה רוצה לגלות להם ובהגהת רב חיים פרידלנדר: כי גם הפתרון הוא חלק מהנבואה.

⁸אני מאמין באמונה שלמה שכל דברי נביאים אמת (נוסח הסדורים)

commands us not to listen to a false prophet¹; this is testimony to the reality that we may be faced with just the challenge.

The fact that we believe in prophecy at all goes back to the prophecy of Moshe Rabbeinu and the Torah which he brought down, Toras Moshe². The prophecy that all Jews had at Maamad Har Sinai was the mechanism for proving that Moshe's prophecy was true. It is this, and not the display of any sign or wonder, which is behind our belief in Moshe Rabbeinu. We might always be fooled by such signs, and they may have their source in magic, etc. However, we do not believe in signs as much as we believe in Moshe Rabbeinu³.

Moshe Rabbeinu told us how to authenticate future claims to prophecy by anyone else. It is not the prophet's sign or proof alone which provides us with the basis of accepting him. Rather, it is because Moshe Rabbeinu tells us in his Torah that such proof is sufficient. Could the prophet be lying to us? Possibly. Absolute proof is impossible. But the Torah gives us the criteria of how to test a prophet and says that if a prophet repeatedly passes these tests, we can act as if the prophecy is true.

A similar case is that of two witnesses, sufficient to give someone the death penalty. The two witnesses may be lying, but the Torah tells us that we can proceed as if what they are telling us is true⁴.

The sign which a prophet has to bring is not a miracle or change in nature⁵. Rather, he has to make a detailed prediction of certain things that will happen in the future. If the slightest detail of the positive aspects of his prediction does not come true, we reject him⁶.

¹ שלא לשמוע אל המתנבא בשם ע"ז: דברים יג ד (ראה): לא תשמע אל דברי הנביא ההוא
חינוך מצוה תנ"י

² אני מאמין באמונה שלמה שנבואת משה רע"ה היתה אמתית, ושהוא היה אב לנביאים לקודמים לפניו ולבאים אחריו
(נוסח הסדורים שם)

³ אגרת תימן: אנחנו עדת ישראל ידענו אמתת משה רבינו לפי שראינוהו במעמד הר סיני בשעת הדבור לא מפני המופת
... אין אנו מאמינים במופתים כמו שאנו מאמינים במשה רבינו

⁴ רמב"ם הל' יסודי התורה ח ב: נמצאת אומר שכל נביא שיעמוד אחרי משה רבינו אין אנו מאמינים בו מפני האות
לבדו ... אלא מפני המצוה שצוה משה בתורה ואמר אם נתן אות אליו תשמעון כמו שצונו לחתוך הדבר על פי שנים
עדים

רמב"ם הל' יסודי התורה פ"ז הל' ז: ... ואפשר שיעשה אות ומופת ואינו נביא ... ואעפ"כ מצוה לשמוע לו
... כמו שנצטוונו לחתוך את הדין ע"פ שני עדים כשרים ואעפ"כ שאפשר שהעידו בשקר ... ובדברים האלו וכיוצא בהן
נאמר הנסתרות לה' אלקינו...

⁵ רמב"ם הל' יסודי התורה פרק י' הל' א: כל נביא ... אינו צריך לעשות אות ... שיש בהם שינוי מנהגו של עולם אלא
האות שלו שיאמר דברים העתידים להיות בעולם

Note that the אברבנאל, פרשת שופטים, and the דרשות הר"ן דרוש יא, among others, state that נסים are required or at least are an acceptable alternative to verification. אמונות ודעות - מאמר שלישי in דב טעדיה גאון. states that miracles are a verification where we have previously known the individual incapable of such acts. Moreover, the miracles must be predicted by the prophet. In ח, he writes that the claims of the נביא must be credible in that they are consistent with what we know either through our שכל or through our מסורת.

⁶ רמב"ם הל' יסודי התורה פרק י' הל' א: ... ואפילו נפל דבר קטן בידוע שהוא נביא שקר
(הל' ד) דברי הפורענות ... אם לא עמדו דבריו אין בזה הכחשה לנבואתו ... ואפשר שעשו תשובה ונסלח
להם כאנשי נינוה או שתלה להם כחזקיה אבל ... ולא מציון שחזר (הקב"ה) בדבר טובה ... הא למדת שבדברי הטובה
בלבד יבחן הנביא ... (ובפירוש משניות מסביר שלנביא עצמו אפשר שיגרום החטא משא"כ כשהנביא מנבא בהבטחה
להזולת)
רמב"ם הל' יסודי התורה פרק י' הל' ג:

A prophet has to do this many times¹, though not an unreasonable amount². After a Navi has been accepted, he no longer needs to bring signs to support his prophecy³. An alternative route for establishing that a prophet is true is for an established prophet to testify that this person is a prophet⁴.

The tricky part is once a prophet is established and no longer has to back his claims up with signs. How do we identify the false prophecy of such a person? This can be checked in two ways: if there is more than one prophet alive at the time, all the prophets will often get the same prophetic message in some form or another⁵. On the other hand, if he simply repeats the prophecy that his co-prophet is saying, this too will be a counter-indication⁶.

Personal qualities

A prophet has to be at a certain level of spirituality in order to merit receiving prophecy. However, being at the right level does not guarantee that he will have the prophecy⁷. In the case of prophecies for the sake of ישראל כלל specifically, a person can be at the level of prophecy and not receive it if the situation does not warrant it. In fact, the requirements for prophecy are so stringent that, relatively speaking, the number of people who become prophets is not large at all⁸.

והלא המעוננים והקוסמים אומרים מה שעתיד להיות ומה הפרש יש בין הנביא ובינם אלא שהמעוננים והקוסמים וכיוצא בהן מקצת דבריהם מתקיימין ומקצתן אין מתקיימין (בפירוש המשניות): אומרים שזאת השנה יהיה בצורת ושלל ירד גשם כלל ונמצא שיהיה בה גשם מעט או יאמר שמחר ירד גשם מעט ונמצא שירד ליום שלישי

¹רמב"ם הל' יסודי התורה פרק י' הל' ב: ובודקים אותו פעמים הרבה ...
רמב"ם הקדמה למשניות: ... וכשיצדק בהבטחה אחד או שנים אין לנו להאמין בו ולומר שנבואתו אמת אבל יהיה ענינו תלוי עד ירבו מופתיו האמיתיים בכל אשר ידבר בשם ה' פעם אחר פעם

²רמב"ם הל' יסודי התורה פרק י' הל' ה:
ואסור לנסותו יותר מדאי ... אלא מאחר שנודע שזה נביא יאמינו ...

³רמב"ם הל' יסודי התורה פ"ח: כל מה שעשו אליהו ואלישע וזולתם מהנביאים מהאבות לא עשאו כדי לקיים נבואתם שהנבואה כבר נתקיים להם קודם לכן אבל עשו האותות והם לצרכיהם ולרוב קרבנות אל הקב"ה השלים חפצם ...

⁴רמב"ם הל' יסודי התורה פרק י' הל' ה: נביא שהעיד לו נביא אחר שהוא נביא הרי הוא בחזקת נביא ואין זה השני צריך חקירה

⁵סנהדרין פט ע"ב ג' פ"ט הפסוק בעמוס ג: כי לא יעשה ד' אלוקים דבר כי אם גלה סודו אמנם ממה שכתב הגמ' שם ע"א סיגנון אחד עולה לכמה נביאים משמע לכמה נביאים אבל לאו דווקא לכל הנביאים וג"כ לא ראיתי שהמפרשים הביאו את זה

⁶סנהדרין פט ע"א אין שני נביאים מתנבאים בסיגנון אחד

⁷רמב"ם הל' יסודי התורה פ"ז הל' ה:
... ואע"פ שמכוונים דעתם אפשר שתשרה שכינה עליהן ואפשר שלא תשרה

⁸חינוך תקטז: ומעטים מבני העולם זוכים בה ועולים אליה כי הסולם גדול מאד רגלו בארץ וראשו מגיע השמימה, ומי זה האיש ירא השם יזכה ויעלה בהר ה' ויקום במקום קדשו אחד מאלפי רבבות אנשים הוא המשיג למעלה זו ובדור שראוי לכן, על כן ציוותנו התורה כי בהגיע איש אחד בדור אל המעלה הזאת ויהיה ידוע אצלנו בענינו ובכושר מעשהו כי נאמן לנביא, שנשמע אליו בכל אשר יצוה כי הוא היודע דרך האמת וידריכנו בו, ולא נשא נפשנו להמרות פיו ולחלוק עמו כי המחלוקת עליו בשום דבר הוא טעות גמור וחסרון ידיעת האמת:

In order to receive prophecy, a person had to be a גבור, totally healthy of mind and body, for “only in a healthy, unweakened body does the mind attain that clarity that can draw from the well of the תורה¹.”

The prophet had to be an exceptionally wise and intelligent person (חכם)², because “only a mind which has developed to its full human capacity can have the understanding to grasp the meaning of the word of G-d, and hand it on³.”

“... G-d only uses as an instrument for Divine wisdom one who already has ... developed ... the ordinary human gift of wisdom. Judaic Truth knows nothing of that miracle of G-d, which suddenly makes the simpleton of yesterday into the wise and inspired genius, the man of G-d of today⁴.”

A prophet had to be socially and financially self-contained (עשיר), “because only an independent person, who requires nothing for himself and seeks nothing for himself, can look on and understand things in that complete objectivity, without any, even subconscious, reference to himself, which is necessary for a messenger of G-d⁵.”

Further, he had to be a righteous person, totally in control of his desires⁶.

He was required to be humble⁷ and completely focused on spiritual issues⁸.

Any claims by someone who had less than these qualities were simply ignored⁹.

¹Rav S.R. Hirsch (שמות ב: יא-יב). He states there: Visions, hallucinations,... clairvoyance ... only occur in conditions of sickness, debility and morbidity.

²רמב"ם הל' יסודי התורה פ"ז הל' א: ואין הנבואה חלה אלא על חכם גדול בחכמה

³Rav S.R. Hirsch, Shemos ו: יד

⁴Rav S.R. Hirsch (שם לא: ו)

⁵Rav S.R. Hirsch, ibid.

⁶רמב"ם הל' יסודי התורה פ"ז הל' א: ואין הנבואה חלה אלא על ... גבור במדותיו ולא יהא יצרו מתגבר עליו בדבר בעולם ...

נבואה to receive מדות perfect do not have to have נביאים - 7 chap, שמונה פרקים, אבות, intro. to רמב"ם See

⁷שמות ג :

(יא) ויאמר משה אל האלקים מי אנכי כי אלך אל פרעה וכי אוציא את בני ישראל ממצרים... (יב) ויאמר כי אהיה עמך ...

R.S.R. Hirsch: Just that in which you see your complete unsuitability for the work makes you most suitable for it.... Your insufficiency is the guarantee that you are sent by G-d. Without it, that salvation in Egypt would fall into the category of world-historical events, which glorify human greatness. ...

⁸רמב"ם הל' יסודי התורה פ"ז הל' א: שלא תהיה לו מחשבה כלל באחד מדברים בטלים... אלא דעתו ... קשורה תחת הכסא ...

עבודת ה' unique (usually printed after 1st chap. הכשרת האברכים) מבוא השערים See of a נביא.

⁹רמב"ם הל' יסודי התורה פ"ז הל' ז: ולא כל העושה אות ומופת מאמינים לו שהוא נביא אלא אדם שהיינו יודעים בו מתחלתו שהוא ראוי לנבואה בחכמתו ובמעשיו שנתעלה בהן על כל בני גילו והיה מהלך בדרכי הנבואה בקדושתה ובפרישותה

Accuracy

Not all prophets had the same levels of prophetic understanding¹. The level of prophecy would determine the level and type of allegory (or filters) through which the prophet would have his vision². Therefore, G-d might be seen in the image of a sage, a warrior³ or some other form. Therefore, the exact same prophecy would be seen by different prophets in the form of different images⁴. The highest level of prophecy was purely auditory, without any visual images. According to their level, prophets may see more or less of a particular matter⁵. They would also repeat the prophecy in their own words⁶. All of this could be confusing for the novice prophet⁷. Yet, the prophet was never confused as to whether a prophecy had actually taken place⁸ or what the essential message

¹רמב"ם הל' יסודי התורה פ"ז הל' ב: הנביאים מעלות מעלות הן...

²דרך ה' ג-ד-ה: ... אלא שתשתנה ההשגה כפי שנוי האמצעים

³ספר העיקרים ג:ט: ... נביא אחד יאמר דראה את השם יושב על כסא רם ונשא ואחד יאמר שראהו כזקן ... ואחד רואהו כאיש מלחמה ואחד מעוטף כשליח צבור ... וכל זה יתחלף ... אם מצד המקבל ואם מצד האמצעי וכבר בארו רז"ל זה הענין בב"ר (פרשה ד) אמרו שם שאל כותי אחד את רבי מאיר אפשר מי שכתוב עליו הלא את השמים ואת הארץ אני מלא היה מדבר עם משה מבין שני בדי הארון. אמר לו הבא לי מראות גדולות והביא לו אמר ליה ראה בבואה שלך הסתכל וראה אותן גדולות א"ל הבא לי מראות קטנות והביא לו א"ל ראה בבואה שלך הסתכל וראה אותן קטנות א"ל ומה אתה שאתה בשר ודם משנה עצמך לכמה גוונים בכל שעה שאתה רוצה מי שאמר והיה העולם על אחת כמה וכמה ... כי כמו שהאדם או הדבר הנראה במראה נבדל מן המראה שהוא נראה בה ... כן הש"י שם, ח: יש מן הנביאים שתגיע להם הנבואה בתחלת נבואתם באמצעות הכח המדמה ולזה יראו צורות מבהילול במראה הנבואה כפי מעוט מדרגתם בה כי יש מי שיראה צורות נשים אמר זכריה והנה שתיים נשים יוצאות ורוח בכנפיהם ולהנה כנפים ככנפי החסידה וגו' (זכריה ה') ויש שיראה שיש למלאכים גופים גדולים נוראים אמר דניאל וגוייתו כתרשיש ופניו כמראה ברק ועיניו כלפידים אש וגו' (דניאל י') וחולת זה מן הדמיונות שבאו בדברי הנביאים כשהיה השפע שופע על הכח הדברי אשר בהם באמצעות הכח המדמה שם ט: ממה שיראה שהפועל האחד בעצמו יראה כחו באופנים מתחלפים במקומות מתחלפים וימשכו ממנו פעולות מתחלפות לתכלית אחד בעצמו וזה אם ממצד האמצעים שיראה כחו על ידם ואם מצד המקומות שיראה כחו בהם וכן על זה הדרך יתחלפו מראות הנביאים אם מצד האמצעים שהנבואה באה על ידם ואם מצד המקבלים וזה יראה מבואר ממאמר השם לאהרן ומרים שהיו נביאים ואמר אם יהיה נביאכם ה' במראה אליו אתודע בחלוס אדבר בו לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות וכו' (במדבר י"ב)

⁴סנהדרין פט ע"א: סיגנון אחד עולה לכמה נביאים ואין שני נביאים מתנבאים בסיגנון אחד

⁵ז: והנה עוד אפשר לנביא מן הנביאים שישגי ענין אמיתי בנבואתו אך לא ישיג כל הענינים האמיתיים שנכללו בה. ... ע"ש

⁶דרך ה' ג-ד-ח: יש שישגי הנביא ענין מהענינים ולא יוגבל לו במלות אלא יגידה הנביא במלים כרצונו ... וגם בזה תשתנה המליצה כפי הכנתה נביא עצמו ודרכיו וגם ישתנה לטבע לשונו ודרך דבורו

⁷דרך ה' ג-ד-ט: ... גם מי שיתחיל בהשגות הנבואיות ... אפשר לו שיכשל ... אמנם היודעים דרכי הנבואה ... יודעים המכשולות ... ומכירים סימניהם והדרך להנצל מהם ... שאפשר שיקרה לו מקרה זה והוא לא השתדל עליו או השתדל על הפכו והגיע לו זה מפני שלא נשלם במעשיו והשתדלותו ... ואפשר שיגיע למי שרצה בו ברשעו ... ע"ש עד סוף הפרק

⁸דרך ה' ה-ב-ג: בכלן תהיה ההשפעה בדרך שירגיש בה המושפע בבירור

שם, ה-ד-א: ולא ישאר לו שום ספק לא בנבואתו...

ספר העיקרים, ג ט: התמונה הנראית לנביא ידע הנביא שאינה כן במציאות אע"פ שהיא נראית אליו כן ושאין הכונה בתמונה הנראית אליו אלא הגעת הקול אליו או הודעת הענין שתורה עליו המראה שהוא אמת כמו שבמראה אע"פ שאין התמונה הנראית לנביא ידע הנביא שאינה כן במציאות אע"פ שהיא נראית אליו כן

of the prophecy was,¹ for the solution to the allegory or image was a part of the prophetic experience².

Why Prophecy Stopped

At the end of the First Temple, prophecy ceased. Prophets who were still alive then continued to prophesize. Throughout the 70 years of the Babylonian exile and even into the Second Temple era, there were some prophets, amongst them Mordechai, Esther, Chananya, Azarya and Mishael, who had received prophecy earlier and continued to prophesize. But no new prophets arose during this period, however, and prophecy died out.

Why indeed did prophecy stop? In the generations of prophecy, there was a tremendous Yetzer Hara for עבודה זרה. The latter was the mistaken application of bringing forces from above down to earth, and therefore paralleled the prophetic process³. The Sages prayed that this Yezer Hara should be annulled, in part because of the plague of false prophecy⁴, and when it was, prophecy also stopped. (Prophecy had already become more difficult to attain because of the hiding of the Aron HaKodesh⁵.) The Sages knew and anticipated this result, and in fact saw this as an opportunity to develop the Oral Law in its full glory⁶. This now meant that the Yetzer Hara would parallel this point, and Greek wisdom flourished, bringing the era of Hellenism to descend upon the Jews.

The Sages tell us that from the day the First Temple was destroyed, prophecy was taken from the prophets and given to the Sages⁷. What this means, says the Ramban, is that what we normally associate as prophecy (the prophecy of the prophets) ceased. But, there is another type of prophecy that remained, which is the prophecy of the Sages, i.e. the clarity

¹רמב"ם שם הל' ג: הדברים שמודיעים לנביא במראה הנבואה דרך משל מודיעין לו ומיד יחקק בלבו פתרון המשל במראה הנבואה וידע מה הוא (ע"ש)
דרך ה' ג-ה: ואפשר שיקרו טעויות לנביאים לא במה שיתנבאו אלא במה שהם יעשו מדעתם ... ע"ש

²רמב"ם פ"ז מהל' יסודי התורה הל' ג: הדברים שמודיעים לנביאים במראה הנבואה - דרך משל מודיעים לו ומיד יחקק בלבו פתרון המשל במראה הנבואה וידע מה הוא
הדעת תבונות מסביר (ס' קפ במהדורת הרב חיים פרידלנדר) שמה שהנביא רואה בחזיון בצורת חידה או משל רואה ג"כ את הפתרון דרך נבואית

³גר"א

⁴Rabbi Avigdor Miller, [Torah Nation](http://www.torahnation.com)

⁵ספר העיקרים:

For somebody to begin to have prophecy, the ארון הקדש had to be in its place, the majority of the Jewish people had to be on land, and the prophecy had to take place in Israel. After חרבן בית ראשון, the ארון הקדש was never again in its place. Hence, prophecy stopped.

⁶ר' צדוק הכהן - מחשבות חרוץ ס' יז קטע המתחיל ומצוה האחרונה בסוף (דף 142):
אלא שבדור הנביאים היה עיקר החשק וההשתוקקות של ראשי ישראל וצדיקי הדורות לנבואה שהוא השגה ברורה שהוא מהשמים, משא"כ השגת חכמה שהוא נעלמת שאפשר שאינן אלא דמיונות כוזבות של עצמו ולא תורת אמת ברוה"ק והם חשקו לדבר ברור וידיעה ברורה ולכך לא היה אז התפשטות החכמה דתשבע"פ כ"כ בישראל דעיקר זיוה והדרה של תורה היה בבית שני אע"פ שלא שרתה בו שכינה ... והם חשקו בכך להשיג השגות יתירות ... ועי"ז היה הסתלקות הנבואה והיינו ע"י תוקף החשק שהיה להם להתגלות חידושין דאורייתא שלמעלה מעלה מהשגת הנביאים, ומסטורין דתורה שבע"פ בלבם בדרך העלם שהוא מדת לילה נסתלקה הנבואה שנמשכה מנבואת משה רע"ה דע"כ באו דבריהם (של הנביאים) ג"כ בכתב דוגמת התורה שבכתב שהוא מדת היום, דהיינו התגלות ברור שלא במחשכים והעלם.

⁷בבא בתרא יב. מיום שחרב בית המקדש ניטלה נבואה מן הנביאים וניתנה לחכמים אטו חכם לאו נביא הוא הכי קאמר אע"פ שניטלה מן הנביאים מן החכמים לא ניטלה

of insight which the Sages achieve with the help of Ruach HaKodesh¹. Amazingly, Ameimar tells us that this latter type of insight is better than actual prophecy². Prophecy has the advantage of being a clear message from heaven³, a Torah-message coming from the Heavens above and filtering downwards. Wisdom, on the other hand, lends itself to error⁴, for it is Torah that comes from man and works its way up. Torah's advantage, then, is that it can go much higher and further than prophecy⁵.

משיח and Prophecy

Both Moshe and Bilam prophesized that prophecy will return to the Jewish people in the Messianic era⁶. The Mashiach will be a great prophet, second only to Moshe, and he will receive certain prophecies that even Moshe Rabbeinu did not receive⁷.

¹רמב"ן (שם): הכי קאמר אע"פ שניטלה נבואת הנביאים שהוא המראה והחזון נבואת החכמים שהיא בדרך החכמה לא ניטלה אלא יודעים האמת ברוח הקודש שבקרבם...

²בבא בתרא שם: אמר אמימר וחכם עדיף מנביא (ע"ש בהמשך)

³ר' צדוק הכהן, מחשבות חרוץ (ס' יז): נבואה - השגה ברורה מן השמים

⁴ר' צדוק שם: חכמה - נעלמת שאפשר שאינו אלא דמיונות כזבות של עצמו ולא תורת אמת

⁵The letter ל, which means learn, is the only letter that can go above the line (Sirtut) of a Sefer Torah, and has no defined height.

רב צדוק שם: ברוה"ק ... (אבל מאידך ע"י חכמה אפשר) להתגלות חידושין דאורייתא שלמעלה מעלה מהשגת הנביאים

⁶אגרת תימן: בנבואת בלעם רמז שתחזור הנבואה לישראל אחר שתפסוק בהם ... וכן מאמר משה רבינו עליו השלום שאמר (דברים ד כה): כי תוליד בנים ובני בנים ונושנתם בארץ ...

⁷אגרת תימן: ואין ספק שחזרת הנבואה היא הקדמת משיח ... שהמשיח נביא גדול מאד וגדול מכל הנביאים מלבד משה רבינו עליו השלום... ויחד אותו הבורא יתברך בדברים שלא יחד משה רבינו...

3. Kings

SUMMARY:

According to most commentators, it is a positive commandment for the Jewish people to request and appoint a king (שׂוּם תְּשִׁים עֲלֵיךְ מֶלֶךְ), and in fact was the first of three things which Bnei Yisrael were required to do upon entering the Holy Land.

Like a judge, a king was appointed by the Sanhedrin and had power to judge the nation. However, their missions were radically different. The king was not primarily there to judge the nation but rather to run the affairs of state and ensure that society was set on a correct path. A king would declare war and create emergency decrees, and he had a clear responsibility for the physical and not only the spiritual welfare of the nation.

If we contrast kings to ordinary judges, the differences become starker still. The primary role of a judge is to render Halachikly pure decisions while the role of the king was to determine alternative regimens of sanctions. What would happen if, for example, a murderer roamed the streets at night, killing people without two witnesses to the crime? Judges would be powerless to try him, but the king would be able to take care of the problem.

The kings of Israel, like the judges before them, came as Heads of State, *to unite all your national forces for the well-being of your State.*

From Shmuel's criticism of the people's request for a king we see that the motives for wanting a king have to be correct. Through Shaul, the people wanted to normalize their existence - *Give us a king, like all the other nations* – and this was their error. They were primarily looking for someone who was more general than sage, more fighter than moral and spiritual figure. They said תִּנֵּה לָנוּ מֶלֶךְ rather than תִּנֵּה עֲלֵינוּ מֶלֶךְ as a sign that they were hoping to get out of Shmuel's incessant rebuking of the nation and take upon themselves a milder form of authority. A true king is supposed to be an aid to demanding more of ourselves as individuals and as a nation; not a way of making life easier. The Sages even encouraged us to see non-Jewish kings in order to better contrast pure temporal power with the Jewish idea of a king.

Does this mean that Judaism believes in a monarchy as the ideal way of ruling? Firstly, we see that the emphasis is on the King acting as a conduit for Torah law. He is not an independent authority. To stress this he is expected to carry around a Sefer Torah wherever he goes. He must painstakingly write this Sefer Torah himself and copy it specifically from the Sefer Torah of the Sanhedrin. We require a special verse to tell us that he is exempt from taking it into the shower and the bathroom with him! The logic is that he should see every moment of his life through Torah eyes. All of this is a reminder that the king rules, but first he is ruled by G-d through His Torah.

Secondly, a king's powers are significantly counter-balanced by the Sages of the Sanhedrin, who constitute the parliament and the senate all in one. It is the Sanhedrin and the leading prophet who to appoint a king to begin with. The King, in turn, is expected to follow laws of the highest moral standards. Should the King act inappropriately he is hauled in front of the court of law like any other citizen.

In some respects, the King is all powerful, for he is there to redress temporary moral imbalances which may occur in society and break the back of mafias or any other emerging evil. Although he had no power in monetary cases, he could order the death sentence based on looser standards of evidence than an ordinary court could. He could appropriate lands for the state, especially during war, decree taxes and issue military call-ups wherever necessary. He could exact free labor for public works projects.

Disrespect to the King incurred a death sentence. Yet, despite this, a person could safely defy the orders of the King if he was busy doing a Mitzvah instead. The concentration of these powers in the hands of one individual, given the checks and balances described above, was a great unifying element in society. This was dependent on the King loving all Jews, and this was a condition of him being appointed in the first place. Dovid HaMelech was chosen in part because he showed such care and mercy to his sheep, revealing his deep concern for all of G-d's creatures.

There was another check on a King's power: A candidate for King who was not clearly G-d-fearing got nixed by the Rabbis. And once a candidate did become King, there were many rules to help him maintain his Yiras Shamayim and humility. He was not allowed to have any horses beyond fully justifiable military needs. Nor was he allowed to accumulate any wealth beyond what was needed for the public need and the maintenance of the military. Personal wealth could cause him to laude it over others and away from feeling close to and dependent on G-d, just as the expansion of his fleet of horses would lead him to feel all powerful and less trusting in HaSh-m. The King is the best candidate for arrogance, and the Torah warns him against feeling superior to his fellow Jew - לבלתי רום - לבבו מאחזי, hardly an attribute that is looked for in the modern-day leader and sometimes even seen as a weakness. In fact, although the public honor of the king has to be maintained, in private he is encouraged to stand before the High Priest and to honor Talmidei Chachamim. Yehoshafat, King of Yehudah, would get up for Talmidei Chachamim, kiss them and call them, "My rabbi, my teacher".

There is no one who seems to have more power in the Jewish People than a King, yet there is no other whose choice is more limited. לב מלכים ביד ד' - A king's heart is guided by G-d Himself.

G-d assures any King who is tempted to take personal advantage of his rule that his rule, if not his life, will be short. Shaul fails to listen to the prophetic instruction to kill Agag and all the cattle, and he is immediately told by Shmuel that his rule is going to be ended. It is a privilege to be a king as much as it is a privilege for the nation to receive one. Both sides have to earn, and keep on earning, the privilege.

A person who sees a Jewish King pronounces the blessing ברוך שחלק מכבודו ליראיו - blessed is He who who shared of His Glory with those who fear Him. The king was but a way for us to understand and appreciate G-d better. The Messianic Era will again bring back this noble idea to the Jewish people. Mashiach himself will be the king of Israel, and at that time we will all know that the real King is G-d Himself.

DETAIL:

יז (יד) כי תבא אל הארץ אשר ה' אלקיך נתן לך וירשתה וישבתה בה ואמרת אשימה עלי מלך ככל הגוים אשר סביבתי: (טו) שום תשים עליך מלך אשר יבחר ה' אלקיך בו מקרב אחיך תשים עליך מלך לא תוכל לתת עליך איש נכרי אשר לא אחיך הוא: (טז) רק לא ירבה לו סוסים ולא ישיב את העם מצרימה למען הרבות סוס וז' אמר לכם לא תספון לשוב בדרך הזה עוד: (יז) ולא ירבה לו נשים ולא יסור לבבו וכסף וזהב לא ירבה לו מאד: (יח) והיה כשבתו על כסא ממלכתו וכתב לו את משנה התורה הזאת על ספר מלפני הכהנים הלויים: (יט) והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו למען ילמד ליראה את ה' אלקיו לשמר את כל דברי התורה הזאת ואת החקים האלה לעשתם: (כ) לבלתי רום לבבו מאחיו ולבלתי סור מן המצוה ימין ושמאל למען יאריך ימים על ממלכתו הוא ובניו בקרב ישראל:

Mitzvos obligating the Nation:

למנות מלך: דברים יז טו (שופטים): שום תשים עליך מלך¹
לא למנות מלך נכרי: דברים יז טו (שופטים): לא תוכל לתת עליך איש נכרי אשר לא אחיך הוא²
לא לקלל מלכים וגם ראשי סנהדרין³: שמות כב כז (משפטים) ונשיא בעמך לא תאר⁴

Mitzvos obligating the King:

סוסים - שלא ירבה המלך סוסים: דברים יז טז (שופטים): לא ירבה לו סוסים⁵
נשים - שלא ירבה המלך נשים: דברים יז יז (שופטים): ולא ירבה לו נשים⁶
כסף וזהב - שלא ירבה המלך כסף וזהב: דברים יז יז (שופטים): וכסף וזהב לא ירבה לו מאד⁷
ספר תורה - שיכתב המלך ספר תורה לעצמו⁸: דברים יז יח (שופטים): וכתב לו את משנה התורה הזאת על ספר מלפני הכהנים והלויים⁹

In this week's Parsha, we are told to appoint a king: ¹⁰שום תשים עליך מלך. Most commentators learn that this is a positive commandment¹, and in fact was the first of three

¹חינוך מצוה תצ"ז

²חינוך מצוה תצ"ח

³שזה המושל במלכות וזה המושל בממשלת התורה

⁴חינוך מצוה ע"א

⁵חינוך מצוה תצ"ט

⁶חינוך מצוה תק"א

⁷חינוך מצוה תק"ב

⁸נוסף על המצוה שיש לכל אחד מישראל לכתב ספר תורה היינו שהמלך צריך לכתוב שני ספרי תורה אחת מדין הדיוט ואחת מדין מלך (חידושי מהרד"ם על ספר המצוות)

⁹רמב"ם עשה יז; חינוך מצוה תק"ג

¹⁰יז (טו) שום תשים עליך מלך אשר יבחר ה' אלקיך בו מקרב אחיך תשים עליך מלך לא תוכל לתת עליך איש נכרי אשר לא אחיך הוא

things that Bnei Yisrael were required to do upon entering the Holy Land (the other two including destroying Amalek and building the Temple)². According to some, the mitzvah is for the Jewish people to request the appointment³ or for the Sanhedrin to appoint a king, but only after the nation would so request⁴. *So, coming from the people... the institution of the king is not a dictatorial institution.*⁵ A minority of commentators go so far as to say that the whole appointment is a voluntary act by the nation and not a mitzvah at all⁶!

Perhaps the Mitzvah is to be in awe of the king after he is appointed and that is what is meant by the words **שום תשים עליך**⁷.

In some sense, a king was like a judge. Both were appointed by the Sanhedrin and had to be accepted by the nation on themselves⁸. Both were involved in declaring wars and judging the nation⁹. Both were the heads of hierarchies of power¹⁰.

¹ רבינו בחיי יז טו: שום תשים עליך מלך - ע"ד הפשט זו מצות עשה שיהיה בישראל מלך. וכן בדרשות הר"ן יא

² רבינו בחיי יז טו: ושלש מצות נצטוו ישראל כשנכנסו בארץ, למנות להם מלך דכתיב שום תשים עליך מלך, להכרית זרעו של עמלק דכתיב (דברים כה) והיה בהניח ה' אלקיך לך מלך אויבך וגו' תמחה את זכר עמלק משמות השמים, לבנות בית הבחירה דכתיב (שם יב) לשכנו תדרשו ובאת שמה. מנוי המלך קודם להכרת עמלק דכתיב (שמואל א טו) אותי שלח ה' למשחך למלך, עתה לך והכיתה את עמלק, והכרתת עמלק קודמת לבנין הבית, דכתיב (שם ב ז) ויהי כי יושב המלך בביתו וה' הניח לו מסביב, ויאמר המלך אל נתן הנביא ראה אנכי יושב בבית אדונים וארון האלקים יושב בתוך היריעה.

³ רמב"ן יז יד: כי מצוה שיבואו לפני הכהנים הלויים ואל השופט ויאמרו להם רצונו שנשים עלינו מלך

⁴ העמק דבר יז (יד) ואמרת וגו'. אין הפי' אמירה כמשמעו בפה אלא כלשון ואמרת אוכלה בשר וכדומה. אכן לפי לשון זה ה' במשמע שאין זה מצוה במוחלט למנות מלך אלא רשות כמו ואמרת אוכלה בשר וגו'. והרי ידוע בדברי חז"ל דמצוה למנות מלך וא"כ למאי כתיב ואמרת וגו'. ונראה דמשום דהנהגת המדינה משתנה אם מתנהג עפ"י דעת מלוכה או עפ"י דעת העם ונבחריהם. ויש מדינה שאינה יכולה לסבול דעת מלוכה. ויש מדינה שבאל מלך הרי היא כספינה בלי קברניט. ודבר זה א"א לעשות עפ"י הכרח מ"ע. שהרי בענין השייך להנהגת הכלל נוגע לסכ"נ שדוחה מ"ע מש"ה לא אפשר לצוות בהחלט למנות מלך כ"ז שלא עלה בהסכמת העם לסבול עול מלך עפ"י שרואים מדינות אשר סביבותיהם מתנהגים בסדר יותר נכון. או אז מ"ע לסנהדרין למנות מלך. והא דא"א לפרש שאין בו מ"ע כלל אלא כמו ואמרת אוכלה בשר וגו' וחבת מבקרך וגו' שאינו אלא לאו הבא מכלל עשה שלא לאכול בלי שחיטה. ה"נ נימא דה"פ שום תשים עליך מלך אשר יבחר וגו' לא תוכל וגו' דוקא אשר יבחר. אבל א"א לפרש הכי דאם כן מאי איריא וירשתה וישבת בה ולא קודם. הא אפילו קודם ירושה שרי לעשות מלך שהרי יהושע היה כמו מלך כמש"כ הרמב"ם הל' מלכים פ"א ה"ג ופ"ג ה"ח יע"ש וכ"ה בסנהדרין ד"ט אלא ע"כ מצוה הוא ומ"מ אין סנהדרין מצווין עד שיאמרו העם שרוצין בהנהגת מלך. ומש"ה כל משך שלש מאות שנה שהיה המשכן נבחר בשילה לא היה מלך והיינו משום שלא היה בזה הסכמת העם:

⁵ R. Hirsch Pg. 333

עיי' העמק דבר הארה הקודמת

⁶ אור החיים יז יד: כי תבא וגו' ואמרת וגו' שום תשים וגו' מאמרו כי תבא וגו', ואמרת, משמע כי לא מצות ה' עליהם למלך מלך, אלא אם יאמרו הרשות בידם, וממה שגמר אומר שום תשים, שיעור הלשון מוכיח שמצות ה' היא להמליך עליהם מלך. ובאברבנל (כאן ובשמואל א ח שלא רק שאין שום מעלה במינוי המלך אלא אדרבה, יש בזה חסרון כדאיתא בפשטות של הפוסקים של שמואל).

⁷ משך חכמה יז טו: שום תשים עליך מלך - שתהא אימתו עליך, גמ' (קדושין לב:). וזו מצות עשה כמו שאמר (משלי כד, כא) ירא ד' בני ומלך, לכן אמרו סוף נזיר (סו סע"א) ושמע שאול והרגני והלא כבר היה עליו מורא בשר ודם, פירוש, שמצות אימת מלך הוא מצד המצוה אין זה בכלל ומורא לא יעלה בו, רקן כאן אמר ושמע שאול, ולא המלך, משום שכבר נקדע מלכותו, א"כ אינו רק בשר ודם שאין אימתו מצוה. ודו"ק.

⁸ אברבנל, הקדמה לספר שופטים: השתוף הראשון הוא ששופטים והמלכים הם ממונים על ידי בית דין ויקבלום ישראל על עצמם ...

⁹ אברבנל, שם: השתוף השני ... היו ממונים על המלחמות לצאת ולבא לפני העם וג"כ על דבר המשפט

¹⁰ רמב"ם הל' מלכים פ"ד (ה) וכן כופה את הראויין להיות שרים וממנה אותם שרי אלפים ושרי חמשים שנאמר ולשום לו שרי אלפים ושרי חמשים:

Challenging the authority of either king or judge was a most severe offense¹. Both had long periods of uninterrupted rule². But there the similarities ended. A king was distinguished from a judge at the very outset by being anointed upon his appointment³. His mandate was radically different. The king was not primarily there to judge the nation but rather to run the affairs of state and ensure that society was set on a correct path⁴. A king would declare war and create emergency decrees, and he had a clear responsibility for the physical and not only the spiritual welfare of the nation⁵. (It is true that in the period of the judges, the lack of kings required the judges to fill some of these roles. But they did so as fill-in kings and not as judges per se⁶.)

In addition, Kings were subject to a unique set of obligations limiting their wealth, forbidding inebriation and requiring them to be accompanied by a Sefer Torah at all times; all this to prevent royalty turning some grand tool to express the kings selfish, sensual and materialistic sides⁷. In contrast to this, the king was accorded unique honor⁸ and was a hereditary institution⁹.

¹אברבנל, שם: השתוף הרביעי הוא שכלם המלכים והשופטים ישתתפו במורא וכבוד, והממרה את פיהם חייב מיתה ...

²אברבנל, שם: השתוף החמישי הוא סמיכות השופטים בזמן והמשכם זה אחר זה, כמו שמלכי ישראל גם כן נמשכו זה אחר זה ...

³אברבנל, שם: ההבדל הראשון הוא שהמלכים בחירתם מהקל יתברך הוא על ידי משיחה

⁴אברבנל, שם: ההבדל השני הוא שכח המלך ומנויו אינו בענין דין ולשפוט בין איש לרעהו על פי התורה, אבל הוא לבד בתקון וקבוץ המדינה

⁵דרשות הר"ן, יא

⁶אברבנל, שם: ואם מצינו שהשופטים הנזכרים בספר הזה היו יוצאים במלחמות, והיה מסור אליהם היכולת המוחלט לדון כפי הוראת שעה ושלא על פי התורה, לא היה זה אליהם במה שהם שופטים, כי אם לפי שלא היה בישראל עדיין מלך והיה להם כח השופט וכח המלך וכבר נפל על זה הר' נסים ז"ל, ולזה פעמים ע"ד ההעברה נאמר בהם לשון מלכות, אמר (בספ' ט' טו) וימליכו את אבימלך בשכם וגו', והוא היה שופט ... וכבר העירו חז"ל למה אמרו ויהי בישראל מלך זה מזה, שבמקום שאין מלך גדול הדור הרי הוא כמלך ... והמלך יוכל לבטל משפט השופט הוא ההבדל השני

דרשות הר"ן, דרוש יא: ואל תקשה עלי מה ששנינו בפרק נגמר הדין: תניא ר' אליעזר (בן יעקב) אומר שמעתי שבית דין מכין ועונשין שלא מן התורה ולא לעבור על דברי תורה אלא לעשות סייג לתורה וכו'. שנראה ממנה, שמניי הבית דין הוא לשפוט כפי תקון העת והזמן. ואינו כן, אבל בזמן שיהיו בישראל סנהדרין ומלך, הסנהדרין [הם] לשפוט את העם במשפט צדק לבד, לא לתקון ענינם ביותר מזה, אם לא שיתן המלך להם כהו. אבל כאשר לא היה מלך בישראל, השופט יכלול שני הכחות, כח השופט וכח המלך, שהרי מצינו בסוף נגמר הדין. אמר לו עמשה אכין ורקין קא דריש, אויל אשכחינהו לרבנן דפתיח להו במסכתא אמר כתיב: כל אשר ימרה את פיך וגו' יוכל אף לדברי תורה תלמוד לומר רק חזק ואמץ, הנה שנתנו בכאן ליהחטע כח מלכות אע"פ שלא היה מלך, וכן דרשו רז"ל ויהי בישראל מלך, ירמוז למשה:

⁷אברבנל, הקדמה לספר שופטים: ההבדל השלישי הוא המצוות שהמלך חייב בהם במה שהוא מלך שהשופט פטור מהם אם שלא ירבה לו נשים, ואם שלא ירבה לו סוסים, ואם שכסף וזהב לא ירבה לו מאד ואם שלא ישתכר מעשה שכרות ... ואם שיכתוב ספר תורה לעצמו יתר על הספר שהניח לא אביו, והחיובים האלה חולתם הזכירו חז"ל (סנהדרין פ"ב) במלכים, פטורים מהם השופטים. והטבה בזה היא לפי שהם משועבדים למשפטי התורה מאד יותר מהמלכים, כמו שביארתי, ולזה הוצרכה התורה להזהיר את המלך שלא יטה אחרי התאוות ואחרי החמדה ואחרי הגאווה, והזכירו לכתוב ספר תורה לעצמו ושלא מלפניו

⁸אברבנל, שם: ההבדל הרביעי הוא בדברים שהמלך זוכה בהם ... אם בעניני כבודו ... ואין נושאים אלמנתו, אינו חולץ ולא מיבם ולא חולצין ולא מיבמין את אשתו, אסור לראותו ערום וכשוא בבית המרחץ וכשהוא מסתפר, כל איש מישראל ואפילו נביא עומד לפניו משתחוה לו. ... כבר אמור חז"ל כל הכתוב בפרשת המלך המלך זוכה בו

⁹אברבנל, שם: ההבדל החמישי הוא ... שהמלכות ירושה הוא לו. ושם נאמר (שמואל א ח יד – יז): (יד) ואת שדותיכם ואת כרמיכם וזיתיכם הטובים יקח ונתן לעבדיו: (טו) וזרעיכם וכרמיכם יעשר ונתן לסריסיו ולעבדיו: (טז) ואת עבדיכם ואת שפחותיכם ואת בחוריכם הטובים ואת חמוריכם יקח ועשה למלאכתו: (יז) צאנכם יעשר ואתם תהיו לו

If we contrast kings to ordinary judges, the differences become starker still. The primary role of a judge is to render Halachikly pure decisions while the role of the king was to determine alternative regimens of sanctions¹. What would happen if, for example, a murderer roamed the streets at night, killing people without two witnesses to the crime? Judges would be powerless to try him while the king would be able to take care of the problem with his extra-legal powers².

The kings of Israel, like the judges before them, came as Heads of State, *to unite all your national forces for the well-being of your State*³.

And yet, in the book of Shmuel, the people are criticized for wanting a king:

*Shmuel Chap 8: (4) Then all the elders of Israel gathered themselves together, and came to Samuel to Ramah. (5) And said to him, Behold, you are old, and your sons walk not in your ways; now make us a king to judge us like all the nations. (6) But the thing displeased Samuel, when they said, Give us a king to judge us. And Samuel prayed to the L-rd. (7) And the L-rd said to Samuel, Listen to the voice of the people in all that they say to you; for they have not rejected you, but they have rejected me, that I should not reign over them. (8) According to all the works which they have done since the day that I brought them up out of Egypt even to this day, how they have forsaken me, and served other gods, so do they also to you. (9) And therefore listen to their voice; but you should solemnly warn them, and relate to them the customary practice the king who shall reign over them*⁴.

לעבדים: וקבלו חז"ל (עיין במיימוני פ"ד מהל' מלכים) שיש רשות למלך ליטול מס מהעם לצרכיו או לצרכי המלחמה ... וכל הארץ שכובש בעצמו הרי הוא שלו

¹ דרשות הר"ן, הדרוש האחד עשר: והשני, שאין ראוי להענישו כפי משפט צדק אמיתי, אבל יחוייב להענישו כפי תקון סדר מדיני וכפי צורך השענה. וה' ית' ייחד כל אחד מהענינים האלו לכת מיוחדת, וצוה שיתמנו השופטים לשפוט המשפט הצדק האמיתי, והוא אמרו: ושפטו את העם משפט צדק, כלומר בא לבאר השופטים האלה לאיזה דבר יתמנו ובמה כחם גדול. ואמר, שתכלית מנויים הוא כדי לשפוט את העם במשפט צדק אמיתי בעצמו, ואין יכלתם עובר ביותר מזה. ומפני שסידור המדיני לא ישלם בזה לבדו, השלים האל תיקונו, במצות המלך:

² דרשות הר"ן, שם: ונבאר זה עוד כשנניח צד אחד מן הצדדים, הרי שנינו בפרק היו בודקין. תנו רבנן מכירים אתם אותו כו' התרתם בו וקבל התראה, התיר עצמו למיתה וכו', המית בתוך כדי דבור וכו'. ואין ספק כי כל זה ראוי מצד משפט צדק, כי למה יומת איש אם לא שידע שהכניס עצמו בדבר שיש בו חיוב מיתה ועבר עליו, ולזה יצטרך שיקבל עליו התראה, וכל יתר הדברים השנויים באותה ברייתא, וזהו משפט צדק אמיתי בעצמו הנמסר לדיינים. אבל אם לא יענשו העוברים כי אם על זה הדרך, יפסד הסדור המדיני לגמרי, שיתרבו שופכי דמים ולא יגורו מן העונש, ולכן צוה הש"י לצורך "ישובו של עולם" במינוי המלכות כמו שכתוב בפרשה זו.

שם: והמלך הוא יכול לדון שלא בהתראה כפי מה שיראה שהוא צריך לקבוע המדיני אמנם באברבנל, הקדמה לשופטים כתב: השתוף השלישי שהמלכים והשופטים כלם מכים ועונשים פעמים שלא בדין ושלא מן התורה כפי צרך השענה וגו'. אבל אין זה סתירה לדברי הר"ן דהרי האברבנל בעצמו כתב: ההבדל השני הוא שכח המלך ומנויו אינו בענין דין ולשפוט בין איש לרעהו על פי התורה, אבל הוא לבד בתקון וקבוע המדיני ע"כ. נראה שאע"פ שעדיין היה כח לשפוט שלא בדין, היינו רק במקרים מוגבלים ואיפה שזה נוגע להאדם הנידון בעצמו (או להתובע) ובמקרים מוגבלים מאד אבל כשזה נוגע לתקון המדינה בכלליותה.

³ Rav S.R. Hirsch, pg. 333

⁴ שמואל א פרק ח: (ד) ויתקבצו כל זקני ישראל ויבאו אל שמואל הרמתה: (ה) ויאמרו אליו הנה אתה זקנת ובניך לא הלכו בדרכיך עתה שימה לנו מלך לשפוטנו ככל הגוים: (ו) וירע הדבר בעיני שמואל כאשר אמרו תנה לנו מלך לשפוטנו ויתפלל שמואל אל ה': (ז) ויאמר ה' אל שמואל שמע בקול העם לכל אשר יאמרו אליך כי לא אתך מאסו כי אתי מאסו ממלך עליהם: (ח) ככל המעשים אשר עשו מיום העלתי אתם ממצרים ועד היום הזה ויעבדו אלהים אחרים כן המה עשים גם לך: (ט) ועתה שמע בקולם אך כי העד תעיד בהם והגדת להם משפט המלך אשר ימלך עליהם:

G-d clearly disapproved of the Jewish people's request and told Shmuel to try and scare them off by telling them of the vast powers of the king.¹ The people, however, remained adamant,² and Shaul was appointed as king. Some commentators say that the problem was their desire to normalize their existence: *Give us a king, like all the other nations*. They wanted primarily a military figure, someone who was more general than sage, more fighter than a moral and spiritual figure³. Rather than seeing a king as a way of getting closer to G-d and serving Him better, they saw it as an opportunity to dilute the incessant rebuke of Shmuel with a milder authority. Hence, it says **תנה לנו מלך** - give the king over to us, as if to say controlled by our agenda rather than **תנה עלינו מלך** - place the king over us⁵. Other suggestions are also made⁶. (But, does not our Parsha say that the Jews should appoint a king - **אשר סביבתי** - Ramban says that our pasuk is just making a prediction of the inappropriate request that the Jewish people were destined to make⁷.)

¹שמואל שם: (י) ויאמר שמואל את כל דברי ה' אל העם השאלים מאתו מלך: (יא) ויאמר זה יהיה משפט המלך אשר ימלך עליכם את בניכם יקח ושם לו במרכבתו ובפרשיו ורצו לפני מרכבתו: (יב) ולשום לו שרי אלפים ושרי חמשים ולחרש חרישו ולקצר קצירו ולעשות כלי מלחמתו וכלי רכבו: (יג) ואת בנותיכם יקח לדקחות ולטבחות ולאפות: (יד) ואת שדותיכם ואת כרמיכם וזיתים וטובים יקח ונתן לעבדיו: (טו) וזרעכם וכרמיכם יעשר ונתן לסריסיו ולעבדיו: (טז) ואת עבדיכם ואת שפחותיכם ואת בחוריכם הטובים ואת חמוריכם יקח ועשה למלאכתו: (יז) צאנכם יעשר ואתם תהיו לו לעבדים: (יח) וזעקתם ביום ההוא מלפני מלכם אשר בחרתם לכם ולא יענה ה' אתכם ביום ההוא: ובגמ' סנהדרין פ"ב יש מחלוקת אם כל מה שנאמר פה על ידי שמואל באמת הוא כח של המלך או הגוים שמואל כדי להפחידם.

²שמואל שם: (יט) וימאנו העם לשמע בקול שמואל ויאמרו לא כי אם מלך יהיה עלינו: (כ) והיינו גם אנחנו ככל הגוים ושפטנו מלכנו ויצא לפנינו ונלחם את מלחמתנו: (כא) וישמע שמואל את כל דברי העם וידברם באזני ה': (כב) ויאמר ה' אל שמואל שמע בקולם והמלכת להם מלך ויאמר שמואל אל אנשי ישראל לכו איש לעירו:

³Rav S.R. Hirsch, pg. 334-5

אור החיים יז יד: ונראה שכוונת הכתובים היא על זה הדרך, לפי שיש במינוי המלך שני גדרים, א' שיהיה המבטח בו להנהיג המלחמות בעוצם חכמתו, ולצאת כגבור ביום קרב כסדר מלכי האומות, וזה הוא דבר שנאוי בעיני ה', כי סדר מלכי האומות לא ילכו בהם אחרי כשרון המעשה, אלא אחרי תועליות החושיות, הגם שלא ימצא בו דבר טוב מהמושכל, גם ישימו בו כסלם ותקותם ומן ה' יסוד לבבם: וגדר ב' הוא לכבוד ולתפארת ישראל, וכדי שה' יעשה בזכותו כדרך שהיה ה' מושיע ישראל ביד השופטים וביד מלכי ישראל הכשרים, וצא ולמד מדוד המלך וכו', ודבר זה הוא חן ושכל טוב בעיני אלקים ואדם: ... ותמצא שה' הקפיד על ישראל כששאלו בימי שמואל לתת להם מלך (ש"א ח ה), והענין קשה למה יקפיד ה' עליהם והלא לו יהיה שכוונת ה' בפסוק זה לרשות ולא למצוה, סוף סוף הרשות נתונה: וכפי מה שכתבנו יש מקום לה' להקפיד על הדבר כיון שצוה ה' עליהם לבל יאמרו לשום מלך ככל הגוים כמו שפירשנו, ושאלו המלך ואמרו לשפטינו ככל הגוים (שם), לזה הקפיד ה', אבל אם היו שואלים להם מלך כרצונו יתברך לא לכח ולגבורה כדרך הגוים, היו מקיימין מצות עשה:

⁴שמואל א' ח ו

⁵כלי יקר יז טו: אבל בימי שמואל לא דברו נכונה, כי אמרו **תנה לנו מלך** (שמואל א' ח ו) **לא אמרו עלינו מלך** אלא לנו, **כי לא רצו לקבל מרות** שיהיה מוראו עלינו ויאמר ה' אל שמואל שמע בקולם וגו' כי לא אותך מאסו (שם ח ז), כי אדרבה זה שבחך כי אתה מוחזק אצלם שאין אתה מחניף להם ע"כ בקשו במקומך מלך שיחניף להם בהכרח, ובזה מאסו אותי

רד"ק שמואל א' ח: למה היה הדבר רע בעיני ה' לפי שבתרעומת שאלו אותו ולא לשם מצוה כי אילו אמרו תנה לנו מלך שישפטנו ביושר ובאמונה לא היה הדבר רע בעיני שמואל שהרי הכתוב מעיד כי בניו לא היו שופטים ישרים

⁶רד"ק שמואל א' ח:ה: ובדברי חז"ל מחלוקת מהם אמרו למה נענשו על שהקדימו ככל הגוים ומהם אמרו לא בקשו להם מלך אלא להעביד ע"ג שנאמר שימה וגו' והיינו אנחנו ככל הגוים ומהם אמרו זקנים שבהם כהוגן שאלו שנאמר שימה עלינו מלך לשפטנו ועמי הארץ שבהם קלקלו שנאמר והיינו גם אנחנו ככל הגוים:

⁷רמב"ן יז יד: שכן היה כששאלו להם את שאול אמרו לשמואל (ש"א ח ה) שימה לנו מלך לשפטנו ככל הגוים, וכן כתוב שם (פסוק כ) והיינו גם אנחנו ככל הגוים ושפטנו מלכנו וגו', כי מה טעם שתאמר התורה במצוה "ככל הגוים אשר סביבותי", ואין ישראל ראויים ללמד מהם ולא לקנא בעושי עולה, אבל זה רמז לענין שיהיה, ולכך באה הפרשה בלשון הבינוני, כאשר פירשתי כבר (לעיל ד כה):

All of these lessons are valuable for understanding what a true king is supposed to be, i.e. an aid to demanding more of ourselves as individuals and as a nation; not a way of making life easier. The Sages even encouraged us to see non-Jewish kings in order to better contrast pure temporal power with the Jewish idea of a king¹.

Firstly, we see that the stress is on a king acting as a conduit for Torah law and not as an independent authority. To stress this, he is expected to carry around a Sefer Torah wherever he goes². The king must painstakingly write this Sefer Torah himself and copy it from the Sefer Torah of the Sanhedrin³. We require a special verse to tell us that he is exempt from taking the Sefer Torah into the shower and the bathroom with him⁴! The logic is that the king should see every moment of his life through Torah eyes⁵. All of this is a reminder that although the king rules, he is first and foremost ruled by G-d through His Torah. Tosafos points out how starkly the king was reminded of this when he was asked, as happened once to King Yannai, to stand in front of the Sages judges when coming to give evidence⁶.

Secondly, a king's powers are significantly counter-balanced by the Sages of the Sanhedrin, who, in the words of Rabbi Herzog, constitute the Parliament and the Senate all in one⁷. In fact, a king is dependent on both the Sanhedrin and the leading prophet to appoint him to begin with⁸. Thus, Shaul was appointed by Shmuel and his Beis Din⁹.

¹ מסכת ברכות, שם: אמר רב יוחנן לעולם ישתדל אדם לרוץ לקראת מלכי ישראל ולא לקראת מלכי ישראל בלבד אלא אפילו לקראת מלכי עובדי כוכבים שאם יזכה יבחיין בין מלכי ישראל למלכי עובדי כוכבים

² רש"י יז יח: את משנה התורה - שתי ספרי תורות אחת שהיא מונחת בבית גנזיו ואחת שנכנסת ויוצאת עמו רמב"ם הלכות מלכים פרק ג א: בעת שישב המלך על כסא מלכותו כותב לו ספר תורה לעצמו יתר על הספר שהניחו לו אבותיו ומגיהו מספר העזרה על פי בית דין של שבעים ואחד אם לא הניחו לו אבותיו או שנאבד כותב שני ספרי תורה אחד מניחו בבית גנזיו שהוא מצווה בו ככל אחד מישראל והשני לא יזוז מלפניו אלא בעת שיכנס לבית הכסא או לבית המרחץ או למקום שאין ראוי לקריאה יוצא למלחמה והוא עמו נכנס והוא עמו יושב בדין והוא עמו מיסב והוא כנגדו שנאמר והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו:

³ הכתב והקבלה יז יח: מלפני הכהנים הלויים. פי' המלך יכתוב לו את משנה התורה מאותו ספר שהוא לפני הכהנים הלויים ובידיהם, והם הם ראשי סנהדראות היושבים בלשכת הגזית, כי רוב מורי הוראות ודייני ישראל היו משבט לוי, כמ"ש יורו משפטין ליעקב ותורתך לישראל

⁴ סנהדרין כא ע"ב: אותה שיוצאה ונכנסת עמו (עושה אותה כמין קמיע ותולה בזרועו שנאמר שויתי ה' לנגדי תמיד כי מימיני בל אמוט) אינו נכנס בה לא לבית המרחץ ולא לבית הכסא שנאמר והיתה עמו וקרא בו מקום. הראוי לקראות בו

⁵ ר' ירוחם בשם החתם סופר: זאת אומרת כל עסקיו, משאו ומתנו עם אנשים ועם עצמו, כל זיו וזיו, איך לעשות ולהתנהג, הכל יקרא בתורה הקדושה

⁶ תוספות סנהדרין יט ע"א: ינאי המלך עמוד על רגליך ויעידו בך - ואם תאמר והא אמרינן התם אפי' ת"ח א"צ לעמוד משום דהאי עשה והאי עשה דכבוד תורה עדיף כדאמר בפרק שבועת העדות (דף ל: ושם) וכיון דחכם אינו צריך לעמוד כ"ש מלך דספי עדיף מלך מת"ח כדקאמר לקמן דאפי' למ"ד הרב שמחל על כבודו כבודו מחול מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול שנאמר שום תשים עליך מלך וכו' וי"ל דודאי עשה דכבוד תורה עדיף וא"כ אעפ"י שאין ת"ח היה צריך לעמוד ינאי היה צריך לעמוד והאי דת"ח יכול למחול על כבודו משא"כ מלך הוא משום קרא דקאמר שום וגו' שתהא אימתו עליך כי כבודו בא לו משום דמצות המקום כך הוא ואין יכול להפקיע מצות המקום אבל ת"ח תורתו דידיה ויכול למחול היטב על כבודו דשלו היא כדאמר' במס' ע"ז (דף יט.) בתחלה נקראת על שמו של הקב"ה ולבסוף נקראת על שמו שנאמר אם בתורת ה' חפצו ובתורתו יגהה יומם ולילה:

⁷ הרב יצחק אייזיק הלוי הרצוג - החוקה לישראל על פי התורה: הב"ד הגדול הוא הפרלמנט והסניט גם יחד

⁸ הרב הרצוג, שם עמ' 134 רצה להגיד שנביא אינו מעכב אם אין נביא אז "וקצת ראייה לדבר שהמליכו את החשמונאים אעפ"י שכבר פסקה נבואה מישראל ולא מצינו לחז"ל שספרו שלא היה חשמונאי דין מלך

⁹ רמב"ם - הלכות מלכים פרק א: אין מעמידין מלך בתחילה אלא על פי בית דין של שבעים זקנים ועל פי נביא כיהושע שמינהו משה רבינו ובית דינו וכשאול ודוד שמינם שמואל הרמתי ובית דינו:

(Rabbi Herzog adds that today, lacking the Sanhedrin and prophets, we should only appoint a position of President, and then only for a limited period of time¹.) A king, in turn, is expected to follow laws of the highest moral standards. Should a king act inappropriately he is hauled in front of the court of law like any other citizen (though for a time the corruption of the Kings of Yehudah limited the application of this law)².

In some respects a king is all-powerful, for he is there to redress temporary moral imbalances which may occur in society and to break the back of mafias or any other emerging evil. Although he has no power in monetary cases, he could order the death sentence based on looser standards of evidence than an ordinary court could³. He could appropriate lands for the state, especially during war⁴, decree taxes⁵ and issue military call ups⁶ wherever needed. He could exact free labor for public works projects⁷.

Disrespect to the king incurred a death sentence⁸. Yet, despite this, a person could safely defy the orders of the king if he was busy doing a Mitzvah instead⁹. The Chinuch points out that the concentration of these powers in the hands of one individual, given the checks and balances described above, was a great unifying element in society¹⁰. This was dependent on the king's loving all Jews and was a condition of his appointment in the first place¹¹. In fact, Dovid HaMelech was chosen in part because he showed such care and mercy to his sheep¹, revealing his deep concern for all of G-d's creatures.

¹ הרב הרצוג, שם עמ' 135

² רמב"ם הל' מלכים פ' ג (ז): כבר ביארנו שמלכי בית דוד דנין אותן ומעידין עליהן אבל מלכי ישראל גזרו חכמים שלא ידון ולא דנין אותו ולא מעיד ולא מעידין עליו מפני שלבן גס בהן ויבא מן הדבר תקלה והפסד על הדת:

³ רמב"ם הל' מלכים פ' ג (י) כל ההורג נפשות שלא בראיה ברורה או בלא התראה אפילו בעד אחד או שונא שהרג בשגגה יש למלך רשות להרגו ולתקן העולם כפי מה שהשעה צריכה והורג רבים ביום אחד ותולה ומניחן תלויים ימים רבים להטיל אימה ולשבר יד רשעי העולם:

⁴ רמב"ם הל' מלכים פ"ד (ו) ולוקח השדות והזיתים והכרמים לעבדיו כשילכו למלחמה ויפשטו על מקומות אלו אם אין להם מה יאכלו אלא משם ונותן דמיהן שנאמר ואת שדותיכם ואת כרמיכם וזיתיכם הטובים יקח ונתן לעבדיו:

⁵ רמב"ם הל' מלכים פ"ד (א) רשות יש למלך ליתן מס על העם לצרכיו או לצורך המלחמות וקוצב לו מכס ואסור להבריח מן המכס שיש לו לגזור שכל מי שיגנוב המכס ילקח ממונו או יהרג שנאמר ואתם תהיו לו לעבדים ולהלן הוא אומר יהיו לך למס ועבדוך מכאן שנותן מס וקוצב מכס ודיניו בכל אלו הדברים וכיוצא בהן דין שכל האמור בפרשת מלך מלך זוכה בו:

⁶ רמב"ם הל' מלכים פ"ד (ב) ושולח בכל גבול ישראל ולוקח מן העם הגבורים ואנשי חיל ועושה מהן חיל למרכבתו ובפרשיו ומעמיד מהן עומדים לפניו ומעמיד מהן אנשים לרוץ לפניו שנאמר ושם לו במרכבתו ופרשיו ורצו לפני מרכבתו ולוקח מן היפים שבהם להיות שמשים ועומדים לפניו שנאמר ואת בחוריכם הטובים יקח ועשה למלאכתו:

⁷ רמב"ם הל' מלכים פ"ד (ג) וכן לוקח מן בעלי האומניות כל מה שהוא צריך ועושין לו מלאכתו ונותן שכרן ולוקח כל הבהמות והעבדים והשפחות למלאכתו ונותן שכרן או דמיהן שנאמר ולחרוש וחרשו ולקצור קצירו ולעשות כלי מלחמתו וכלי רכבו ואת עבדיכם ואת שפחותיכם ואת בחוריכם הטובים ואת חמוריכם יקח ועשה למלאכתו:

⁸ רמב"ם הל' מלכים פ' ג (ח) כל המורד במלך ישראל יש למלך רשות להרגו אפילו גזר על אחד משאר העם שילך למקום פלוני ולא הלך או שלא יצא מביתו ויצא חייב מיתה ואם רצה להרגו ינהיג שנאמר כל איש אשר ימרה את פיך וכן כל המבזה את המלך או המחרפו יש למלך רשות להרגו כשמעי בן גרא ואין למלך רשות להרוג אלא בסייף בלבד ויש לו לאסור ולהכות בשוטין לכבודו אבל לא יפקיר ממון ואם הפקיר הרי זה גזל:

⁹ רמב"ם הל' מלכים פ' ג (ט) המבטל גזרת המלך בשביל שנתעסק במצות אפילו במצוה קלה הרי זה פטור דברי הרב ודברי העבד דברי הרב קודמין ואין צריך לומר אם גזר המלך לבטל מצוה שאין שומעין לו:

¹⁰ חינוך תצו: משרשי המצוה כתבתי בכסף תלואה בלאו דנשיא ה' בסימן ע"ז [מצוה ע"א], ושם הארכתי בתועלת הנמצא לעם בהיות עליהם איש אחד לראש ולקצין, כי לא יתקיים ישוב העם בשלום בלתי זה, והנה תראה בספרי הנבואה בא כקללה להיות אנשים רבים לראש במקום אחד, וכמו שכתובא:

¹¹ מי השלוח א עמ' קצ: מקרב אחיך תשים עליך מלך: היינו שיהיה לבו טוב לכל ישראל

There was an additional check on a king's power: a candidate for king who did not clearly fear G-d was nixed by the Rabbis. And, once a King was appointed, there were many rules that helped him maintain his Yiras Shamayim and humility. For example, a king was not allowed to have any horses beyond fully justifiable military needs². Nor was he allowed to accumulate any wealth beyond what was needed for the public need and the maintenance of the military³. Any personal wealth was likely to lead the king to a lauding it over others⁴ and away from feeling close and dependent on G-d, just as the expansion of his fleet of horses would lead to him feeling all powerful and less trusting in HaSh-m⁵. The king is the best candidate for arrogance, and the Torah warns him against feeling superior to his fellow Jew - לבלתי רום לבבו מאחיו⁶; hardly an attribute that is looked for in the modern-day leader, and sometimes even seen as a weakness. In fact, although the public honor of the king has to be maintained, in private he is encouraged to stand before the High Priest, honor Talmidei Chachamim and place them in honored positions next to him. Yehoshafat, King of Yehudah, would get up for Talmidei Chachamim, kiss them and call them, "My rabbi, my teacher"⁷.

There is no one who seems to have more power in the Jewish People than a king, yet there is no other whose choice is more limited. A king's heart is guided by G-d Himself⁸.

¹ מי השלוח שם: וכמו שמצינו בדוד המלך שמקצר עליו (תהלים ע"ח ע) ואקחהו ממכלאות צאן היינו שראה הקב"ה איך נוהג ברחמנות עם צאנו, שמו למלך על ישראל

² גור אריה יז יח: אלא כדי מרכבתו. פירוש, אפילו אם מרכבתו הרבה מאוד - מותר, ואינו אסור אלא סוס של בטלה, ואין צריך למרכבתו. דבגמרא (סנהדרין כא ע"ב) למדו מדכתיב "לא ירבה לו", דמשמע "לו" אינו ירבה, שאין לו צורך בו, אבל למרכבתו ירבה, אפילו מרכבתו הרבה כפי אשר ירצה. וכן "לא ירבה לו כסף וזהב" (ר' פסוק יז), ילפינן (שם) "לו" אינו מרבה, אבל ליתן לחילותיו ירבה, ואינו אסור אלא להניח בבית גנזיו:

³ רמב"ם הלכות מלכים פרק ג: (ד) ולא ירבה לו כסף וזהב להניח בגנזיו ולהתגאות בו או להתנאות בו אלא כדי שיתן לחיילותיו ולעבדיו ולשמשיהו וכל כסף זהב שירבה לאוצר בית ה' ולהיות שם מוכן לצרכי הצבור ולמלחמותם הרי זה מצוה להרבותו ואין אסור אלא להרבות לעצמו בבית גנזיו שנאמר ולא ירבה לו ואם הרבה לוקה:

⁴ חזקוני (כ) לבלתי רום לבבו מאחיו - היינו טעמא לכסף וזהב לא ירבה לו.

⁵ כלי יקר יז יח: הרבות כסף וזהב מביאו לידי שכחת ה' וכמ"ש (דברים ח יג-יד) וכסף זהב ירבה לך וגו' ורם לבבך ושכחת את ה'. וכן רבוי סוסיים סבה להסיר בטחונו מה' ויבטח בסוס ורכב

⁶ רמב"ן יז כ: לבלתי רום לבבו מאחיו נרמז בכאן בתורה איסור הגאות, כי הכתוב ימנע את המלך מגאות ורוממות הלב, וכל שכן האחרים שאינם ראויים לכך, כי בראוי להתרומם ולהתגדל יזהירו להיות לבבו שפל ככל אחיו הקטנים ממנו כי הגאווה מדה מגונה ונמאסת אצל האלקים אפילו במלך, כי לה' לבדו הגדולה והרוממות, ולו לבדו התהלה ובו יתהלל האדם כענין המבואר על יד המלך שלמה (משלי טז ה) תועבת השם כל גבה לב, וכתיב (ירמיה ט כג) כי אם בזאת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי וגו':

⁷ רמב"ם הלכות מלכים פרק ב: אבל כהן גדול אינו בא לפני המלך אלא אם רצה ואינו עומד לפניו אלא המלך עומד לפני כהן גדול שנאמר ולפני אלעזר הכהן יעמוד אעפ"כ מצוה על כהן גדול לכבד את המלך ולהושיבו ולעמוד מפניו כשיבא לו ולא יעמוד המלך לפניו אלא כשישאל לו במשפט האורים וכן מצוה על המלך לכבד לומדי התורה וכשיכנסו לפניו סנהדרין וחכמי ישראל יעמוד לפנייהם ויושיבם בצדו וכן היה יהושפט מלך יהודה עושה אפילו לתלמיד חכם היה עומד מכסאו ומנשקו וקורא לו רבי ומורי במה דברים אמורים בזמן שיהיה המלך בביתו לבדו הוא ועבדיו יעשה זה בצינעה אבל בפרהסיא בפני העם לא יעשה ולא יעמוד מפני אדם ולא ידבר רכות ולא יקרא לאדם אלא בשמו כדי שתהא יראתו בלב הכל:

⁸ משך חכמה יז טו: והקדמונים פירשו (רלב"ג שם) דמלך לב מלך ביד ד' (משלי כא, א), והוא כמוכרח, שבחירתו אינו בידו רק ביד השי"ת, ורק כיון שהוא שאול לא מלך הלא ירא אנכי ממנו כו'. ולזה יתכן מה דאמר בקרא עזרא ז' ברוך ד' כו' אשר נתן כזאת בלב המלך כו'. וכן רבינו הק' על אנטיניוס בירושלמי מגילה פרק בני העיר ה"ב דשדר מנרתא אמר ברוך ד' כו' אשר נתן בלבו כו' משום שבחירתו ולבו ביד ד'. ואולי גם זה נכלל בכונת הגמ' ערכין ו' שאני מלכותא דלא הדרה בה, פירוש שכיון שלבבו ביד ד' וד' נתן בלבו אינו בכלל לא לכס כו', שזה מיד השם. ודק"ק.

G-d assures any King who is tempted to take personal advantage of his rule that his rule, if not his life, will be short¹. Shaul failed to listen to the prophetic instruction to kill Agag and all the cattle and was immediately told by Shmuel that his rule would end.

A person who sees a Jewish King pronounces the blessing **ברוך שחלק מכבודו ליראיו** – blessed is He who shared of His Glory with those who fear Him². The king was but a way for us to understand and appreciate G-d better. The Messianic Era will again bring back this noble idea to the Jewish people. Mashiach himself will be the king of Israel,³ and at that time we will all know that the real King is G-d Himself.

¹ רבינו בחיי יז כ: למען יאריך ימים על ממלכתו - מכלל הן אתה שומע לאו. וכן מצינו בשאול על שעבר מצוה קלה שאמר לו הנביא (שמואל א י) שבעת ימים תוחל עד באי אליך, אמר לו (שם יג) נסכלת לא שמרת וגו', ועתה ממלכתך לא תקום:

² מסכת ברכות דף נח עמ' א: הרואה מלכי ישראל אומר ברוך שחלק מכבודו ליראיו מלכי עובדי כוכבים אומר ברוך שנתן מכבודו לבריותיו [לבשר ודם]

³ רמב"ם הלכות מלכים פרק יא (א) המלך המשיח עתיד לעמוד ולהחזיר מלכות דוד ליושנה לממשלה הראשונה

4. War

To Receive a Divine Mandate:

לשאול באורים ותומים¹: במדבר כז כא (פינחס): ולפני אלעזר הכהן יעמוד ושאל לו במשפט אורים לפני ד' על פיו יצאו ועל פיו יבאו הוא וכל בני ישראל אתו וכל העדה²

Not to Fear the Enemy³:

דברים כ א & ג (שופטים): לא תירא מהם/ ואל תערצו מפניהם⁴
דברים ז כא (עקב): לא תערוץ מפניהם
דברים ג כב (דברים): לא תיראום⁵
דברים כ ח (שופטים): ולא ימס את לבב אחיו כלבבו⁶

Appointments and Exemptions:

כהן משוח מלחמה⁷: דברים כ ג (שופטים): והיה כקרבכם אל המלחמה ונגש הכהן ודבר אל העם⁸ וגוי' (ה-ז): מי האיש וגוי' ומי האיש וגוי' ויסף עוד משלו⁹
שלא יצא הירא והרך לבב למלחמה¹⁰: דברים כ ח (כי תצא): ולא ימס את לבב אחיו כלבבו¹¹
שלא יקח שבט לוי חלק בבזה: דברים יח א (שופטים): לא יהיה לכהנים הלויים כל שבט לוי חלק ונחלה עם ישראל¹²

First Year of Marriage:

שלא יצא החתן למלחמה: דברים כד ה (כי תצא): לא יצא בצבא ולא יעבר עליו לכל דבר¹³

Moral Conduct in War:

למנוע מכל דבר רע¹⁴ הגורמת לסילוק השכינה: דברים כג י (כי תצא): ונשמרתם מכל דבר רע¹⁵

¹ יומא עא: אין נשאלין אלא למלך או לבית דין ולמי שהצבור תלוי בו ע"ש שלומד מהפסוק שלפנינו וכתב הרמב"ן (סוף השמטות הלאוין): והנה הרב בעצמו כתב בהקדמתו למצות כלשון הזה, וידוע שהמלחמות וכבוש הארצות לא יהיו אלא במלך ובעצת הסנהדרין הגדולה וכהן גדול כמו שאמר ולפני אלעזר הכהן יעמוד, וזו באמת מצוה ולא עצה בלבד והיא לדורות

² הרמב"ן (סוף השמטות הלאוין) הסתפק אם זה מצוה והרמב"ם לא מונה אותו

³ רמב"ם לאוין נח, הל' מלכים פ' ז והרמב"ן חולק ואומר שזו הוי הבטחה, חינוך תקכא

ולא ברור אם צריך לסוג אחורה ג"כ כדי לעבור או מספיק שירא בלבב כמו שמשמע מהחינוך (התחיל לחשוב להרהר ולהבהיל עצמו במלחמה עבר על לאו זה) והרמב"ם בהל' מלכים אבל בפירוש המשניות כתב שצריך לסוג אחור ג"כ

⁴ חינוך מצוה תקכ"ה

⁵ בהל' מלכים מביא הרמב"ם פסוק אחר דברים כ ג: אל ירך לבבכם אל תיראו אל תחפזו וגוי'

⁶ דברים כ א: כי תצא למלחמה על אויבך וראית סוס ורכב עם רב ממך לא תירא מהם כי ד' אלוך עמך המעלך מארץ מצרים

(ונו"ל פירוש המעלך מארץ מצרים – כמו שהיה אז נראה שא"א לנצח כן פה)

⁷ His job was to ensure the moral readiness of the army for war.

⁸ פסוק זה המקור למצוה זו לפי הש"ך (פועל צדק) אמנם לפי החינוך פסוקים ה-ז הם המקור

⁹ חינוך מצוה תקכ"ו

¹⁰ שהוא לא יכול בטבעו לעמוד בקשרי מלחמה

¹¹ רמב"ן (השמטות הלאוין י) ולא מנה אותו הרמב"ם

¹² חינוך מצוה תקכ"ה

¹³ חינוך מצוה תקכ"א

¹⁴ כגון שפיכות דמים וזולתו מן העבירות

¹⁵ רמב"ן (השמטות הלאוין יא) ולא מנה אותו הרמב"ם

To first offer Peace:

דברים כ י (כי תצא): כי תקרב לעיר להלחם עליה וקראת אליה לשלום¹

Laws of Siege:

שנצור על העיר להניח אחת הרוחות שאם ירצו לברוח יוכלו דרך ההיא²: במדבר לא (מטות): ויצבאו על מדין כאשר צוה ד' את משה³

To Destroy the Seven Nations in War with Them⁴:

דברים כ טז (כי תצא): לא תחיה כל נשמה⁵

Not to Unnecessarily Destroy the Surrounding Environment – בל תשחית:

לא להשחית אילן מאכל והוא הדין לא להשחית שום דבר בלי תועלת⁶: דברים כ יט (שופטים): כי תצור אל עיר וגוי לא תשחית את עצה⁷

Chatzotzros:

חצוצרות: לתקע בחצוצרות בשעת הקרבנות בבית המקדש בכל יום וכן בשעת המלחמה ובעת הצרות⁸: במדבר י יט-י (בהעלתך): וכי תבאו מלחמה בארצכם על הצר הצר אתכם, והרעתם בחצצרת, ונזכרתם לפני ד' אלוהיכם ונשעתם מאויביכם וביום שמחתכם וגוי ותקעתם בחצצרת על עליכם ועל זבחי שלמיכם⁹

Conduct towards Females of the Enemy Nation – יפת תואר:

לדון בדין יפת תואר: דברים כא י-יא (כי תצא): כי תצא למלחמה וגוי וראית בשביה אשת יפת תואר¹⁰ דברים כא יד (כי תצא): ומכר לא תמכרנה בכסף¹¹ לא לכבש יפת תואר לשפחה: דברים כא יד (כי תצא): לא תתעמר בה תחת אשר עניתה¹²

Cleanliness and Holiness in the Military Camp:

לתקן מקום מיוחד לבית הכסא: דברים כג יג (כי תצא): ויד תהיה לך מחוץ למחנה, ויצאת שמה חוץ¹³

להכין יתד לחפור בו כדי לכסות הצואה: דברים כג יד (כי תצא): ויתד תהיה לך על אזניך, והיה השבתך

¹ חינוך מצוה תקכ"ז

² וזו מצוה להרמב"ן (השמטות העשין ה) והרמב"ם לא מנה אותה

³ ודרשו בספרי הקיפוח משלש רוחותיה

⁴ ואין הרמב"ם מונה מצות כיבוש הארץ בין תרי"ג מצוות

⁵ חינוך מצוה תקכ"ח

⁶ דין זה נאמר במלחמה וכל שכן בזמנים אחרים ונאמר כלפי עץ מאכל והא הדין כלים, בגדים וכו' ויש אומרים שאלה האחרים הם אסורים רק מדרבנן

⁷ חינוך מצוה תקכ"ח

⁸ אע"פ דשני פסוקים הם, הרמב"ם (מ"ע נט) והחינוך חושבים דמצוה אחת היא והרב המגיד תמה על הרמב"ם בזה. (פ"א מתעניות ה' א). ואע"פ שכלי ניגון הלויים עושים, מצוה זו על הכהנים. והחצוצרות של כסף דוקא ובבית המקדש אין פוחתין משתי חצוצרות ולא מוסיפין על מאה ועשרים

⁹ חינוך מצוה שפ"ד

¹⁰ חינוך מצוה תקל"ב

¹¹ חינוך מצוה תקל"ג

¹² חינוך מצוה תקל"ד

¹³ חינוך מצוה תקס"ו ועיי' ס' רמג בקובץ תשובות של הרב יוסף שלום אלישיב זצ"ל

“War” in the Jewish perspective is much more than just an issue of conflicting nations engaging in battle. **כי תצא למלחמה**: We “battle” our evil inclinations in a very private form of war within oneself and one’s baser instincts. War can also refer to “machlokes,” some of which is productive and legitimate, as when in the realm of differing opinions in Halacha, Hashkafah and Torah thought, and some of which is negative and destructive. There is also Kana’us, the selfless and decisive, even harsh and uncompromising, defense of G-d’s Glory and His Torah.

c:\users\yve\documents\nle\parsha\rae parsha booklets\docs\5. chumash detail devarim 2013.doc

War is extreme machlokes, group machlokes, organized on tribal, national or religious lines. Wars are sometimes a necessary evil, but more often they are pure evil. Over 100 million people were killed in wars in the 20th Century alone. How many of these victims died for a just cause?

The subject and laws of war are so intricate because they reflect a kind of microcosm of all of human endeavor under much more intense conditions. So it is understandable then that these laws apply not only directly to the conditions of war but also serve as a guide in our other relationships and circumstances – the other “wars” we wage.

WAR – THE MOST NORMAL ABNORMAL CONDITION OF MAN

At the beginning of Parshas Korach, the Sefas Emes says that the natural state of humankind is a state of Machlokes. Left to their own natural devices, two people are more likely to disagree with each other than to agree. This is a world of separate identities, where truth and the commitment to truth are not strong enough to overcome the unique perspectives and inclinations which each of us brings to different situations. Were it not for G-d Himself, says the Malbim, the world would lack any semblance of unity¹.

War is something so devastating that we cannot initiate a war (Milchemes Reshus) unless it is Divinely Sanctioned through the Urim VeTumim². Besides the Urim VeTumim, war required consensus from the regular legal, legislative framework, the Sanhedrin, and the special legislative framework, the King³.

The Cohen Gadol had to put on all eight garments and ask G-d (through the Urim VeTumim) whether war was permitted. This was one of only four things for which the Urim VeTumim was consulted.⁴ All four related to the Holy Land (Milchemes Reshus was to expand the borders of Israel⁵), and all four related to the nation as a whole.⁶ All, together with Milchemes Reshus, involved a breaking of barriers of some sort and the need to establish new ones. When man breaks his barriers, he is in danger - he may never succeed in establishing the new moral boundaries - descending into the abyss of murder, rape, theft and scorched earth.

Our Parsha comes to comfort us with the idea that we are not left to our own devices. G-d, through His Torah, will guide us through.

Indeed, the Urim VeTumim, representing justice, were used to drive home the point

¹רשי פרשת פינחס פסוק יב

²סנהדרין טז ע"ב

³רמב"ן (סוף השמטות הלאוין) : וידוע שהמלחמות וכבוש הארצות לא יהיה אלא במלך ובעצת הסנהדרין הגדולה וכהן גדול כמו שאמר ולפני אלעזר הכהן יעמוד

Milchemes Chova is already commanded by the Torah.

⁴משנה שבועות יד א

The other three were: 1 - The division of the land for the Tribes, 2 - Adding onto Jerusalem and 3 - Adding onto the Azaros.

⁵רמב"ם הל' מלכים פ"ה הל' א : כדי להרחיב גבול ישראל ולהרבות בגדלותו ושמעו

⁶יומא עא : אין נשאלין אלא למלך או לבית דין ולמי שהצבור תלוי בו

that during war we are being judged. We are in moral danger just as we are in physical danger. The two are intertwined. The pasuk states:

במדבר כז כא (פינחס): ולפני אלעזר הכהן יעמוד ושאל לו במשפט האורים לפני ד' על פיו יצאו ועל פיו יבאו הוא וכל בני ישראל אתו וכל העדה

On which the Yerushalmi¹ comments:

It does not say here, 'the order of the Urim' but rather 'the judgment of the Urim'. This teaches us that when the Jewish nation goes out to war, the Heavenly Court sits and judges whether they should be victorious or not. This is the source for learning that the Satan only [succeeds in] accusing at a time of danger².

It is in this context that the Torah, Talmud and codifiers bring down a phenomenal and brilliant set of laws, laws that anticipate and prevent much of the horrors of war.

DIFFERENT TYPES OF WARS

Judaism distinguishes between different types of wars, and the distinctions are crucial. In the broadest terms, there is Milchemes Mitzvah and Milchemes Reshus. The difference influences both the nature of the call-up and the exemptions as well as how the enemy is to be treated. In both cases, we must call to our enemies in peace. However, should they turn down the offer, the Torah demands that we be more ruthless with those enemies who fall under the category of Milchemes Mitzvah. Milchemes Mitzvah, potentially further divided between Mitzvah and Chovah, seems to have no exemptions, not even females:

אפילו חתן מחדרו וכלה מחופתה³

Most commentators understand this literally,⁴ although the Radvaz⁵ does not. According to the Radvaz's understanding, this means 'as the חתן will be called up, the כלה will no longer have her Chupah'. Furthermore, he states, females are not called up to war but perhaps they serve the kind of backup roles involving food supply and the like.

The Rambam defines three types of Milchemes Mitzvah: the war against the Seven Canaanite Nations, the war against Amalek and a defensive war⁶. The scope and glory of Judaism is that it defines every scenario – pre-emptive strikes, war of territorial aggrandizement, etc. War is a great leveler of distinctions. "War is war," they say. To this,

¹ שבת פ"ב, הל' ו

² בסדר האורים אין כתיב כאן אלא במשפט האורים, מלמד שבשעה שישראל יוצאין למלחמה בית דין של מעלה יושבין עליהן אם לנצח או להנצח, מכאן שאין השטן מקטרג אלא בשעת הסכנה.

³ מסכת סוטה מד ע"ב ב: בד"א במלחמות הרשות אבל במלחמות מצוה הכל יוצאין אפילו חתן מחדרו וכלה מחופתה אמר רבי יהודה במה דברים אמורים במלחמות מצוה אבל במלחמות חובה הכל יוצאין אפי' חתן מחדרו וכלה מחופתה

⁴ כן נראה מהרמב"ם פ"ז מהל' מלכים הל' ד (בסוף). החינוך המנחת חינוך ועוד.

⁵ רדב"ז על הרמב"ם פ"ז מהל' מלכים הל' ד

⁶ רמב"ם, הל' מלכים פ"ה הל' א: אין המלך נלחם תחלה אלא מלחמת מצוה ואי זו היא מלחמת מצוה זו מלחמת שבעה עממים ומלחמת עמלק ועזרת ישראל מיד צר שבא עליהם ואחר כך נלחם במלחמת הרשות והיא המלחמה שנלחם עם שאר העמים כדי להרחיב גבול ישראל ולהרבות בגדולתו ושמעו:

Judaism responds with a resounding “no”. The details and the distinctions are crucial.

THE FIRST STAGE OF WAR IS TO CALL FOR PEACE.

דברים כ י (כי תצא): כי תקרב אל עיר להלחם עליה וקראת אליה לשלום¹

Peace is a great meta-principle of Judaism. But what if things go wrong - hostile enemies are lined up already. The Torah exhorts us to call out one more time in peace. At this stage, peace does not mean a mutual treaty. As with Iraq, ‘peace’ really meant an ultimatum set by the more powerful of the two sides, which, if met, avoided the need for military confrontation. What is astonishing is that we are ordered to set an ultimatum offering peace even when we are the weaker nation - all this per HaSh-m’s directive. Peace, flee or war. “Peace” is the ultimatum demanding that the opposing nation abide by the Seven Noachide Mitzvos and accepts a role of servitude, tributary taxation and public works as commanded by the king². (Servitude does not mean slavery, but it does deny the accepting nation any office or position of authority over the Jews.) The Jews are warned against any trickery, as once a deal has been reached it would be a Chillul HaSh-m to breach it³.

We are commanded to extend a peaceful alternative to our enemies. Look at what kind of people and nations we may be making this deal with, urges the Chinuch: idol worshipers – the scum of the earth, or people whose moral perversity has permeated their entire society, people whose degradation has totally dehumanized them. We do this, says the Chinuch, not because they deserve peace, but rather because we need to reinforce our own moral sensitivity to such a precise degree. At a time like this, despite the need to focus on preparing for a fearless fight, perhaps even death, we challenge and expand our mercy and reach out. And we benefit, are the better for it, even more than the enemy. “I can forgive the Arabs for killing my people,” Golda Meir famously said. “But I cannot forgive the Arabs for turning my children into killers.”

EXEMPTIONS

Military exemptions from the Jewish army begin first and foremost with those who lack faith and are therefore frightened of going to war⁴ and those who have not been scrupulously observant of all the מצוות⁵, effectively turning the Jewish army into a

¹ חינוך מצוה תקכ"ז

² רמב"ם, ה' מלכים פ"ו ה' א: אין עושין מלחמה עם אדם בעולם עד שקוראין לו שלום אחד מלחמת הרשות ואחד מלחמת מצוה שנאמר כי תקרב אל עיר להלחם עליה וקראת אליה לשלום אם השלימו וקבלו שבע מצות שנצטוו בני נח עליהן אין חורגין מהן נשמה והרי הן למס שנאמר יהיו לך למס וגו'

³ רמב"ם שם פ"ב: ויש למלך להתנות עמהם שיקח חצי ממונם או הקרקעות ויניח כל המטלטלין או המטלטלים ויניח הקרקעות כפי מה שיתנה:

⁴ לדעת ר' עקיבא (בסוטה מד א) זה הפירוש של דברים כ ח: מי האיש הירא ורך הלבב ילך וישב לביתו ולא ימס את לבב אחיו כלבבו

⁵ בסוטה מד ע"א יש מחלוקת בין רבי עקיבא ורבי יוסי הגלילי. רבי עקיבא דורש את הפסוקים כמשמעותם, היינו שבאמת מיוחד מהמלחמה והסכנה לחייו ואילו רבי יוסי הגלילי סובר שהירא ורך הלבב היינו מעבירות. ואע"פ שהרמב"ם פסק שההלכה כר' עקיבא מ"מ המאירי כתב לחשוש ג"כ לדעת רבי יוסי הגלילי וגם החינוך הביא דעתו

volunteer citizens' army. The exemptions continue with those who are in their first year of marriage¹, for we need to remind ourselves that it is just for those family units and the privilege of building future generations that we have turned ourselves into fighters² in the first place³. Those who had just bought a house⁴ or planted a vineyard,⁵ those who are building up the infrastructure of the nation, are similarly exempt⁶. Incredibly, one opinion in the Gemorrah regards the purpose of these other exemptions is to provide cover to those who have sinned and need to get home without embarrassment⁷. Either way, all these exemptions require faith on our part that although each and every fighting soldier counts, our trust in G-d, expressed by doing the right thing, counts far more⁸. And when, says the Abarbanel, one would see the faith of the Jewish leadership to send all these potential soldiers home and still march confidently into battle, this would further inspire all the remaining soldiers to recognize that G-d really would be with His people. (In addition, these exempt soldiers presented the secondary benefit of providing a home guard to protect the cities⁹.)

Following these directives may seem to promise the guarantee of victory. However, as in every aspect of our relationship with HaSh-m, the Results Department is not in our control. In fact, the Meforshim discuss the Bitachon quotient when things look hopeless¹⁰. We have to do our bit, and G-d will do His. Victory is His business, not ours. We represent Him, and our lack of fear shows not human bravado but rather deep faith. Therein lies a great Kiddush HaShem¹¹. This is the story of Avraham and Eliezer who went to war against the mighty Four Kings. (R. Bachaya¹² explains that after Avraham sent home all those

ולפי הספורנו גם מי שבנה בית ולא חנכו וכו' הוא משום חשש חטא שבכלל זה ימות במלחמה ועל ידי זה ימס את לבבות שאר החיילים

ואע"פ שפטור זה מופיע בפסוקים יותר מאוחר מהפטורים של אישה, בית וחרם, כתבתי שפטורים מתחילים בזה כי רש"י (פסוק ה) כתב וז"ל: ולכך תלתה תורה לחזור על בית וחרם ואשה לכסות על החוזרים בשביל עבירות שבידם, שלא יבינו שהם בעלי עבירה

¹ דברים כ ז: ומי האיש אשר ארש אשה ולא לקחה ילך וישב לביתו פן ימות במלחמה ואיש אחר יקחנה וגם פטור מי שנטע כרם ולא אכל ממנו ובנה בית ולא שכנ בו (פסוקים ה-ו)

² רש"י כ ג ד"ה על אויביכם: אין אלו אחיכם שאם תפלו בידם אין מרחמים עליהם

³ כן נ"ל אבל החינוך כתב הטעם שכל אלה מחשבתם לא על המלחמה אלא על מה שהניחו

⁴ דברים כ ה: מי האיש אשר בנה בית חדש ולא חנכו ילך וישב לביתו פן ימות במלחמה ואיש אחר יחנכנו וכתב המנחת חינוך שבית היינו דווקא בארץ ישראל

⁵ שם ו: ומי האיש אשר נטע כרם ולא חללו (שלא באה השנה הרביעית – רמב"ן) ילך וישב לביתו פן ימות במלחמה ואיש אחר יחנכנו

⁶ הרמב"ן (אליביה דר' יוסי) והספורנו מבארים שכל אלה חוששים שיש להם עבירה שיביא לידי מיתתם (עין שם ברמב"ן דברים ח כ אליביה דר' עקיבא). וכתב הטור שבאמת "כיון שהבטיחם הכהן שיהא עמהם ויושיעם לא יחדלו בעבור עבירות של זה"

⁷ סוטה מד ע"ב ע"פ המשנה שם ח משי' ה והיינו דעת רבי עקיבא ולא פסק הרמב"ם כן

⁸ בכור שור דברים כ א ד"ה לא תירא מהם: אלא תשיב בוני בתים, ונוטעי כרמים, ולוקחי אשה חדשה, ורך הלבב, ואל תאמר יתמעטו הגייסות

⁹ ספרי: שלא יהיו ערי ישראל נשמות והסביר המלבי"ם שאם כולם ילכו לצבא יפול האויב על הארץ

¹⁰ לפי העמק דבר אל תערצון פירושו לא לפחד בשעה שתראו שהמצב לא טוב והאויב מאיים להתגבר עליהם

¹¹ רמב"ם פ"ז מהל' מלכים הל' טז: מאחר שיכנס בקשרי המלחמה ישען על מקוה ישראל ומושיעו בעת צרה. וידע שעל יחוד שמו הוא עושה מלחמה. וישים נפשו בכפו. ולא יירא ולא יפחד וגו'

¹² בראשית יד יד

deserving exemptions, just the two of them were left.) There was little hope of victory¹, and Avraham was certainly not relying on a miracle. Rather, he was prepared to give his life as a Kiddush HaSh-m². The fact that he emerged victorious nevertheless was an unexpected gift from G-d³.

Overseeing these exemptions and providing the send-off speech is no general or politician; rather, the vice chief-Cohen was entrusted with this job⁴. Moreover, he was to speak in Hebrew, in the very words provided by the Torah, for only precision, down to the very words⁵ of the Torah, can protect us at a time like this⁶.

THE ETHICS OF FIGHTING WAR

We are told at the outset, אל תחפזו (דברים כ ג). The HaEmek Davar understands this as an injunction not to act overly hasty despite the need to be decisive and innovative.

And so, having sent home anyone fearsome, tainted by sin, newly married, etc., and making it known that the Cohanim and the Leviim will not be able to touch so much as a cent's worth of the spoils of war, this army of the righteous was ready to go out on its way⁷. Finally they can get down to maneuvering drills and war plans. But no! There is yet another prerequisite command:

למנוע מכל דבר רע⁸ הגורמת לסילוק השכינה שנאמר (דברים כג י - כי תצא): ונשמרתם מכל דבר רע⁹

¹ אמרו לו (ב"ר מג ב): חמישה מלכים לא יכלו לעמוד בהם ואנו יכולים לעמוד בהם?

² ב"ר שם: אמר (להם אברהם): אצא אפול על קידוש שמו של מקום

³ וכלשון הרמב"ם פ"ז, הל' טו: וכל הנלחם בכל לבו בלא פחד ותהיה כוונתו לקדש את השם בלבד מובטח לו שלא ימצא נזק ולא תגיעהו רעה

⁴ דברים כ (א) כי תצא למלחמה ... (ב) והיה כקרבכם אל המלחמה ונגש הכהן ודבר אל העם (ג) ואמר שמע ישראל אתם קרבים היום למלחמה ... אל תיראו ואל תחפזו ואל תערצו מפניהם. (ד) כי ד' אלוֹקֵיכֶם ההוֹלֵךְ עִמָּכֶם להלחם לכם עם אויביכם להושיע אתכם.

חינוך תקבו: שנצטוו למשוך כהן אחד בשמן המשחה ולמנותו להיות מדבר עם העם בשעת מלחמה, וזה הכהן נקרא משוח מלחמה, ומן המצוה זו שיאמר הכהן המשוח אל העם בשעת המלחמה שלושה כתובים הנזכרים בתורה (דברים כ ה-ז) מי האיש וגו'

אבל הטעם שנתנו אינו כפי החינוך שהוא כתב וז"ל: ומפני שהאדם נשמע יותר כשהוא נכבד, ציוותה התורה להיות הממונה ... מן הכהנים

ובסוטה מג ע"א: תני חדא כהן מדבר ושטר משמיע, ותניא אידך כהן מדבר וכהן משמיע, ותניא אידך שטר מדבר ושטר משמיע, אמר אביי הא כיצד מונגש עד ודברו כהן מדבר וכהן משמיע מודברו עד ויספו כהן מדבר ושטר משמיע, מויספו ואילך שטר מדבר ושטר משמיע.

רמב"ן דברים כ א: והנה הכהן שהוא העובד את ד' יזהירם ביראתו ויבטיחם, אבל השוטרים ידברו בנוהג שבעולם

⁵ כך דעת המנחת חינוך תקבו ס"ק ג: גם נראה פשוט שהכהן והשוטרים אסורים להוסיף על הפסוקים שבתורה, רק צריכים לומר מה שציוותה התורה, כמו ברכת כהנים וגו' אבל הרמב"ם בספר המצוות והחינוך כתבו שאחר שהזכיר הכהן את הפסוקים "ויסוף עוד משלו דברים אחרים יעוררו בני אדם למלחמה וישיאום לסכך בנפשם לעזור דת הקל ולשמרה ולהנקם מהסכלים המפסידים סדרי המדינות" ע"כ.

⁶Rav Shimshon Rephael Hirsch

⁷ חינוך מצוה תק"ה: שלא יקח שבט לוי חלק בבזה: דברים יח א (שופטים): לא יהיה לכהנים הלויים כל שבט לוי חלק ונחלה עם ישראל

⁸ כגון שפיכות דמים וזולתו מן העבירות

⁹ רמב"ן (השמטות הלאין יא) ולא מנה אותו הרמב"ם

In fact, HaEmek Davar understands the words "אל ירך לבבכם" to be an exhortation not to do the wrong thing once the enemy falls into the hands of the Jews. "Don't allow your hearts to weaken morally." The final pre-battle speech of the Cohen, says the HaEmek Davar, is to warn and encourage the soldiers that they are going out with the Aron in their midst and they must maintain their standards.

Should the enemy choose to fight, the next phase of the laws of war kicks in. The Jewish army marches into battle warned against any unnecessary damage to the environment. Not a single fruit tree is to be unnecessarily uprooted, and certainly no scorched earth policy is to be tolerated.¹

Furthermore, one of the most striking 'humanitarian' laws we are commanded in is the prohibition of besieging the enemy cities on all four sides. We are told, amazingly, to leave one side of the city open.² This, says the Rambam, is to allow the enemy to flee³. According to some authorities, this is the equivalent of forbidding attacks on civilians. However, anyone who does not flee the attacked city can be considered a combatant.

Regarding the treatment of the enemy we are also told: *If your enemy is hungry give him bread to eat and if he is thirsty give him water to drink.*⁴

THE JEWISH SOLDIER AT WAR TODAY

Once Sancheriv mixed up the nations, Milchemes Mitzvah no longer applies, as it relates to attacking specific nations. However, wars of self-defense do apply, and, according to the Rambam, fall into this category⁵. Additionally, the principle of "HaBah LeHargecha Hashkem LeHorgo" – If someone seeks to kill you, kill him first,⁶ applies as a national as well as an individual imperative, applicable to Jews and non-Jews alike.⁷ The laws of saving an endangered life, "Rodef"⁸, apply as well, though in the case of national

¹ חינוך מצוה תקכ"ח: דברים כ יט (שופטים): כי תצור אל עיר וגוי לא תשחית את עצה

רמב"ם הל' מלכים פ"ו הל' ז

לא להשחית אילן מאכל והוא הדין לא להשחית שום דבר בלי תועלת: דין זה נאמר במלחמה וכל שכן בזמנים אחרים ונאמר כלפי עץ מאכל והוא הדין כלים, בגדים וכו' ויש אומרים שאלה האחרים הם אסורים רק מדרבנן

² שנצור על העיר להניח אחת הרוחות שאם ירצו לברוח יוכלו דרך ההיא וזו מצוה להרמב"ן (השמטות העשין ה) והרמב"ם לא מנה אותה

במדבר לא (מטות): ויצבאו על מדין כאשר צוה ד' את משה ודרשו בספרי הקיפוה משלש רוחותיה

³ רמב"ם, הל' מלכים פ"ו הל' ז

⁴ משלי: כה: כא

⁵ רמב"ם, הל' מלכים פ"ה הל' א: ... ואיזו היא מלחמת מצוה ... ועזרת ישראל מצר שבא עליהם

⁶ מסי' סנהדרין דף עב עמ' א

⁷ לגבי גויים, המנחת חינוך רצו מסיים שמותר לגויים להרוג הרודף, אבל אין להם חיוב, עיין סנהדרין נז; ר' יהודה רוזנבאום, תשובות בן יהודה ס' כא; מנחת חנוך רצו מאידך ר' מאיר דן פלוקי, חמדת ישראל (ניו יורק תשכה) מביא זכותא דאברהם וטוען שגוי חייב להרוג רודף כדי להציל את הנרדף

⁸ ויקרא יט: טז – לא תעמד על דם רעד

רמב"ם: הל' רוצח פ"א הל' יד: כל היכול להציל ולא הציל עובר על לא תעמוד על דם רעד. וכן הרואה את חברו טובע בים או לסטים באים עליו או חיה רעה באה עליו ויכול להצילו הוא בעצמו או שישכור אחרים להצילו ולא הציל. או ששמע גוים או מוסרים מחשבים עליו רעה או טומנים לו פח ולא גלה אוזן חברו והודיעו. או שידע בגוי או שאנס שהוא קובל על חברו ויכול לפייסו בגלל חברו ולהסיר מה שבלבו ולא פייסו וכל כיוצא בדברים אלו. העובר על אלו עובר על לא תעמד על דם רעד.

danger, war requires endangering and giving one's life, which saving a life, Habah LeHorgecha and Rodef, do not necessarily demand.¹

Jewish participation in a war between non-Jewish nations is a complex issue. Many authorities forbid Jewish voluntary enlistment². On the other hand, R. Meir Eisenstadt³ surprisingly permits voluntary enlistment despite the dangers involved, and the Mishnah Berurah⁴ states that Jews must allow themselves to be conscripted in accordance with the "law of the land"⁵. The reason given is that failure to do so will enrage the citizenry and may result in the loss of Jewish life. Although the Mishnah Berurah does not discuss the legitimacy of war on the part of non-Jews, he permits Jews to participate simply as a matter of pikuach nefesh.

Only when one understands how fundamental and central the ethic of peace is to Judaism can one begin to comprehend and integrate the Torah concept of war. The same Judaism which tells us that Shaul HaMelech's mercy was misplaced when he saved Agag, instructs us to end every Shemoneh Esrei with a bracha about peace, every Kaddish with the words Oseh Shalom, and every benching with the same blessings of peace. Peace is priceless, for HaSh-m's Name is Shalom.⁶ Hash-m chose peace as the ultimate blessing for כלל ישראל.⁷ The Holy Torah was given to mankind in order to establish peace.⁸ The Torah is called peace as it states, "*Its ways are pleasant ways and all its paths are peace.*"⁹ War then, is that horrible, evil necessity, never to be ennobled. We are to avoid it like the plague. But, should we have to fight, we are given great and noble ways of doing so.

¹While it is clear that one may not sacrifice his life to save the life of another, there is some debate if there is an obligation to save lives when it will endanger the bystander. The Hagahot Maimoni (Rotzeach 1:14) is of the opinion that it is obligatory for the bystander to place himself in uncertain danger in order to save the victim from certain danger. Others argue that it is forbidden to do so, and that the principle of "your life comes first" applies to uncertain danger as well (Radvaz in Pitchei Teshuva YD 157:15). Based on this opinion, some authorities forbid a donor from giving a kidney to a dying patient if it will place the donor in some danger (Tzitz Eliezer 13:101; Minchat Yitzchak 6:103). Rabbi Moshe Feinstein takes a middle point of view. It is not obligatory to place oneself in a situation of questionable danger to save another person's life; however, one may choose to take this risk in order to save a life. Therefore, he rules that it is permitted to donate kidneys even if there is some danger to the donor. (YD 2:174)

²תוספות ע"ז יח: ר' זאב וואלף לייטר, תשובות בית דוד ס' עא, תשובות חתם סופר חלק ו, ס' כט.

³תשובות אמרי אש, יורה דעה ס' נב

⁴שכט: יז

⁵עיי' ר' שמואל טורק, פרי מלכה ס' סד ותשובת ר' מנשה קליין ס' סה

⁶במדבר רבה יא: יח

⁷עוקצין ג: יא, ויקרא רבה ט: ט, תורת כהנים ספרא בחקתי

⁸תנחומא כי תשא צו: ג

⁹משלי ג: יז

Index of Chumash Topics

Note: This index is for all of Chamishah Chumshei Torah:

Categories:

1. Bereishis – Unfolding of World History
2. Family, Women, Chinuch
3. Food, Environment
4. G-d - Providence, Bitachon, Miracles, Choice, Reward
5. Israel: Nation, Land and Beis HaMikdash
6. Israel & the Nations
7. Legal & Political
8. Life – Death; Purity and Impurity
9. Leadership & Authority
10. Monetary, Wealth & Property
11. Self
12. Others
13. Shabbos & Festivals
14. Torah & Mitzvos
15. Good & Evil

1. Bereishis – Unfolding of World History

Avraham Avinu- his growth:	P1 Lech Lecha
Cheit of Adam Harishon:	P1 Bereishis
Creation:	P1 Bereishis
Joseph & His Brothers:	P1 VeYeshev
Noach's Failed Greatness:	P1 Noach
Study of History	P5 Haazinu
The Creation of Man & Woman	P1 Bereishis
The Avos:	P1 Lech Lecha
Yaakov & His Family:	P1 VeYechi

2. Family, Women, Chinuch

Family:	P1 Chayeh Sarah
Homosexuality:	P3 Acharie Mos
Hair Covering:	P4 Naso
Marriage:	P4 Naso
Sarah and Rivka – Mothers and Wives:	P1 Chayeh Sarah
Tznius:	P3 Naso

3. Food, Environment

Engagement vs. Prishus:	P4 Naso
Kashrus:	P3 Shmini

Sanctifying the Material
Science & Nature – as a source of belief:
Cruelty to Animals:

P3 Shmini (Kashrus)
P1 Lech Lecha
P5 Ki Seitzei

4. G-d - Providence, Bitachon, Miracles, Choice, Reward

Bitachon:
Brochos & Kelalos, Reward in This World & The Next:
Happy Endings are not always so happy:
Kidush & Chillul HaSh-m:
Miracles & the Makos:
Prayer:
Providence, Punishment and Rehabilitation
Providence vs. Choice:
Science – as a source of belief:
Skepticism:
The Golden Calf:
The Last 3 Makkos:
Truth:
Understanding G-d:
Walking in His Ways:

P1 VaYishalch
P3 Bechukosai
P1 VaYigash
P4 Emor
P2 VaEreh
P5 Eikev
P3 Metzora
P4 Balak
P1 Lech Lecha
P5 Devarim
P2 Ki Sisa
P2 Bo
P1 VaYetzeh
P2 Ki Sisa
P5 Eikev

5. Israel: Nation, Land and Beis HaMikdash

Bigdei Kehuna:
Difference between Jew & non-Jew:
Eretz Yisroel:
Fire on the Mizbeach:
Individual and Community:
J People & the Holy Land:
J People: commitment to G-d and His Torah
Korbanos:
Korbanos in our Day:
Korbanos of the Sinner:
Mishkan and Beis Hamikdash:
G-d's Presence in One Place
The Beis HaMikdash Today
Shemita & Yovel:
Study of History
The Miracle of The Land:
The Spies and the Land:
The Tribes and Their Blessings:
The Unity of the Jewish People:
This is My Bread:
Uniqueness of J People
What does it mean to be Chosen:

P2 Tezaveh
P4 Balak
P4 Masay
P3 Tzav
P4 Bamidbar
P5 Ki Savo
P5 Ki Savo
P3 Vayikra
P3 Vayikra
P3 Tzav
P2 Trumah
P2 Trumah
P2 Trumah
P3 Behar
P5 Haazinu
P5 Eikev
P4 Shelach
P5 Vezos HaBracha
P2 Pikudei
P3 Vayikra
P5 Ki Savo
P5 Ki Savo

6. Israel & the Nations

Conquering other lands:
Difference between Jew & non-Jew:
Galus:
Galus Yavan
Geirus:
Intermarriage:
Rome & Jerusalem:
Yaakov & the Sar Shel Eisav
Seven Noachide Mitzvos:
The Chosen People:
Eternal Bris with the Chosen People
War:

P5 Devarim
P4 Balak
P1 VaYigash
P1 Chanuka
P5 Eikev
P4 Pinchus
P1 Toldos
P1 VaYishlach
P1 Noach
P5 Ki Savo
P5 Netzavim
P5 Ki Tetzei

7. Legal & Political

Democracy:
Eved Ivri:
Judging Fairly:
Torah Civil Law – The Limits of Man’s Genius:
Using a Beis Din
Requirement to Listen to Chachamim

P4 Korach
P2 Mishpatim
P5 Devarim
P2 Mishpatim
P2 Mishpatim
P5 Shoftim

8. Life – Death; Purity and Impurity

Leprosy:
Parah Adumah:
The Cheit of Adam HaRishon:
The Golden Calf:
Tumah & Tahara:

P3 Tazria
P4 Chukas
P1 Bereishis
P2 Ki Sisa
P4 Metzora

9. Leadership & Authority

Chachamim:
Cohanim & Leviim:
Communal Responsibility:
Noach’s Failed Greatness:
Prophecy:
Pursuing One’s Dreams:
The Avos:
The Making of Moshe:
The Sins and Death of Moshe:

P5 Shoftim
P4 Korach
P1 Noach
P1 Noach
P5 Shoftim
P1 MiKetzi
P1 Lech Lecha
P2 Shemos
P5 Haazinu/ Vezos
Habracha

Yehoshua, the Mysterious Leader:
Kings

P5 Vayeshev
P5 Shoftim

10. Monetary & Property

Charity and Giving:	P5 ReEh
Joy & the Challenge of Wealth	P5 Ki Savo
Damages	P2 Mishpatim
Sanctifying the Material	P3 Shmini
(Kashrus)	

11. Self

Creativity balanced with Discipline (The Mishkan):	P2 Vayakhel
Fulfilling One's Potential:	
HaKaras HaTov:	P5 Ki Savo
Midos: The Midos and Nisyonos of the Avos:	P1 VaYishlach
Nisayon:	P1 Veyerah
Nisayon – On One's Own: Yaakov & the Sar Shel Eisav	P1 VaYishlach
Purity and Impurity:	P3 Metzora
Pursuing One's Dreams:	P1 MiKetetz
Spiritual Creativity:	P4 Matos
The Akeidah – Man's Potential and its actualization:	P1 VaYerah
The limits of Man's Genius:	P2 Mishpatim
Tznius:	P3 Acharei Mos
Women's Hair Covering:	P4 Naso
Arrogance, Humility & Fear	P5 Eikev
Jacob – Sanctifying the World:	P1 VaYetze
Sanctifying the World:	P3 Shmini

12. Others

Charity and Giving:	P5 ReEh
Eved Ivri:	P2 Mishpatim
Giving:	P1 Vyereh
Hate:	P3 Kedoshim
Hakaras HaTov	P5 Ki Savo
Healing and Saving Lives, Physically & Spiritually:	P2 Mishpatim
Lifnei Iver:	P3 Kedoshim
Love your Neighbor:	P3 Kedoshim
Machlokes:	P4 Korach
Shalom and Machlokes:	P4 Pinchas
Speech:	P4 Matos
Speech – Loshon Hora:	P3 Tazria
Tochacha:	P3 Kedoshim
Tochacha:	P1 VaYigash
To Walk in His Ways:	P5 Eikev

13. Shabbos & Festivals

Parshas Zachor:	P2 Tetzave
Pesach, Krias Yam Suf:	P2 BeShalahc
Pesach, Yezias Mitzraim:	P2 BeShalach
Rosh Chodesh:	P2 Bo
Rosh Hashana – Day of Judgement	P5 Rosh Hashana
Rosh Hashana – Teshuva MeAhava	P5 Rosh Hashana
Shabbos:	P1 Bereishis
Shabbos HaGadol – Korban Pesach:	P3 Tzav
Tisha B'Av	P5 after Devarim
Yom Kippur Avodah:	P4 Acharei Mos
Yom Kippur - The Seir HaMistaleach:	P4 Acharei Moshe
Teshuva & Yom Kippur	Yom Kippur (after Haazinu)

14. Torah & Mitzvos

The Purpose of the Mitzvos	P5 Ki Seitzei
Bikurim - Hakaras Hatov	P5 Ki Savo
Chukim:	P4 Chukas
Cruelty to Animals	P5 Ki Seitzei
Krias Yam Suf:	P2 BeShalach
Ma'amad Har Sinai:	P2 Shemos
Moshe Rabbeinu's Prophecy:	P4 Behaaloscha
Nadav & Avihu – Holy & Unholy Logic	P3 Shmini
Preservation of the Torah: Hakhel and Writing a Sefer Torah:	P5 Reeh
Requirement to Listen to Chachamim:	P5 Shoftim
Ten Commandments:	P2 Shemos
Teshuva	P5 – Netzavim
Teshuva & Yom Kippur	P5 – Yom Kippur
Teshuva MiAhava & Rosh Hashana	P5 – Rosh Hashana
The Limits of Man's Genius	P2 Mishpatim
The Nation Witnessed the Revelation Themselves:	P2 Shemos
The Torah – True Forever:	P5 VeEschanan
Torah Study:	P5 VeEschanan
Torah Study: Yisachar-Zevulun	P5 Vezos Habracha
Tzitzis	P4 Korach
Yezias Mitzraim:	P2 BeShalach

16. Good & Evil

The Corruptor	P5 Reeh
Yaakov & the Sar Shel Eisav	P1 VaYishlach

BIBLIOGRAPHY

Most Frequently Used Sources:

אור גדליהו
אור החיים
בכור שור
גור אריה (מהר"ל)
הגות בפרשיות התורה
כתב וקבלה
העמק דבר (הרב נפתלי צבי יהודה ברלין)
ספר החינוך
כלי יקר
משך חכמה
מדרש רבה
נתיבות שלום
ספורנו
רמב"ן
ר' בחיי
ר' שמשון שפאל הירש
שפת אמת
שם משמאל
תלמוד בבלי

Other, frequently used sources:

אונקלוס
אברבנאל
אבן עזרא
בית הלוי
בעל הטורים
דעת זקנים
זהר, תקוני זהר, זהר החדש
חזקוני
חתם סופר
מדרש תנחומא
מהר"ל: חידושי אגדות
גבורות ד'
תפארת ישראל
נתיבות
דרך חיים על אבות
מי שלוח
מלבי"ם
רב צדוק הכהן: מחשבות חרוץ
צדקת הצדיק
פרי צדיק
שיחת מוסר
תלמוד ירושמי

Less frequently used sources:

אבות דרבי נתן
דובר צדק (רב צדוק הכהן)
ילקוט שמעוני

מאור ושמש
 מדרש שוחר טוב
 מהרש"א על ש"ס
 מכתב מאלהו
 נפש החיים
 ספר היצירה
 ספר העיקרים (ר' יוסף אלבו)
 ספר התודעה (רב אליהו כי טוב)
 פחד יצחק (ר' יצחק הוטנר)
 פרקי אבות
 קול אליהו (הגר"א)
 רוח חיים
 רמח"ל: דרך ד'
 דעת תבונות
 מסילת ישרים
 רשב"ם על התורה
 שפתי חכמים
 תקנת השבים (רב צדוק הכהן)
 תרגום יונתן בן עוזיאל

The Stone Chumash

Occasionally used Meforshim:

אדרת אליהו
 אלשיך
 הרב משה שפירא שליט"א
 חכמה ומוסר (ר' שמחה זיסל מקלם)
 חתם סופר
 לב אליהו
 מדרש שוכר טוב
 מנחת יהודה (רב יהודה פתיה)
 ספר הפרשיות (רב אליהו כי טוב)
 עלי שור
 רמב"ן, דרשת תורת ד' תמימה
 תנא דבי אליהו
 תפארת יהונתן, הרב יהונתן אייבשיץ

Also Quoted:

אבן שלימה להגר"א
 גשר החיים
 דרש משה (רב משה פיינשטיין)
 מדרגת האדם (רב יוסף יוזל הורוביץ)
 מדרש לק"ט
 נתיבות המוסר
 ספר לקט הקמח החדש
 עולות הראייה של הרי"א קוק
 פני יהושע
 פסיקתא רבתי
 פרקי דרבי אליעזר
 קהלות יעקוב
 קובץ שעורים
 רב דוד צבי הופמן
 ר' חיים פרידלנדר, שפתי חיים, פרקי אמונה ובחירה ח"ב

רלב"ג
רמב"ן: שער הגמול
רמח"ל: מאמר הגאולה
ש"ך על השו"ע
תרגום יונתן בן עוזיאל

Rav Yaakov Kaminetzky
Rav Moshe Feinstein
Holocaust & Halacha
Rav Aryeh Kaplan, Waters of Eden
Rabbi Freundel, Journal of Halacha and Contemporary Society
The Secret of Sabbath, From The Sabbath: A Guide To Its Understanding and Observance by Dayan Dr. I. Grunfeld